

МОНІТОРИНГ ПОВЕДІНКИ ТА ПОШИРЕНОСТІ ВІЛ СЕРЕД ЛЮДЕЙ, ЯКІ ВЖИВАЮТЬ ІН'ЄКЦІЙНІ НАРКОТИКИ

Регіональні профілі за результатами
біоповедінкового дослідження 2015 року

Моніторинг поведінки та поширеності ВІЛ серед людей, які вживають ін'єкційні наркотики

Регіональні профілі за результатами біоповедінкового дослідження 2015 року

Автори звіту:

Барська Ю. Г. (3)
Єрмоленко Н. Ю. (3)
Новак Ю. О. (1)
Сазонова Я. О. (1)
Стрембіцька А. С. (2)
Тонконог Л. М. (2)

(1) МБФ «Альянс громадського здоров'я»
(2) ТОВ «Альянс-Україна Консалтансі»
(3) Незалежний дослідник

Моніторинг поведінки та поширеності ВІЛ серед людей, які вживають ін'єкційні наркотики. Регіональні профілі за результатами біоповедінкового дослідження 2015 року / Ю. Г. Барська, Н. Ю. Єрмоленко, Ю. О. Новак, Я. О. Сазонова, А. С. Стрембіцька, Л. М. Тонконог – К.: МБФ «Альянс Громадського Здоров'я», 2016. – 246 с.

В звіті представлено результати дослідження 2015 року «Моніторинг поведінки та поширеності ВІЛ-інфекції серед споживачів ін'єкційних наркотиків та їхніх статевих партнерів як компонент епіднадзора за ВІЛ другого покоління» для кожного міста, в якому проводилося дослідження. Представлені у звіті результати описують соціально-демографічну структуру групи, надають інформацію про поширення основних ризикованих ін'єкційних та сексуальних поведінкових практик, рівня доступу до програм профілактики та лікування, рівня поширення ВІЛ-інфекції, гепатиту В, гепатиту С та сифілісу.

Підготовка та публікація цього звіту стали можливими за технічної підтримки Проекту «Залучення місцевих організацій до розвитку моніторингу та оцінки у сфері ВІЛ/СНІДу в Україні» (МЕТІДА), що упроваджується МБФ «Альянс громадського здоров'я», за фінансування Центрів контролю та профілактики захворювань США (CDC), в рамках Надзвичайного плану Президента США для надання допомоги у зв'язку зі СНІДом (PEPFAR).

Ця публікація підтримана Угодою про співробітництво № U2GGH000840 з Центрами контролю та профілактики захворювань США (CDC). Відповідальність за зміст публікації лежить виключно на її авторах та не обов'язково відображає офіційну позицію Центрів контролю та профілактики захворювань США (CDC).

Зміст

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ СКОРОЧЕНЬ	4	14. ЛУГАНСЬК.	119
КОРОТКЕ ВИКЛАДЕННЯ МЕТОДОЛОГІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ	5	15. ЛЬВІВ.	126
1. СІМФЕРОПОЛЬ	6	16. МИКОЛАЇВ	134
2. ВІННИЦЯ	15	17. ОДЕСА	142
3. ЛУЦЬК	24	18. ПОЛТАВА	149
4. ДНІПРО	33	19. РІВНЕ.	157
5. ДОНЕЦЬК	42	20. СУМИ.	165
6. ЖИТОМИР	50	21. ТЕРНОПІЛЬ	172
7. УЖГОРОД	58	22. ХАРКІВ	180
8. ЗАПОРІЖЖЯ	66	23. ХЕРСОН	188
9. ІВАНО-ФРАНКІВСЬК.	74	24. ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ.	196
10. БІЛА ЦЕРКВА.	84	25. ЧЕРКАСИ	204
11. ВАСИЛЬКІВ.	93	26. ЧЕРНІВЦІ	212
12. ФАСТІВ.	103	27. ЧЕРНІГІВ.	220
13. КРОПИВНИЦЬКИЙ	111	28. КИЇВ.	228
		29. СЕВАСТОПОЛЬ	236

Перелік використаних скорочень

RDS	Respondent driven sampling
АРТ	Антиретровірусна терапія
ВІЛ	Вірус імунодефіциту людини
ВГВ	Вірусний гепатит В
ВГС	Вірусний гепатит С
ВМ	Верхня межа (довірчого інтервалу)
ДІ	95%-й довірчий інтервал
ЗШ	Зменшення шкоди
ІПСШ	Інфекції, що передаються статевим шляхом
ЛВІН	Людина, яка вживає ін'єкційні наркотики
ЛЖВ	Людина, яка живе з ВІЛ
НМ	Нижня межа (довірчого інтервалу)
НПО, НУО	Неприбуткова (Неурядова) організація
ПТАО	Підтримувальна терапія агоністами опіоїдів
СНІД	Синдром набутого імунодефіциту

Коротке викладення методології дослідження

В даній публікації представлено результати біоповедінкового дослідження серед ЛВІН 2015 року окремо для кожного міста, в якому проводилося дослідження. Перед дослідниками було поставлено завдання оцінити поширеність ВІЛ, гепатиту В, гепатиту С та сифілісу серед ЛВІН, визначити поширеність ризикованих поведінкових практик, пов'язаних з ВІЛ-інфекцією, описати наявну наркосцену в кожному місті та рівень доступу до користування послугами з профілактики і лікування ВІЛ.

Учасниками дослідження могли стати ЛВІН, які мали практику вживання наркотичних речовин ін'єкційним шляхом протягом останніх 30 днів, віком 14 років і старше та постійні жителі міста дослідження.

Всі учасники дослідження проходили процедуру інформованої згоди, під час якої їм пояснювали умови участі, дотримання засад добровільності й конфіденційності. Усім даним, зібраним на одного учасника, надавали унікальний порядковий номер. Таким чином, всі учасники дослідження були деперсоніфіковані, але стало можливим пов'язати результати поведінкового та біологічного компоненту дослідження.

Дослідження серед ЛВІН було проведено у 29 містах України: 25 адміністративних центрах областей та АР Крим, місті Севастополь та трьох містах Київської області – Білій Церкві, Фастові й Василькові.

Дизайн дослідження був крос-секційним. Серед ЛВІН вибірка спрямовувалася і реалізовувалася самими респондентами (respondent driven sample). Загальний розмір вибіркової сукупності склав 9405 ЛВІН. У містах дослідження вибірка варіювалася від 150 до 500 ЛВІН.

Аналіз результатів дослідження, представлений у даній публікації, проведено на рівні кожного міста за допомогою статистичного пакету RDS-Analyst зі зважуванням на розмір мережі учасників, попередньо скоригований на викиди (процедура imputed visibility).

Детальний опис методології дослідження та аналіз результатів на національному рівні викладено в окремому звіті **«Моніторинг поведінки та поширення ВІЛ серед людей, які вживають ін'єкційні наркотики, та їхніх статевих партнерів»**.¹

¹ Моніторинг поведінки та поширеності ВІЛ серед людей, які вживають ін'єкційні наркотики, та їхніх статевих партнерів 2015 / Ю.Г. Барська, Я.О. Сазонова. – К.: МБФ «Альянс громадського здоров'я», 2016. – 130 с.

1. Сімферополь

Середній вік респондентів, які потрапили до вибірки у Сімферополі (n=400), склав 36,9 року. За зваженою RDS оцінкою, жінки у популяції ЛВІН у Сімферополі склали третю частину (33,8%; ДІ 28,9%-38,8%). Переважна більшість респондентів були старше 25 років (96,2%; ДІ 94,2%-98,2%).

Близько третини респондентів мали вищу або неповну вищу освіту (28,2% і 4,3% відповідно), решта – середню освіту: повну середню – 58,7%, базову середню – 8,4%, початкову – 0,4%. Більшість респондентів працювали: мали випадкові заробітки (47,5%) або постійну роботу (37,0%), при цьому 15,5% з них – безробітні.

Таблиця 1.1 Соціально-демографічні характеристики ЛВІН (n=400).

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Вік	14–24 роки	3,8	1,8	5,8
	25 років і старше	96,2	94,2	98,2
	Середній вік	36,9	36,0	37,8
Стать	Чоловіча	66,2	61,2	71,1
	Жіноча	33,8	28,9	38,8
Освіта	Початкова	0,4	0,1	0,9
	Базова середня	8,4	5,1	11,8
	Повна середня	58,7	53,5	63,9
	Базова вища	28,2	23,6	32,7
	Повна вища	4,3	2,3	6,4

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Основне заняття	Навчається	–	–	–
	Постійна робота	37,0	32,0	42,2
	Випадкові заробітки	47,5	42,8	52,2
	Не працює	15,5	11,2	19,6
Шлюбний стан	Одружений/Заміжня або має постійного партнера	71,1	66,8	75,5
	Неодружений/Незаміжня і не має постійного партнера	28,9	24,5	33,2
Чи вживає чоловік/дружина або постійний партнер наркотики ін'єкційним шляхом:				
	Так	40,2	35,3	45,2
	Ні, але раніше вживав/ла	14,3	10,8	17,7
	Ні, ніколи не вживав/ла	16,1	12,3	19,8
	Не знаю	0,5	0,1	1,1
	Не має постійного партнера	28,9	14,5	22,1
Досвід ув'язнення		41,1	35,9	46,3

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Майже три чверті респондентів (71,2%) мали постійного партнера або були офіційно одружені, при цьому 40,2% ЛВІН (ДІ 35,3%-45,2%) мали постійних статевих партнерів, які вживали ін'єкційні наркотики.

У середньому ЛВІН у Сімферополі починали вживати наркотики ін'єкційно у віці 20,6 років (ДІ 20,2-21,1 років), більшість опитаних мали стаж вживання шість років і більше (92,9%; ДІ 90,6%-95,3%). Середній стаж вживання наркотиків складав 16,3 років. Більшість у вибірці вживали коли-небудь наркотики також неін'єкційним шляхом і починали це робити в середньому у 16,6 років.

Переважає більшість усіх ЛВІН назвали опіоїдний наркотик як свій основний (89,1%; ДІ 85,8%-92,5%), з них 88,5% вживали екстракт опію. Кожен десятий із респондентів вживав стимулятори (10,9%; ДІ 7,5%-14,2%), переважно метамфетамін у розчині (10,6%).

За останню добу наркотики вводили 26,5% опитаних, за тиждень – 68%.

Таблиця 1.2. Профіль щодо вживання наркотиків (n=400).

Характеристика	%	ДІ			Характеристика	%	ДІ				
		НМ	ВМ				НМ	ВМ			
Вік початку вживання ін'єкційних наркотиків	20,6 року	20,2	21,1	→	Стаж вживання ін'єкційних наркотиків:						
					до 2-х років				1,0	0,1	1,9
					3–5 років				6,1	3,9	8,3
					6 і більше років				92,9	90,6	95,3
					Середній стаж (років)				16,3	15,2	17,4
Досвід вживання неін'єкційних наркотиків	91,4	88,4	94,4	→	Середній вік початку вживання неін'єкційних наркотиків	16,6 року	16,2	17,1			
Основний наркотик											
Опіати	89,1	85,8	92,5	→	Екстракт опію	88,5	85,3	91,7			
					Вуличний метадон / бупренорфін	–	–	–			
					Дезоморфін	0,6	0,1	1,3			
					Героїн	–	–	–			
					Інше з опіатів	–	–	–			
Стимулятори	10,9	7,5	14,2	→	Метамфетамін у розчині	10,6	7,4	13,8			
					Амфетамін у порошку	–	–	–			
					Інше зі стимуляторів	0,3	0,1	0,6			
Інший	–	–	–								
Вживав/ла за останню добу наркотики ін'єкційно	26,5	21,5	31,5	→	Кількість разів за останню добу	1,0*					
Вживав/ла за останній тиждень наркотики ін'єкційно	68,0	63,3	72,7	→	Кількість днів за останній тиждень	2,0	1,8	2,3			
					Кількість днів за останній місяць	6,1	5,4	6,8			

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа. *Розраховано у програмі SPSS зі зважуванням.

Таблиця 1.3. Профіль щодо вживання наркотиків (n=400).

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Спосіб отримання основного наркотику (сума відповідей може не дорівнювати 100%, тому що респонденти могли обирати кілька варіантів)			
Самостійне приготування	15,6	11,6	19,7
Готують / приносять друзі / знайомі	45,0	39,4	50,7
Придбання готового наркотику	47,9	42,7	53,2
Чи змінилася ціна основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	–	–	–
Не змінилася	1,0	0,2	1,8
Змінилася на гірше	98,3	97,1	99,5
Важко відповісти	0,7	0,1	1,7
Чи змінилася якість основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	–	–	–
Не змінилася	1,9	0,6	3,2
Змінилася на гірше	97,4	95,8	99,0
Важко відповісти	0,7	0,1	1,6
Чи змінилася доступність основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	0,2	0,1	0,5
Не змінилася	11,3	8,3	14,3
Змінилася на гірше	88,5	85,6	91,5
Досвід передозувань за останні 12 міс.	5,8	3,2	8,5

ДІ – довірчий інтервал;

НМ – нижня межа;

ВМ – верхня межа.

Половина опитаних у Сімферополі купували наркотик у готовому вигляді (47,9%); трохи менше готували самостійно або їм приносили друзі/знайомі (45,0%). 5,8% респондентів мали передозування протягом останніх 12 міс.

97,8 відсотка (ДІ 96,5%-99,1%) усіх ЛВІН у Сімферополі повідомили про використання стерильного інструментарію під час останньої ін'єкції наркотику. Проте близько половини отримували ін'єкцію в уже наповненому шприці і не бачили, як цей шприц наповнювався (52,1%; ДІ 46,7%-57,4%). Також близько половини респондентів використовували спільне обладнання або матеріали для розподілу чи приготування наркотику (44,2%; ДІ 39,0%-49,5%). Близько половини опитаних завжди вживали наркотики разом з іншими ЛВІН в одному приміщенні (54,5%; ДІ 49,1%-60,0%).

Таблиця 1.4. Ін'єкційна поведінка (за останні 30 днів) (n=400).

За останні 30 днів	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Використовували стерильну голку та шприц під час останньої ін'єкції наркотику	97,8	96,5	99,1
Робив/ла ін'єкцію зі шприца, який до цього використала для ін'єкції інша людина	3,2	1,5	4,9
Використовував/ла свій шприц / голку повторно для ін'єкції іншої дози наркотику	12,4	8,7	16,1
Вживав/ла наркотики ін'єкційно разом з іншими людьми (у той самий час, у тому самому приміщенні)			
Завжди	34,6	29,2	40,0
І разом, і окремо	54,6	49,1	60,0
Ніколи	10,8	7,5	14,2
Віддавав/ла, позичав/ла, продавав/ла свій шприц після того, як зробив/ла ним ін'єкцію собі	0,5	0,1	1,2
Отримувач/ла ін'єкцію в уже наповненому шприці і не бачив/ла, як цей шприц наповнювався	52,1	46,7	57,4
Використовував/ла для ін'єкції шприц, з якого потім розподіляли наркотичну речовину в інші шприци для подальшого вживання	0,2	0,1	0,7
Використовував/ла спільне обладнання або матеріали для розподілу або приготування наркотику	44,2	39,0	49,5

ДІ – довірчий інтервал;
 НМ – нижня межа;
 ВМ – верхня межа.

90,3 відсотка (ДІ 87,2%-93,4%) ЛВІН у Сімферополі мали статеві контакти за останні 12 міс., 85,9% – за останні 30 днів (ДІ 1,5%-4,9%). Більше половини респондентів мали одного статевого партнера протягом останніх трьох місяців (61,3%). Майже дві третини опитаних, які мали статеві контакти за останні 30 дн., використовували презерватив під час останнього статевого контакту (65,9%; ДІ 60,5%-71,5%).

Таблиця 1.5. Статева поведінка (n=400).

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Статеві контакти за останні 12 міс.	90,3	87,2	93,4
Статеві контакти за останні 30 дн.	85,9	82,3	89,4
Загальна кількість статевих партнерів за останні 3 міс.			
Жодного	10,5	7,4	13,5
Один	61,3	56,6	66,1
Два і більше	28,2	24,1	32,3
Середня кількість партнерів за останні 90 днів (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.)	2,3	1,8	2,9
Використання презерватива під час останнього статевого контакту (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 30 дн.)	65,9	60,5	71,5

ДІ – довірчий інтервал;
 НМ – нижня межа;
 ВМ – верхня межа.

Серед респондентів, які мали статеві контакти протягом останнього року, три чверті мали їх із постійним партнером (81,7%) за останні 90 днів; при цьому 30,4% опитаних – із випадковим партнером. Комерційними сексуальними послугами користувалися 4,6% респондентів. Більшість із них (63,0%)

використовували презерватив під час останнього статевого контакту з постійним партнером (серед тих, хто мав статеві контакти з таким партнером), відсоток використання презерватива під час останнього статевого контакту з випадковим партнером склав 84,7%.

Таблиця 1.6. Статева поведінка (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.) (n=359)

Тип партнера	%	ДІ		Використання презерватива під час останнього статевого контакту	Використання презерватива протягом останніх 3 міс.		
		НМ	ВМ		постійно	не постійно	ніколи
Постійний партнер	81,7	77,9	85,5	63,0	36,2	38,3	25,5
				56,9–69,2	30,1–42,4	31,8–44,6	20,0–31,1
Випадковий партнер	30,4	25,5	35,2	84,7	64,9	33,1	2,0
				78,5–90,9	56,5–73,0	24,8–41,8	0,1–4,0
Комерційний партнер (купував/ла послуги)	4,6	2,7	6,6	5,0*	4,5*	0,7*	0,0*
				–	–	–	–
Комерційний партнер (продавав/ла послуги)	1,6	0,4	2,8	1,5*	0,8*	0,7*	0,0*
				–	–	–	–

ДІ – довірчий інтервал;

НМ – нижня межа;

ВМ – верхня межа.

*Розраховано у програмі SPSS зі зважуванням.

54,1% учасників повідомили, що отримували шприци або голки безкоштовно протягом останніх 12 місяців. Презервативи отримували 53,8%. Близько третини респондентів купували шприци та голки за останні 30 днів самостійно (35,9%), а майже кожен п'ятий купував презервативи (18,3%). Третина ЛВІН отримувала ПТАО коли-небудь у житті (33,5%), зараз не отримує ніхто.

Таблиця 1.7. Користування послугами зі зменшення шкоди щодо вживання ін'єкційних наркотиків (n=350)

Характеристика серед усіх респондентів:	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Отримував/ла протягом останніх 12 міс. стерильні голки / шприци від працівників інформаційно-просвітницьких програм, на пункті обміну шприців тощо			
Шприци/голки	54,1	48,8	59,5
Презервативи	53,8	48,6	59,1
Купував/ла самостійно протягом останніх 30 дн.			
Шприци/голки	35,9	31,1	40,7
Презервативи	18,3	14,3	22,4
Отримував/ла ЗПТ			
Коли-небудь у житті	33,5	28,2	38,6
Отримує зараз	0,0	0,0	0,0

ДІ – довірчий інтервал;
НМ – нижня межа;
ВМ – верхня межа.

Усього 15,5% ЛВІН у Сімферополі тестувалися на ВІЛ протягом останніх 12 міс. та отримали результат (ДІ 11,7%-19,4%). З них чверть (25,6%) повідомили, що результат тестування був позитивний, 55,2% – що результат негативний, решта респондентів відмовилася відповідати (19,2%).

Таблиця 1.8. Тестування на ВІЛ та отримання послуг для ЛЖВ (n=400)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Проходив/ла тестування на ВІЛ протягом останніх 12 міс. та отримали результат	15,5	11,6	19,4
З них результат тесту:			
позитивний	25,6	20,7	30,5
негативний	55,2	49,2	61,2
відмова від відповіді	19,2	14,1	24,2
Серед ВІЛ-інфікованих, хто знав про свій ВІЛ-статус:			
перебувають на обліку в Центрі СНІДу	100*	–	–
приймають АРТ	100*	–	–

ДІ – довірчий інтервал;

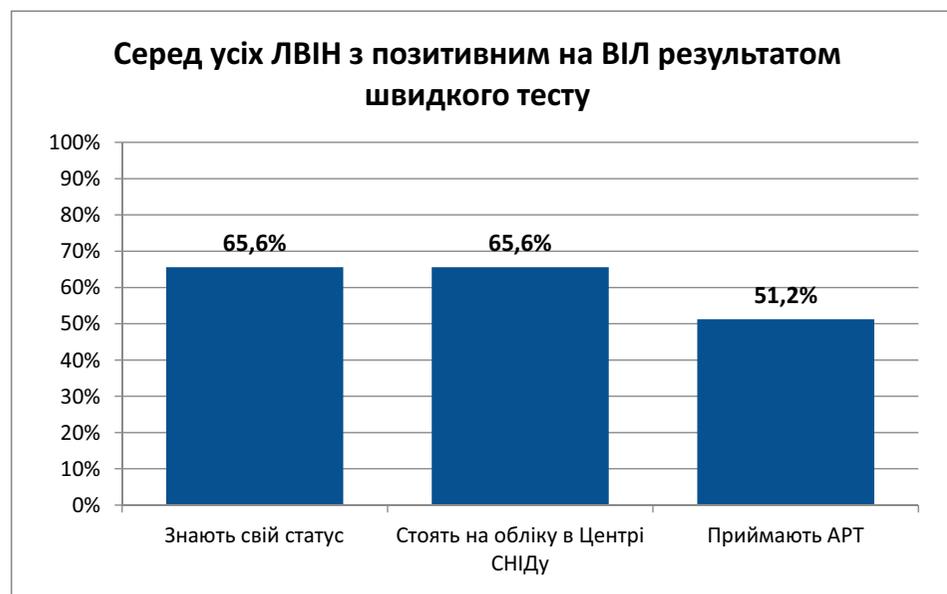
НМ – нижня межа;

ВМ – верхня межа.

*Розраховано у програмі SPSS зі зважуванням.

Ключові каскадні індикатори можна представити таким чином: з тих респондентів, які отримали позитивний на ВІЛ результат швидкого тесту, 65,6% знали про свій позитивний статус до проведення дослідження, і всі вони перебували на обліку у Центрі СНІДу. Половина (51,2%) усіх ВІЛ-позитивних респондентів приймали АРТ.

Рис. 1.1. Частка ВІЛ-позитивних за результатом швидкого тесту ЛВІН, які знають про свій статус і перебувають на обліку в Центрі СНІДу.

Розраховано у програмі SPSS без зважування. Абсолютна кількість позитивних результатів тесту на ВІЛ – 125 (100%).

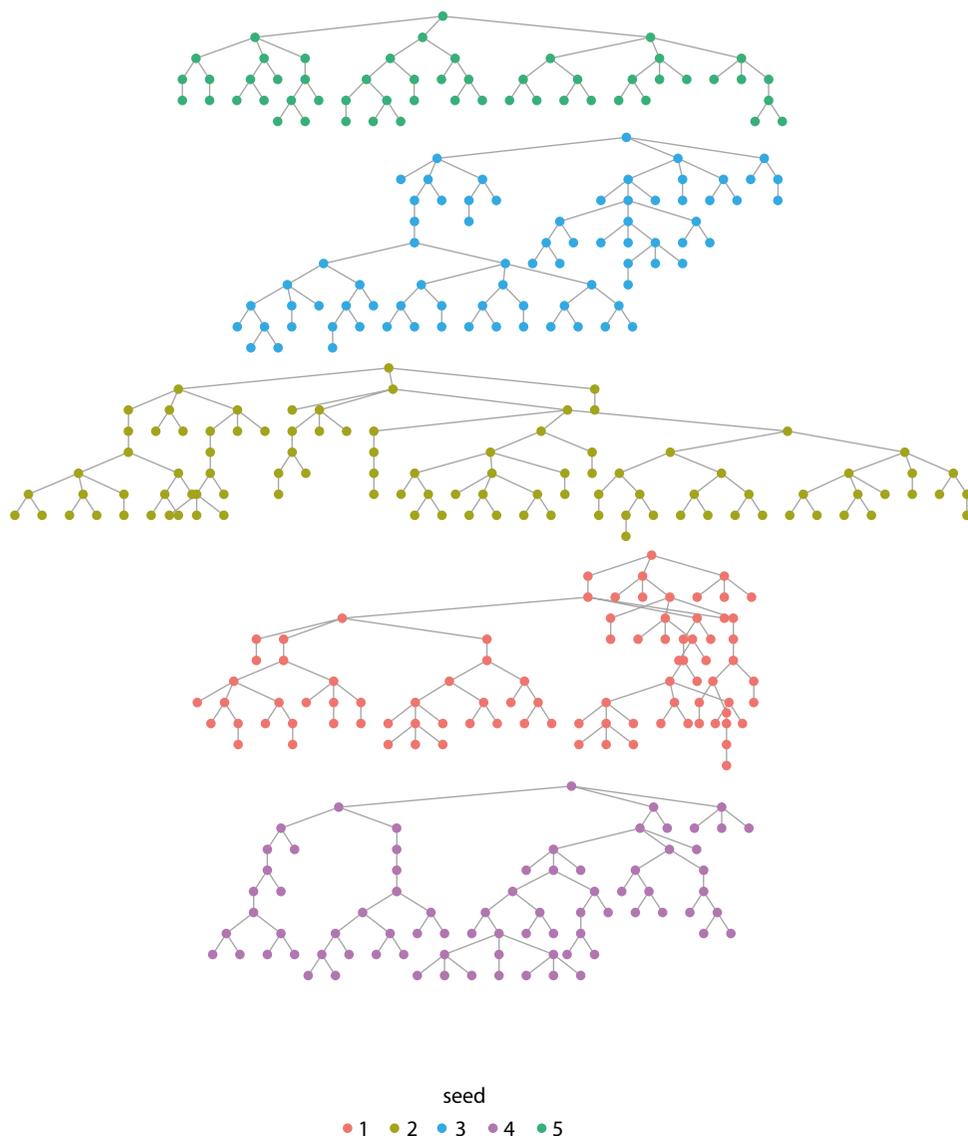
За результатами тестування швидкими тестами, третина ЛВІН у Сімферополі мають ВІЛ (32,3%; ДІ 26,8%-37,9%), половина інфіковані гепатитом С (50,1%; ДІ 44,7%-55,6%), 15,6% (ДІ 11,8%-19,3%) інфіковані гепатитом В, сифілісу виявлено не було.

Таблиця 1.9. Поширеність ВІЛ, ВГС, ВГВ та сифілісу серед ЛВІН, за результатами тестування швидкими тестами (n=400)

Тест	% позитивних результатів	ДІ	
		НМ	ВМ
ВІЛ	32,3	26,8	37,9
ВГС	50,1	44,7	55,6
ВГВ	15,6	11,8	19,3
Сифіліс	-	-	-

ДІ – довірчий інтервал;
НМ – нижня межа;
ВМ – верхня межа.

Рекрутинговий ланцюг

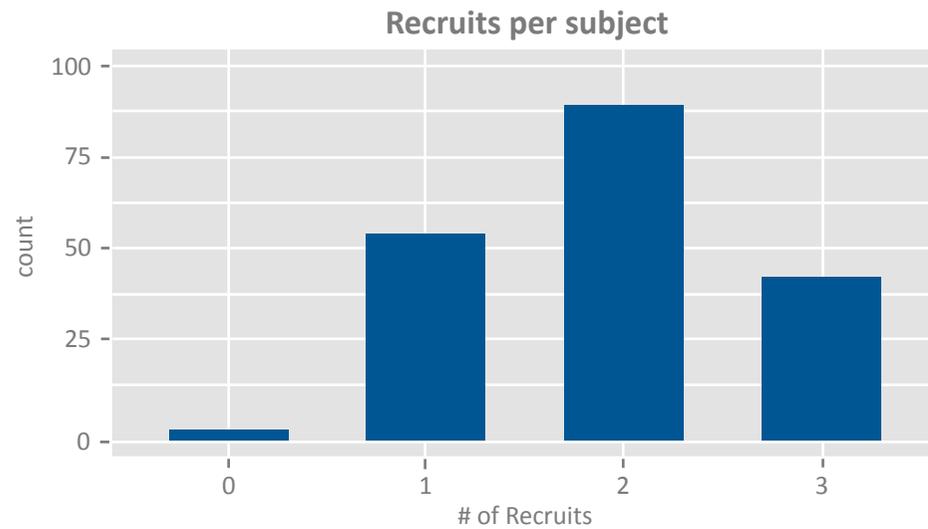

№ зерна	Вік	Стать	ВІЛ-статус	Види наркотиків	Стаж вживання наркотиків	Статус клієнта НУО
1	24	Чоловіча	Негативний	Опіати	6	Клієнт
2	23	Жіноча	Негативний	Опіати	3	Не клієнт
3	24	Жіноча	Негативний	Опіати	4	Клієнт
4	17	Чоловіча	Негативний	Стимулятори	1	Не клієнт
5	24	Жіноча	Негативний	Стимулятори	3	Не клієнт

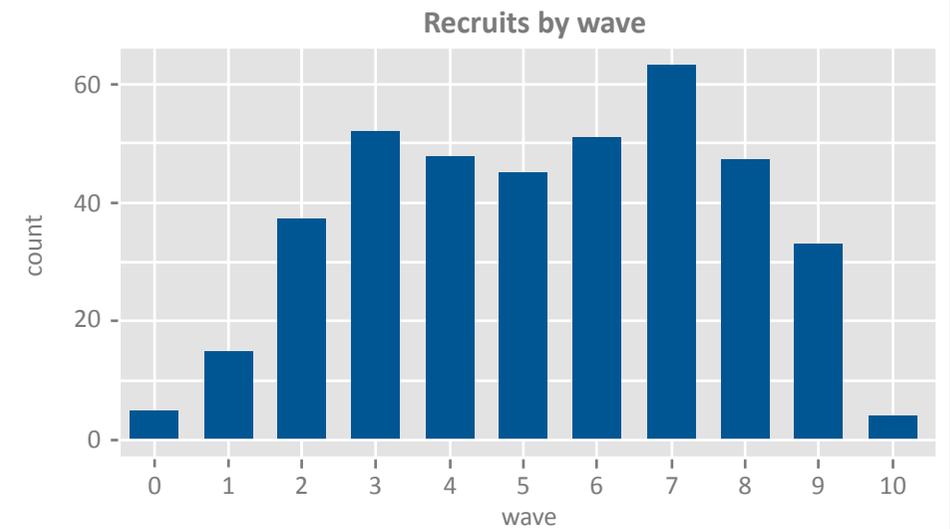
Більшість респондентів реалізовували по два купони (приводили тільки двох знайомих). Вибірка починала формуватися з чотирьох зерен; 5-те було додано пізніше для збільшення рекрутингу статевих партнерів. Вибірка розвивалася до 7-ї хвили, а потім почала спадати. Майже всі зерна, крім 5-го, рівнозначно наповнили вибірку, привівши від 75 до 100 учасників кожний. Менша участь 5-го зерна пов'язана, певно, з тим, що воно було додано пізніше. Найчастіше респонденти оцінювали розмір своєї мережі у п'ять осіб. Викиди становили ЛВІН, які оцінювали розмір своєї мережі у 15 осіб.

Характеристики вибірки

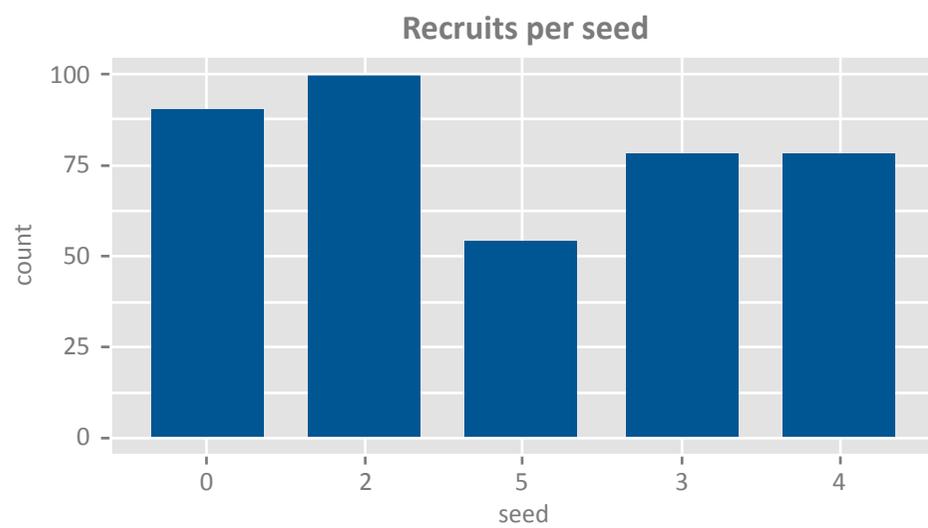
Рис. 1.2. Кількість рекрутованих на одного респондента

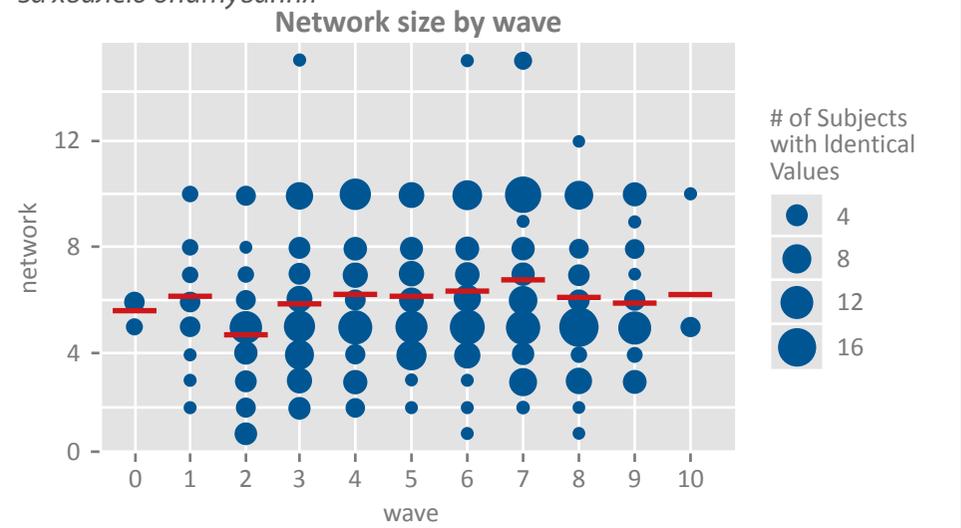
Рис. 1.3. Кількість рекрутованих за хвилину

Рис. 1.4. Кількість рекрутованих, за зерном

Рис. 1.5. Названий респондентами розмір мережі знайомих, за хвилину опитування

2. Вінниця

У Вінниці в дослідженні взяли участь 250 ЛВІН, двоє з яких були зернами. Розвивалася вибірка від обох зерен.

Частка жінок серед популяції ЛВІН, за зваженою оцінкою RDS, склала п'яту частину (20%; ДІ 13,5%-26,5%). Середній вік – 34,9 років, при цьому 92,3% споживачів наркотиків були старше 24 років.

Майже дві третини опитаних мали повну середню освіту (62%, ДІ 56,0%-68,1%), 8,1% респондентів – вищу, 9,1% – початкову, базову середню – 15,1%.

Майже дві третини респондентів мали випадкові заробітки (60,5%; ДІ 53,3%-67,7%). Серед опитаних на час проведення дослідження не було молоді, яка б навчалася. 23,9% опитаних були безробітними, і лише 15,6% (ДІ 10,7%-20,5%) мали постійне місце роботи.

Таблиця 2.1. Соціально-демографічні характеристики ЛВІН (n=250)

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Вік	14–24 роки	7,7	1,5	13,9
	25 років і старше	92,3	86,1	98,5
	Середній вік	34,9 року	33,3	36,4
Стать	Чоловіча	80,0	73,5	86,5
	Жіноча	20,0	13,5	26,5
Освіта	Початкова	9,1	5,6	12,7
	Базова середня	15,1	10,4	19,7
	Повна середня	62,0	56,0	68,1
	Базова вища	5,7	2,5	8,8
	Повна вища	8,1	4,6	11,5

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Основне заняття	Навчається	–		
	Постійна робота	15,6	10,7	20,5
	Випадкові заробітки	60,5	53,3	67,7
	Не працює	23,9	18,1	29,7
Шлюбний стан	Одружений/Заміжня або має постійного партнера	56,2	49,3	63,1
	Неодружений/Незаміжня і не має постійного партнера	43,8	36,9	50,7
Чи вживає чоловік/дружина або постійний партнер наркотики ін'єкційним шляхом				
	Так	26,9	20,1	33,7
	Ні, але раніше вживав/ла	7,1	4,2	10,0
	Ні, ніколи не вживав/ла	21,8	16,4	27,4
	Не знаю	0,4	0,1	1,0
	Не має постійного партнера	43,8	36,9	50,7
Досвід ув'язнення		38,4	32,1	44,7

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Трохи більше половини опитаних (56,2%; ДІ 49,3%-63,1%) мали постійного статевого партнера або були офіційно одружені. Серед усіх ЛВІН 21,8% мали партнера, який ніколи не вживав ін'єкційних наркотиків; 7,1% опитаних повідомили, що їхній партнер вживав наркотики раніше, але тепер не вживає; 26,9% мають партнера, який вживає наркотичні речовини.

Досвід ув'язнення мали 38,4% ЛВІН (ДІ 32,1%-44,7%).

Досвід вживання неін'єкційних наркотиків мали 80,3% ЛВІН; зважений RDS вік початку вживання – 21,8 років (ДІ 20,6%-22,9%). Середній стаж – 13,1 років (ДІ 11,7-14,5). Досвід вживання наркотиків понад шість років мають 80,7% ЛВІН, 5,4% – два і менше років, 13,9% – 3–5 років.

Опіати були основним наркотиком для 83,3% ЛВІН (ДІ 78,3%-88,3%), при цьому для 72,6% респондентів (ДІ 65,3%-79,9%) це переважно екстракт опію. Ще 9,2% основним називають вуличний метадон, 1,5% – героїн. Стимулятори вважають основним наркотиком 16,5% опитаних, 15,5% (ДІ 10,7%-20,2%) – саме амфетамін у порошку.

Таблиця 2.2. Профіль щодо вживання наркотиків (n=250)

Характеристика	%	ДІ			Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ				НМ	ВМ
Вік початку вживання ін'єкційних наркотиків	21,8 року	20,6	22,9	→	Стаж вживання ін'єкційних наркотиків:			
					до 2-х років	5,4	2,6	8,3
					3–5 років	13,9	9,6	18,1
					6 і більше років	80,7	75,7	85,7
					Середній стаж (років)	13,1	11,7	14,5
Досвід вживання неін'єкційних наркотиків	80,3	74,9	85,6	→	Середній вік початку вживання неін'єкційних наркотиків	16,9 року	16,3	17,5
Основний наркотик								
Опіати	83,3	78,3	88,3	→	Екстракт опію	72,6	65,3	79,9
					Вуличний метадон / бупренорфін	9,2	3,8	14,6
					Дезоморфін	–		
					Героїн	1,5	0,1	2,9
					Інше з опіатів	–		
Стимулятори	16,5	11,6	21,3	→	Метамфетамін у розчині	1,1	0,1	2,2
					Амфетамін у порошку	15,5	10,7	20,2
					Інше зі стимуляторів	–		
Інший	0,2	0,1	0,8					
Вживав/ла за останню добу наркотики ін'єкційно	55,3	47,6	63,2	→	Кількість разів за останню добу	1,2	1,1	1,3
Вживав/ла за останній тиждень наркотики ін'єкційно	99,1	98,1	99,9	→	Кількість днів за останній тиждень	4,6	4,2	5,1
					Кількість днів за останній місяць	20,2	17,7	22,7

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Середня кількість ін'єкцій за останню добу серед опитаних складала 1,2. В середньому ЛВІН у Вінниці вживають ін'єкційні наркотики 20,2 днів на місяць і 4,6 днів на тиждень. Половина респондентів (55,3%) вживали наркотики за останню добу, 99,1% – за останній тиждень.

Майже дві третини (63,9%; ДІ 57,1%-70,8%) опитаних купують наркотик в готовому вигляді, 35,7% (ДІ 28,9%-42,4%) готують наркотичну речовину самостійно.

Серед ЛВІН Вінниці не виявилось тих, хто повідомив би про покращення ціни або якості основного наркотику за останній рік; про здорожчання повідомили 71,2% респондентів, про погіршення якості – 54,9%. Водночас 7,2% зазначили про покращення доступності основного наркотику, хоча 25,7% вважають, що доступність погіршилася.

Досвід передозування мали 5,9% ЛВІН.

96,8 відсотка (ДІ 94,4%-99,2%) опитаних ЛВІН у Вінниці повідомили про використання стерильного інструментарію під час останнього вживання наркотику ін'єкційно.

Проте 70,6% говорять про досвід вживання наркотиків ін'єкційно разом з іншими ЛВІН (у той самий час, у тому самому приміщенні) за останні 30 днів, а ще 21,5% – вказали, що роблять так постійно. 44,3% (ДІ 38,1%-50,5%) ЛВІН за останній місяць отримали ін'єкцію з уже наповненого шприца і не бачили, як він наповнювався.

36,1 відсотка (ДІ 30,0%-42,2%) респондентів повідомили про повторне використання власного вже використаного раніше шприца для повторної ін'єкції.

Таблиця 2.3. Профіль щодо вживання наркотиків (n=250)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Спосіб отримання основного наркотику (сума відповідей може не дорівнювати 100%, тому що респонденти могли обирати кілька варіантів)			
Самостійне приготування	35,7	28,9	42,4
Готують / приносять друзі / знайомі	6,6	3,8	9,3
Придбання готового наркотику	63,9	57,1	70,8
Чи змінилася ціна основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	–		
Не змінилася	28,8	22,8	34,7
Змінилася на гірше	71,2	65,3	77,2
Чи змінилася якість основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	–		
Не змінилася	45,1	38,6	51,7
Змінилася на гірше	54,9	48,3	61,4
Чи змінилася доступність основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	7,2	4,1	10,4
Не змінилася	66,6	59,9	73,4
Змінилася на гірше	25,7	19,9	31,4
Важко відповісти	0,5	0,1	1,4
Досвід передозування за останні 12 міс.	5,9	2,9	9,0

ДІ – довірчий інтервал;

НМ – нижня межа;

ВМ – верхня межа.

Таблиця 2.4. Ін'єкційна поведінка (за останні 30 днів) (n=250)

За останні 30 днів	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Використовували стерильну голку та шприц під час останньої ін'єкції наркотику	96,8	94,4	99,2
Робив/ла ін'єкцію зі шприца, який до цього використала для ін'єкції інша людина	4,6	1,9	7,1
Використовував/ла свій шприц / голку повторно для ін'єкції іншої дози наркотику	36,1	30,0	42,2
Вживав/ла наркотики ін'єкційно разом з іншими ЛВІН (у той самий час, у тому самому приміщенні)			
Завжди	21,5	15,5	27,5
І разом, і окремо	70,6	64,1	77,2
Ніколи	7,9	3,3	12,5
Віддавав/ла, позичав/ла, продавав/ла свій шприц після того, як зробив/ла ним ін'єкцію собі	6,8	3,3	10,2
Отримувал/ла ін'єкцію з уже наповненого шприца і не бачив/ла, як він наповнювався	44,3	38,1	50,5
Використовував/ла для ін'єкції шприц, з якого потім розподіляли наркотичну речовину в інші шприци для подальшого вживання	24,2	18,8	29,6
Використовував/ла спільне обладнання або матеріали для розподілу чи приготування наркотику	15,7	10,9	20,4

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

86,9 відсотка (ДІ 82,1%-91,6%) ЛВІН у Вінниці мали статеві контакти за останні 12 міс. За останній місяць – 64,2%. За останні три місяці про те, що мали лише одного статевого партнера, повідомили 69% ЛВІН (ДІ 62,9%-75,1%), про

більшу кількість – 17,5%. Середня кількість партнерів (серед тих, хто мав статеві контакти за останній рік) склала 1,3.

Про використання презерватива під час останнього статевого контакту повідомила половина ЛВІН (49,5%; ДІ 41,5%-57,5%).

Таблиця 2.5. Статева поведінка (n=250)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Статеві контакти за останні 12 міс.	86,9	82,1	91,6
Статеві контакти за останні 30 дн.	64,2	57,8	70,6
Загальна кількість статевих партнерів за останні 3 міс.			
Жодного	13,5	8,7	18,3
Один	69,0	62,9	75,1
Два і більше	17,5	13,1	21,9
Середня кількість партнерів за останні 90 дн. (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.)	1,3 партнера	1,2	1,4
Використання презерватива під час останнього статевого контакту (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 30 дн.)	49,5	41,5	57,5

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Майже дві п'ятих ЛВІН Вінниці мали контакти з випадковими статевими партнерами, при цьому кожного разу за останні три місяці користувалися презервативами 64,4% з них (ДІ 53,4%-75,4%). Комерційні статеві послуги надавали 2,7% опитаних, купували – 3,5%.

Щодо тих, хто мав постійного партнера, під час останнього статевого контакту 38,7% використовували презерватив, та 44,4% ніколи не користувалися ним.

Таблиця 2.6. Статева поведінка (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.) (n=218)

Тип партнера	%	ДІ		Використання презерватива під час останнього статевого контакту	Використання презерватива протягом останніх 3 міс.		
		НМ	ВМ		постійно	не постійно	ніколи
Постійний партнер	62,2	54,7	69,6	38,7	17,4	38,2	44,4
				30,8–46,6	10,7–24,1	27,8–48,4	35,0–53,9
Випадковий партнер	38,8	31,3	46,3	64,4	39,2	54,1	6,7
				53,4–75,4	28,0–50,3	42,4–65,9	0,1–13,4
Комерційний партнер (купував/ла послуги)	3,5	1,4	5,6	77,3	58,2	41,8	–
				49,9–99,9	22,8–93,2	6,8–77,2	
Комерційний партнер (продавав/ла послуги)	2,7	1,1	4,3	25,5	28,0	72,0	–
				0,1–55,7	0,1–74,2	25,8–99,9	

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

6,0% повідомили, що отримували шприци та голки безкоштовно протягом останніх 12 міс., 3,6% – отримували презервативи за той самий період.

За останні 30 днів самостійно купували голки або шприци 98,6% ЛВІН (ДІ 97,3%-99,9%), презервативи – 26,9% (ДІ 21,3%-32,5%).

Досвід отримання ПТАО упродовж життя мали 11% (ДІ 6,7%-15,4%) ЛВІН міста, проте на момент опитування жоден респондент не користувався послугами підтримувальної терапії.

Таблиця 2.7. Користування послугами зі зменшення шкоди щодо вживання ін'єкційних наркотиків (n=250)

Характеристика серед усіх респондентів:	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Отримував/ла протягом останніх 12 міс. стерильні голки / шприци від працівників інформаційно-просвітницьких програм, на пункті обміну шприців тощо			
Шприци/голки	6,0	3,1	8,8
Презервативи	3,6	1,0	6,2
Купував/ла самостійно протягом останніх 30 дн.			
Шприци/голки	98,6	97,3	99,9
Презервативи	26,9	21,3	32,5
Отримував/ла ЗПТ			
Коли-небудь у житті	11,0	6,7	15,4
Отримує зараз	0,0	0,0	0,0

ДІ – довірчий інтервал;
НМ – нижня межа;
ВМ – верхня межа.

Чверть ЛВІН у Вінниці (26,2%; ДІ 20,9%-31,5%) пройшли тестування на ВІЛ протягом останніх 12 міс. та отримали результат; 16,4% з них відмовилися повідомити результат, 79,7% повідомили, що результат тестування був негативним. Серед ВІЛ-інфікованих, хто знав про свій ВІЛ-статус, 78,2% перебували на обліку в Центрі СНІДу, а 81% приймали АРТ.

Таблиця 2.8. Тестування на ВІЛ та отримання послуг для ЛЖВ (n=250)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Проходив/ла тестування на ВІЛ протягом останніх 12 міс. та отримали результат	26,2	20,9	31,5
З них результат тесту:			
позитивний	3,8	0,8	6,9
негативний	79,7	73,7	85,7
відмова від відповіді	16,4	10,9	22,0
Серед ВІЛ-інфікованих, хто знав про свій ВІЛ-статус:			
перебувають на обліку в Центрі СНІДу	78,2	38,5	99,9
приймають АРТ	81,0	49,3	99,9

ДІ – довірчий інтервал;
НМ – нижня межа;
ВМ – верхня межа.

Дані щодо перебування на диспансерному обліку та отримання АРВ препаратів не подано в даному звіті, зважаючи на значну ймовірність похибки в рорахунках через те, що абсолютна кількість тестів, позитивних на ВІЛ, склала менше 30 випадків.

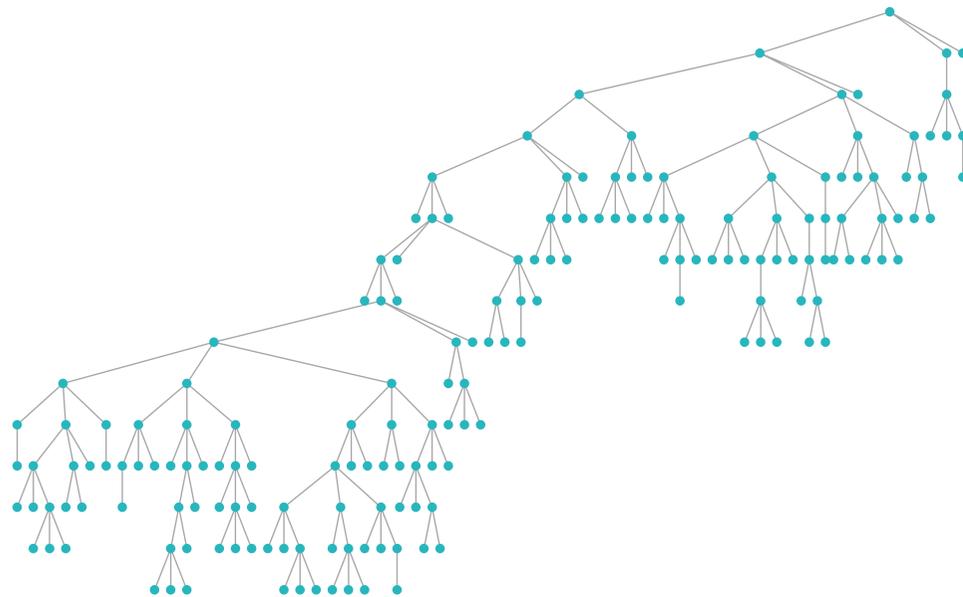
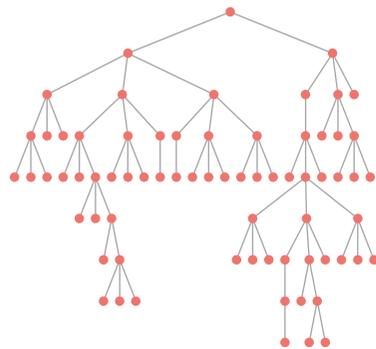
За результатами тестування швидкими тестами, десята частина усіх ЛВІН мали ВІЛ (9,7%; ДІ 5,6%-13,8%), половина були інфіковані гепатитом С (51,9%; ДІ 45,0%-58,8%), 4,4% (ДІ 1,6%-7,2%) – гепатитом В, 1,8% мали сифіліс (ДІ 0,2%-3,8%).

Таблиця 2.9. Поширеність ВІЛ, ВГС, ВГВ та сифілісу серед ЛВІН, за результатами тестування швидкими тестами (n=250)

Тест	% позитивних результатів	ДІ	
		НМ	ВМ
ВІЛ	9,7	5,6	13,8
ВГС	51,9	45,0	58,8
ВГВ	4,4	1,6	7,2
Сифіліс	1,8	0,1	3,8

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Рекрутинговий ланцюг

seed
● 1 ● 2

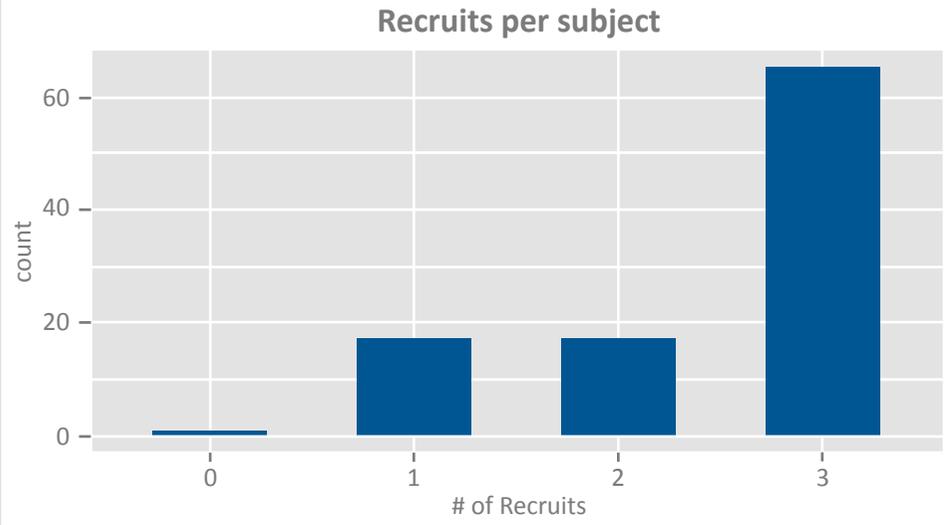
Характеристики первинних респондентів

№ зерна	Вік	Стать	ВІЛ-статус	Види наркотиків	Стаж вживання наркотиків	Статус клієнта НУО
1	19	Жіноча	Негативний	Стимулятори	3	Не клієнт
2	24	Чоловіча	Негативний	Опіати	9	Не клієнт

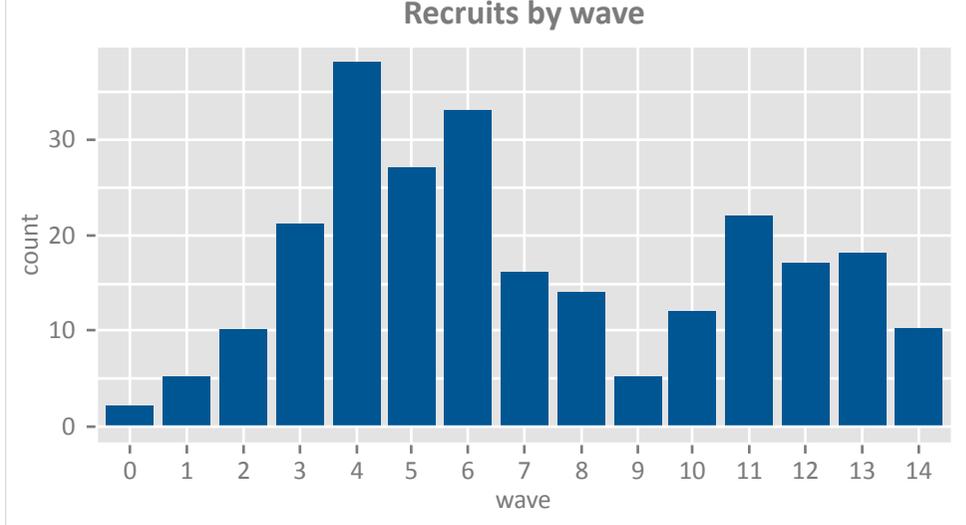
Більшість респондентів приводили по три знайомих (реалізували всі три купони для рекрутингу). Вибірка мала два піки: на 4–6-й та 11–13-й хвилях. Це пов'язано з тим, що сайт закривався на певний час через скарги в міліцію. Останньою була 14-та хвиля. На початку опитування було відібрано двоє зерен. Обидва розвинулися: друге привело майже втричі більше респондентів, ніж перше. Найчастіше респонденти оцінювали розмір своєї мережі у шість осіб; спостерігалось кілька викидів із розміром мережі 15 та 20 осіб.

Характеристики вибірки

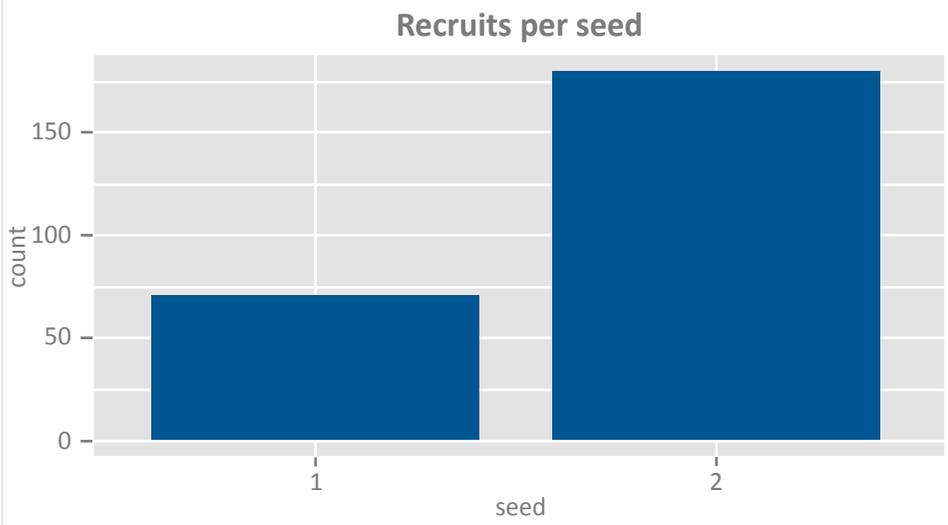
Рис. 2.1. Кількість рекрутованих на одного респондента

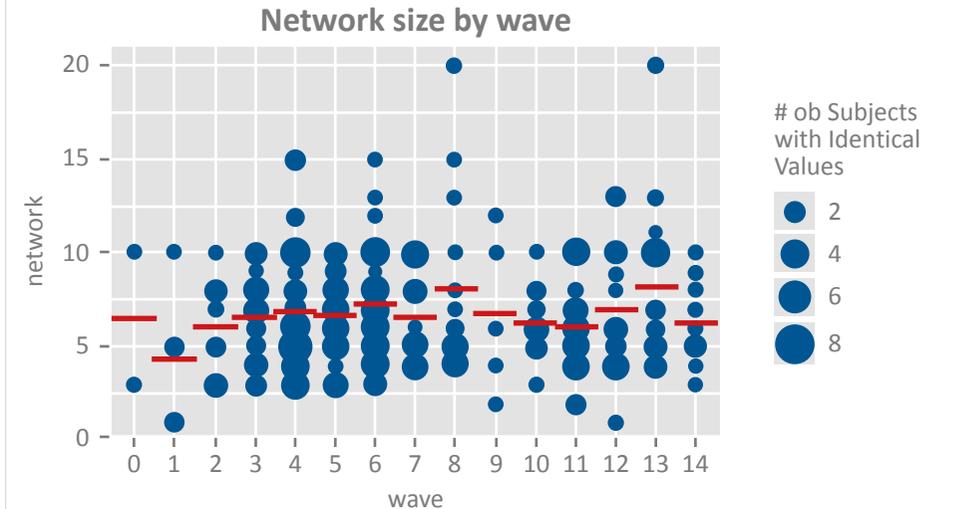
Рис. 2.2. Кількість рекрутованих, за хвилию

Рис. 2.3. Кількість рекрутованих, за зерном

Рис. 2.4. Названий респондентами розмір мережі знайомих, за хвилию опитування

3. Луцьк

Кількість респондентів у м. Луцьк налічувала 350 ЛВІН, три з яких були зєрнами, з яких розпочалося дослідження.

Середній вік учасників дослідження, за зваженою оцінкою RDS, складав 36 років (ДІ 35-37). 7,1% серед ЛВІН у м. Луцьк становлять особи віком від 14 до 24 років; чотири п'ятих (79,9%) – чоловіки (ДІ 75,3%-84,4%).

Трохи більше половини ЛВІН (51,8%, ДІ 46,4%-57,1%) мали повну середню освіту, базову вищу – 22,2%, повну вищу – 12,2%. Серед респондентів майже не було таких, хто отримав лише початкову освіту (1,1%). 23,4% мали постійну роботу, 54,2% – випадкові заробітки, 22,1% – не працювали.

Майже дві третини (64,1%; ДІ 59,3%-68,9%) респондентів були одружені або мали постійного партнера. Серед усіх опитаних 23,7% (ДІ 18,6%-28,9%) мали статевого партнера, який також вживав наркотичні речовини, а 35,8% (ДІ 30,0%-41,5%) – партнера, який ніколи їх не вживав.

Досвід ув'язнення мала половина опитаних (51,7%).

Таблиця 3.1. Соціально-демографічні характеристики ЛВІН (N=350)

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Вік	14–24 роки	7,1	4,3	10,0
	25 років і старше	92,9	90,0	95,7
	Середній вік	36,2	35,2	37,2
Стать	Чоловіча	79,9	75,3	84,4
	Жіноча	20,1	15,6	24,7

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Освіта	Початкова	1,1	0,1	2,0
	Базова середня	12,7	9,2	16,3
	Повна середня	51,8	46,4	57,1
	Базова вища	22,2	17,4	26,6
	Повна вища	12,2	8,7	15,6
Основне заняття	Навчається	0,3	0,1	0,6
	Постійна робота	23,4	18,8	28,2
	Випадкові заробітки	54,2	48,9	59,5
	Не працює	22,1	17,9	26,2
Шлюбний стан	Одружений/Заміжня або має постійного партнера	64,1	59,3	68,9
	Неодружений/Незаміжня і не має постійного партнера	35,9	31,1	40,7
Чи вживає чоловік/дружина або постійний партнер наркотики ін'єкційним шляхом				
	Так	23,7	18,6	28,9
	Ні, але раніше вживав/ла	4,6	2,6	6,6
	Ні, ніколи не вживав/ла	35,8	30,0	41,5
	Не знаю	–		
	Не має постійного партнера	35,9	31,1	40,7
Досвід ув'язнення		51,7	45,7	57,8

ДІ – довірчий інтервал; НМ – Нижня межа; ВМ – верхня межа.

Вік початку вживання ін'єкційних наркотиків, за зваженою оцінкою RDS, складає 22 роки (ДІ 21-23 роки). Середній стаж вживання наркотиків ін'єкційним шляхом – 14 років. Частка ЛВІН, які вживають наркотики ін'єкційним шляхом не більше двох років, становить 12,9% (ДІ 8,7%-17,0%), стаж понад дев'ять років мають понад дві третини (72,8%, ДІ 67,8%-77,8%). Стаж вживання неін'єкційних наркотиків мали 84,3% ЛВІН.

Опіати назвали основним наркотиком 92,1% ЛВІН (ДІ 89,0%-95,1%), при цьому з опіоїдної групи найчастіше називали саме екстракт опію (79,1%; ДІ 72,7%-85,6%), ще 3,7% основним називають вуличний метадон, 8,4% – інший наркотик із опіатів. Стимулятори вважають основним наркотиком 7,1% опитаних (ДІ 4,1%-10,1%), з них 6,4% назвали основним наркотиком амфетамін у вигляді порошку.

Таблиця 3.2. Профіль щодо вживання наркотиків (n=350)

Характеристика	%	ДІ			Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ				НМ	ВМ
Вік початку вживання ін'єкційних наркотиків	22,2 року	21,3	23,0	→	Стаж вживання ін'єкційних наркотиків:			
					до 2-х років	12,9	8,7	17,0
					3–5 років	14,4	10,6	18,1
					6 і більше років	72,8	67,8	77,8
					Середній стаж (років)	14,0	12,6	15,4
Досвід вживання неін'єкційних наркотиків	84,3	80,6	87,9	→	Середній вік початку вживання неін'єкційних наркотиків	18,0 років	17,4	18,7
Основний наркотик								
Опіати	92,1	89,0	95,1	→	Екстракт опію	79,1	72,7	85,6
					Вуличний метадон / бупренорфін	3,7	1,7	5,7
					Дезоморфін	0,9	0,1	1,8
					Героїн	–		
					Інше з опіатів	8,4	2,2	14,5
Стимулятори	7,1	4,1	10,1	→	Метамфетамін у розчині	0,2	0,1	0,4
					Амфетамін у порошку	6,4	3,3	9,5
					Інше зі стимуляторів	0,5	0,1	1,3
Інший	0,8	0,1	2,0	→				
Вживав/ла за останню добу наркотики ін'єкційно	70,6	64,5	76,7	→	Кількість разів за останню добу	1,4	1,3	1,5
Вживав/ла за останній тиждень наркотики ін'єкційно	98,1	96,6	99,6	→	Кількість днів за останній тиждень	5,3	5,1	5,6
					Кількість днів за останній місяць	21,6	20,6	22,5

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

ЛВІН зазначили, що вживали наркотики ін'єкційно в середньому 21,6 днів протягом останнього місяця та 5,3 днів протягом останнього тижня. Середня частота вживання наркотиків за останню добу становила 1,4 рази. При цьому 70,6% вказали, що вони мали практику вживання наркотиків ін'єкційним шляхом за останню добу, за останній тиждень практику вживання ін'єкційних наркотиків мали 98,1%.

69,2 відсотка (ДІ 64,4%-73,9%) ЛВІН купують наркотик в готовому вигляді, самостійним приготуванням займаються 39,2% (ДІ 34,0%-44,6%) респондентів, 16,6% повідомили, що отримували наркотик від друзів / знайомих.

69,6% опитаних говорять про погіршення ціни основного наркотику, 33,4% – про погіршення якості, ще 40,3% вказали на погіршення доступності.

Досвід передозувань за останній рік мають 1,9% ЛВІН.

Таблиця 3.3. Профіль щодо вживання наркотиків (n=350)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Спосіб отримання основного наркотику (сума відповідей може не дорівнювати 100%, тому що респонденти могли обирати кілька варіантів)			
Самостійне приготування	39,2	34,0	44,6
Готують / приносять друзі / знайомі	16,6	12,3	20,9
Придбання готового наркотику	69,2	64,4	73,9
Чи змінилася ціна основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	1,3	0,3	2,4
Не змінилася	29,1	24,1	33,6
Змінилася на гірше	69,6	64,7	74,5
Чи змінилася якість основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	2,8	0,8	4,8
Не змінилася	63,8	59,0	68,0
Змінилася на гірше	33,4	28,8	38,0

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Чи змінилася доступність основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	3,3	1,6	5,0
Не змінилася	56,4	51,0	61,2
Змінилася на гірше	40,3	35,2	45,5
Досвід передозувань за останні 12 міс.	1,9	0,5	3,3

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

97,2 відсотка (ДІ 95,7%-98,7%) ЛВІН під час опитування повідомили про використання стерильного інструментарію під час останнього вживання наркотику. Проте третина респондентів зазначила про досвід отримання за останні 30 днів наркотику в уже наповненому шприці (35,1%) і трохи менше третини використовували свій шприц/голку повторно (30,1%).

25,3 відсотка (ДІ 20,7%-30,0%) опитаних повідомили, що завжди вживали наркотики ін'єкційно разом з іншими ЛВІН (у той самий час / у тому самому приміщенні). 24,3% зазначили, що використовували спільне обладнання або матеріали для розподілу чи приготування наркотику за останній місяць.

Таблиця 3.4. Ін'єкційна поведінка (за останні 30 днів) (n=350)

За останні 30 днів	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Використовували стерильну голку та шприц під час останньої ін'єкції наркотику	97,2	95,7	98,7
Робив/ла ін'єкцію зі шприца, який до цього використала для ін'єкції інша людина	2,9	1,2	4,7
Використовував/ла свій шприц / голку повторно для ін'єкції іншої дози наркотику	30,1	24,8	35,4

За останні 30 днів	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Вживав/ла наркотики ін'єкційно разом з іншими ЛВІН (у той самий час, у тому самому приміщенні)			
Завжди	25,3	20,7	30,0
І разом, і окремо	52,5	47,3	57,8
Ніколи	22,2	17,5	26,8
Віддавав/ла, позичав/ла, продавав/ла свій шприц після того, як зробив/ла ним ін'єкцію собі	1,1	0,1	2,5
Отримувал/ла ін'єкцію з уже наповненого шприца і не бачив/ла, як цей шприц наповнювався	35,1	30,0	40,2
Використовував/ла для ін'єкції шприц, з якого потім розподіляли наркотичну речовину в інші шприци для подальшого вживання	18,3	14,1	22,5
Використовував/ла спільне обладнання або матеріали для розподілу або приготування наркотику	24,3	19,9	28,7

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

87 відсотків (ДІ 82,7%-91,3%) ЛВІН вказали, що мали статеві контакти за останній рік, за останній місяць – 73% (ДІ 68,2%-77,9%).

Середня кількість партнерів за останні три місяці серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс., становить 1,7 партнери (ДІ 1,5-1,9). За останні три місяці з усіх ЛВІН міста про наявність лише одного партнера повідомили дві третини опитаних (66,3%), про двох і більше – п'ята частина (18,5%).

Майже половина тих, хто мав статеві контакти за останній місяць (47,4%, ДІ 40,5%-54,2%), повідомила про використання презерватива під час останнього статевого контакту.

Таблиця 3.5. Статева поведінка (n=350)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Статеві контакти за останні 12 міс.	87,0	82,7	91,3
Статеві контакти за останні 30 дн.	73,0	68,2	77,9
Загальна кількість статевих партнерів за останні 3 міс.			
Жодного	15,2	11,0	19,5
Один	66,3	61,4	71,3
Два і більше	18,5	14,7	22,2
Середня кількість партнерів за останні 90 дн. (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.)	1,7 партнера	1,5	1,9
Використання презерватива під час останнього статевого контакту (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 30 дн.)	47,4	40,5	54,2

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Три чверті опитаних, які мали статеві контакти за останній рік, мали їх з постійним статевим партнером (76,9%, ДІ 72,6%-81,2%), чверть (25,2%) – з випадковим. Послугами комерційних партнерів користувалися 2,3% (купували послуги) і 2,1% (продавали). Під час останнього статевого контакту з постійним партнером презерватив використовували 40,4% опитаних (серед тих, хто мав статеві стосунки з таким партнером), а з випадковим – 73% (серед тих, хто мав таких партнерів). Жодного разу не використовували презерватив за останні три місяці 42,9% з тих, хто мав стосунки з постійним партнером, і 16,1% – хто з випадковим.

Таблиця 3.6. Статева поведінка (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.) (n=302)

Тип партнера	%	ДІ		Використання презерватива під час останнього статевого контакту	Використання презерватива протягом останніх 3 міс.		
		НМ	ВМ		постійно	не постійно	ніколи
Постійний партнер	76,9	72,6	81,2	40,4	29,4	27,7	42,9
				34,0–46,9	23,0–35,9	21,8–33,4	36,7–49,2
Випадковий партнер	25,2	20,6	29,7	73,0	59,0	24,9	16,1
				58,6–87,3	35,5–82,0	16,7–33,5	0,1–40,8
Комерційний партнер (купував/ла послуги)	2,3	0,6	4,0	100,0*	100,0*	0,0*	0,0*
				–	–	–	–
Комерційний партнер (продавав/ла послуги)	2,1	0,7	3,6	60,8*	52,9*	35,3*	11,8*
				–	–	–	–

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

* Розраховано у програмі SPSS зі зважуванням.

Близько третини ЛВІН Луцька безкоштовно отримували як стерильні шприци (34,2%), так і презервативи (32,1%) за останній рік.

За останній місяць стерильні шприци або голки купували три чверті респондентів (78,2%; ДІ 73,6%-82,8%), презервативи – лише чверть (22,2%; ДІ 17,1%-27,3%).

Досвід отримання ЗПТ впродовж життя має чверть ЛВІН (25,6%; ДІ 21,1%-30,2%), поточно ЗПТ отримували 2,6% респондентів (ДІ 0,9%-4,3%).

Таблиця 3.7. Користування послугами зі зменшення шкоди щодо вживання ін'єкційних наркотиків (n=350)

Характеристика серед усіх респондентів:	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Отримував/ла протягом останніх 12 міс. стерильні голки / шприци від працівників інформаційно-просвітницьких програм, на пункті обміну шприців тощо			
Шприци/голки	34,2	29,3	39,0
Презервативи	32,1	27,2	36,9
Купував/ла самостійно протягом останніх 30 дн.			
Шприци/голки	78,2	73,6	82,8
Презервативи	22,2	17,1	27,3
Отримував/ла ЗПТ			
Коли-небудь у житті	25,6	21,1	30,2
Отримує зараз	2,6	0,9	4,3

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Близько половини ЛВІН Луцька проходили тестування на ВІЛ за останній рік (45,7%; ДІ 39,5%-51,9%), 13% з них повідомили, що отримали позитивний результат тестування, 19,3% відмовилися повідомляти. Серед тих, хто знав про свій позитивний ВІЛ-статус, 94,6% перебували на обліку в Центрі СНІДу, а 64,5% приймали АРТ.

Таблиця 3.8. Тестування на ВІЛ та отримання послуг для ЛЖВ (n=350)

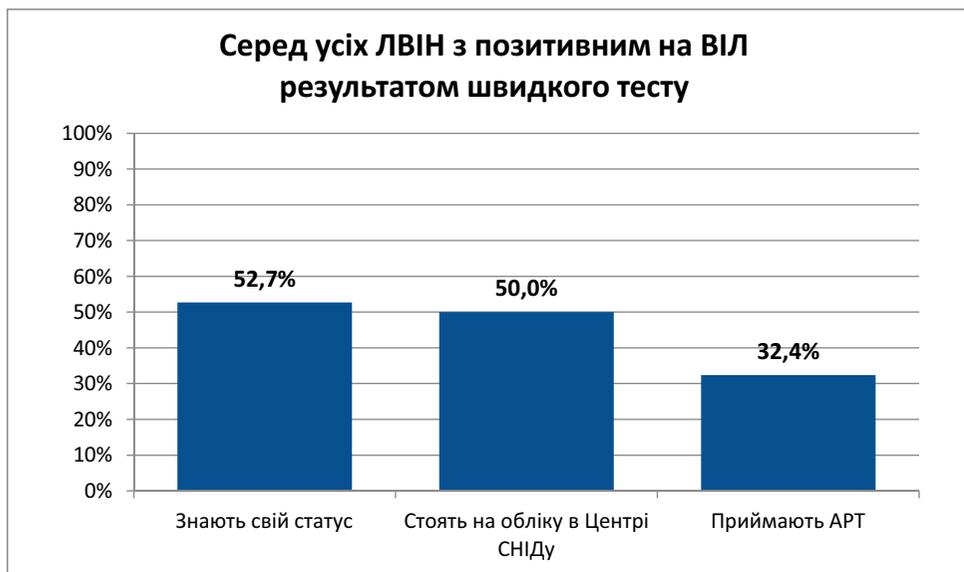
Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Проходив/ла тестування на ВІЛ протягом останніх 12 міс. та отримали результат	45,7	39,5	51,9
З них результат тесту:			
позитивний	13,0	9,0	17,0
негативний	67,7	62,1	73,2
відмова від відповіді	19,3	14,4	24,2
Серед ВІЛ-інфікованих, хто знав про свій ВІЛ-статус:			
перебувають на обліку в Центрі СНІДу	94,6*	–	–
приймають АРТ	64,5*	–	–

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа

* Розраховано у програмі SPSS зі зважуванням.

Половина тих, хто отримав позитивний на ВІЛ результат за результатами тестування швидкими тестами, знали про свій ВІЛ-статус (52,7%), і майже всі (50,0%) стояли на обліку в Центрі СНІДу, 32,4% з усіх виявлених ВІЛ-інфікованих приймали АРТ.

Рис. 3.1. Частка ВІЛ-позитивних, за результатом швидкого тесту ЛВІН, які знали про свій статус, перебували на обліку в Центрі СНІДу та приймали АРТ.

Розраховано у програмі SPSS без зважування. Абсолютна кількість позитивних результатів тесту на ВІЛ – 74 (100%).

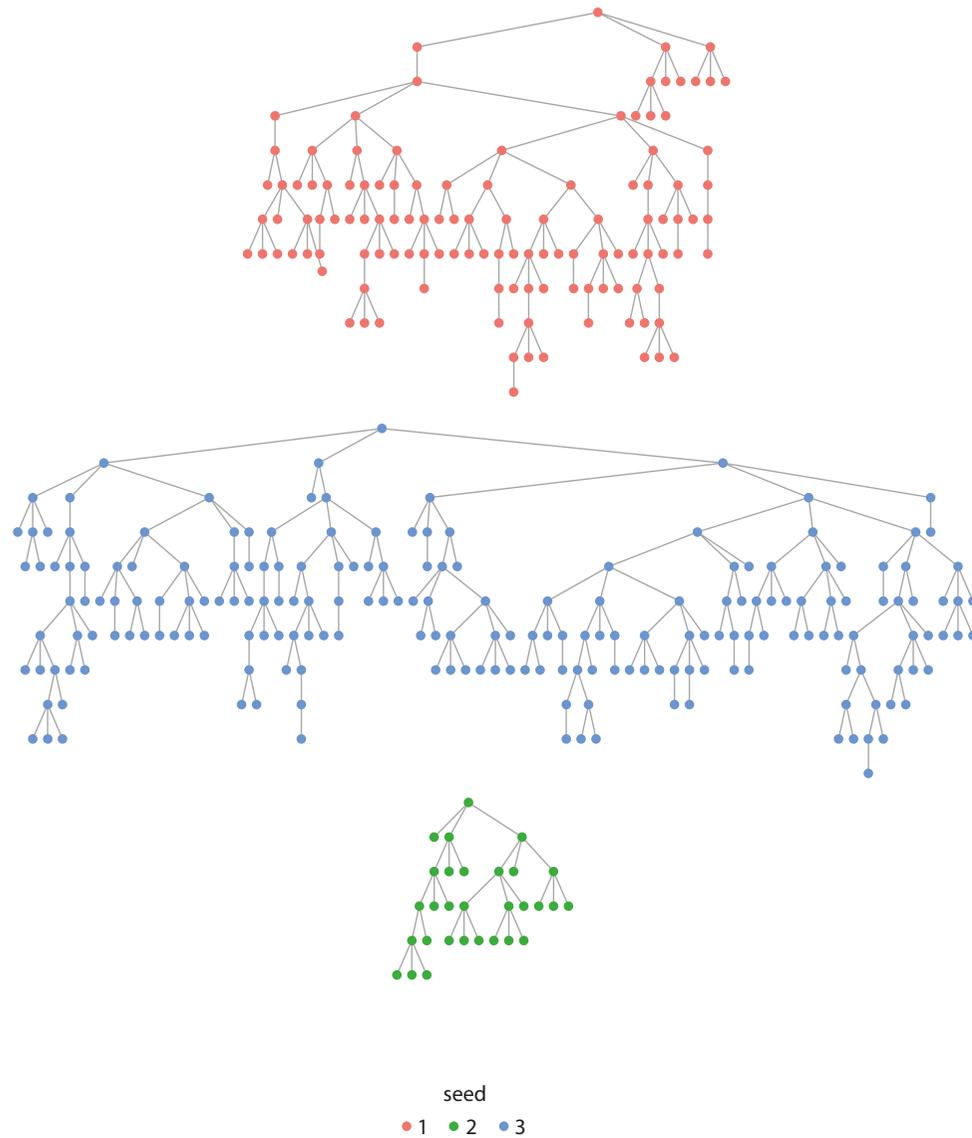
За результатами тестування швидкими тестами, п'ята частина усіх ЛВІН Луцька була інфікована ВІЛ (20,1%; ДІ 16,0%-24,2%). Майже половина респондентів мала позитивний результат на гепатит С (44,7%; ДІ 39,1%-50,2%), близько 6% – на гепатит В (5,8%; ДІ 3,5%-8,1%) і 3% – на сифіліс (3,0%; ДІ 1,4%-4,6%).

Таблиця 3.9. Поширеність ВІЛ, ВГС, ВГВ та сифілісу серед ЛВІН, за результатами тестування швидкими тестами (n=350)

Тест	% позитивних результатів	ДІ	
		НМ	ВМ
ВІЛ	20,1	16,0	24,2
ВГС	44,7	39,1	50,2
ВГВ	5,8	3,5	8,1
Сифіліс	3,0	1,4	4,6

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Рекрутинговий ланцюг

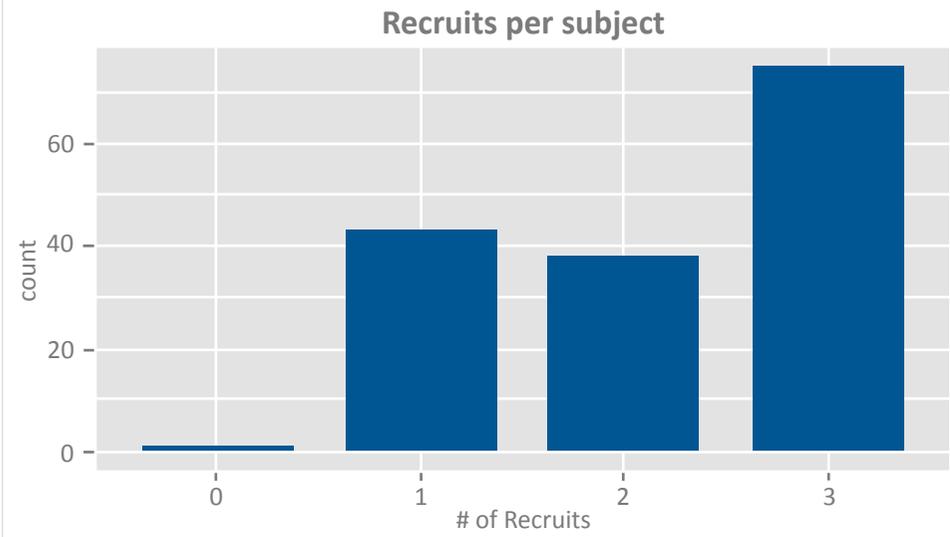
Характеристики первинних респондентів

№ зерна	Вік	Стать	ВІЛ-статус	Види наркотиків	Стаж вживання наркотиків	Статус клієнта НУО
1	22	Жіноча	Негативний	Опіати	5	Клієнт
2	18	Чоловіча	Негативний	Стимулятори	2	Не клієнт
3	24	Чоловіча	Позитивний	Опіати	9	Клієнт

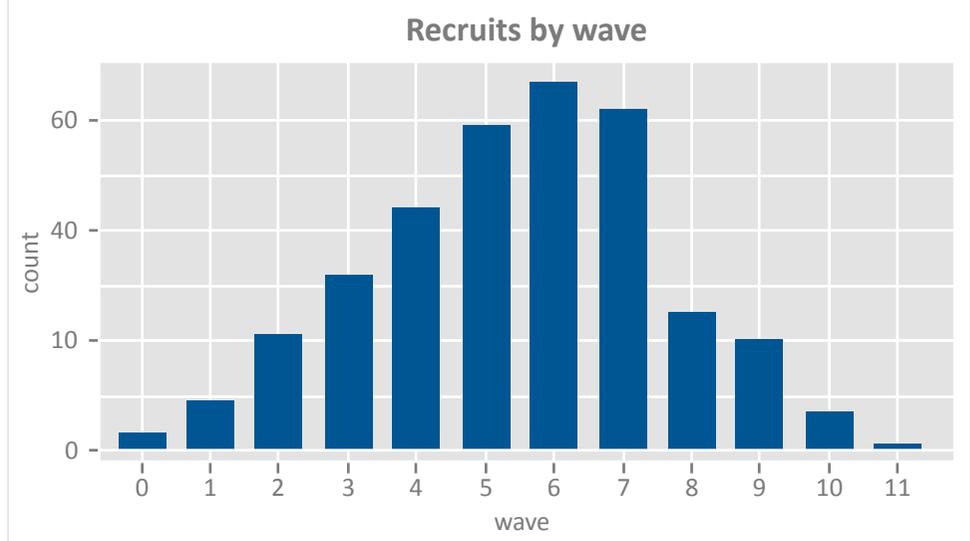
Близько половини респондентів реалізували по три купони, решта – менше. Вибірка розвивалася до 6-ї хвили, а потім почала поступово спадати. Останньою була 11-та хвиля. Третє зерно привело більше половини вибірки, перше – близько третини, друге – найменше. В середньому респонденти оцінювали свою мережу в шість осіб; спостерігалось кілька викидів з розміром мережі у 100 осіб.

Характеристики вибірки

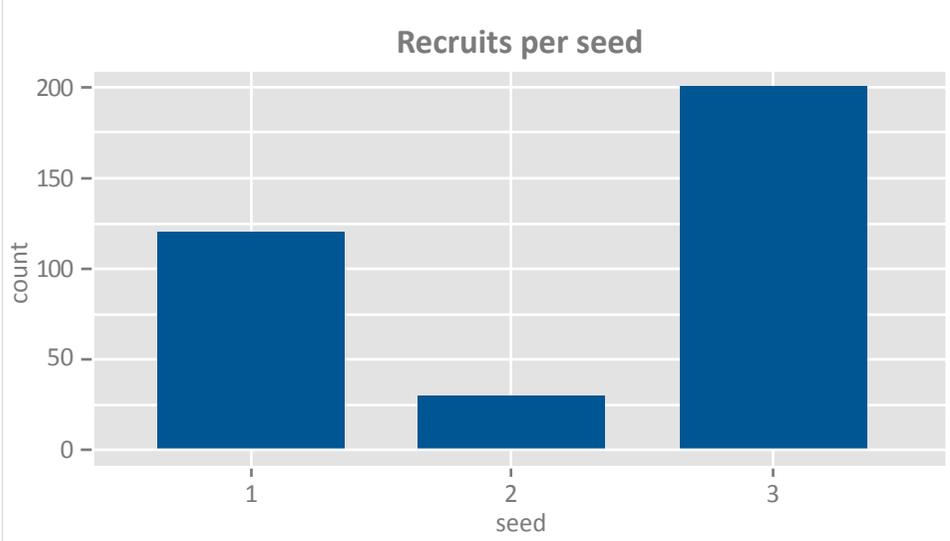
Рис. 3.2. Кількість рекрутованих на одного респондента

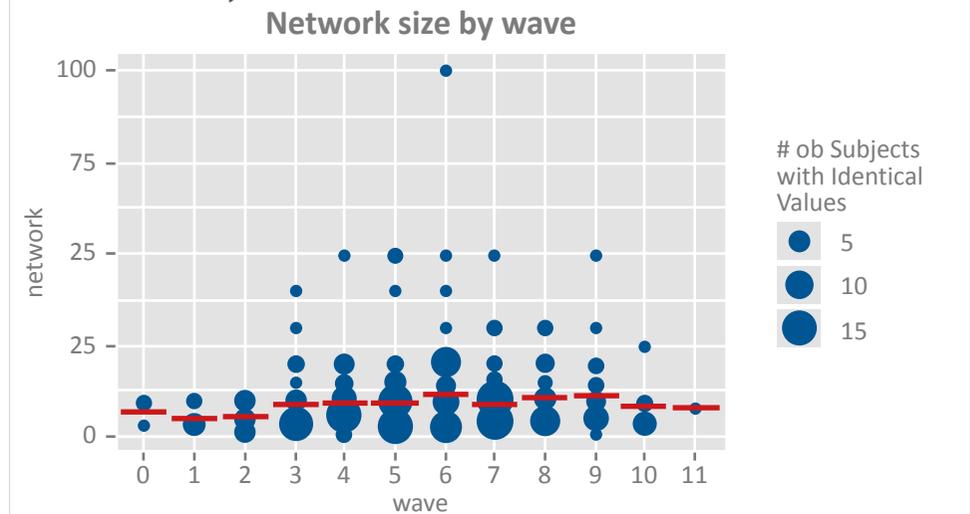
Рис. 3.3. Кількість рекрутованих, за хвилину

Рис. 3.4. Кількість рекрутованих, за зерном

Рис. 3.5. Названий респондентами розмір мережі знайомих, за хвилину опитування

4. Дніпро

У дослідженні в м. Дніпро взяли участь 500 ЛВІН, з них 3,3% (ДІ 1,9%-4,8%) були молодше 25 років, всі інші належали до вікової категорії «25 років і старше». Середній вік опитаних склав 39,7 років. За зваженою з RDS оцінкою, жінки у популяції ЛВІН у м. Дніпро складають майже четверту частину (23,7%; ДІ 19,3%-28,1%).

Близько двох третин респондентів мали повну середню освіту (69,0%) і майже одна п'ята – вищу (11,2% – базову вищу, 7,0% – повну вищу). 9,2% ЛВІН у м. Дніпро здобули базову середню освіту і близько 3% не закінчили навіть 9-ти класів школи. П'ята частина респондентів мала постійну роботу (21,5%), половина з них – випадкові заробітки (50,4%), решта не працювала (28,2%).

Таблиця 4.1. Соціально-демографічні характеристики ЛВІН (n=500)

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Вік	14–24 роки	3,3	1,9	4,8
	25 років і старше	96,7	95,2	98,1
	Середній вік	39,7 років	38,4	40,9
Стать	Чоловіча	76,3	71,9	80,7
	Жіноча	23,7	19,3	28,1
Освіта	Початкова	3,2	1,7	4,7
	Базова середня	9,2	6,6	11,7
	Повна середня	69,0	64,7	73,2
	Базова вища	11,2	8,2	14,3
	Повна вища	7,0	4,8	9,2
	Інше	0,4	0,1	0,8

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Основне заняття	Навчається	–		
	Постійна робота	21,4	17,4	25,5
	Випадкові заробітки	50,4	45,7	55,0
	Не працює	28,2	23,8	32,7
Шлюбний стан	Одружений/Заміжня або має постійного партнера	65,8	61,4	70,3
	Неодружений/Незаміжня і не має постійного партнера	34,2	29,7	38,6
Чи вживає чоловік/дружина або постійний партнер наркотики ін'єкційним шляхом				
	Так	20,5	16,6	24,5
	Ні, але раніше вживав/ла	14,9	11,4	18,4
	Ні, ніколи не вживав/ла	29,4	24,6	34,1
	Не знаю	1,0	0,2	1,9
	Не має постійного партнера	34,2	29,7	38,6
Досвід ув'язнення		51,2	46,0	56,3

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Більшість опитаних були офіційно одружені або мали постійного сексуального партнера (65,8%). Неодружені або ті, хто не мав постійного партнера, склали третину опитаних (34,2%). Загалом 29,4% ЛВІН (ДІ 24,6%-34,1%) мали постійних статевих партнерів, які ніколи не вживали ін'єкційні наркотики.

Кожен другий ЛВІН мав досвід ув'язнення (51,2%).

Середній вік першої ін'єкції наркотиків серед ЛВІН у м. Дніпро – 20 років (ДІ 19,6-20,6 років). Більшість опитаних мали стаж вживання шість років і більше (89,7%; ДІ 86,5%-92,9%). Середній стаж склав 19,5 років. Майже всі ЛВІН мають також досвід вживання наркотиків неін'єкційним шляхом (94,2%). Середній вік першої спроби неін'єкційних наркотиків – 17,4 років.

Майже три чверті ЛВІН вживали екстракт опію як основний наркотик (72,1%; ДІ 66,8%-77,4%). Ще одна четверта опитаних вказала стимулятори як основний наркотик, переважно це метамфетамін у розчині (23,8%; ДІ 18,9%-28,8%).

Таблиця 4.2. Профіль щодо вживання наркотиків (n=500)

Характеристика	%	ДІ			Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ				НМ	ВМ
Вік початку вживання ін'єкційних наркотиків	20 років	19,6	20,6	→	Стаж вживання ін'єкційних наркотиків:			
					до 2-х років	4,0	2,2	5,8
					3–5 років	6,3	3,8	8,8
					6 і більше років	89,7	86,5	92,9
					Середній стаж	19,5 років	17,9	21,1
Досвід вживання неін'єкційних наркотиків	94,2	92,0	96,3	→	Середній вік початку вживання неін'єкційних наркотиків	17,4 року	16,7	18,0
Основний наркотик								
Опіати	73,4	68,3	78,5	→	Екстракт опію	72,1	66,8	77,4
					Вуличний метадон / бупренорфін	0,4	0,1	0,9
					Дезоморфін	0,4	0,1	0,9
					Героїн	0,6	0,1	1,3
					Інше з опіатів	-		
Стимулятори	26,6	21,5	31,7	→	Метамфетамін у розчині	23,8	18,9	28,8
					Амфетамін у порошок	1,1	0,1	2,2
					Інше зі стимуляторів	1,7	0,4	2,9
Інший	-							
Вживав/ла за останню добу наркотики ін'єкційно	97,3	95,7	99,0	→	Кількість разів за останню добу	1,5	1,4	1,6
Вживав/ла за останній тиждень наркотики ін'єкційно	99,6	99,0	99,9	→	Кількість днів за останній тиждень	4,5	4,2	4,7
					Кількість днів за останній місяць	18,3	16,9	19,8

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Протягом останнього місяця ЛВІН вживали наркотики ін'єкційним шляхом в середньому 18 днів, протягом останнього тижня – в середньому 4,5 днів. За останню добу ін'єкційні наркотики вживали 97,3% опитаних, середня кількість ін'єкцій на добу – 1,5.

Більшість опитаних купували наркотик уже в готовому вигляді (81,6%); одна п'ята ЛВІН готувала свій основний наркотик самостійно (21,3%), одна десята – отримувала від друзів/знайомих (12,6%). 4,9% респондентів мали передозування протягом останніх 12 міс. (ДІ 3,0%-6,8%).

Таблиця 4.3. Профіль щодо вживання наркотиків (n=500)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Спосіб отримання основного наркотику (сума відповідей може не дорівнювати 100%, тому що респонденти могли обирати кілька варіантів)			
Самостійне приготування	21,3	17,0	25,7
Готують / приносять друзі / знайомі	12,6	9,2	15,9
Придбання готового наркотику	81,6	77,5	85,7
Чи змінилася ціна основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	1,2	0,1	2,2
Не змінилася	18,8	15,5	22,1
Змінилася на гірше	79,3	75,8	82,7
Важко відповісти	0,7	0,1	1,6
Чи змінилася якість основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	4,9	2,9	6,9
Не змінилася	45,7	41,1	50,2
Змінилася на гірше	48,9	44,3	53,5
Важко відповісти	0,5	0,1	1,0

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Чи змінилася доступність основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	7,5	4,8	10,2
Не змінилася	47,6	43,1	52,0
Змінилася на гірше	44,2	39,8	48,7
Важко відповісти	0,7	0,1	1,4
Досвід передозувань за останні 12 міс.	4,9	3,0	6,8

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

93,4 відсотка (ДІ 90,8%-96,0%) ЛВІН у м. Дніпро повідомили про використання стерильного інструментарію під час останнього вживання ін'єкційного наркотику. Проте, половина респондентів купувала наркотик у вже наповненому шприці (54,7%) протягом останніх 30 днів і близько двох п'ятих використовували свою голку повторно для іншої ін'єкції (43,5%). Четверта частина опитаних користувалася спільним обладнанням і матеріалами для приготування наркотику (25,6%) і 28,3% завжди вживали наркотик в одному приміщенні і в той самий час з іншими ЛВІН.

Таблиця 4.4. Ін'єкційна поведінка (за останні 30 днів) (n=500)

За останні 30 днів	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Використовували стерильну голку та шприц під час останньої ін'єкції наркотику	93,4	90,8	96,0
Робив/ла ін'єкцію зі шприца, який до цього використала для ін'єкції інша людина	10,6	7,3	14,0
Використовував/ла свій шприц / голку повторно для ін'єкції іншої дози наркотику	43,5	38,2	48,8

За останні 30 днів	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Вживав/ла наркотики ін'єкційно разом з іншими особами (у той самий час, у тому самому приміщенні)			
Завжди	28,3	24,3	32,4
І разом, і окремо	51,0	46,2	55,7
Ніколи	20,7	17,1	24,4
Віддавав/ла, позичав/ла, продавав/ла свій шприц після того, як зробив/ла ним ін'єкцію собі	9,0	6,1	11,9
Отримувач/ла ін'єкцію в уже наповненому шприці і не бачив/ла, як цей шприц наповнювався	54,7	50,6	58,9
Використовував/ла для ін'єкції шприц, з якого потім розподіляли наркотичну речовину в інші шприци для подальшого вживання	6,8	4,4	9,2
Використовував/ла спільне обладнання або матеріали для розподілу чи приготування наркотику	25,6	21,2	30,0

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Переважає більшість ЛВІН у м. Дніпро мали статеві контакти за останні 12 міс. (84,2%; ДІ 80,8%-87,7%), трохи менше – за останні 30 днів (69,9%; ДІ 65,5%-74,4%). Двоє з п'яти респондентів, які мали статеві контакти за останні 30 днів, використовували презерватив під час останнього статевих контакту (39,7%; ДІ 33,4%-45,8%). За останні три місяці 59,7% респондентів мали тільки одного статевих партнера, п'ята частина – двох і більше (21,2%) і ще одна п'ята не мала жодного (19,1%); середня кількість статевих партнерів за останні 90 днів складала 1,6.

Таблиця 4.5. Статева поведінка (n=500)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Статеві контакти за останні 12 міс.	84,2	80,8	87,7
Статеві контакти за останні 30 дн.	69,9	65,5	74,4
Загальна кількість статевих партнерів за останні 3 міс.			
Жодного	19,1	15,2	23,0
Один	59,7	55,4	64,0
Два і більше	21,2	17,4	25,0
Середня кількість партнерів за останні 90 дн. (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.)	1,6	1,4	1,9
Використання презерватива під час останнього статевих контакту (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 30 дн.)	39,7	33,4	45,8

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Четверо з п'яти респондентів упродовж останніх трьох місяців мали статеві контакти з постійним партнером (82,3%), один із чотирьох – з випадковим (27,7%). 5,8% опитаних купували комерційні сексуальні послуги. Частина тих, хто надавав такі послуги, складала 1,1%. Під час останнього статевих контакту з постійним партнером презерватив використовували 32,7% респондентів (серед тих, хто мав статеві стосунки з таким партнером), з випадковим – 53,5% (серед тих, хто мав таких партнерів), а з комерційним (купували послуги) – 73,7% респондентів (серед тих, хто мав таких партнерів).

Таблиця 4.6. Статева поведінка (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.) (n=417)

Тип партнера	%	ДІ		Використання презерватива під час останнього статевого контакту	Використання презерватива протягом останніх 3 міс.		
		НМ	ВМ		постійно	непостійно	ніколи
Постійний партнер	82,3	78,7	86,0	32,7	21,9	22,7	55,4
				26,9–38,5	16,7–27,2	16,7–28,6	48,2–62,6
Випадковий партнер	27,7	22,8	32,6	53,5	42,1	24,8	33,1
				44,7–62,2	32,7–51,3	15,5–34,3	23,2–43,1
Комерційний партнер (купував/ла послуги)	5,8	3,5	8,1	73,7	88,6	4,0	7,4
				63,2–84,3	85,0–92,3	1,9–6,1	4,8–9,8
Комерційний партнер (продавав/ла послуги)	1,1	0,2	2,0	34,8*	21,4*	35,7*	42,9*
				–	–	–	–

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

* Розраховано у програмі SPSS зі зважуванням.

Безкоштовно шприци/голки та презервативи отримували за останні 12 міс. 36,3% та 38,1% ЛВІН відповідно. За останні 30 днів 87,9% респондентів купували шприци та голки самостійно і 14,9% – презервативи.

Лише 3,9% ЛВІН у м. Дніпро отримували ЗПТ коли-небудь у житті і 0,9% повідомили про те, що отримували ЗПТ на момент дослідження.

Таблиця 4.7. Користування послугами зі зменшення шкоди щодо вживання ін'єкційних наркотиків (n=500)

Характеристика серед усіх респондентів:	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Отримувал/ла протягом останніх 12 міс. стерильні голки / шприци від працівників інформаційно-просвітницьких програм, на пункті обміну шприців тощо			
Шприци/голки	36,3	30,1	42,6
Презервативи	38,1	31,7	44,6
Купував/ла самостійно протягом останніх 30 дн.			
Шприци/голки	87,9	84,6	91,2
Презервативи	14,9	11,1	18,7
Отримувал/ла ЗПТ			
Коли-небудь у житті	3,9	2,2	5,7
Отримує зараз	0,9	0,1	1,7

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Протягом останніх 12 міс. пройшли тестування на ВІЛ та отримали результат 32,5% (ДІ 27,6%-37,4%) ЛВІН у м. Дніпро. З них 23,7% вказали, що результат тестування був позитивний, 63,6% – що негативний, 11,3% респондентів відмовилися надати відповідь.

Серед тих, хто повідомив про позитивний результат на ВІЛ, 86,4% повідомили також, що перебувають на обліку в Центрі СНІДу, а 54,5% приймають АРТ.

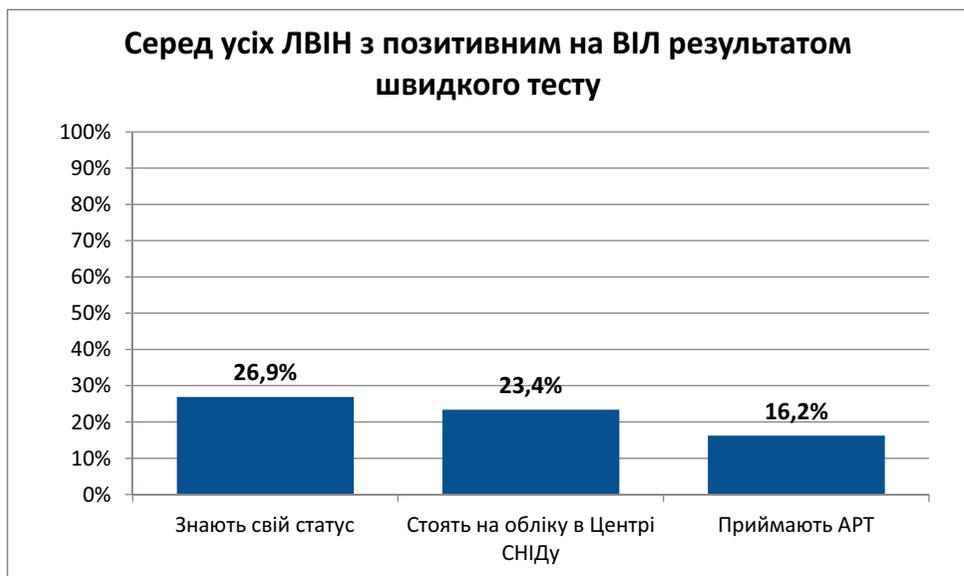
Таблиця 4.8. Тестування на ВІЛ та отримання послуг для ЛЖВ (N=500)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Проходив/ла тестування на ВІЛ протягом останніх 12 міс. та отримали результат	32,5	27,6	37,4
З них, результат тесту:			
позитивний	23,7*	17,5	30,3
негативний	63,6*	56,1	71,0
відмова від відповіді	11,3*	6,4	16,2
Серед ВІЛ-інфікованих, хто знав про свій ВІЛ-статус:			
перебувають на обліку в Центрі СНІДу	86,4*	77,6	95,2
приймають АРТ	54,5*	41,7	67,3

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.
* Розраховано у програмі SPSS зі зважуванням.

З усіх ВІЛ-позитивних, за результатами тестування швидкими тестами ЛВІН у м. Дніпро, 26,9% знають про свій ВІЛ-позитивний статус, 23,4% ВІЛ-позитивних стоять на обліку в Центрі СНІДу і 16,2% приймають АРТ.

Рис. 4.1. Частка ВІЛ-позитивних, за результатом швидкого тесту ЛВІН, які знали про свій статус, перебували на обліку в Центрі СНІДу та приймали АРТ.

Розраховано у програмі SPSS без зважування. Абсолютна кількість позитивних результатів тесту на ВІЛ – 197 (100%).

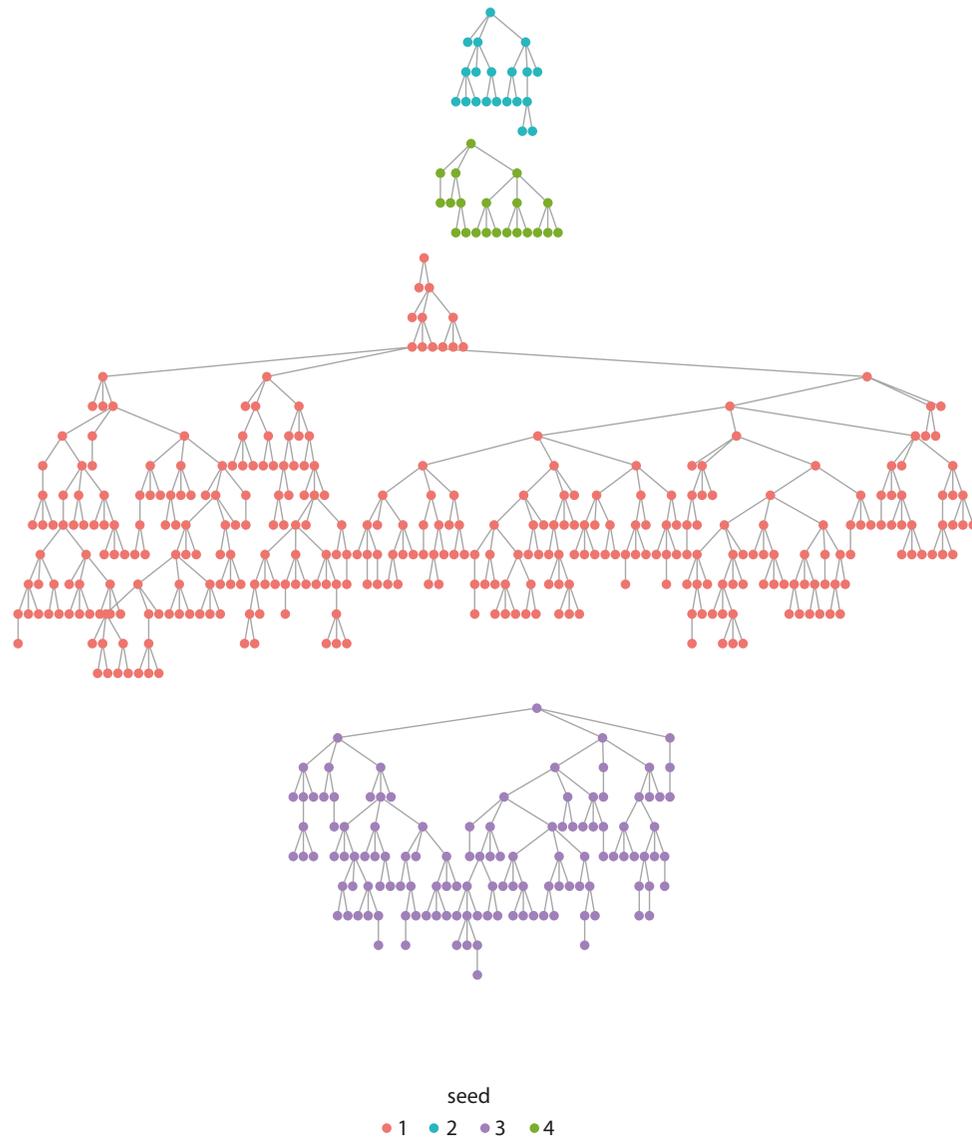
За результатами тестування швидкими тестами, дві п'ятих ЛВІН у м. Дніпро отримали позитивний результат на ВІЛ (39,7%; ДІ 34,5%-44,9%), четверо з шести – на гепатит С (63,8%; ДІ 59,2%-68,3%), 4,0% (ДІ 2,1%-5,9%) – гепатит В і 5,2% (ДІ 3,3%-7,2%) – сифіліс.

Таблиця 4.9. Поширеність ВІЛ, ВГС, ВГВ та сифілісу серед ЛВІН, за результатами тестування швидкими тестами (n=500)

Тест	% позитивних результатів	ДІ	
		НМ	ВМ
ВІЛ	39,7	34,5	44,9
ВГС	63,8	59,2	68,3
ВГВ	4,0	2,1	5,9
Сифіліс	5,2	3,3	7,2

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Рекрутинговий ланцюг

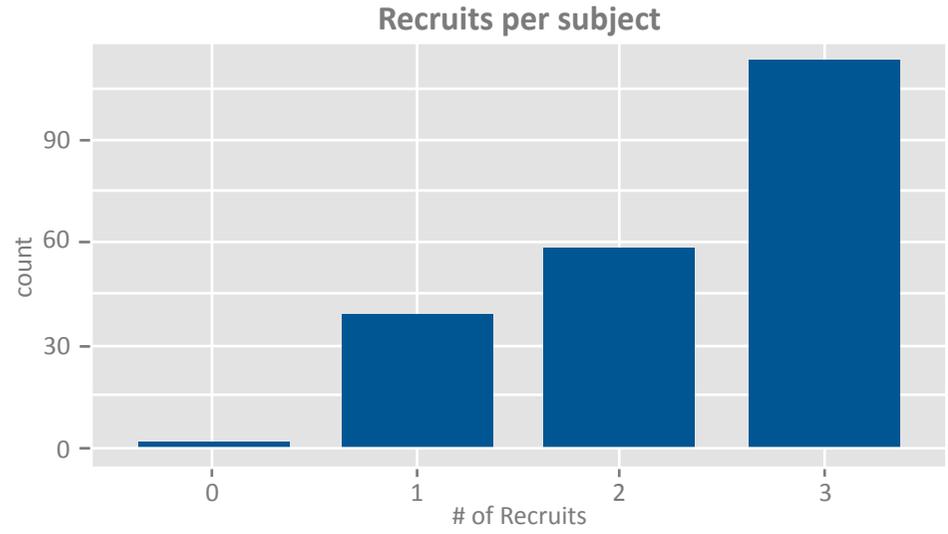
Характеристики первинних респондентів

№ зерна	Вік	Стать	ВІЛ-статус	Види наркотиків	Стаж вживання наркотиків	Статус клієнта НУО
1	17	Жіноча	Негативний	Опіати	4	Не клієнт
2	23	Чоловіча	Негативний	Стимулятори	3	Клієнт
3	24	Чоловіча	Негативний	Стимулятори	9	Не клієнт
4	22	Чоловіча	Негативний	Стимулятори	6	Не клієнт

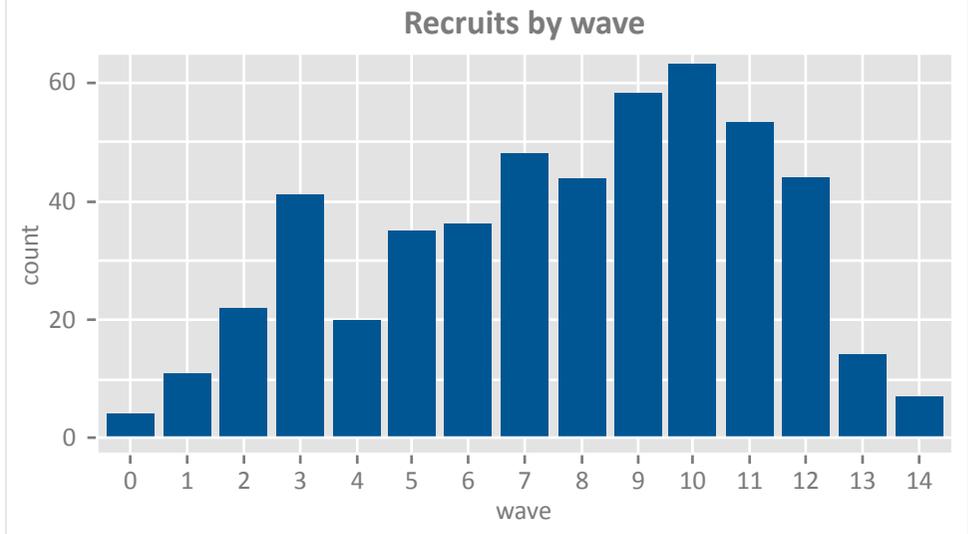
Більшість респондентів приводили по три знайомих (реалізували всі три купони для рекрутингу). Вибірка активно розвивалася до 3-ї хвили, на 4-й спостерігалася різке спадання, але на 5-й кількість респондентів знову збільшилася і продовжувала зростати до 10-ї хвили, де й досягла максимального значення, після чого вибірка почала спадати. Опитування починалося від чотирьох відібраних зерен. Найбільшу кількість респондентів привело перше зерно. Від третього прийшло приблизно в три рази менше і набагато менше від зерен другого та четвертого. Найчастіше респонденти оцінювали розмір своєї мережі у шість осіб; спостерігалася кілька викидів із розміром мережі 100 осіб і більше.

Характеристики вибірки

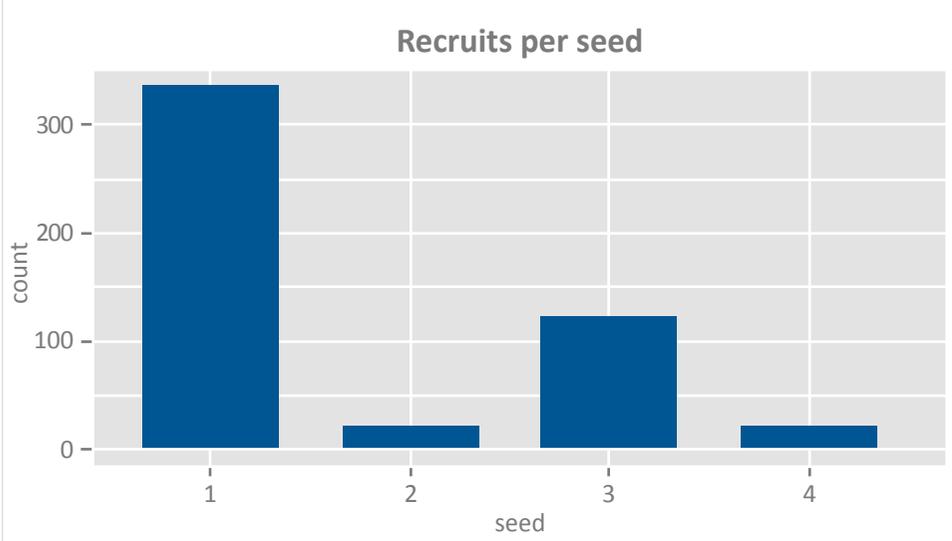
Рис. 4.2. Кількість рекрутованих на одного респондента

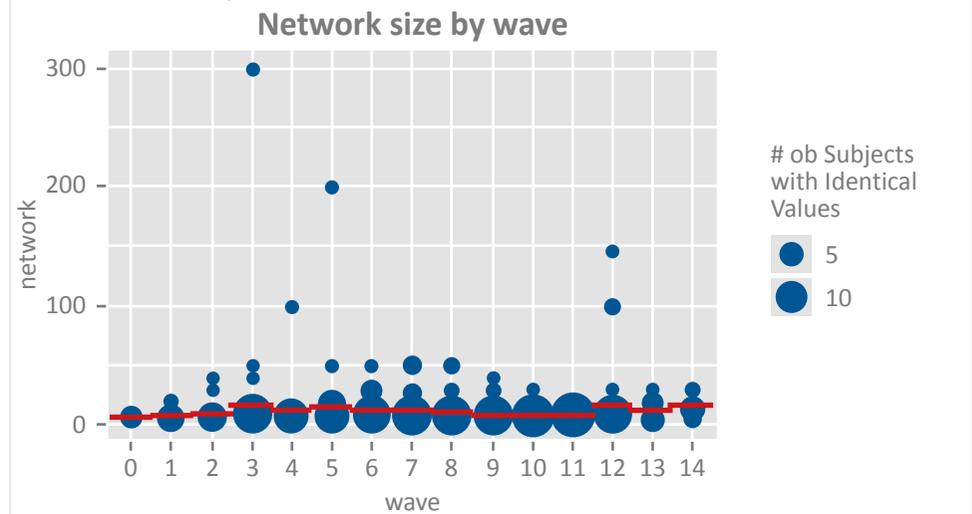
Рис. 4.3. Кількість рекрутованих, за хвилину

Рис. 4.4. Кількість рекрутованих, за зерном

Рис. 4.5. Названий респондентами розмір мережі знайомих, за хвилину опитування

5. Донецьк

Середній вік ЛВІН у м. Донецьк (n=444), за зваженою RDS оцінкою, склав 36 років. Більшість популяції ЛВІН у Донецьку складають чоловіки (77,8%; ДІ 73,3%–82,3%). Переважна більшість ЛВІН старші 25 років (94,8%; 92,7%–96,9%).

Переважає більшість ЛВІН мали повну середню освіту (70,4%). 82,9 відсотків були працевлаштовані – мали випадкові заробітки 65,4% ЛВІН, а постійну роботу – 17,5% ЛВІН.

Більшість респондентів (66,6%) мали постійного партнера або були офіційно одружені, при цьому кожен п'ятий ЛВІН мав статевого партнера, який вживав ін'єкційні наркотики (20,6%; ДІ 16,9%–24,3%).

Таблиця 5.1. Соціально-демографічні характеристики ЛВІН (n=444)

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Вік	14–24 роки	5,2	3,1	7,3
	25 років і старше	94,8	92,7	96,9
	Середній вік	36,7	35,7	37,6
Стать	Чоловіча	77,8	73,3	82,3
	Жіноча	22,2	17,7	26,7
Освіта	Початкова	3,6	2,0	5,1
	Базова середня	11,4	8,5	14,3
	Повна середня	70,4	65,9	74,9
	Базова вища	10,3	6,9	13,8
	Повна вища	4,3	2,1	6,5

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Основне заняття	Навчається	0,2	0,1	0,5
	Постійна робота	17,5	13,2	21,9
	Випадкові заробітки	65,4	60,2	70,5
	Не працює	16,9	13,0	20,8
Шлюбний стан	Одружений/Заміжня або має постійного партнера	66,6	61,7	71,4
	Неодружений/Незаміжня і не має постійного партнера	33,4	28,7	38,3
Чи вживає чоловік/дружина або постійний партнер наркотики ін'єкційним шляхом				
	Так	20,6	16,9	24,3
	Ні, але раніше вживав/ла	7,4	4,8	9,9
	Ні, ніколи не вживав/ла	35,4	30,1	40,7
	Не знаю	3,2	1,4	5,0
	Не має постійного партнера	33,4	28,7	38,3
Досвід ув'язнення		38,7	33,8	43,5

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

У середньому ЛВІН у Донецьку починали вживати наркотики ін'єкційно у віці 21 рік (ДІ 20,5–22,3 років), і більшість мали стаж вживання шість років і більше (81,4%; ДІ 76,7%–86,1%). Середній стаж вживання наркотиків склав 15,3 років. Більшість ЛВІН мали практику вживання неін'єкційних наркотиків. Середній вік першої спроби наркотиків неін'єкційним шляхом становив 17,5 років.

Більшість ЛВІН назвали опіоїдний наркотик як свій основний (71,2%; ДІ 64,9%-77,5%), з них 59,7% вживали екстракт опію; 27,6% ЛВІН вказали, що їх основний вид наркотику відноситься до групи стимуляторів (ДІ 21,5%-33,6%).

Практику вживання наркотиків ін'єкційним шляхом протягом останньої доби мали 34,2%, протягом тижня – 88,3%.

Таблиця 5.2. Профіль щодо вживання наркотиків (n=444)

Характеристика	%	ДІ			Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ				НМ	ВМ
Вік початку вживання ін'єкційних наркотиків	21,4 роки	20,5	22,3	→	Стаж вживання ін'єкційних наркотиків:			
					до 2-х років	5,4	3,0	7,7
					3–5 років	13,2	9,2	17,3
					6 і більше років	81,4	76,7	86,1
					Середній стаж (років)	15,3	14,1	16,5
Досвід вживання неін'єкційних наркотиків	38,8	34,1	43,4	→	Середній вік початку вживання неін'єкційних наркотиків (роки)	17,5 років	16,5	18,5
Основний наркотик								
Опіати	71,2	64,9	77,5	→	Екстракт опію	59,7	53,0	66,3
					Вуличний метадон / бупренорфін	2,1	0,7	3,5
					Дезоморфін	9,1	6,4	11,8
					Героїн	–	–	–
					Інше з опіатів	0,3	0,1	0,6
Стимулятори	27,6	21,5	33,6	→	Метамфетамін у розчині	25,9	19,6	32,1
					Амфетамін у порошку	–	–	–
					Інше зі стимуляторів	1,7	0,4	3,0
Інший	1,2	0,1	2,6					
Вживав/ла за останню добу наркотики ін'єкційно	34,2	29,3	39,1	→	Кількість разів за останню добу	1,3*		
Вживав/ла за останній тиждень наркотики ін'єкційно	88,3	84,9	91,7	→	Кількість днів за останній тиждень	3,1	2,9	3,3
					Кількість днів за останній місяць	11,9	10,3	13,5

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

*Розраховано у програмі SPSS.

Більшість ЛВІН у Донецьку купували наркотик вже у готовому вигляді (70,4%); майже чверть самостійно його готував(ли) (24,3%). 6,1% опитаних мали передозування протягом останніх 12 міс.

Таблиця 5.3. Профіль щодо вживання наркотиків (n=444)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Спосіб отримання основного наркотику (сума відповідей може не дорівнювати 100%, тому що респонденти могли обирати кілька варіантів)			
Самостійне приготування	24,3	19,7	29,0
Готують / приносять друзі / знайомі	12,7	9,3	16,0
Придбання готового наркотику	70,4	65,3	75,4
Чи змінилася ціна основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	0,3	0,1	0,7
Не змінилася	12,4	8,6	16,4
Змінилася на гірше	84,5	80,5	88,3
Важко відповісти	2,8	1,4	4,3
Чи змінилася якість основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	4,9	2,1	7,6
Не змінилася	51,3	46,0	56,7
Змінилася на гірше	41,8	37,0	46,7
Важко відповісти	2,0	0,7	3,2
Чи змінилася доступність основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	2,5	1,2	3,9
Не змінилася	30,0	25,2	34,9
Змінилася на гірше	65,3	60,3	70,2
Важко відповісти	2,2	0,8	3,5
Досвід передозувань за останні 12 міс.	6,1	3,9	8,3

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

95,2% відсотка (ДІ 93,0%-97,4%) ЛВІН повідомили про використання стерильного інструментарію під час останньої ін'єкції. Проте близько половини отримували її в уже наповненому шприці і не бачили, як цей шприц наповнювався. Близько третини респондентів завжди вживали наркотики разом з іншими ЛВІН в одному приміщенні (29,5%).

Таблиця 5.4. Ін'єкційна поведінка (за останні 30 днів) (n=444)

За останні 30 днів	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Використовували стерильну голку та шприц під час останньої ін'єкції наркотику	95,2	93,0	97,4
Робив/ла ін'єкцію зі шприца, який до цього використала для ін'єкції інша людина	4,2	2,3	6,0
Використовував/ла свій шприц / голку повторно для ін'єкції іншої дози наркотику	31,7	26,6	36,7
Вживав/ла наркотики ін'єкційно разом з іншими ЛВІН (у той самий час, у тому самому приміщенні):			
Завжди	29,5	25,1	34,0
І разом, і окремо	47,5	42,4	52,5
Ніколи	23,0	18,8	27,3
Віддавав/ла, позичав/ла, продавав/ла свій шприц після того, як зробив/ла ним ін'єкцію собі	7,7	5,3	10,1
Отримував/ла ін'єкцію в уже наповненому шприці і не бачив/ла, як цей шприц наповнювався	49,9	45,0	54,9
Використовував/ла для ін'єкції шприц, з якого потім розподіляли наркотичну речовину в інші шприци для подальшого вживання	5,8	3,7	7,8
Використовував/ла спільне обладнання або матеріали для розподілу або приготування наркотику	14,7	11,0	18,5

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Таблиця 5.5. Статева поведінка (n=444)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Статеві контакти за останні 12 міс.	76,4	72,0	80,8
Статеві контакти за останні 30 дн.	67,3	62,7	71,9
Загальна кількість статевих партнерів за останні 3 міс.:			
жодного	24,9	20,4	29,5
один	56,1	51,0	61,2
два і більше	19,0	15,1	22,8
Середня кількість партнерів за останні 90 дн. (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.)	1,5	1,3	1,8
Використання презерватива під час останнього статевого контакту (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 30 дн.)	39,5	33,9	45,2

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Таблиця 5.6. Статева поведінка (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.) (n=334)

Тип партнера	%	ДІ		Використання презерватива під час останнього статевого контакту	Використання презерватива протягом останніх 3 міс.		
		НМ	ВМ		постійно	не постійно	ніколи
Постійний партнер	87,4	84,0	90,8	38,2	58,8	20,8	50,8
				32,1–44,4	45,2–72,3	15,6–26,1	44,3–57,4
Випадковий партнер	22,2	17,7	26,6	72,0	58,8	24,5	16,8
				64,2–79,9	45,2–72,3	15,8–33,2	8,0–25,4
Комерційний партнер (купував/ла послуги)	1,2	0,7	1,7	0,5*	0,5*	0,1*	0,4*
				–	–	–	–
Комерційний партнер (продавав/ла послуги)	1,5	0,2	2,8	0,0*	0,0	0,0	0,0
				–	–	–	–

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа. *Розраховано у програмі SPSS.

Більшість ЛВІН у Донецьку (76,4%; ДІ 72,0%-80,8%) мали статеві контакти за останні 12 міс., 67,3% (ДІ 62,7%-71,9%) – за останні 30 днів. Більше половини респондентів мали одного статевого партнера протягом останніх трьох місяців (56,1%). Менше половини опитаних, які мали статеві контакти за останні 30 днів, використовували презерватив під час останнього статевого контакту (39,5%; ДІ 33,9%-45,2%).

Серед ЛВІН, які мали статеві контакти протягом останнього року, три чверті мали їх із постійним партнером (87,4%) за останні 90 днів, при цьому кожен п'ятий опитаний (22,2%) – з випадковим статевим партнером. Комерційними сексуальними послугами користувалися 1,2% респондентів. Менше половини учасників (38,2%) користувалися презервативом під час останнього статевого контакту з постійним партнером (серед тих, хто мав статеві стосунки з таким партнером).

За останні 12 міс. близько третини ЛВІН м. Донецьк отримували голки/шприци і презервативи безкоштовно. Більшість респондентів купували шприци та голки за останні 30 днів самостійно (73.9%), кожен десятий – презервативи (12.5%), майже стільки ж ЛВІН отримували ЗПТ коли-небудь у житті (13.1%).

Таблиця 5.7. Користування послугами зі зменшення шкоди щодо вживання ін'єкційних наркотиків (N=444)

Характеристика серед усіх респондентів:	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Отримував/ла протягом останніх 12 міс. стерильні голки / шприци від працівників інформаційно-просвітницьких програм, на пункті обміну шприців тощо			
Шприци/голки	31,4	25,7	37,2
Презервативи	30,1	24,1	36,2
Купував/ла самостійно протягом останніх 30 дн.			
Шприци/голки	73,9	69,5	78,2
Презервативи	12,5	8,6	16,4
Отримував/ла ЗПТ			
Коли-небудь у житті	13,1	9,2	17,0
Отримує зараз	8,0	4,8	11,3

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

39,3 відсотка ЛВІН у Донецьку тестувалися на ВІЛ протягом останніх 12 міс. та отримали результат (ДІ 33,3%-45,2%). З них третина (34,0%) повідомили, що результат тестування на ВІЛ був позитивний, 63,5% – що результат був негативний, решта респондентів відмовилася відповідати.

Таблиця 5.8. Тестування на ВІЛ та отримання послуг для ЛЖВ (n=444).

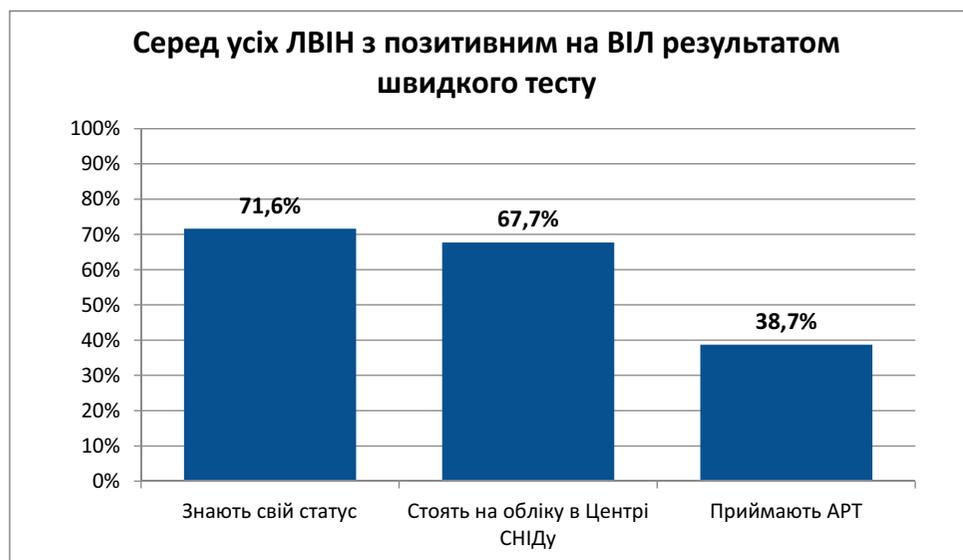
Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Проходив/ла тестування на ВІЛ протягом останніх 12 міс. та отримали результат	39,3	33,3	45,2
З них результат тесту:			
позитивний	34,0	27,3	40,8
негативний	63,5	56,6	70,5
відмова від відповіді	2,4	0,8	4,0
Серед ВІЛ-інфікованих, хто знав про свій ВІЛ-статус:			
перебувають на обліку в Центрі СНІДу	94,8*	–	–
приймають АРТ	55,9*	–	–

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

*Розраховано у програмі SPSS.

Ключові каскадні індикатори можна представити наступним чином: із тих респондентів, які отримали позитивний на ВІЛ результат швидкого тесту, 71,6% знали про свій позитивний статус до проведення дослідження, 67,6% перебували на обліку у Центрі СНІДу, 38,7% опитаних приймали АРТ.

Рис. 5.1. Частка ВІЛ-позитивних, за результатом швидкого тесту ЛВІН, які знали про свій статус, перебували на обліку в Центрі СНІДу та приймали АРТ.

Розраховано у програмі SPSS без зважування. Абсолютна кількість позитивних результатів тесту на ВІЛ – 156 (100%).

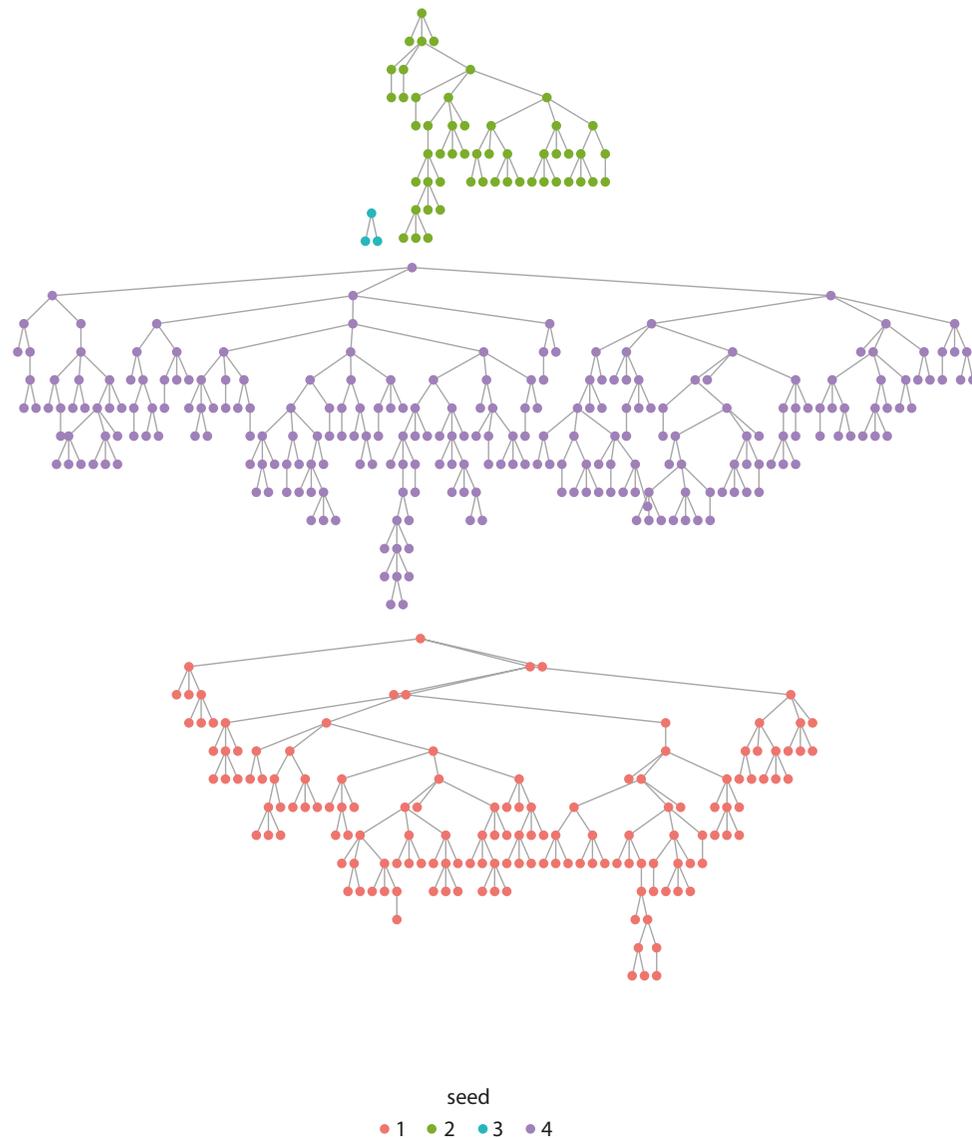
За результатами тестування швидкими тестами третина ЛВІН у Донецьку мають ВІЛ (33,5%; ДІ 28,1%-38,8%), більше половини інфіковані гепатитом С (55,2%; ДІ 49,7%-60,8%), 9,1% інфіковані гепатитом В, 4,0% – сифілісом.

Таблиця 5.9. Поширеність ВІЛ, ВГС, ВГВ та сифілісу серед ЛВІН, за результатами тестування швидкими тестами (n=446)

Тест	% позитивних результатів	ДІ	
		НМ	ВМ
ВІЛ	33,5	28,1	38,8
ВГС	55,2	49,7	60,8
ВГВ	9,1	5,9	12,2
Сифіліс	4,0	2,2	5,9

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Рекрутинговий ланцюг

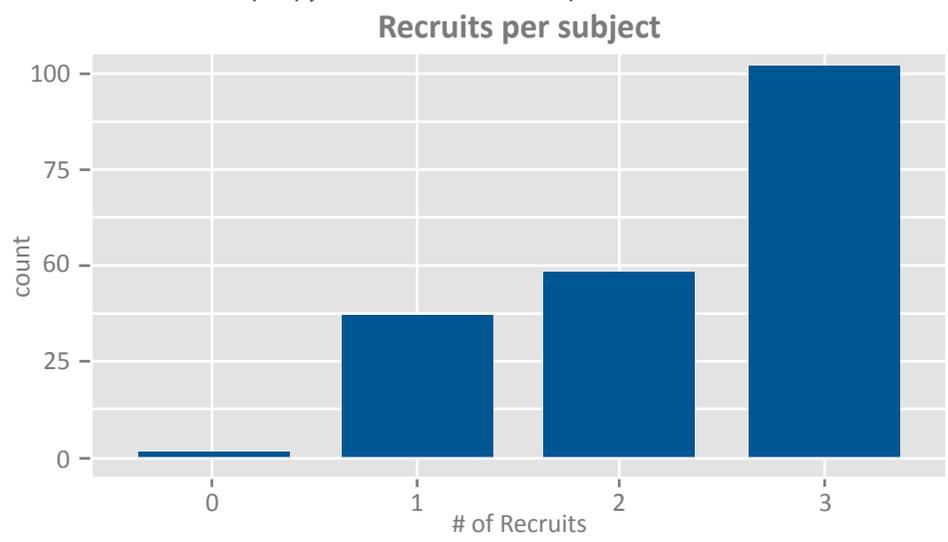
Характеристики первинних респондентів

№ зерна	Вік	Стать	ВІЛ-статус	Види наркотиків	Стаж вживання наркотиків	Статус клієнта НУО
1	21	Жіноча	Негативний	Опіати	1,5	Не клієнт
2	24	Чоловіча	Негативний	Стимулятори	7	Клієнт
3	24	Чоловіча	Негативний	Опіати	8	Не клієнт
4	24	Чоловіча	Негативний	Стимулятори	5	Не клієнт

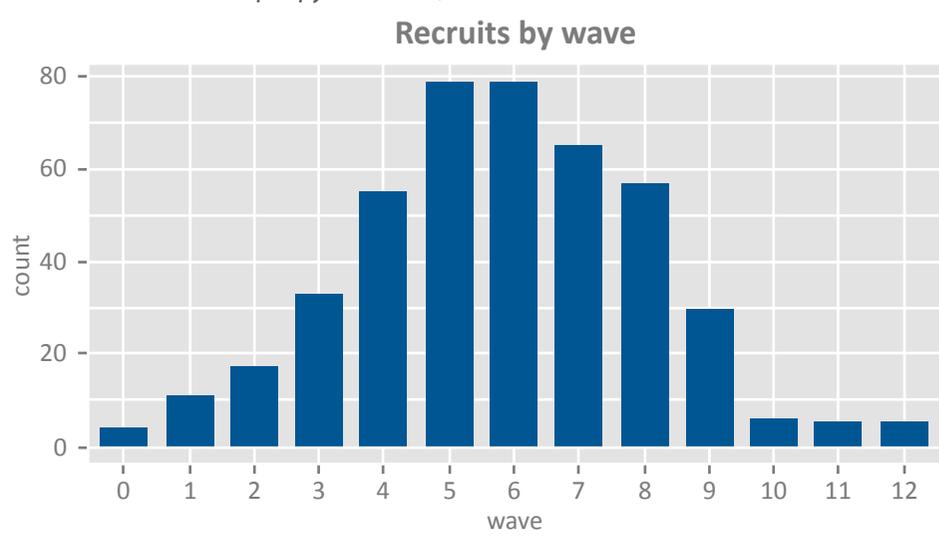
Більшість респондентів приводили по три знайомих (реалізували всі три купони для рекрутингу), окрім одного зерна, яке не розвивалося. Вибірка активно розвивалася до 5-ї хвили, а потім почала спадати. Найбільше респондентів привели перше та четверте зерна. Найчастіше респонденти оцінювали розмір своєї мережі у п'ять осіб; спостерігалось кілька викидів із розміром мережі 50–100 осіб.

Характеристики вибірки

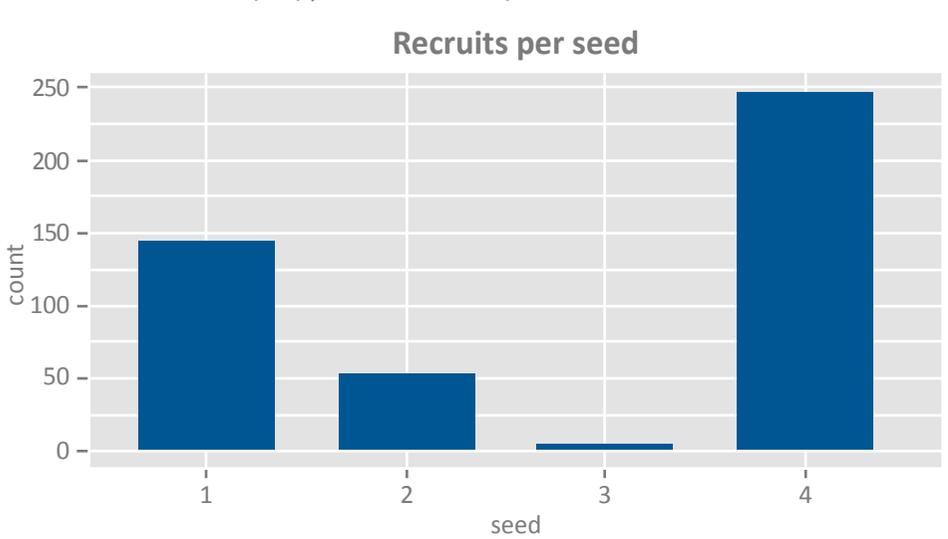
Рис. 5.2. Кількість рекрутованих на одного респондента

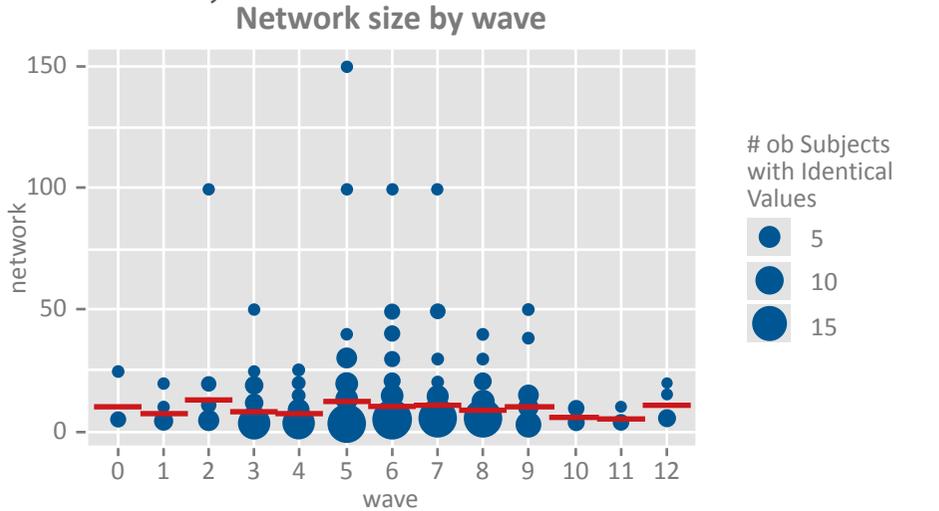
Рис. 5.3. Кількість рекрутованих, за хвилину

Рис. 5.4. Кількість рекрутованих, за зерном

Рис. 5.5. Названий респондентами розмір мережі знайомих, за хвилину опитування

6. Житомир

Двадцять шість відсотків ЛВІН у м. Житомир – представники вікової групи 14-24 роки. Середній вік опитаних склав майже 31 рік. За зваженою RDS оцінкою, жінки у популяції ЛВІН у Житомирі складають тільки п'яту частину (21,7%; ДІ 16,9%-26,5%).

Таблиця 6.1. Соціально-демографічні характеристики ЛВІН (n=350)

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Вік	14–24 роки	26,4	20,6	32,1
	25 років і старше	73,6	67,9	79,4
	Середній вік	30,6	29,1	32,0
Стать	Чоловіча	78,3	73,5	83,1
	Жіноча	21,7	16,9	26,5
Освіта	Початкова	1,6	0,4	3,0
	Базова середня	12,9	8,9	16,9
	Повна середня	69,8	64,9	74,6
	Базова вища	12,0	8,8	15,3
	Повна вища	3,7	1,6	5,7
Основне заняття	Навчається	–		
	Постійна робота	20,5	16,0	24,9
	Випадкові заробітки	66,3	60,5	72,1
	Не працює	13,2	9,1	17,4
Шлюбний стан	Одружений/Заміжня або має постійного партнера	36,4	29,7	43,1
	Неодружений/Незаміжня і не має постійного партнера	63,6	56,9	70,3

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Чи вживає чоловік/дружина або постійний партнер наркотики ін'єкційним шляхом				
	Так	14,4	10,4	18,4
	Ні, але раніше вживав/ла	3,4	1,5	5,3
	Ні, ніколи не вживав/ла	17,4	13,0	21,9
	Не знаю	1,2	0,2	2,1
	Не має постійного партнера	63,6	57,1	70,1
Досвід ув'язнення		30,8	25,8	35,7

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Майже п'ять сьомих ЛВІН мали повну середню освіту (69,8%) і одна шоста – вищу (12,0% – базову вищу, і 3,7% – повну вищу). Одна десята ЛВІН у Житомирі здобула базову середню освіту (12,9%) і 1,6% закінчили менше 9-ти класів. П'ята частина ЛВІН мала постійну роботу (20,5%); дві третини – випадкові заробітки (66,3%). Десята частина не працювала (13,2%).

Третя частина ЛВІН були офіційно чи неофіційно одружені або мали постійного партнера (36,4%). Неодружені або ті, хто не мав постійного партнера, склали 63,6%. Загалом з усієї вибірки 17,4% ЛВІН (ДІ 13,0%-21,9%) мали постійних статевих партнерів, які ніколи не вживали ін'єкційні наркотики.

Кожен третій ЛВІН у Житомирі мав досвід ув'язнення (30,8%).

У середньому ЛВІН у Житомирі починали вживати наркотики ін'єкційно у віці 19,6 років (ДІ 19,0-20,2 року), і більшість мали стаж вживання шість років і більше (69,0%; ДІ 63,7%-74,5%). Середній стаж складав 11 років. Дев'ять з десяти ЛВІН вживали коли-небудь наркотики також неін'єкційним шляхом (89,0%), і починали це робити в середньому в 17 років.

Дві третіх ЛВІН у м. Житомир вказали, що їхній основний наркотик належить до опіоїдної групи (65,9%; ДІ 60,5%-71,4%). Переважно це був екстракт опію (62,3%; ДІ 56,7%-68,0%). Ще одна третина опитаних вказала, що їхній основний наркотик відноситься до групи стимуляторів (33,6%; ДІ 28,2%-39,1%), серед яких найчастіше був названий амфетамін у вигляді порошку (32,5%; ДІ 26,8%-38,1%).

Середня кількість днів за останній місяць, протягом яких вживали наркотик, становила 15,9 днів, за останній тиждень – 4 дні. За останню добу наркотики вводили 64,3% опитаних, середня кількість ін'єкцій за добу – 1,4.

Таблиця 6.2. Профіль щодо вживання наркотиків (n=350)

Характеристика	%	ДІ			Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ				НМ	ВМ
Вік початку вживання ін'єкційних наркотиків	19,6 року	19,0	20,2	→	Стаж вживання ін'єкційних наркотиків:			
					до 2-х років	15,0	10,7	19,2
					3–5 років	16,0	11,9	20,1
					6 і більше років	69,0	63,7	74,5
					Середній стаж (років)	11,0	9,9	12,1
Досвід вживання неін'єкційних наркотиків	89,0	85,9	92,2	→	Середній вік початку вживання неін'єкційних наркотиків	16,9 року	16,5	17,3
Основний наркотик								
Опіати	65,9	60,5	71,4	→	Екстракт опію	62,3	56,7	68,0
					Вуличний метадон / бупренорфін	2,4	0,8	4,0
					Дезоморфін	–	–	–
					Героїн	0,7	0,1	1,7
					Інше з опіатів	0,5	0,1	1,0
Стимулятори	33,6	28,2	39,1	→	Метамфетамін у розчині	0,9	0,1	2,0
					Амфетамін у порошку	32,5	26,8	38,1
					Інше зі стимуляторів	0,2	0,1	0,5
Інший	0,5	0,1	1,0					
Вживав/ла за останню добу наркотики ін'єкційно	64,3	58,8	69,8	→	Кількість разів за останню добу	1,4	1,3	1,5
Вживав/ла за останній тиждень наркотики ін'єкційно	94,2	91,5	96,9	→	Кількість днів за останній тиждень	4,0	3,8	4,3
					Кількість днів за останній місяць	15,9	14,8	17,0

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Більшість ЛВІН купували наркотичну речовину в уже готовому вигляді (87,6%), п'ята частина – отримувала від друзів/знайомих (19,4%), сьома готувала самостійно (14,9%). Протягом останніх 12 міс. передозування мали 2,9% ЛВІН (ДІ 1,4%-4,5%).

Таблиця 6.3. Профіль щодо вживання наркотиків (n=350)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Спосіб отримання основного наркотику (сума відповідей може не дорівнювати 100%, тому що респонденти могли обирати кілька варіантів)			
Самостійне приготування	14,9	10,5	19,4
Готують / приносять друзі / знайомі	19,4	14,6	24,3
Придбання готового наркотику	87,6	84,0	91,1
Чи змінилася ціна основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	2,4	0,9	3,9
Не змінилася	31,3	25,0	37,6
Змінилася на гірше	65,0	58,6	71,4
Важко відповісти	1,3	0,4	2,1
Чи змінилася якість основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	2,8	1,1	4,5
Не змінилася	53,7	48,4	59,0
Змінилася на гірше	42,7	37,1	48,2
Важко відповісти	0,8	0,1	1,6
Чи змінилася доступність основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	5,0	2,9	7,1
Не змінилася	67,4	62,6	72,0
Змінилася на гірше	27,3	22,8	31,9
Важко відповісти	0,3	0,1	0,8
Досвід передозувань за останні 12 міс.	2,9	1,4	4,5

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

97,5 відсотка (ДІ 96,0%-99,0%) ЛВІН у Житомирі повідомили про використання стерильного інструментарію під час останнього вживання ін'єкційного наркотику. Проте половина респондентів отримувала за останні 30 днів хоча б один раз наркотик у вже наповненому шприці (51,3%) і приблизно шоста частина ЛВІН використовувала свою голку повторно для іншої ін'єкції (15,5%). Дві п'ятих опитаних користувалися спільним обладнанням і матеріалами для приготування або розподілу наркотику (42,3%) і половина завжди вживала наркотик у одному приміщенні і в той самий час з іншими ЛВІН (51,0%).

Таблиця 6.4. Ін'єкційна поведінка (за останні 30 днів) (n=350)

За останні 30 днів	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Використовували стерильну голку та шприц під час останньої ін'єкції наркотику	97,5	96,0	99,0
Робив/ла ін'єкцію зі шприца, який до цього використала для ін'єкції інша людина	3,4	1,6	5,3
Використовував/ла свій шприц / голку повторно для ін'єкції іншої дози наркотику	15,5	11,1	19,8
Вживав/ла наркотики ін'єкційно разом з іншими людьми (у той самий час, у тому самому приміщенні)			
Завжди	51,0	45,1	56,9
І разом, і окремо	35,8	30,7	40,9
Ніколи	13,2	9,4	17,1
Відавав/ла, позичав/ла, продавав/ла свій шприц після того, як зробив/ла ним ін'єкцію собі	2,7	1,1	4,3
Отримував/ла ін'єкцію в уже наповненому шприці і не бачив/ла, як цей шприц наповнювався	51,3	45,9	56,7
Використовував/ла для ін'єкції шприц, з якого потім розподіляли наркотичну речовину в інші шприци для подальшого вживання	3,5	1,8	5,2
Використовував/ла спільне обладнання або матеріали для розподілу або приготування наркотику	42,3	36,4	48,3

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Практично всі ЛВІН у Житомирі мали статеві контакти за останні 12 міс. (96,2%; ДІ 93,9%-98,5%), трохи менше – за останні 30 днів (89,5%; ДІ 86,2%-92,7%). Кожен третій респондент, який мав статеві контакти за останні 30 днів, використовував презерватив під час останнього статевого контакту (33,2%; ДІ 28,6%-37,8%). За останні три місяці третина респондентів мала тільки одного статевого партнера (29,2%), дві третини – двох і більше (66,4%). Середня кількість статевих партнерів за останні 90 днів склала 4,1.

Два із п'яти респондентів упродовж останніх трьох місяців мали статеві контакти з постійним партнером (42,4%); приблизно два з трьох опитаних мали такі стосунки з випадковим статевим партнером (68,2%). 11,5% респондентів купували комерційні сексуальні послуги. Частка тих, хто надавав такі послуги, складала 2,1%. Під час останнього сексуального контакту з постійним партнером презерватив використовували 34,0% респондентів (серед тих, хто мав статеві контакти з таким партнером), а з випадковим – 40,3% (серед тих, хто мав таких партнерів). Під час останнього статевого контакту з комерційним партнером презерватив використовували майже всі респонденти, які мали такого партнера (94,9% опитаних, які мали комерційного партнера, в якого купували сексуальні послуги; 100% респондентів, які мали комерційного партнера, якому надавали сексуальні послуги).

Таблиця 6.5. Статева поведінка (n=350)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Статеві контакти за останні 12 міс.	96,2	93,9	98,5
Статеві контакти за останні 30 дн.	89,5	86,2	92,7
Загальна кількість статевих партнерів за останні 3 міс.			
Жодного	4,3	1,9	6,8
Один	29,2	20,9	37,6
Два і більше	66,4	57,1	75,7
Середня кількість партнерів за останні 90 дн. (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.)	4,1	3,1	5,2
Використання презервативу під час останнього статевого контакту (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 30 дн.)	33,2	28,6	37,8

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Таблиця 6.6. Статева поведінка (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.) (n=336)

Тип партнера	%	ДІ		Використання презерватива під час останнього статевого контакту	Використання презерватива протягом останніх 3 міс.		
		НМ	ВМ		постійно	не постійно	ніколи
Постійний партнер	42,4	34,3	50,5	34,0	24,6	23,7	51,7
				26,0-42,0	17,0-32,3	15,9-31,4	42,9-60,6
Випадковий партнер	68,2	58,8	77,5	40,3	10,4	82,5	7,1
				34,1-46,2	0,1-21,3	71,1-94,0	4,2-10,1
Комерційний партнер (купував/ла послуги)	11,5	8,1	14,9	94,9	46,6	53,5	–
				90,4-99,5	31,2-60,9	39,1-68,8	–
Комерційний партнер (продавав/ла послуги)	2,1	0,5	3,7	100,0	61,9*	38,1*	0,0*
				–	–	–	–

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа. * Розраховано у програмі SPSS зі зважуванням.

27,4% ЛВІН отримували шприци або голки безкоштовно за останні 12 міс., презервативи за той самий період отримували 24,7% опитаних.

За останні 30 днів 88,7% респондентів купували шприци та голки самостійно та 13,2% – презервативи.

Майже третина ЛВІН отримувала ЗПТ коли-небудь у житті (29,3%) та 6,4% ЛВІН повідомили про те, що отримували її на момент дослідження.

Таблиця 6.7. Користування послугами зі зменшення шкоди щодо вживання ін'єкційних наркотиків (n=350)

Характеристика серед усіх респондентів:	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Отримував/ла протягом останніх 12 міс. стерильні голки / шприци від працівників інформаційно-просвітницьких програм, на пункті обміну шприців тощо			
Шприци/голки	27,4	20,4	34,5
Презервативи	24,7	18,0	31,4
Купував/ла самостійно протягом останніх 30 дн.			
Шприци/голки	88,7	85,6	91,9
Презервативи	13,2	9,8	16,7
Отримував/ла ЗПТ			
Коли-небудь у житті	29,3	24,5	34,2
Отримує зараз	6,4	3,7	9,0

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Протягом останніх 12 міс. пройшли тестування на ВІЛ та отримали результат 20,9% ЛВІН у Житомирі (ДІ 14,3%-27,5%). З них, 10,8% вказали, що результат тестування був позитивний, 85,4% – що негативний, 3,8% респондентів відмовилися надати відповідь.

Серед тих, хто повідомив про позитивний результат на ВІЛ, 84,0% повідомили також, що перебувають на обліку в Центрі СНІДу, а 20 осіб зазначили, що отримували АРТ на момент дослідження.

Таблиця 6.8. Тестування на ВІЛ та отримання послуг для ЛЖВ (n=350)

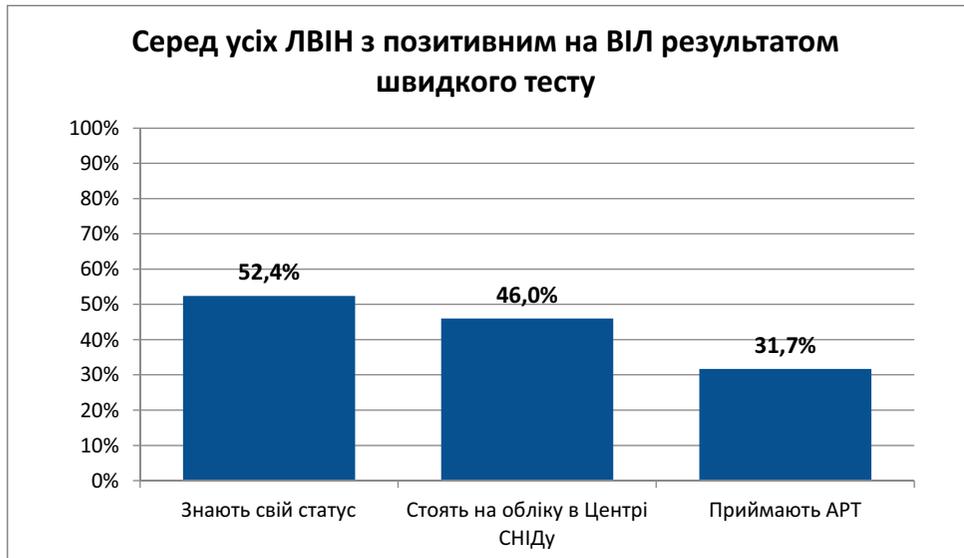
Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Проходив/ла тестування на ВІЛ протягом останніх 12 міс. та отримали результат	20,9	14,3	27,5
З них результат тесту:			
позитивний	10,8	6,4	15,2
негативний	85,4	79,8	91,0
відмова від відповіді	3,8	1,4	6,1
Серед ВІЛ-інфікованих, хто знав свій ВІЛ-статус:			
перебувають на обліку в Центрі СНІДу	84,0	71,4	96,3
приймають АРТ	72,0*	–	–

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

* Розраховано у програмі SPSS зі зважуванням.

З усіх ВІЛ-позитивних, за результатами тестування швидкими тестами ЛВІН у Житомирі, 52,4% знають про свій ВІЛ-позитивний статус, 46,0% ВІЛ-позитивних стоять на обліку в Центрі СНІДу і 31,7% – приймають АРТ.

Рис. 6.1. Частка ВІЛ-позитивних, за результатом швидкого тесту ЛВІН, які знали про свій статус, перебували на обліку в Центрі СНІДу та приймали АРТ.

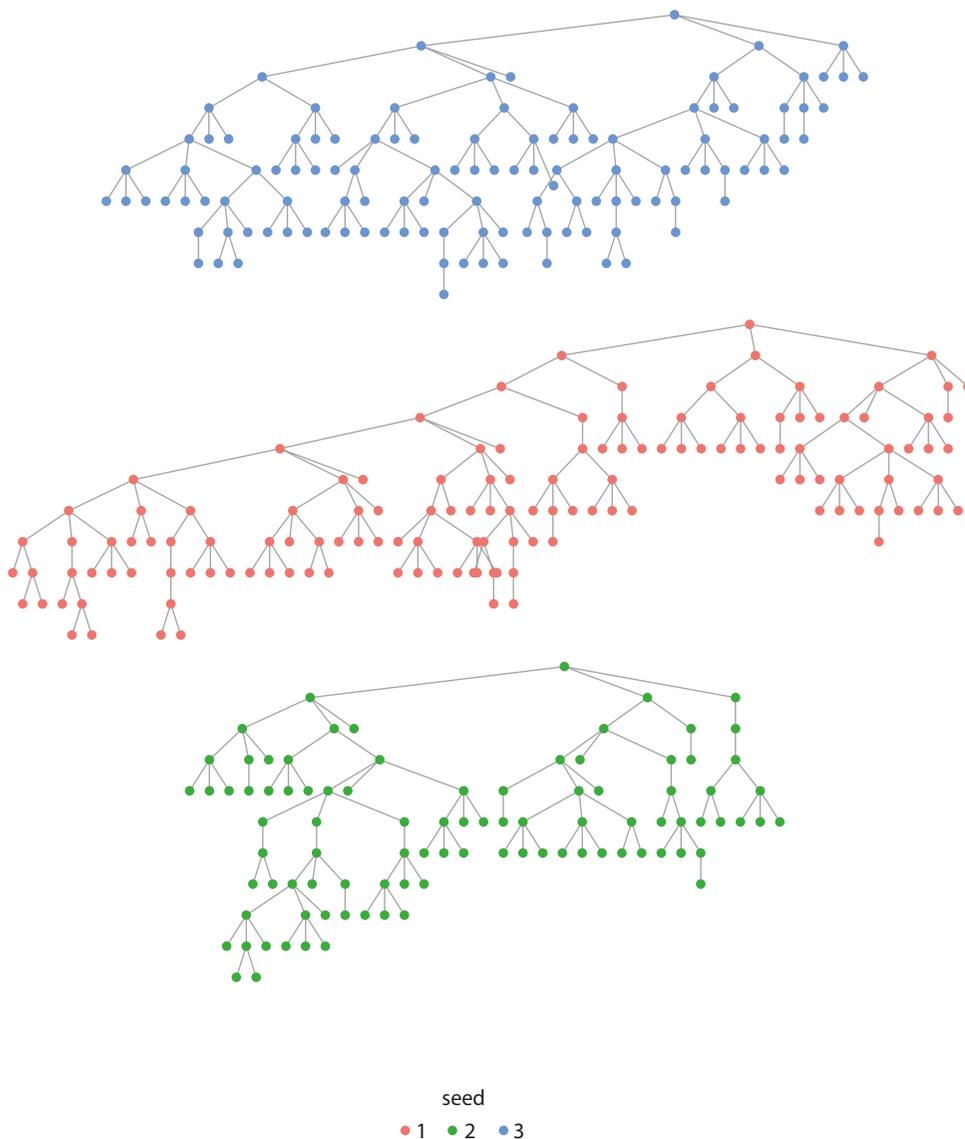
Розраховано у програмі SPSS без зважування. Абсолютна кількість позитивних результатів тесту на ВІЛ – 63 (100%).

За результатами тестування швидкими тестами, 15,9% ЛВІН у Житомирі мають ВІЛ (ДІ 10,5%-21,2%), 27,6% інфіковані гепатитом С (ДІ 20,2%-35,1%), 1,5% (ДІ 0,4%-2,6%) – гепатитом В і 1,6% (ДІ 0,3%-2,9%) мають сифіліс.

Таблиця 6.9. Поширеність ВІЛ, ВГС, ВГВ та сифілісу серед ЛВІН, за результатами тестування швидкими тестами (n=350)

Тест	% позитивних результатів	ДІ	
		НМ	ВМ
ВІЛ	15,9	10,5	21,2
ВГС	27,6	20,2	35,1
ВГВ	1,5	0,4	2,6
Сифіліс	1,6	0,3	2,9

Рекрутинговий ланцюг

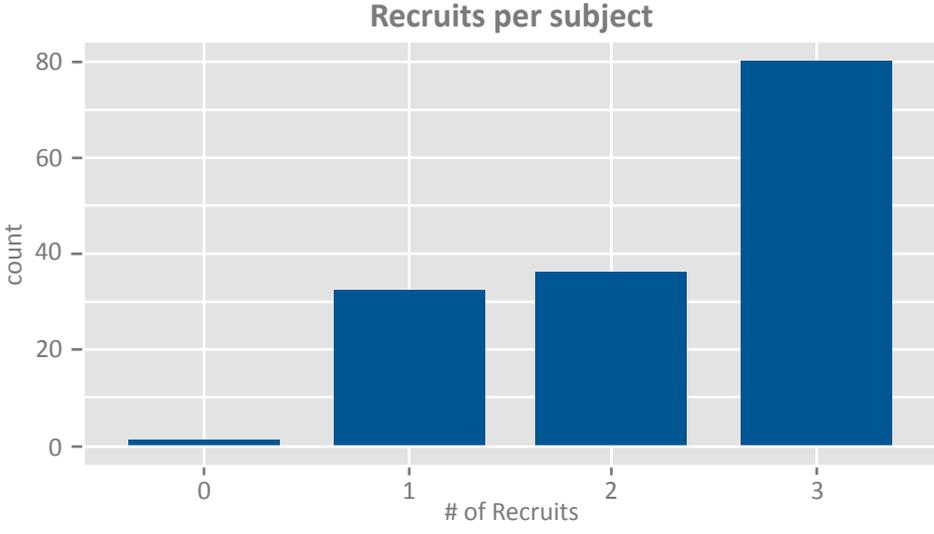
Характеристики первинних респондентів

№ зерна	Вік	Стать	ВІЛ-статус	Види наркотиків	Стаж вживання наркотиків	Статус клієнта НУО
1	22	Жіноча	Негативний	Опіати	1	Клієнт
2	19	Чоловіча	Негативний	Стимулятори	2	Не клієнт
3	24	Чоловіча	Негативний	Стимулятори	5	Клієнт

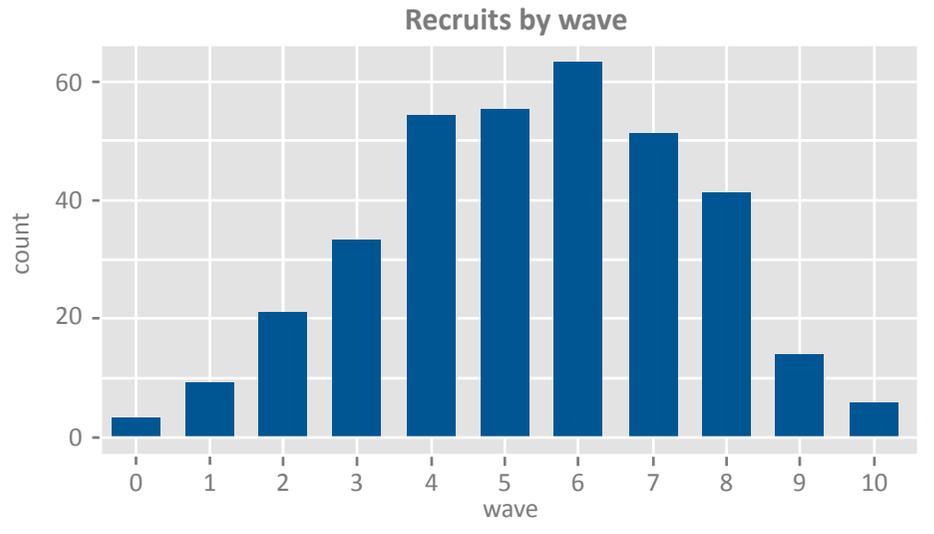
Більшість респондентів приводили по три знайомих (реалізували всі три купони для рекрутингу). Вибірка активно розвивалася до 6-ї хвили, а потім почала спадати. 10-та хвиля була останньою. Опитування починалося від трьох відібраних зерен. Перше зерно привело найбільшу кількість респондентів, третє – трохи менше, друге – приблизно у півтори рази менше у порівнянні з першим. Найчастіше респонденти оцінювали розмір своєї мережі у п'ять осіб; спостерігалось кілька викидів з розміром мережі більше 50 осіб.

Характеристики вибірки

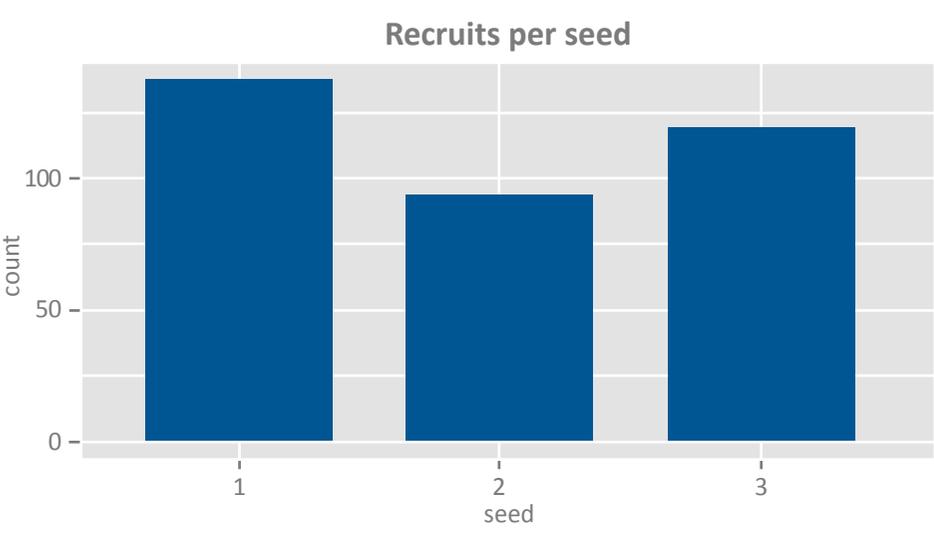
Рис. 6.2. Кількість рекрутованих на одного респондента

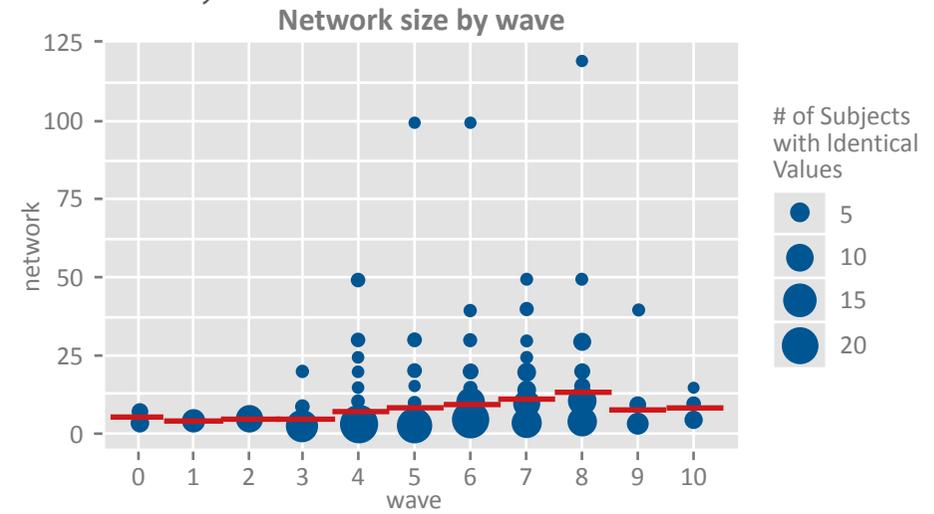
Рис. 6.3. Кількість рекрутованих, за хвилику

Рис. 6.4. Кількість рекрутованих, за зерном

Рис. 6.5. Названий респондентами розмір мережі знайомих, за хвилику опитування

7. Ужгород

В Ужгороді до участі в дослідженні було рекрутовано 150 ЛВІН, із них 12,9% (ДІ 6,3%-19,5%) були молодшими 25 років. Середній вік опитаних склав 34,5 років. Жінки у популяції ЛВІН в Ужгороді склали шосту частину (16,8%; ДІ 10,4%-23,2%).

Три п'ятих респондентів мали повну середню освіту (57,1%), одна шоста – вищу (5,2% – базову вищу і 10,6% – повну вищу). Ще одна шоста ЛВІН в Ужгороді здобули базову середню освіту (17,3%) і 9,8% закінчили менше 9-ти класів. Сьома частина респондентів мала постійну роботу (15,3%), дві третини – випадкові заробітки (64,9%), п'ята частина опитаних не працювала (18,6% – не працювали, 1,2% – навчалися).

Чотири п'ятих ЛВІН були офіційно чи неофіційно одружені або мали постійного партнера (78,2%). Неодружені або ті, хто не мав постійного партнера, склали п'яту частину ЛВІН (21,8%). Загалом з усіх ЛВІН, які взяли участь у дослідженні в Ужгороді, 43,2% (ДІ 34,1%-52,3%) мали постійних статевих партнерів, які ніколи не вживали ін'єкційних наркотиків.

Кожен третій ЛВІН в Ужгороді мав досвід ув'язнення (32,2%).

Таблиця 7.1. Соціально-демографічні характеристики ЛВІН (n=150)

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Вік	14–24 роки	12,9	6,3	19,5
	25 років і старше	87,1	80,5	93,7
	Середній вік	34,5 року	32,3	36,6
Стать	Чоловіча	83,2	76,9	89,6
	Жіноча	16,8	10,4	23,2

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Освіта	Початкова	9,8	2,9	16,5
	Базова середня	17,3	8,5	26,0
	Повна середня	57,1	45,0	69,4
	Базова вища	5,2	0,6	9,8
	Повна вища	10,6	4,8	16,4
Основне заняття	Навчається	1,2	0,1	2,8
	Постійна робота	15,3	8,4	22,2
	Випадкові заробітки	64,9	56,6	73,2
	Не працює	18,6	12,7	24,5
Шлюбний стан	Одружений/Заміжня або має постійного партнера	78,2	69,7	86,7
	Неодружений/Незаміжня і не має постійного партнера	21,8	13,3	30,3
Чи вживає чоловік/дружина або постійний партнер наркотики ін'єкційним шляхом				
	Так	26,2	18,2	34,1
	Ні, але раніше вживав/ла	6,7	2,9	10,4
	Ні, ніколи не вживав/ла	43,2	34,1	52,3
	Не знаю	2,1	0,1	4,3
	Не має постійного партнера	21,8	12,6	31,0
Досвід ув'язнення		32,2	24,4	39,9

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

У середньому ЛВІН в Ужгороді починали вживати наркотики ін'єкційно у віці 22 років (ДІ 20,5-23,5 років), більшість опитаних мали стаж вживання шість років і більше (68,2%, ДІ 60,2%-76,3%). Середній стаж складав 12,5 років. Майже всі ЛВІН вживали коли-небудь наркотики також неін'єкційним шляхом (95,5%), і починали це робити в середньому в 18,4 року.

Половина респондентів вживала опіати як основні наркотики (51,9%; ДІ 40,0%-63,7%), серед яких переважає екстракт опію (39,1%; ДІ 28,4%-49,9%). Дві п'ятих опитаних вказали основний наркотик із групи стимуляторів (37,8%; ДІ 26,5%-49,1%), переважно амфетамін у порошку (24,2%; ДІ 14,6%-33,8%).

Таблиця 7.2. Профіль щодо вживання наркотиків (n=150)

Характеристика	%	ДІ			Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ				НМ	ВМ
Вік початку вживання ін'єкційних наркотиків	22 роки	20,5	23,5	→	Стаж вживання ін'єкційних наркотиків:			
					до 2-х років	16,0	8,9	23,0
					3–5 років	15,8	9,8	21,8
					6 і більше років	68,2	60,2	76,3
					Середній стаж (років)	12,5	10,7	14,2
Досвід вживання неін'єкційних наркотиків	95,5	92,4	98,5	→	Середній вік початку вживання неін'єкційних наркотиків	18,4 роки	16,8	19,9
Основний наркотик:								
Опіати	51,9	40,0	63,7	→	Екстракт опію	39,1	28,4	49,9
					Вуличний метадон / бупренорфін	2,5	0,4	4,7
					Дезоморфін	8,5	3,8	13,2
					Героїн	1,7	0,1	3,6
					Інше з опіатів	-	-	-
Стимулятори	37,8	26,5	49,1	→	Метамфетамін у розчині	6,2	0,4	12,0
					Амфетамін у порошку	24,2	14,6	33,8
					Інше зі стимуляторів	7,5	3,4	11,5
Інший	10,3	3,7	16,9					
Вживав/ла за останню добу наркотики ін'єкційно	44,8	35,9	53,8	→	Кількість разів за останню добу	1,8	1,5	2,1
Вживав/ла за останній тиждень наркотики ін'єкційно	88,1	82,3	93,9	→	Кількість днів за останній тиждень	3,4	3,0	3,9
					Кількість днів за останній місяць	13,2	11,3	15,2

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

У середньому наркотики вживали ін'єкційно 13,2 днів на місяць, 3,4 дні на тиждень. За останню добу наркотики вводили 44,8% всіх опитаних, середня кількість ін'єкцій за добу – 1,8.

Дві третини опитаних в Ужгороді купували свій основний наркотик уже в готовому вигляді (69,3%), одна четверта – готували його самостійно (25,9%), ще одна четверта – отримували його від друзів/знайомих (22,4%). 9,5% ЛВІН мали передозування протягом останніх 12 міс. (ДІ 4,9%-14,2%).

Таблиця 7.3. Профіль щодо вживання наркотиків (n=150)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Спосіб отримання основного наркотику (сума відповідей може не дорівнювати 100%, тому що респонденти могли обирати кілька варіантів)			
Самостійне приготування	25,9	17,0	34,9
Готують / приносять друзі / знайомі	22,4	15,0	29,7
Придбання готового наркотику	69,3	60,9	77,7
Чи змінилася ціна основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	3,2	0,8	5,5
Не змінилася	30,6	22,3	38,9
Змінилася на гірше	66,2	58,0	74,5
Чи змінилася якість основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	8,8	4,5	13,0
Не змінилася	66,2	58,1	74,2
Змінилася на гірше	24,6	17,3	32,0
Важко відповісти	0,4	0,1	1,1
Чи змінилася доступність основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	9,8	5,0	14,6
Не змінилася	60,2	51,5	69,1

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Змінилася на гірше	29,9	21,6	38,2
Важко відповісти	0,1	0,01	0,8
Досвід передозувань за останні 12 міс.	9,5	4,9	14,2

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

96,8 відсотка (ДІ 94,4%-99,3%) усіх ЛВІН в Ужгороді повідомили про використання стерильного інструментарію під час останнього вживання ін'єкційного наркотику. Одна третина респондентів отримували за останні 30 днів хоча б один раз наркотик у вже наповненому шприці (32,3%) і використовували свою голку повторно для іншої ін'єкції (35,1%). П'ята частина опитаних користувалася спільним обладнанням і матеріалами для приготування наркотику (18,6%), а чверть – завжди вживала його в одному приміщенні і в той самий час з іншими ЛВІН (23,3%).

Таблиця 7.4. Ін'єкційна поведінка (за останні 30 днів) (n=150)

За останні 30 днів	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Використовували стерильну голку та шприц під час останньої ін'єкції наркотику	96,8	94,4	99,3
Робив/ла ін'єкцію зі шприца, який до цього використала для ін'єкції інша людина	6,8	2,6	11,0
Використовував/ла свій шприц / голку повторно для ін'єкції іншої дози наркотику	35,1	26,5	43,7
Вживав/ла наркотики ін'єкційно разом з іншими людьми (у той самий час, у тому самому приміщенні)			
Завжди	23,3	15,5	31,1
І разом, і окремо	64,7	56,4	73,0
Ніколи	12,0	6,5	17,5

За останні 30 днів	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Віддавав/ла, позичав/ла, продавав/ла свій шприц після того, як зробив/ла ним ін'єкцію собі	5,0	2,0	7,9
Отримувал/ла ін'єкцію в уже наповненому шприці і не бачив/ла, як цей шприц наповнювався	32,3	24,8	39,8
Використовував/ла для ін'єкції шприц, з якого потім розподіляли наркотичну речовину в інші шприци для подальшого вживання	10,7	5,5	15,8
Використовував/ла спільне обладнання або матеріали для розподілу чи приготування наркотику	18,6	11,9	25,2

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Переважає більшість ЛВІН в Ужгороді мали статеві контакти за останні 12 міс. (94,7%; ДІ 90,2%-99,2%), трохи менше мали статеві контакти протягом останніх 30 днів (80,2%; ДІ 72,3%-87,9%). Третина респондентів, які мали статеві контакти за останні 30 днів, використовували презерватив під час останнього статевих контакту (35,9%; ДІ 24,4%-47,5%). За останні три місяці 60,2% респондентів мали тільки одного статевих партнера, 34,0% – двох і більше. 5,8% не мали жодного; середня кількість статевих партнерів за останні 90 днів склала 2,6.

Таблиця 7.5. Статева поведінка (n=150)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Статеві контакти за останні 12 міс.	94,7	90,2	99,2
Статеві контакти за останні 30 дн.	80,2	72,3	87,9
Загальна кількість статевих партнерів за останні 3 міс.			
Жодного	5,8	1,7	9,9
Один	60,2	51,8	68,6
Два і більше	34,0	25,4	42,6
Середня кількість партнерів за останні 90 дн. (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.)	2,6	1,1	4,0
Використання презерватива під час останнього статевих контакту (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 30 дн.)	35,9	24,4	47,5

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

П'ятеро із шести ЛВІН упродовж останніх трьох місяців мали статеві контакти з постійним партнером (83,4%); один із трьох – з випадковим (37,5%). 5,0% ЛВІН купували сексуальні послуги. Частка тих, хто надавав сексуальні послуги за винагороду, склала 2,2%. Під час останнього статевих контакту з постійним партнером презерватив використовували 34,1% респондентів (серед тих, хто мав статеві контакти з таким партнером), а з випадковим – 47,3% ЛВІН (серед тих, хто мав таких партнерів).

Таблиця 7.6. Статева поведінка (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.) (n=141)

Тип партнера	%	ДІ		Використання презерватива під час останнього статевого контакту	Використання презерватива протягом останніх 3 міс.		
		НМ	ВМ		постійно	не постійно	ніколи
Постійний партнер	83,4	75,3	91,4	34,1	23,4	28,4	48,2
				22,6-45,5	15,6-31,1	20,7-36,0	38,7-57,8
Випадковий партнер	37,5	28,4	46,6	47,3	27,8	38,5	33,7
				31,9-62,0	15,3-40,5	19,5-57,5	17,0-50,3
Комерційний партнер (купував/ла послуги)	5,0	0,5	9,4	100,0*	40,0*	60,0*	0,0*
				–	–	–	–
Комерційний партнер (продавав/ла послуги)	2,2	0,2	4,6	78,6	24,8	53,4	21,8
				77,4–79,4	22,0-27,3	50,6-56,9	19,9-23,3

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

* Розраховано у програмі SPSS зі зважуванням.

За останні 12 місяців шприци/голки та презервативи отримували безкоштовно 33,1% та 29,7% усіх ЛВІН в Ужгороді відповідно. За останні 30 днів 88,3% респондентів купували шприци та голки самостійно і 32,4% – презервативи.

Десята частина ЛВІН отримували ЗПТ коли-небудь у житті (12,2%), і лише 2,7% повідомили про те, що отримували ЗПТ на момент дослідження.

Таблиця 7.7. Користування послугами зі зменшення шкоди щодо вживання ін'єкційних наркотиків (n=150)

Характеристика серед усіх респондентів:	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Отримував/ла протягом останніх 12 міс. стерильні голки / шприци від працівників інформаційно-просвітницьких програм, на пункті обміну шприців тощо			
Шприци/голки	33,1	20,9	45,6
Презервативи	29,7	18,8	40,5
Купував/ла самостійно протягом останніх 30 дн.			
Шприци/голки	88,3	82,9	93,8
Презервативи	32,4	23,2	41,7
Отримував/ла ЗПТ			
Коли-небудь у житті	12,2	7,6	16,8
Отримує зараз	2,7	0,3	5,1

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Протягом останніх 12 міс. пройшли тестування на ВІЛ та отримали результат 28,2% усіх ЛВІН в Ужгороді (ДІ 18,9%-37,5%). З них 0,7% вказали, що результат тестування був позитивний, 95,7% – що негативний, 3,6% респондентів відмовилися надати відповідь.

Одна особа, яка повідомила про позитивний результат на ВІЛ, зазначила також, що перебуває на обліку в Центрі СНІДу та отримує АРТ.

Таблиця 7.8. Тестування на ВІЛ та отримання послуг для ЛЖВ (n=150)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Проходив/ла тестування на ВІЛ протягом останніх 12 міс. та отримали результат	28,2	18,9	37,5
З них результат тесту:			
позитивний	0,7	0,1	1,7
негативний	95,7	92,0	99,4
відмова від відповіді	3,6	0,1	7,3
Серед ВІЛ-інфікованих, хто знав про свій ВІЛ-статус:			
перебувають на обліку в Центрі СНІДу	100*	–	–
приймають АРТ	100*	–	–

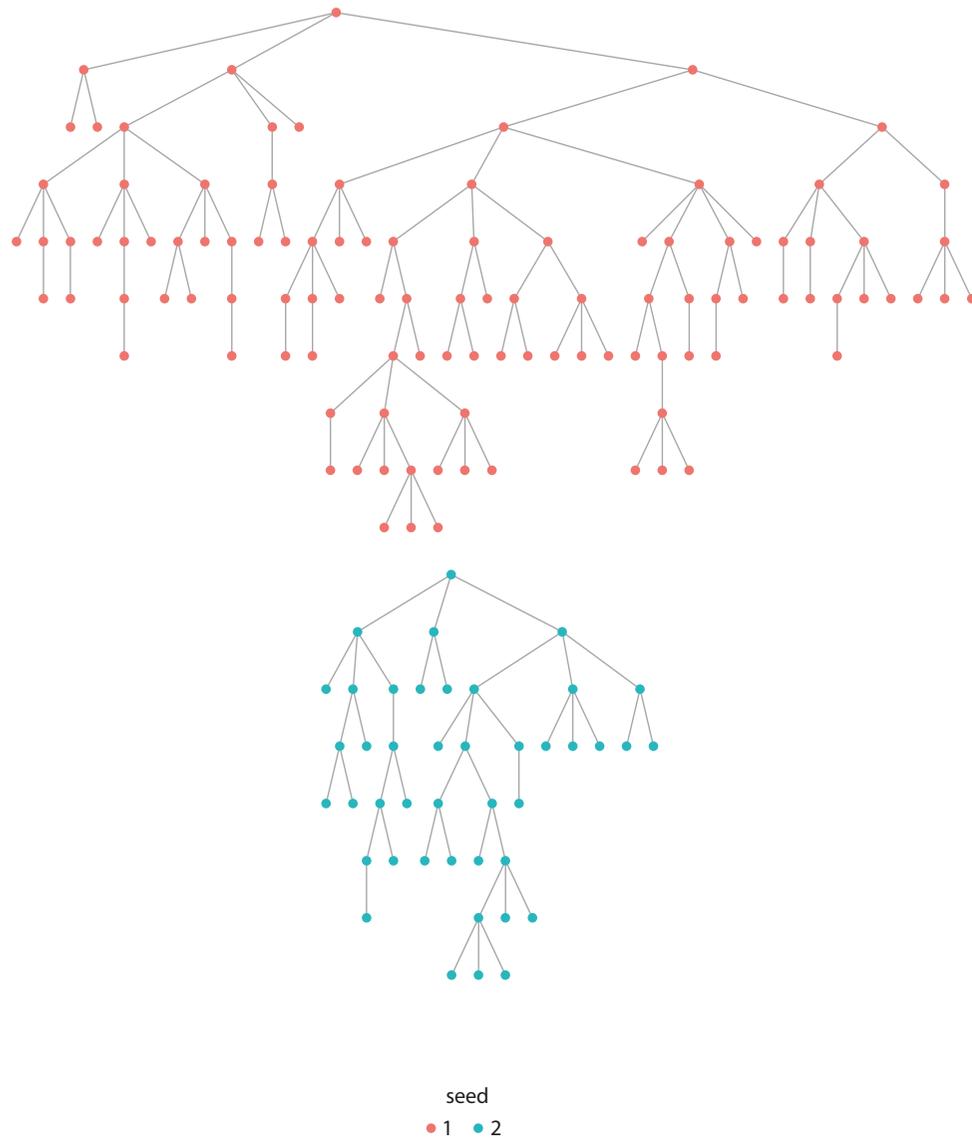
ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

*Розраховано у програмі SPSS зі зважуванням.

З усіх ВІЛ-позитивних, за результатами тестування швидкими тестами ЛВІН в Ужгороді (2 особи), 1 особа знала про свій ВІЛ-позитивний статус та вже знаходилась на обліку в Центрі СНІДу та приймала АРТ.

За результатами тестування швидкими тестами, 1,4% усіх ЛВІН в Ужгороді отримали ВІЛ-позитивний результат (ДІ 0,1%-2,8%), 47,2% позитивний результат на гепатит С (ДІ 38,2%-56,3%), 8,2% (ДІ 3,7%-12,6%) – на гепатит В і 5,7% (ДІ 1,9%-9,5%) – на сифіліс.

Рекрутинговий ланцюг

Таблиця 7.9. Поширеність ВІЛ, ВГС, ВГВ та сифілісу серед ЛВІН, за результатами тестування швидкими тестами (n=150)

Тест	% позитивних результатів	ДІ	
		НМ	ВМ
ВІЛ	1,4	0,1	2,8
ВГС	47,2	38,2	56,3
ВГВ	8,2	3,7	12,6
Сифіліс	5,7	1,9	9,5

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

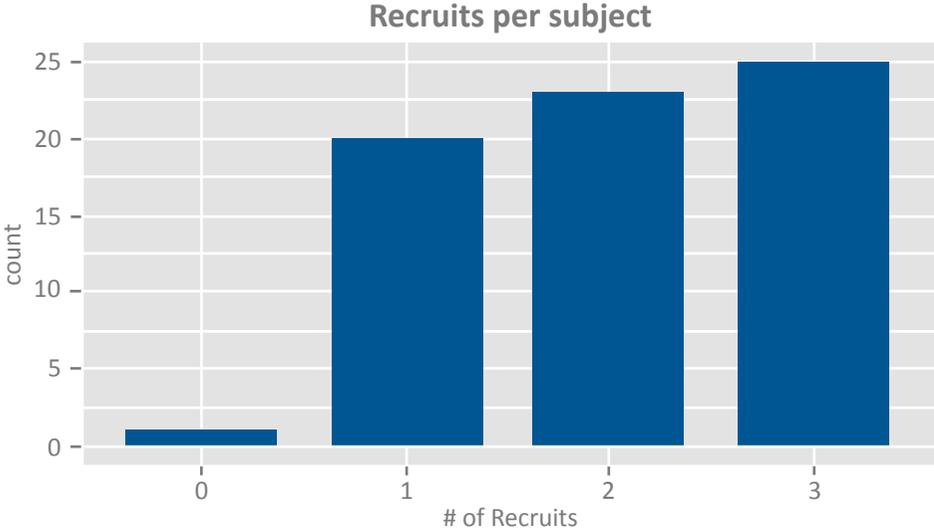
Характеристики первинних респондентів

№ зерна	Вік	Стать	ВІЛ-статус	Види наркотиків	Стаж вживання наркотиків	Статус клієнта НУО
1	36	Чоловіча	Негативний	Стимулятори	19	Не клієнт
2	18	Жіноча	Негативний	Опіати	2	Клієнт

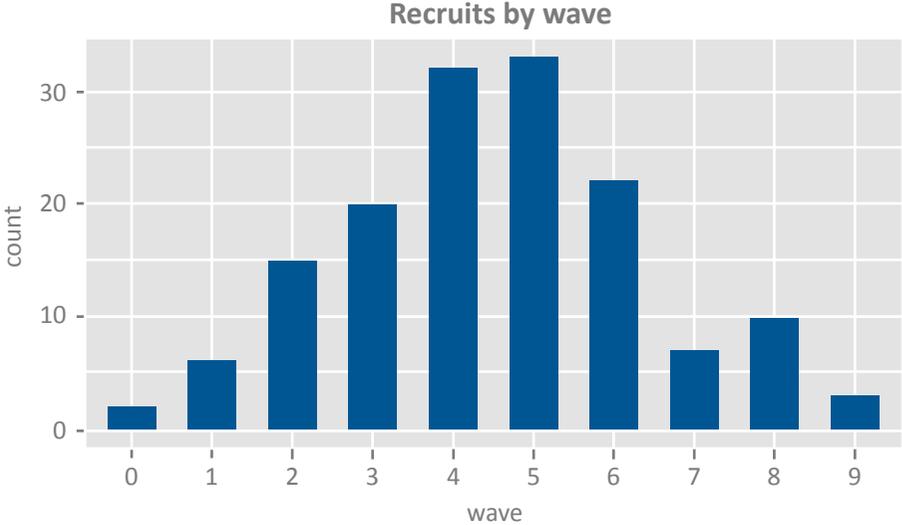
Більшість респондентів приводили по три знайомих (реалізували всі три купони для рекрутингу). Вибірка активно розвивалася до 5-ї хвили, а потім почала спадати. Опитування розпочиналося від двох відібраних зерен. Найбільшу кількість респондентів привело перше зерно, друге – приблизно втричі менше. Найчастіше респонденти оцінювали розмір своєї мережі у п'ять осіб; спостерігався один викид з розміром мережі 50 осіб.

Характеристики вибірки

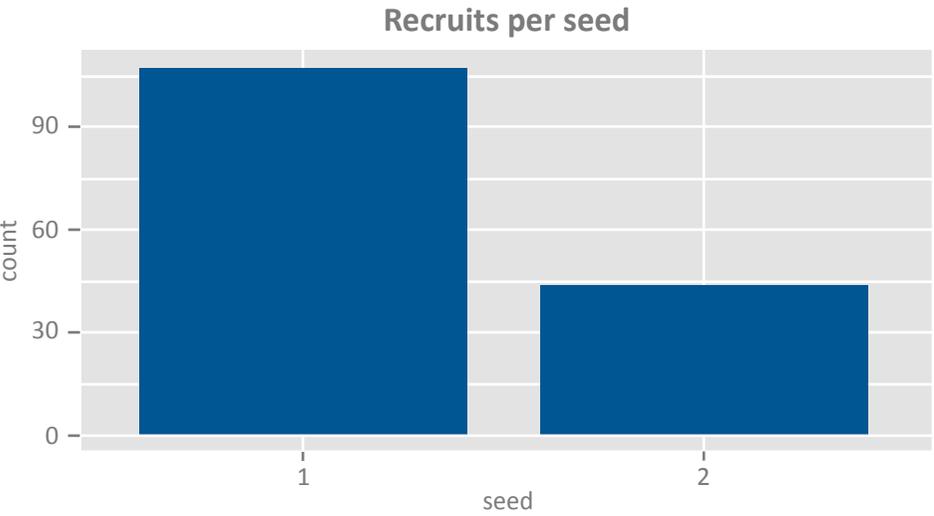
Рис. 7.1. Кількість рекрутованих на одного респондента

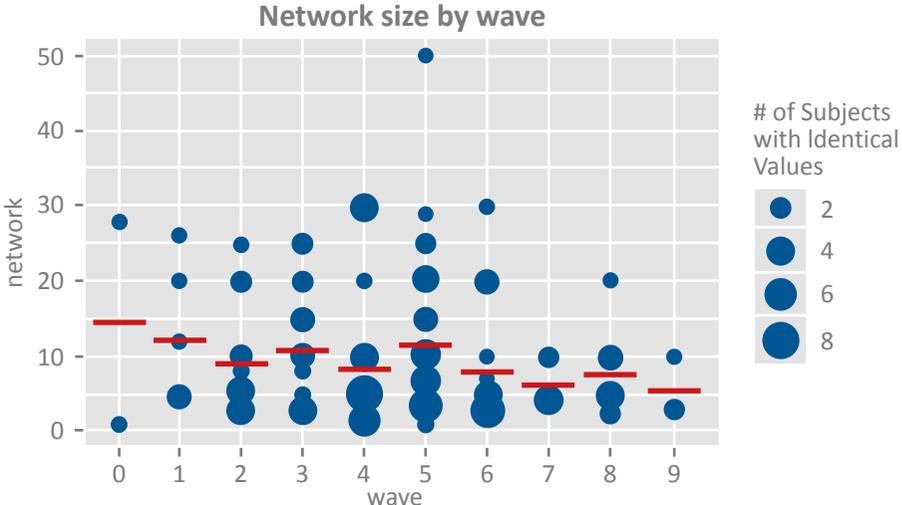
Рис. 7.2. Кількість рекрутованих, за хвилею

Рис. 7.3. Кількість рекрутованих, за зерном

Рис. 7.4. Названий респондентами розмір мережі знайомих, за хвилею опитування

8. Запоріжжя

Середній вік ЛВІН у Запоріжжі (n=150), склав 34,7 років. Більшість популяції ЛВІН склали чоловіки (72,4%; ДІ 65,5%-79,5%).

Переважає більшість ЛВІН мали повну середню освіту (59,2%). Більшість працювали: мали випадкові заробітки (47,9%) або постійну роботу (25,7%), при цьому 26,4% опитаних були безробітними.

Більшість респондентів (77,8%) мали постійного партнера або були офіційно одружені, при цьому більше третини ЛВІН мали статевого партнера, який вживав ін'єкційні наркотики (38,2%; ДІ 29,2%-47,2%). Майже половина респондентів мали досвід ув'язнення (46,2%).

Таблиця 8.1. Соціально-демографічні характеристики ЛВІН (n=150)

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Вік	14-24 роки	10,0	5,1	14,9
	25 років і старше	90,0	85,1	94,9
	Середній вік	34,7 років	32,9	36,6
Стать	Чоловіча	72,4	65,5	79,5
	Жіноча	27,6	20,6	34,6
Освіта	Початкова	0,6	0,1	1,7
	Базова середня	12,7	0,1	32,2
	Повна середня	59,2	44,2	74,5
	Базова вища	23,1	16,2	30,0
	Повна вища	4,4	1,1	7,6

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Основне заняття	Навчається	0,0	-	-
	Постійна робота	25,7	18,3	33,1
	Випадкові заробітки	47,9	40,3	55,5
	Не працює	26,4	19,2	33,5
Шлюбний стан	Одружений/Заміжня або має постійного партнера	77,8	70,4	85,3
	Неодружений/Незаміжня і не має постійного партнера	22,2	14,7	29,6
Чи вживає чоловік/дружина або постійний партнер наркотики ін'єкційним шляхом				
	Так	38,2	29,2	47,2
	Ні, але раніше вживав/ла	10,3	5,1	15,6
	Ні, ніколи не вживав/ла	27,8	20,6	35,0
	Не знаю	1,5	0,1	3,5
	Не має постійного партнера	22,2	14,7	29,6
Досвід ув'язнення		46,2	38,4	54,0

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

У середньому ЛВІН у Запоріжжі починали вживати наркотики ін'єкційно у віці 17,8 років (ДІ 17,3-18,3 років), і більшість опитаних мали стаж вживання шість років і більше (89,5%; ДІ 85,2%-93,9%). Середній стаж вживання наркотиків складав 16,9 років. Більшість вживали коли-небудь наркотики також неін'єкційним шляхом, і починали це робити в середньому в 14,9 років.

Більшість ЛВІН назвали опіоїдний наркотик своїм основним (82,0%, ДІ 75,4%-88,7%), з них 63,0% вживали екстракт опію. За останню добу наркотики вводили 70,3% опитаних.

Таблиця 8.2. Профіль щодо вживання наркотиків (n=150)

Характеристика	%	ДІ			Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ				НМ	ВМ
Вік початку вживання ін'єкційних наркотиків	17,8 років	17,3	18,3	→	Стаж вживання ін'єкційних наркотиків:			
					до 2-х років	4,1	1,2	7,0
					3–5 років	6,4	2,8	9,9
					6 і більше років	89,5	85,2	93,9
					Середній стаж (років)	16,9	15,4	18,5
Досвід вживання неін'єкційних наркотиків	98,0	96,5	99,6	→	Середній вік початку вживання неін'єкційних наркотиків	14,9 років	14,5	15,2
Основний наркотик								
Опіати	82,0	75,4	88,7	→	Екстракт опію	63,0	55,9	70,3
					Вуличний метадон / бупренорфін	16,6	10,1	22,9
					Дезоморфін	–	–	–
					Героїн	–	–	–
					Інше з опіатів	2,4	0,1	5,3
Стимулятори	18,0	11,3	24,6	→	Метамфетамін у розчині	14,7	8,8	20,4
					Амфетамін у порошок	0,9	0,1	1,8
					Інше зі стимуляторів	2,4	0,3	4,6
Інший	–	–	–					
Вживав/ла за останню добу наркотики ін'єкційно	70,3	62,6	78,1	→	Кількість разів за останню добу	1,0	1,0	1,2
Вживав/ла за останній тиждень наркотики ін'єкційно	100	–	–	→	Кількість днів за останній тиждень	4,4	4,0	4,8
					Кількість днів за останній місяць	19,0	17,3	20,6

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Більшість ЛВІН у Запоріжжі купували наркотик у готовому вигляді (86,7%); 12,6% опитаних мали передозування протягом останніх 12 міс.

Таблиця 8.3. Профіль щодо вживання наркотиків (n=150)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Спосіб отримання основного наркотика (сума відповідей може не дорівнювати 100%, тому що респонденти могли обирати кілька варіантів)			
Самостійне приготування	7,4	3,5	11,3
Готують / приносять друзі / знайомі	15,6	10,2	21,1
Придбання готового наркотика	86,7	81,2	92,3
Чи змінилася ціна основного наркотика за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	1,9	0,4	3,3
Не змінилася	9,2	4,1	14,4
Змінилася на гірше	87,9	82,5	93,3
Важко відповісти	1,0	0,1	2,8
Чи змінилася якість основного наркотика за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	2,9	0,8	4,9
Не змінилася	14,3	7,9	20,9
Змінилася на гірше	81,9	75,0	88,6
Важко відповісти	0,9	0,1	2,9
Чи змінилася доступність основного наркотика за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	1,7	0,3	3,2
Не змінилася	30,3	21,8	38,7
Змінилася на гірше	67,0	58,3	75,8
Важко відповісти	1,0	0,1	2,6
Досвід передозувань за останні 12 міс.	12,6	7,1	18,2

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

99,4 відсотка (ДІ 98,4%-99,9%) усіх ЛВІН у Запоріжжі повідомили про використання стерильного інструментарію під час останньої ін'єкції наркотика. Близько половини отримували ін'єкцію з уже наповненого шприца і не бачили, як цей шприц наповнювався (52,2%). Близько третини респондентів використовували спільне обладнання або матеріали для розподілу чи приготування наркотика (27,1%).

Таблиця 8.4. Ін'єкційна поведінка (за останні 30 днів) (n=150)

За останні 30 днів	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Використовували стерильну голку та шприц під час останньої ін'єкції наркотика	99,4	98,4	99,9
Робив/ла ін'єкцію зі шприца, який до цього використала для ін'єкції інша людина	11,7	6,2	17,2
Використовував/ла свій шприц / голку повторно для ін'єкції іншої дози наркотика	41,4	33,8	49,1
Вживав/ла наркотики ін'єкційно разом з іншими ЛВІН (у той самий час, у тому самому приміщенні)			
Завжди	6,5	2,4	10,6
І разом, і окремо	84,6	78,1	91,1
Ніколи	8,9	3,8	14,0
Віддавав/ла, позичав/ла, продавав/ла свій шприц після того, як зробив/ла ним ін'єкцію собі	13,0	7,2	18,8
Отримував/ла ін'єкцію з уже наповненого шприца і не бачив/ла, як цей шприц наповнювався	52,2	43,3	61,2
Використовував/ла для ін'єкції шприц, з якого потім розподіляли наркотичну речовину в інші шприци для подальшого вживання	19,8	12,7	26,8
Використовував/ла спільне обладнання або матеріали для розподілу чи приготування наркотика	27,1	19,8	34,5

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Таблиця 8.5. Статева поведінка (n=150)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Статеві контакти за останні 12 міс.	97,0	94,5	99,6
Статеві контакти за останні 30 дн.	86,0	80,4	91,7
Загальна кількість статевих партнерів за останні 3 міс.			
Жодного	5,4	2,1	8,6
Один	66,4	57,6	75,1
Два і більше	28,2	20,1	36,4
Середня кількість партнерів за останні 90 дн. (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.)	6,1	3,2	9,0
Використання презерватива під час останнього статевого контакту (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 30 дн.)	35,7	28,6	43,0

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Таблиця 8.6. Статева поведінка (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.) (n=145)

Тип партнера	%	ДІ		Використання презерватива під час останнього статевого контакту	Використання презерватива протягом останніх 3 міс.		
		НМ	ВМ		постійно	не постійно	ніколи
Постійний партнер	77,3	69,6	85,0	31,9	3,6	43,0	53,5
				23,6-40,3	0,8-6,3	32,8-53,5	43,7-62,9
Випадковий партнер	22,8	14,8	30,6	50,4*	19,5*	47,2*	33,3*
Комерційний партнер (купував/ла послуги)	1,5	0,1	3,6	100,0*	64,3*	35,7*	0,0*
Комерційний партнер (продавав/ла послуги)	8,0	3,2	12,8	100,0*	37,8*	62,2*	0,0*

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

*Розраховано у програмі SPSS зі зважуванням.

97 відсотків (ДІ 94,5%-99,6%) ЛВІН у Запоріжжі мали статеві контакти за останні 12 місяців, 86,0% – за останні 30 днів (ДІ 80,4%-91,7%). Більше половини респондентів мали одного статевого партнера протягом останніх трьох місяців (66,4%). Більше третини опитаних, які мали статеві контакти за останні 30 днів, використовували презерватив під час останнього статевого контакту (35,7%, ДІ 28,6%-43,0%).

Серед респондентів, які мали статеві стосунки протягом останнього року, три чверті мали їх з постійним партнером (77,3%) за останні 90 днів; при цьому майже чверть (22,8%) опитаних – з випадковим партнером. Комерційними статевими послугами користувалися 1,5% респондентів, продавали сексуальні послуги – 8,0%. Близько третини респондентів (31,9%) користувалися презервативом під час останнього статевого контакту з постійним партнером (серед тих, хто мав статеві стосунки з таким партнером).

Близько половини респондентів за останні 12 місяців безкоштовно отримували голки/шприци та презервативи (45,8% та 44,4% відповідно). Більшість купували шприци та за останні 30 днів самостійно (92,5%), кожен п'ятий – презервативи (20,5%), 9,0% ЛВІН отримували ЗПТ коли-небудь у житті.

Таблиця 8.7. Користування послугами зі зменшення шкоди щодо вживання ін'єкційних наркотиків (n=150)

Характеристика серед усіх респондентів:	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Отримував/ла протягом останніх 12 міс. стерильні голки / шприци від працівників інформаційно-просвітницьких програм, на пункті обміну шприців тощо			
Шприци/голки	45,8	28,8	62,0
Презервативи	44,4	29,0	59,4
Купував/ла самостійно протягом останніх 30 дн.			
Шприци/голки	92,5	87,8	97,2
Презервативи	20,5	14,4	26,5
Отримував/ла ЗПТ			
Коли-небудь у житті	9,0	4,6	13,5
Отримує зараз	8,3	3,9	12,7

43,9 відсотка усіх ЛВІН у Запоріжжі тестувалися протягом останніх 12 міс. та отримали результат (ДІ 36,6%-51,2%). З них 3% повідомили, що результат тестування на ВІЛ був позитивний, 49,1% – що негативний, решта респондентів відмовилася відповідати.

Таблиця 8.8. Тестування на ВІЛ та отримання послуг для ЛЖВ (n=150)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Проходив/ла тестування на ВІЛ протягом останніх 12 міс. та отримали результат	43,9	36,6	51,2
З них результат тесту:			
позитивний	3,0	0,1	6,6
негативний	49,1	31,7	66,6
відмова від відповіді	47,9	30,6	65,1
Серед ВІЛ-інфікованих, хто знав про свій ВІЛ-статус:			
перебувають на обліку в Центрі СНІДу	100*	-	-
приймають АРТ	73,1*		-

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.
*Розраховано у програмі SPSS зі зважуванням.

Дані щодо перебування на диспансерному обліку та отримання АРВ препаратів не подано в даному звіті, зважаючи на значну ймовірність похибки в розрахунках через те, що абсолютна кількість тестів, позитивних на ВІЛ, склала менше 30 випадків.

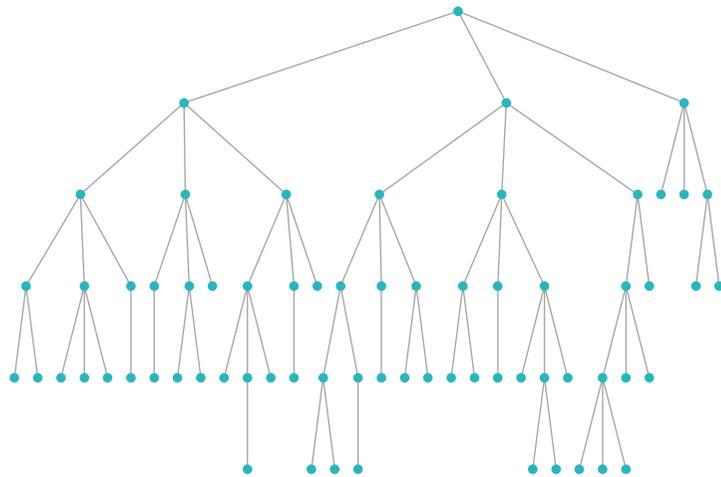
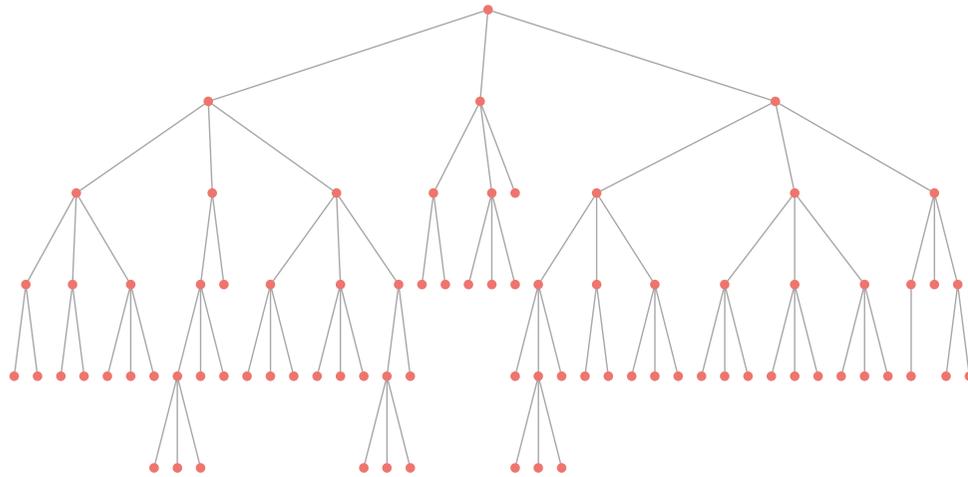
За результатами тестування швидкими тестами, 8,7% усіх ЛВІН у Запоріжжі мають ВІЛ (ДІ 4,0%-13,5%), більше половини інфіковані гепатитом С (60,7%; ДІ 52,2%-69,3%), 5,9% – гепатитом В, 3,8% – сифілісом.

Таблиця 8.9. Поширеність ВІЛ, ВГС, ВГВ та сифілісу серед ЛВІН, за результатами тестування швидкими тестами (n=400)

Тест	% позитивних результатів	ДІ	
		НМ	ВМ
ВІЛ	8,7	4,0	13,5
ВГС	60,7	52,2	69,3
ВГВ	5,9	2,1	9,6
Сифіліс	3,8	0,1	16,8

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Рекрутинговий ланцюг

seed
● 1 ● 2

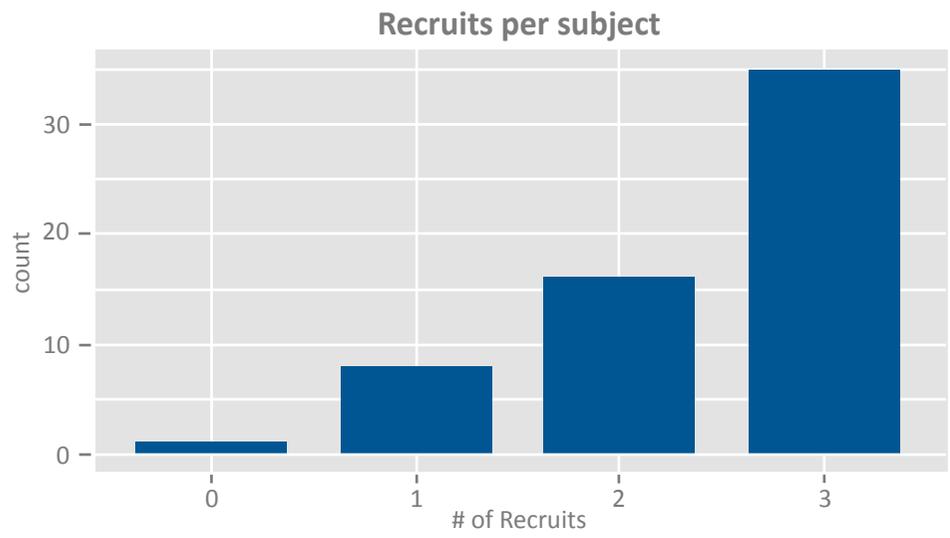
Характеристики первинних респондентів

№ зерна	Вік	Стать	ВІЛ-статус	Види наркотиків	Стаж вживання наркотиків	Статус клієнта НУО
1	22	Жіноча	Негативний	Стимулятори	5	Клієнт
2	21	Чоловіча	Негативний	Опіати	6	Не клієнт

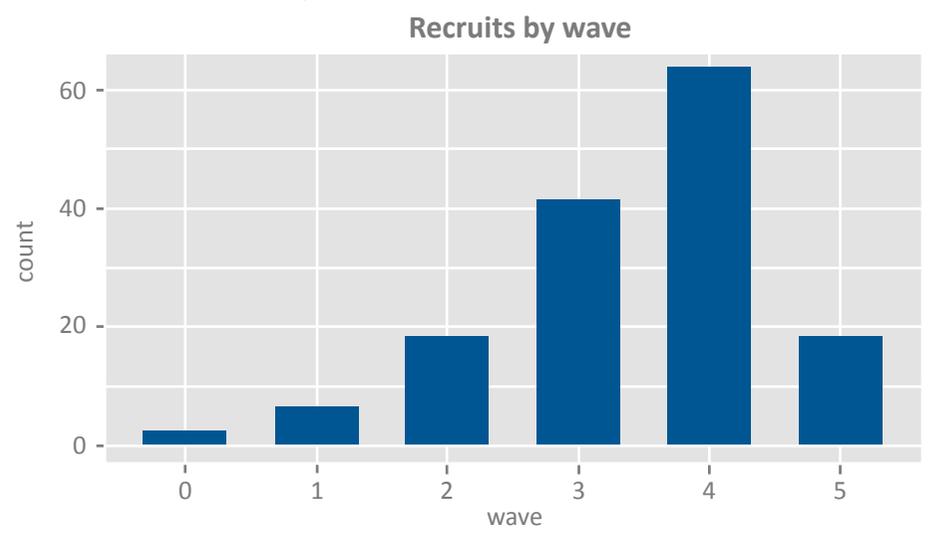
Більшість респондентів приводили по три знайомих (реалізували всі 3 купони для рекрутингу). Вибірка активно розвивалася до 4-ї хвили, потім спала і закінчилася 5-ю хвилиною. Перше зерно привело трохи більше учасників, ніж друге. Найчастіше респонденти оцінювали розмір своєї мережі у 25 осіб; спостерігалось близько десяти викидів з розміром мережі 50, 100, 300 і 500 осіб.

Характеристики вибірки

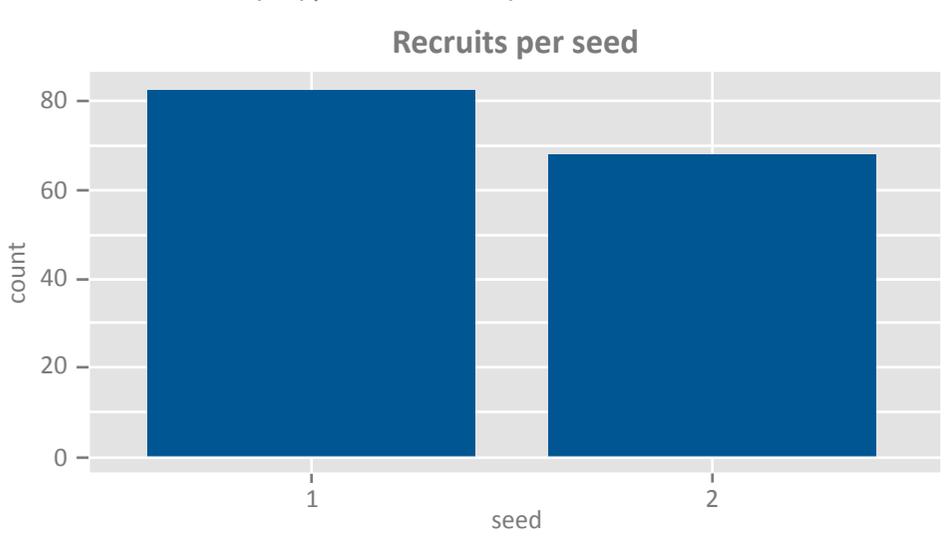
Рис. 8.1. Кількість рекрутованих на одного респондента

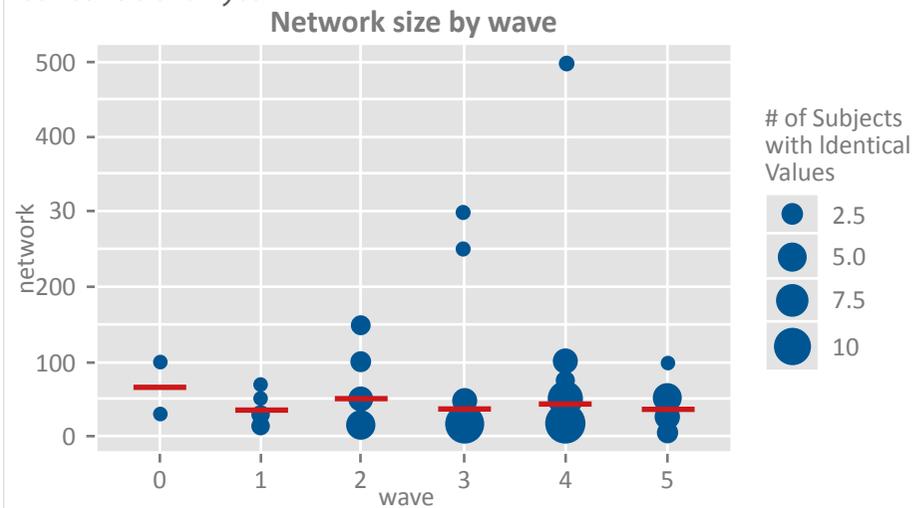
Рис. 8.2 Кількість рекрутованих, за хвилию

Рис. 8.3. Кількість рекрутованих, за зерном

Рис. 8.4. Названий респондентами розмір мережі знайомих, за хвилию опитування

9. Івано-Франківськ

Усього під час проведення дослідження в Івано-Франківську було опитано 350 респондентів. Середній вік опитаних склав 33,7 років. Із усієї вибірки молодше 25 років виявилися 8,4% учасників, решта (91,6%) склала групу 25 років і старше. Розподіл між жінками та чоловіками був таким: жінки – 18,0% від усіх опитаних ЛВІН міста (ДІ 13,9%-22,0%), в той час як чоловіча стать представлена 82,0% (ДІ 78,0%-86,1%).

Рівень отриманої освіти серед ЛВІН в Івано-Франківську виявився таким: 66,3% респондентів задекларували, що мають повну середню освіту, 16,5% – базову вищу, 8,5% – повну вищу і лише 0,2% – виключно початкову освіту.

Більша половина опитаних повідомила, що основне їхнє заняття – випадкові заробітки (56,3%), безробітні (не працюють) склали 23,2%; постійну роботу мали 19,6%, що склало майже чверть респондентів. Навчаються 0,9% опитаних.

На запитання про шлюбний стан 58,8% респондентів відповіли ствердно, тобто що вони одружені/заміжні або мають постійного партнера, а 41,2% – неодружені/незаміжні і не мають постійного партнера; 21,3% мають постійного партнера, який вживає наркотики ін'єкційним шляхом; 8,0% – наразі не вживають, але мали попередній досвід, і 29,0% ніколи не вживали. При цьому 0,6% вказали, що не знають, чи вживали їхні партнери ін'єкційні наркотики.

Досить велика частка ЛВІН у Івано-Франківську мала досвід ув'язнення (43,9%).

Таблиця 9.1. Соціально-демографічні характеристики ЛВІН (n=350).

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Вік	14–24 роки	8,4	5,4	11,3
	25 років і старше	91,6	88,7	94,6
	Середній вік	33,7 року	32,7	34,6
Стать	Чоловіча	82,0	78,0	86,1
	Жіноча	18,0	13,9	22,0
Освіта	Початкова	0,2	0,1	0,4
	Базова середня	8,5	5,8	11,2
	Повна середня	66,3	61,4	70,6
	Базова вища	16,5	12,9	20,2
	Повна вища	8,5	5,6	11,4
Основне заняття	Постійна робота	19,6	15,1	24,3
	Випадкові заробітки	56,3	51,2	61,2
	Не працює	23,2	18,6	27,8
	Навчається	0,9	0,1	1,9

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Шлюбний стан	Одружений/Заміжня або має постійного партнера	58,8	53,3	64,2
	Неодружений/Незаміжня і не має постійного партнера	41,2	35,8	46,7
Чи вживає чоловік/дружина або постійний партнер наркотики ін'єкційним шляхом				
	Так	21,3	16,5	26,0
	Ні, але раніше вживав/ла	8,0	5,1	10,9
	Ні, ніколи не вживав/ла	29,0	24,2	33,7
	Не знаю	0,6	0,1	1,7
	Не має постійного партнера	41,1	35,8	46,7
Досвід ув'язнення		43,9	38,0	49,7

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Середній вік початку вживання ін'єкційних наркотиків у місті, за результатами опитування, склав 20,8 років (ДІ 20,1-21,5 років). Стаж вживання виглядає так: до 2-х років – 6,6% (ДІ 3,7%-9,5%); 3-5 років – 15,2% (ДІ 11,9%-18,4%); 6 років і більше – 78,2% (ДІ 74,3%-82,1%). На запитання про досвід вживання неін'єкційних наркотиків 81,7% респондентів відповіли ствердно. При цьому середній вік початку вживання – 17,7 років (ДІ 17,2-18,2).

Серед основних наркотиків респонденти вказали дві групи: опіати – 64,3%, з них екстракт опію – 26,5%, вуличний метадон/бупренорфін – 29,2%, стимулятори – 35,1%: 0,5% – метамфетамін у розчині та 17,1% – амфетамін у порошку.

За останню добу вживали наркотики ін'єкційним шляхом 71,7%, що в середньому складало 1,5 рази, за останній тиждень – 96,9% з середньою кількістю введення 5,1 днів. Середня кількість днів, протягом яких вживали наркотики за останній місяць, складала 20,5 днів.

Таблиця 9.2. Профіль щодо вживання наркотиків (n=350)

Характеристика	%	ДІ			Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ				НМ	ВМ
Вік початку вживання ін'єкційних наркотиків	20,8 років	20,1	21,5	→	Стаж вживання ін'єкційних наркотиків:			
					до 2-х років	6,6	3,7	9,5
					3–5 років	15,2	11,9	18,4
					6 і більше років	78,2	74,3	82,1
					Середній стаж (років)	12,9	11,6	14,2
Досвід вживання неін'єкційних наркотиків	81,7	77,6	85,7	→	Середній вік початку вживання неін'єкційних наркотиків	17,7 року	17,2	18,2
Основний наркотик								
Опіати	64,3	59,1	69,4	→	Екстракт опію	26,5	21,0	31,9
					Вуличний метадон / бупренорфін	29,2	24,2	34,1
					Дезоморфін	0,7	0,1	1,3
					Героїн	–	–	–
					Інше з опіатів	8,0	5,2	10,7
Стимулятори	35,1	30,1	40,2	→	Метамфетамін у розчині	0,5	0,1	1,2
					Амфетамін у порошок	17,1	12,7	21,6
					Інше зі стимуляторів	17,5	13,6	21,3
Інший								
Вживав/ла за останню добу наркотики ін'єкційно	71,7	67,0	76,4	→	Кількість разів за останню добу	1,5	1,4	1,6
Вживав/ла за останній тиждень наркотики ін'єкційно	96,9	95,2	98,7	→	Кількість днів за останній тиждень	5,1	4,8	5,3
					Кількість днів за останній місяць	20,5	19,4	21,6

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

82,5 відсотка опитаних ЛВІН вказали, що купують наркотик у готовому вигляді, самостійно готують 19,6% і 6,5% приносять друзі чи знайомі.

На запитання щодо цінової політики основного наркотику за останні 12 міс. 51% респондентів відповіли, що вона змінилася на гірше, 1,4% стверджували, що покращилася, 47,6% зазначили, що залишилася на рівні минулого року.

На думку 72,3% респондентів, якість їхнього основного наркотику не змінилася, 23,1% схильні вважати, що вона погіршилася, і 4% зазначили, що стала кращою в порівнянні з попередньою.

63,3 відсотка респондентів впевнені, що доступ до основного наркотику взагалі не змінився, 32,4% наголошують на погіршенні доступу, а 4,1% інформують про його покращення.

Досвід передозування за останній рік мали 5% опитуваних ЛВІН Івано-Франківська.

Таблиця 9.3. Профіль щодо вживання наркотиків (n=350)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Спосіб отримання основного наркотику (сума відповідей може не дорівнювати 100%, тому що респонденти могли обирати кілька варіантів)			
Самостійне приготування	19,6	15,7	23,6
Готують / приносять друзі / знайомі	6,5	3,8	9,2
Придбання готового наркотику	82,5	78,9	86,2
Чи змінилася ціна основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	1,4	0,2	2,5
Не змінилася	47,6	42,3	53,0
Змінилася на гірше	51,0	45,5	56,5

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Чи змінилася якість основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	4,0	1,6	6,3
Не змінилася	72,3	67,5	77,1
Змінилася на гірше	23,1	18,9	27,4
Чи змінилася доступність основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	4,1	2,3	5,8
Не змінилася	63,3	58,8	67,8
Змінилася на гірше	32,4	27,9	36,9
Досвід передозувань за останні 12 міс.	5,0	2,8	7,3

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

За результатами опитування, 97,4% (ДІ 95,9%-98,8%) респондентів впевнені, що практикували використання стерильного інструментарію під час останньої ін'єкції наркотику; 4% ділили між собою інструментарій, тобто робили ін'єкцію зі шприца, який до цього використовувався іншими; 55,6% мали досвід повторного використання своїх шприца та голки для проведення повторної ін'єкції.

Спільно з іншими особами в одному приміщенні вживав наркотики ін'єкційним шляхом такий відсоток ЛВІН: 15,5% робили це на постійній основі; 30,5% вказали, що ніколи такого не робили, не мають взагалі досвіду спільного вживання наркотиків ін'єкційним шляхом; 4,9% позичали свій інструмент іншим після того, як зробили собі ін'єкцію; 33,3% отримували наркотик уже в шприці, тобто не бачили, як він готувався і розподілявся; 11,7% використовували шприц, з якого потім розподіляли наркотичну речовину в інші шприци для подальшого вживання; 19,4% використовували спільне обладнання або матеріали для розподілу чи приготування наркотику.

Таблиця 9.4. Ін'єкційна поведінка (за останні 30 днів) (n=350)

За останні 30 днів	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Використовували стерильну голку та шприц під час останньої ін'єкції наркотику	97,4	95,9	98,8
Робив/ла ін'єкцію зі шприца, який до цього використала для ін'єкції інша людина	4,0	2,1	5,9
Використовував/ла свій шприц / голку повторно для ін'єкції іншої дози наркотику	55,6	50,4	60,7
Вживав/ла наркотики ін'єкційно разом з іншими особами (у той самий час, у тому самому приміщенні)			
Завжди	15,5	12,0	19,1
І разом, і окремо	54,0	49,1	58,9
Ніколи	30,5	25,9	35,0
Віддавав/ла, позичав/ла, продавав/ла свій шприц після того, як зробив/ла ним ін'єкцію собі	4,9	2,8	6,9
Отримувач/ла ін'єкцію в уже наповненому шприці і не бачив/ла, як цей шприц наповнювався	33,3	28,5	38,0
Використовував/ла для ін'єкції шприц, з якого потім розподіляли наркотичну речовину в інші шприци для подальшого вживання	11,7	8,1	15,3
Використовував/ла спільне обладнання або матеріали для розподілу чи приготування наркотику	19,4	15,3	23,5

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

91,3 відсотка респондентів повідомили про те, що мали статеві контакти за останні 12 міс.

На запитання щодо загальної кількості статевих партнерів за останні три місяці 11,3% відповіли, що не мали жодного, 60,8% мали одного, а 27,8% стверджували про наявність двох і більше.

Середня кількість партнерів за останні 90 днів (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.) у місті складала 1.8 партнера. При цьому 53.3% (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 30 дн.) вказали, що використовували презерватив під час останнього статевих контакту.

Таблиця 9.5. Статева поведінка (n=350)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Статеві контакти за останні 12 міс.	91,3	88,6	94,0
Статеві контакти за останні 30 дн.	73,5	68,7	78,4
Загальна кількість статевих партнерів за останні 3 міс.			
Жодного	11,3	8,1	14,6
Один	60,8	56,2	65,4
Два і більше	27,8	23,5	32,1
Середня кількість партнерів за останні 90 дн. (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.)	1,8	1,6	2,0
Використання презерватива під час останнього статевих контакту (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 30 дн.)	53,3	47,2	59,4

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Із усіх опитуваних ЛВІН Івано-Франківська постійного партнера мали 69,7%, при цьому 45,5% респондентів використовували презерватив під час останнього статевих контакту; 38% – випадкового, з них 73,7% ствердно відповіли на запитання про використання презерватива під час останнього статевих контакту; 4,5% склали групу респондентів, які мали комерційного партнера, тобто купували послуги за гроші; 2,1% опитаних мали комерційного партнера, але при цьому продавали послуги.

Таблиця 9.6. Статева поведінка (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.) (n=320)

Тип партнера	%	ДІ		Використання презерватива під час останнього статевого контакту	Використання презерватива протягом останніх 3 міс.		
		НМ	ВМ		постійно	не постійно	ніколи
Постійний партнер	69,7	64,8	74,6	45,5	32,1	33,4	34,5
				36,8–54,1	23,6–40,5	26,5–40,5	27,5–41,4
Випадковий партнер	38,0	32,7	43,3	73,7	57,8	29,7	12,6
				66,3–81,1	47,6–68	21,1–38,2	6,4–18,7
Комерційний партнер (купував/ла послуги)	4,5	2,6	6,4	81,5*	51,9*	34,6*	13,6*
				–	–	–	–
Комерційний партнер (продавав/ла послуги)	2,1	0,7	3,6	54,5*	54,5*	27,3*	18,2*
				–	–	–	–

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

* Розраховано у програмі SPSS зі зважуванням.

Майже половина опитаних ЛВІН за останні 12 місяців безкоштовно отримували шприци/голки та презервативи (45,2% та 41,9% відповідно).

Протягом останніх 30 днів 86,8% респондентів купували самостійно шприци/голки, 27,5% – презервативи.

24,4% опитаних вказали, що отримували ЗПТ, і 9,8% знаходяться на ЗПТ на час проведення дослідження.

Таблиця 9.7. Користування послугами зі зменшення шкоди щодо вживання ін'єкційних наркотиків (n=350)

Характеристика серед усіх респондентів:	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Є клієнтом громадської організації, яка працює з ЛВІН	25,9	21,4	30,3
Отримувач/ла протягом останніх 12 міс. стерильні голки / шприци від працівників інформаційно-просвітницьких програм, на пункті обміну шприців тощо			
Шприци/голки	45,2	38,8	51,7
Презервативи	41,9	35,6	48,2
Купував/ла самостійно протягом останніх 30 дн.			
Шприци/голки	86,8	83,2	90,5
Презервативи	27,5	22,3	32,8
Отримувач/ла ЗПТ			
Коли-небудь у житті	24,4	19,6	29,2
Отримує зараз	9,8	6,7	12,8

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Ситуація з проходженням тестування на ВІЛ протягом останніх 12 міс. виглядає таким чином. За результатами самодекларації, 44,8% респондентів пройшли тестування на ВІЛ за вказаний вище проміжок часу та отримали свої результати: 12% – позитивний результат, 68,1% – негативний, 19,9% відмовилися надати відповідь.

96,9% респондентів перебувають на обліку в Центрі СНІДу, 84,2% приймають антиретровірусну терапію.

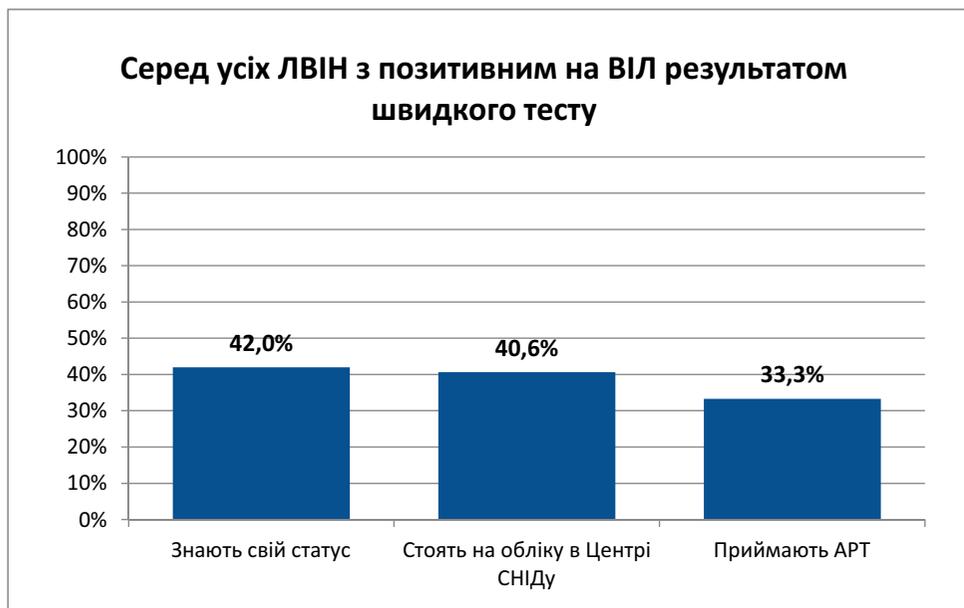
Таблиця 9.8. Тестування на ВІЛ та отримання послуг для ЛЖВ (n=350)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Проходив/ла тестування на ВІЛ протягом останніх 12 міс. та отримали результат	44,8	39,4	50,3
З них результат тесту:			
позитивний	12,0	7,7	16,2
негативний	68,1	61,6	74,6
відмова від відповіді	19,9	14,9	24,9
Серед ВІЛ-інфікованих, хто знав про свій ВІЛ-статус:			
перебувають на обліку в Центрі СНІДу	96,9	89,8	104,0
приймають АРТ	84,2	70,3	98,4

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Як бачимо на графіку, наведеному нижче, із усіх респондентів Івано-Франківська 42,0% знали про свій статус, 40,6% стояли на обліку в Центрі СНІДу, 33,3% отримували антиретровірусну терапію.

Рис. 9.1. Частка ВІЛ-позитивних, за результатом швидкого тесту ЛВІН, які знали про свій статус, перебували на обліку в Центрі СНІДу та приймали АРТ.

Розраховано у програмі SPSS без зважування. Абсолютна кількість позитивних результатів тесту на ВІЛ – 69 (100%).

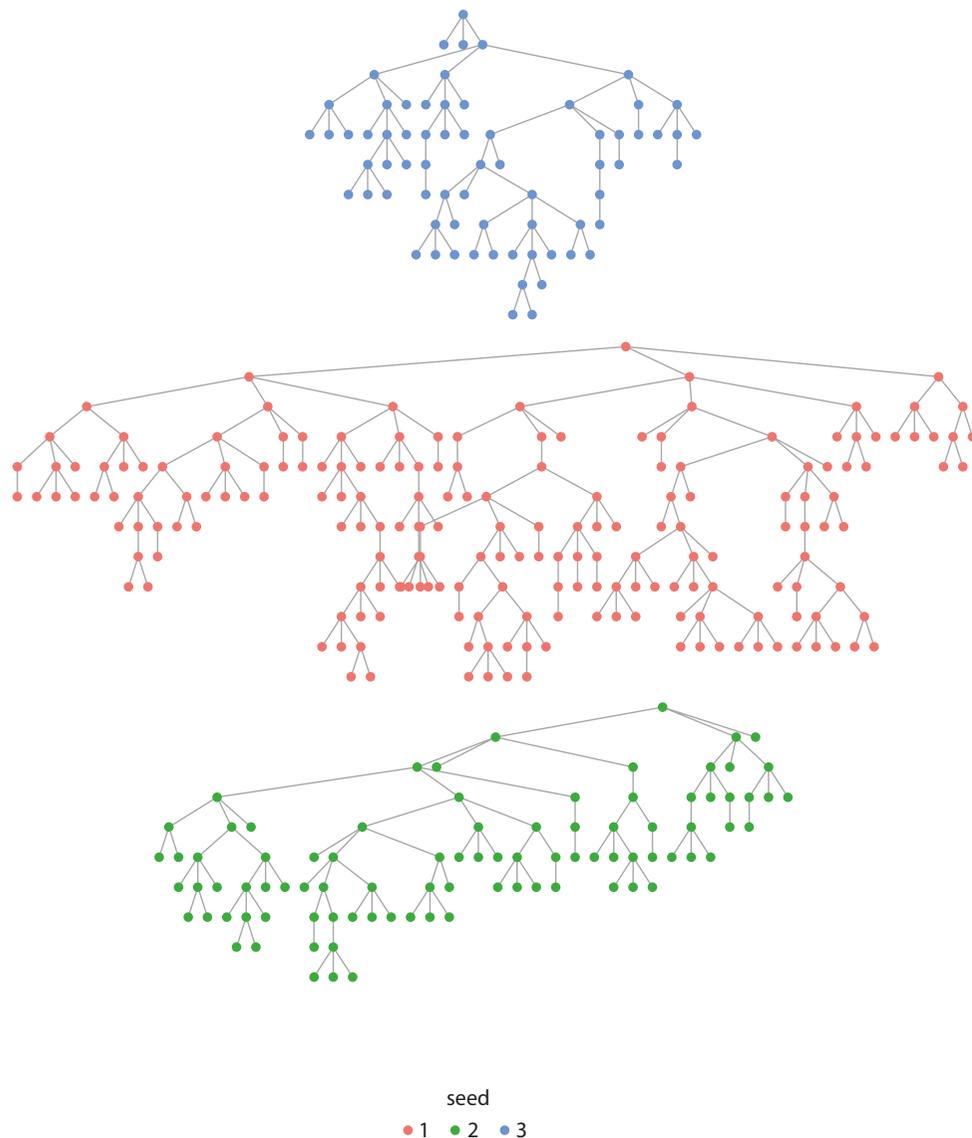
Результати проведеного тестування на чотири інфекції за допомогою швидких тестів показали, що 17,8% мають позитивний результат на ВІЛ-інфекцію; 11,1% – на вірус гепатиту В; 48,8% – на вірус гепатиту С; 1,7% мають сифіліс.

Таблиця 9.9. Поширеність ВІЛ, ВГС, ВГВ та сифілісу серед ЛВІН, за результатами тестування швидкими тестами (n=350)

Тест	% позитивних результатів	ДІ	
		НМ	ВМ
ВІЛ	17,8	13,2	22,4
ВГС	48,8	42,5	55,2
ВГВ	11,1	7,2	15,0
Сифіліс	1,7	0,1	3,2

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Рекрутинговий ланцюг

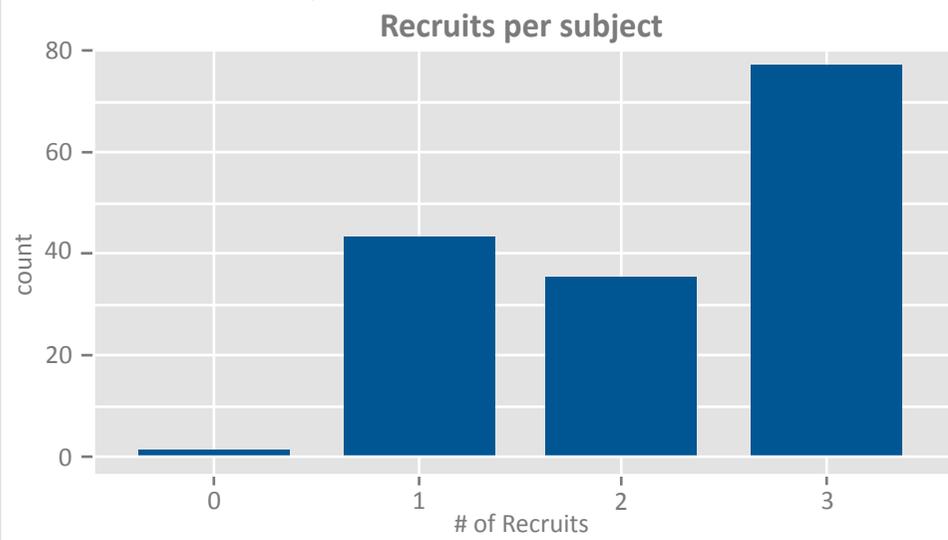
Характеристики первинних респондентів

№ зерна	Вік	Стать	ВІЛ-статус	Види наркотиків	Стаж вживання наркотиків	Статус клієнта НУО
1	23	Жіноча	Негативний	Опіати	3	Не клієнт
2	19	Чоловіча	Позитивний	Стимулятори	3	Не клієнт
3	24	Чоловіча	Негативний	Опіати	4	Не клієнт

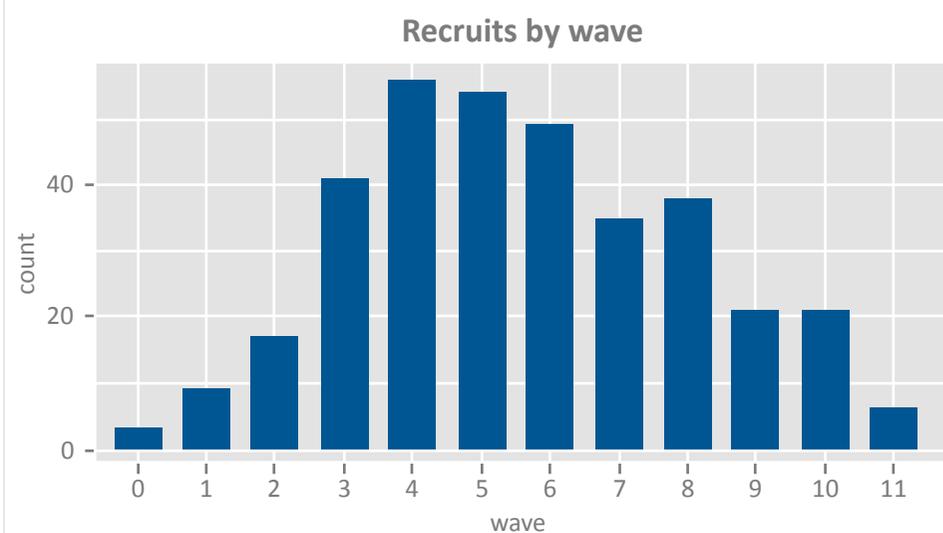
Близько половини респондентів реалізовували по три купони (приводили по три знайомих) (рис. 3.1). Вибірка розвивалася до 4-ї хвили, а потім почала поступово спадати; останньою була 11-та хвиля (рис. 3.2). Вибірка розпочинала формуватися з трьох зерен. Перше зерно привело більше половини всіх учасників, друге і третє майже порівну (рис. 3.3). Найчастіше респонденти оцінювали розмір своєї мережі у шість осіб. Викиди становили ЛВІН, які оцінювали розмір своєї мережі в 40, 50 і 100 осіб (рис. 3.4).

Характеристики вибірки

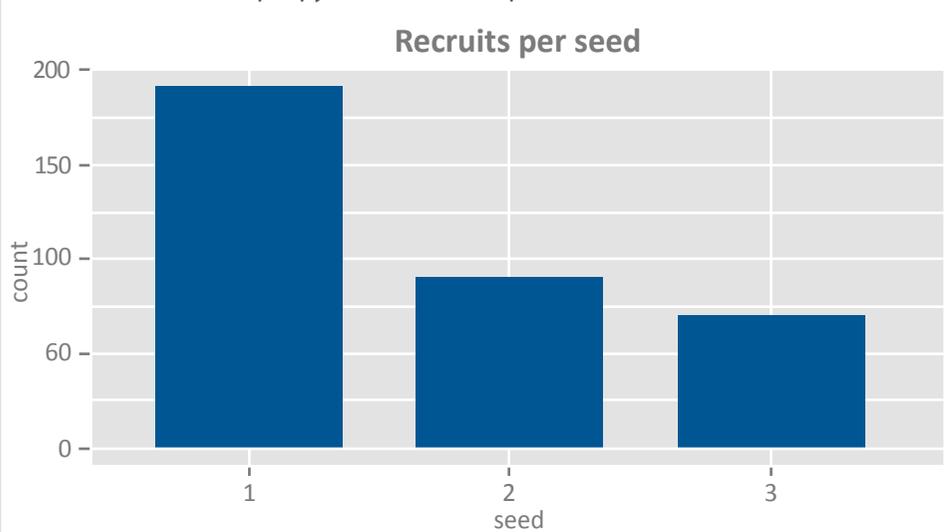
Рис. 9.2. Кількість рекрутованих на одного респондента

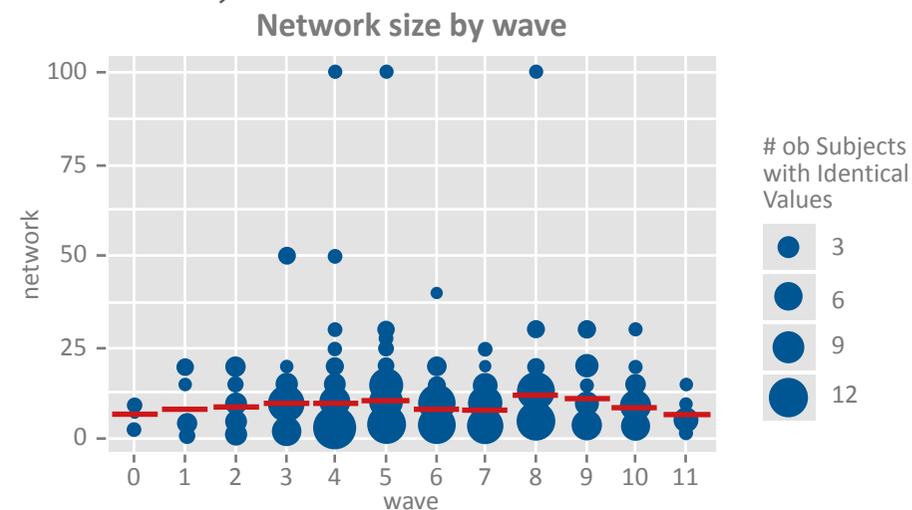
Рис. 9.3. Кількість рекрутованих, за хвилию

Рис. 9.4. Кількість рекрутованих, за зерном

Рис. 9.5. Названий респондентами розмір мережі знайомих, за хвилию опитування

10. Біла Церква

Середній вік ЛВІН у Білій Церкві – 32,4 років. Переважна більшість респондентів (91,5%; ДІ 88,6%-94,5%) старше 25 років. Жінки складають менше чверті популяції ЛВІН (23,4%).

Дві третини опитаних (75,7%) мали повну середню освіту, 10,1% – базову середню. Повну вищу освіту здобули 4,9% респондентів.

43,1 відсотка ЛВІН Білої Церкви (ДІ 37,7%-48,6%) мали випадкові заробітки, постійну роботу – майже чверть (24,3%), 32,4% – були безробітними.

Таблиця 10.1. Соціально-демографічні характеристики ЛВІН (n=350)

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Вік	14–24 роки	8,5	5,5	11,4
	25 років і старше	91,5	88,6	94,5
	Середній вік	32,4 року	31,5	33,4
Стать	Чоловіча	76,6	72,0	81,1
	Жіноча	23,4	18,9	28,0
Освіта	Початкова	0,7	0,1	1,7
	Базова середня	10,1	6,5	13,8
	Повна середня	75,7	70,9	79,6
	Базова вища	8,6	6,0	11,3
	Повна вища	4,9	2,8	7,1

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Основне заняття	Постійна робота	24,3	19,3	29,3
	Випадкові заробітки	43,1	37,7	48,6
	Не працює	32,4	27,2	37,5
	Навчається	0,2	0,2	0,3
Шлюбний стан	Одружений/Заміжня або має постійного партнера	56,3	50,4	62,0
	Неодружений/Незаміжня і не має постійного партнера	43,7	38,0	49,7
Чи вживає чоловік/дружина або постійний партнер наркотики ін'єкційним шляхом				
	Так	20,9	16,6	25,1
	Ні, але раніше вживав/ла	3,3	1,5	5,1
	Ні, ніколи не вживав/ла	31,4	25,6	37,1
	Не знаю	0,7	0,1	1,5
	Не маю постійного партнера	43,7	38,0	49,7
Досвід ув'язнення		28,9	23,2	34,7

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

56,2 відсотка респондентів офіційно одружені чи мали постійного партнера, третина (31,4%) ЛВІН вказали, що їхній постійний партнер ніколи не вживав наркотичних речовин ін'єкційно.

Досвід ув'язнення мали 28,9% опитаних (ДІ 23,2%-34,7%).

В середньому ЛВІН у Білій Церкві починали вживати наркотики у віці 19,5 років (ДІ 19,1-20,0 років); 93,3% з них мали досвід вживання неін'єкційних наркотиків.

10,9 відсотка (ДІ 7,4%-14,4%) респондентів вживали ін'єкційні наркотичні речовини менше двох років, 79,2% (ДІ 74,9%-83,4%) – понад шість років. Середній стаж вживання наркотиків ЛВІН міста складає 12,9 років.

Таблиця 10.2. Профіль щодо вживання наркотиків (n=350)

Характеристика	%	ДІ			Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ				НМ	ВМ
Вік початку вживання ін'єкційних наркотиків	19,5 року	19,1	20,0	→	Стаж вживання ін'єкційних наркотиків:			
					до 2-х років	10,9	7,4	14,4
					3–5 років	9,9	7,0	12,9
					6 і більше років	79,2	74,9	83,4
					Середній стаж (років)	12,9	11,8	14,0
Досвід вживання неін'єкційних наркотиків	93,3	90,6	96,0	→	Середній вік початку вживання неін'єкційних наркотиків	16,2 року	15,7	16,7
Основний наркотик								
Опіати	97,0	95,0	99,0	→	Екстракт опію	92,9	90,3	95,4
					Вуличний метадон / бупренорфін	3,2	1,5	4,9
					Дезоморфін	–	–	–
					Героїн	0,6	0,1	1,4
					Інше з опіатів	0,3	0,1	0,8
Стимулятори	2,2	0,6	3,7	→	Метамфетамін у розчині	–	–	–
					Амфетамін у порошок	1,7	0,8	2,6
					Інше зі стимуляторів	0,5	0,1	1,4
Інший	0,8	0,1	2,1					
Вживав/ла за останню добу наркотики ін'єкційно	82,6	78,1	87,1	→	Кількість разів за останню добу	1,8	1,7	2,0
Вживав/ла за останній тиждень наркотики ін'єкційно	96,5	94,3	98,6	→	Кількість днів за останній тиждень	5,0	4,7	5,2
					Кількість днів за останній місяць	20,4	19,2	21,7

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

97 відсотків (ДІ 95,0%-99,0%) респондентів вживали опіати, а 92,9% з них назвали екстракт опію своїм основним наркотиком. Стимулятори вживали лише 2,2% ЛВІН (ДІ 0,6%-3,7%).

82,6 відсотка опитаних повідомили, що вживали наркотики ін'єкційно за останню добу. Середня кількість разів вживання за останню добу серед них – 1,8 рази, середня кількість днів, коли вживали наркотики ін'єкційним шляхом, за останній тиждень перед опитуванням – 5,0.

Абсолютна більшість опитаних ЛВІН вказали, що свій основний наркотик отримували в уже готовому вигляді (96,6%; ДІ 94,9%-98,2%).

50,6 відсотка респондентів повідомили, що ціна основного наркотику за останні 12 міс. не змінилася, 48,1% зазначили про його подорожчання. Щодо якості, то 60,6% опитаних ЛВІН повідомили про її погіршення, 36,3% – що якість залишилася без змін. Для 68,5% респондентів доступність наркотику за останні 12 міс. не змінилася.

Про досвід передозування за останній рік повідомили 7,1% (ДІ 4,2%-10,0%) опитаних.

Таблиця 10.3. Профіль щодо вживання наркотиків (n=350)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Спосіб отримання основного наркотику (сума відповідей може не дорівнювати 100%, тому що респонденти могли обирати кілька варіантів)			
Самостійне приготування	2,4	1,0	3,9
Готують / приносять друзі / знайомі	7,1	4,5	9,7
Придбання готового наркотику	96,6	94,9	98,2
Чи змінилася ціна основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	1,4	0,1	2,7
Не змінилася	50,6	44,9	56,3
Змінилася на гірше	48,1	42,6	53,5

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Чи змінилася якість основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	3,0	1,3	4,7
Не змінилася	36,3	31,0	41,5
Змінилася на гірше	60,6	55,4	66,1
Чи змінилася доступність основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	6,0	3,5	8,4
Не змінилася	68,5	63,4	73,2
Змінилася на гірше	25,5	20,9	30,2
Досвід передозування за останні 12 міс.	7,1	4,2	10,0

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Абсолютна більшість опитаних повідомили про використання стерильної голки та шприца під час останньої ін'єкції (98,4%; ДІ 97,3%-99,5%).

3,5 відсотка респондентів зазначили, що за останній місяць робили ін'єкцію зі шприца, який до цього використала для ін'єкції інша людина; 31,0% використовували власний шприц повторно упродовж останніх 30 днів. 73,8% (ДІ 69,0%-78,6%) опитаних ЛВІН повідомили, що отримували наркотик з уже наповненого шприца і не бачили, як шприц наповнювався. 9,5% опитаних використовували спільне обладнання або матеріали для розподілу чи приготування ін'єкції, а 3,2% повідомили, що віддавали/продавали свій шприц після використання.

Таблиця 10.4. Ін'єкційна поведінка (за останні 30 днів) (n=350)

За останні 30 днів	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Використовували стерильну голку та шприц під час останньої ін'єкції наркотику	98,4	97,3	99,5
Робив/ла ін'єкцію зі шприца, який до цього використала для ін'єкції інша людина	3,5	1,8	5,3
Використовував/ла свій шприц / голку повторно для ін'єкції іншої дози наркотику	31,0	25,5	36,6
Вживав/ла наркотики ін'єкційно разом з іншими ЛВІН (у той самий час, у тому самому приміщенні)			
Завжди	20,3	16,2	24,4
І разом, і окремо	59,1	54,7	63,5
Ніколи	20,6	16,6	24,6
Віддавав/ла, позичав/ла, продавав/ла свій шприц після того, як зробив/ла ним ін'єкцію собі	3,2	1,2	5,2
Отримувач/ла ін'єкцію з уже наповненого шприца і не бачив/ла, як цей шприц наповнювався	73,8	69,0	78,6
Використовував/ла для ін'єкції шприц, з якого потім розподіляли наркотичну речовину в інші шприци для подальшого вживання	6,7	4,1	9,4
Використовував/ла спільне обладнання або матеріали для розподілу чи приготування наркотику	9,5	6,5	12,5

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

83,0 відсотка (ДІ 79,0%-87,0%) ЛВІН Білої Церкви повідомили, що мали статеві контакти за останні 12 місяців, 65,9% (ДІ 60,7%-71,1%) – за останні 30 днів.

62,7 відсотка (ДІ 57,6%-67,6%) зазначили, що за останні три місяці мали статеві контакти тільки з одним партнером, 16,7% (ДІ 13,0%-20,4%) – з двома і більше.

Середня кількість партнерів за останні 90 днів серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 місяців, складала 1,8 (ДІ 1,5-2,0).

Про використання презерватива під час останнього статевого контакту повідомили 52,3% опитаних (ДІ 45,4%-59,3%).

Таблиця 10.5. Статева поведінка (n=350)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Статеві контакти за останні 12 міс.	83,0	79,0	87,0
Статеві контакти за останні 30 дн.	65,9	60,7	71,1
Загальна кількість статевих партнерів за останні 3 міс.			
Жодного	20,7	16,3	24,9
Один	62,7	57,6	67,6
Два і більше	16,7	13,0	20,4
Середня кількість партнерів за останні 90 дн. (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.)	1,8 партнера	1,5	2,0
Використання презерватива під час останнього статевого контакту (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 30 дн.)	52,3	45,4	59,3

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Понад дві третини опитаних (77,4%; ДІ 71,7%-83,0%) за останні 90 днів мали стосунки з постійним статевим партнером, третина (29,2%; ДІ 23,7%-34,8%) – з випадковим.

Серед тих, хто мав випадкових партнерів, 76,9% повідомили про використання презерватива під час останнього статевого контакту, причому 73,0% зазначили, що використовують презервативи постійно.

Серед тих, хто мав стосунки з постійним статевим партнером за останні 90 днів, про використання презерватива повідомили 46,4% опитаних, з них про постійне використання – 35,5%.

Таблиця 10.6. Статева поведінка (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.) (n=289)

Тип партнера	%	ДІ		Використання презерватива під час останнього статевого контакту, %	Використання презерватива протягом останніх 3 міс.		
		НМ	ВМ		постійно	не постійно	ніколи
Постійний партнер	77,4	71,7	83,0	46,4	35,5	20,0	44,5
				39,3–53,3	28,4–42,2	14,0–26,2	36,9–52,2
Випадковий партнер	29,2	23,7	34,8	76,9*	73,0	7,9	19,1
				–	62,5–83,2	7,8–8,0	8,7–29,4
Комерційний партнер (купував/ла послуги)	0,4	-0,1	1,0	–	–	–	–
				–	–	–	–
Комерційний партнер (продавав/ла послуги)	–	–	–	–	–	–	–
				–	–	–	–

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

* Розраховано у програмі SPSS зі зважуванням.

Близько п'ятої частини респондентів безкоштовно отримували шприци/голки (20,9%) та презервативи (21,6%) за останні 12 міс.

98,7 відсотків опитаних самостійно купували шприци та голки за останні 30 днів і 26,5% – презервативи.

Лише 7,1% респондентів коли-небудь у житті отримували ЗПТ; 4,6% ЛВІН повідомили про те, що отримують ЗПТ на момент опитування.

Таблиця 10.7. Користування послугами зі зменшення шкоди щодо вживання ін'єкційних наркотиків (n=350)

Характеристика серед усіх респондентів:	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Отримував/ла протягом останніх 12 міс. стерильні голки / шприци від працівників інформаційно-просвітницьких програм, на пункті обміну шприців тощо			
Шприци/голки	20,9	15,6	26,1
Презервативи	21,6	16,1	27,0
Купував/ла самостійно протягом останніх 30 дн.			
Шприци/голки	98,7	97,7	99,8
Презервативи	26,5	21,8	31,3
Отримував/ла ЗПТ			
Коли-небудь у житті	7,1	4,2	10,0
Отримує зараз	4,6	2,3	6,8

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

30,7 відсотка (ДІ 25,6%-35,7%) ЛВІН Білої Церкви пройшли тестування на ВІЛ-інфекцію за останній рік та отримали результат тестування. 27,1% відмовилися повідомляти результат, 57,2% повідомили, що мають негативний результат, 15,8% – позитивний.

Таблиця 10.8. Тестування на ВІЛ та отримання послуг для ЛЖВ (n=350)

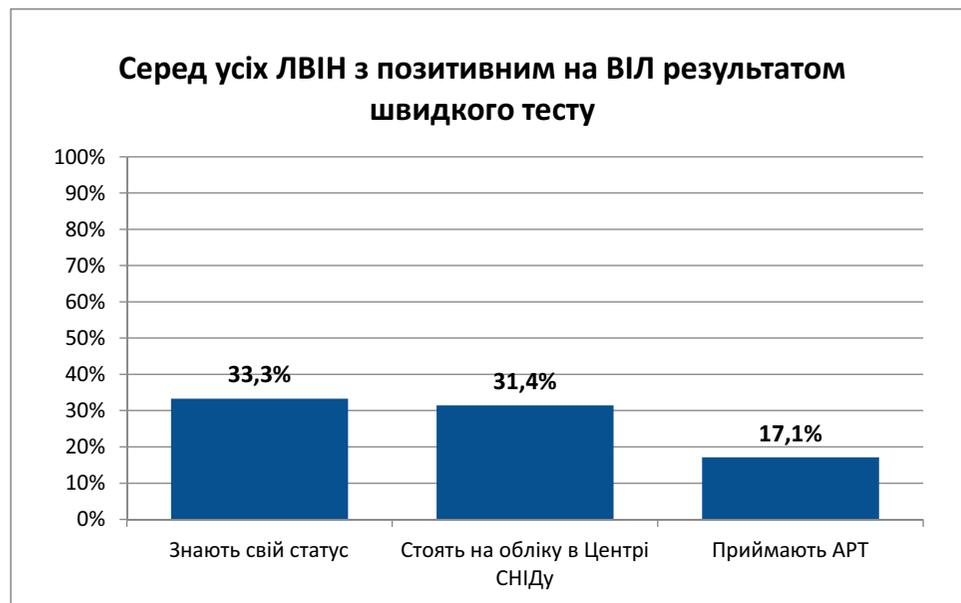
Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Проходив/ла тестування на ВІЛ протягом останніх 12 міс. та отримали результат	30,7	25,6	35,7
З них результат тесту:			
позитивний	15,8	9,9	21,6
негативний	57,2	51,3	63,0
відмова від відповіді	27,1	21,5	32,7
Серед ВІЛ-інфікованих, хто знав про свій ВІЛ-статус:			
перебувають на обліку в Центрі СНІДу	91,1*	–	–
приймають АРТ	55,4*	–	–

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

* Розраховано у програмі SPSS зі зважуванням.

З усіх ВІЛ-позитивних, за результатами тестування швидкими тестами ЛВІН у Білій Церкві, третя (33,3%) знають про свій ВІЛ-позитивний статус, 31,4% ВІЛ-позитивних стоять на обліку в Центрі СНІДу і 17,7% – приймають АРТ.

Рис. 10.1. Частка ВІЛ-позитивних, за результатом швидкого тесту ЛВІН, які знали про свій статус, перебували на обліку в Центрі СНІДу та приймали АРТ.

Розраховано у програмі SPSS без зважування. Абсолютна кількість позитивних результатів тесту на ВІЛ – 105 (100%).

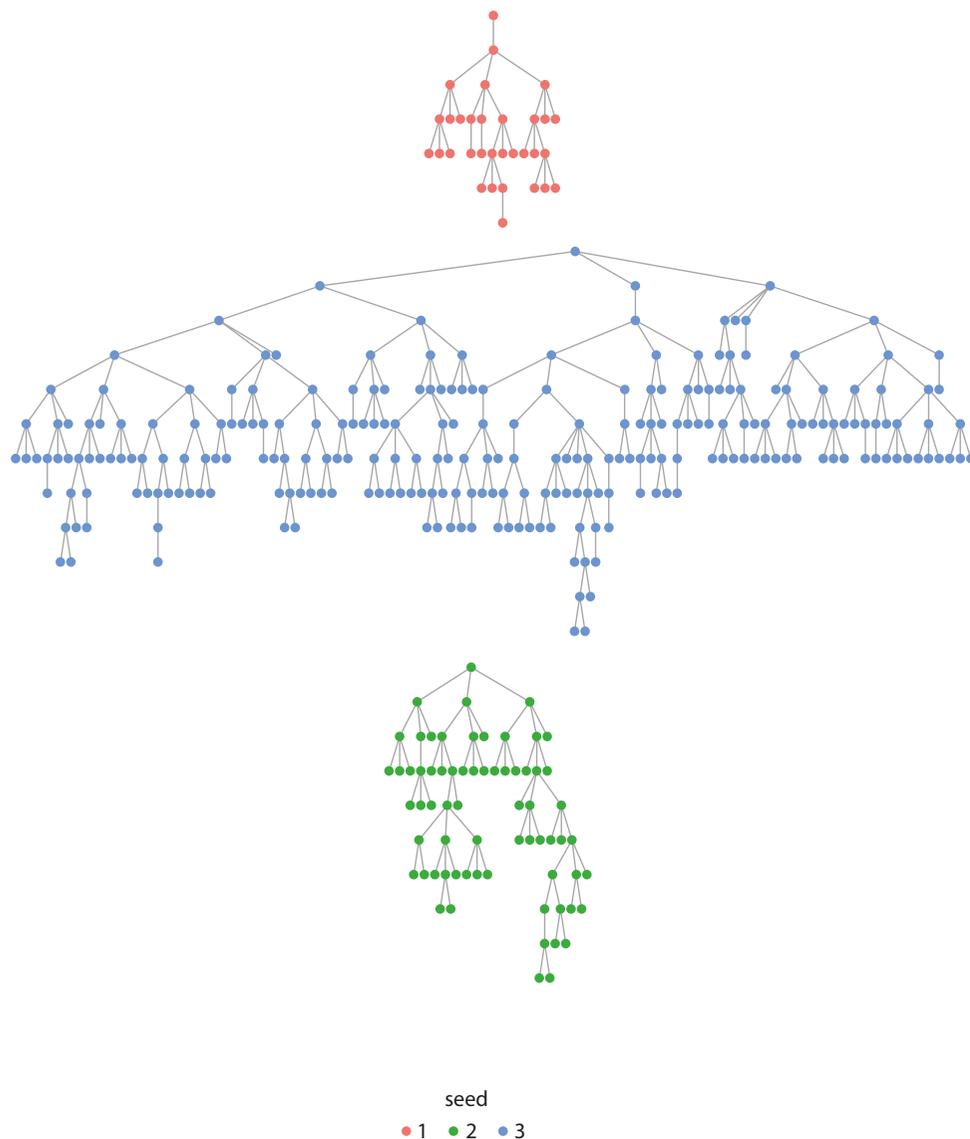
За результатами швидкого тестування, 29,9% (ДІ 24,6%-35,0%) ЛВІН мають ВІЛ-інфекцію. Понад три чверті (78,1%; ДІ 73,8%-82,5%) інфіковані вірусом гепатиту С, 3,5% (ДІ 1,9%-5,2%) – вірусом гепатиту В. На сифіліс було отримано лише 0,3% позитивних результатів тестування.

Таблиця 10.9. Поширеність ВІЛ, ВГС, ВГВ та сифілісу серед ЛВІН, за результатами тестування швидкими тестами (n=350)

Тест	% позитивних результатів	ДІ	
		НМ	ВМ
ВІЛ	29,9	24,6	35,0
ВГС	78,1	73,8	82,5
ВГВ	3,5	1,9	5,2
Сифіліс	0,3	0,1	0,6

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Рекрутинговий ланцюг

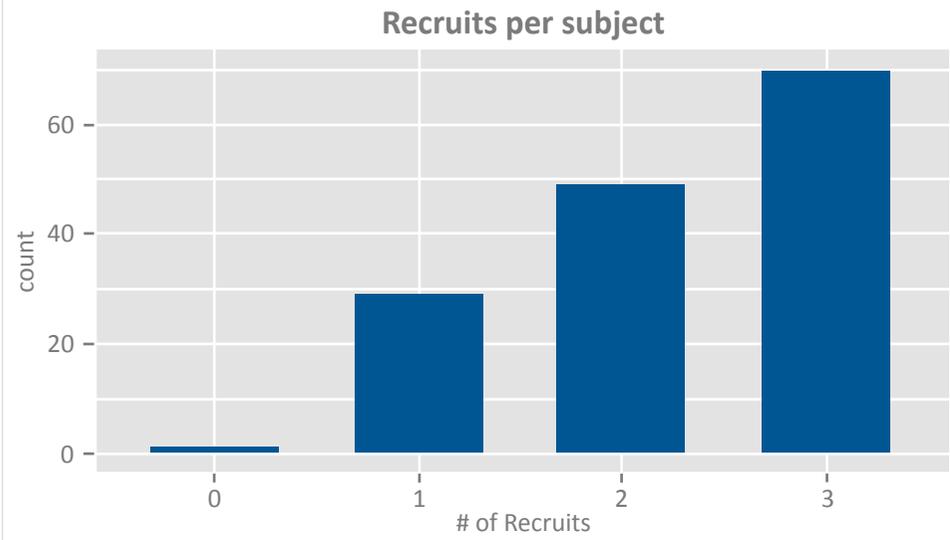
Характеристики первинних респондентів

№ зерна	Вік	Стать	ВІЛ-статус	Види наркотиків	Стаж вживання наркотиків	Статус клієнта НУО
1	16	Чоловіча	Негативний	Стимулятори	1	Не клієнт
2	24	Жіноча	Негативний	Опіати	7	Клієнт
3	23	Жіноча	Негативний	Опіати	9	Клієнт

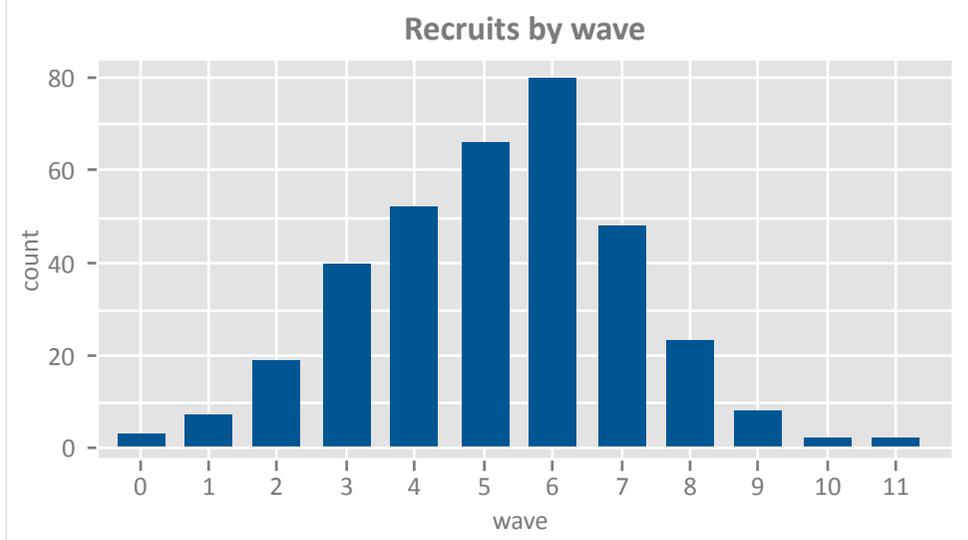
Близько половини респондентів реалізували всі три купони для рекрутингу (привели трьох знайомих). Вибірка розвивалася до 6-ї хвили, потім почала спадати. Останньою була 11-та хвиля. 250 із 350 респондентів у вибірці привело третє зерно. ЛВІН у середньому оцінювали розмір своєї мережі у 15 осіб; низку викидів становили респонденти з розміром мережі від 50 до 100 і 200 осіб.

Характеристики вибірки

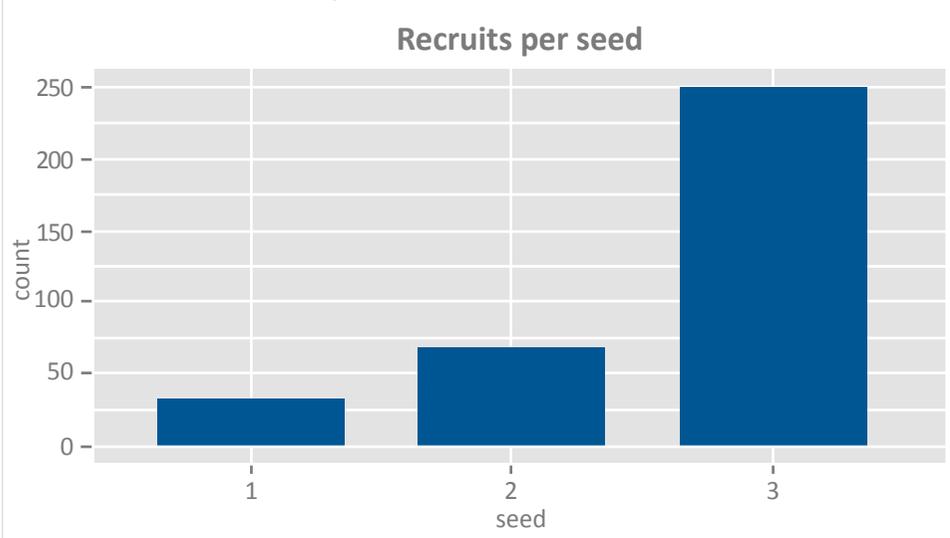
Рис. 10.2. Кількість рекрутованих на одного респондента

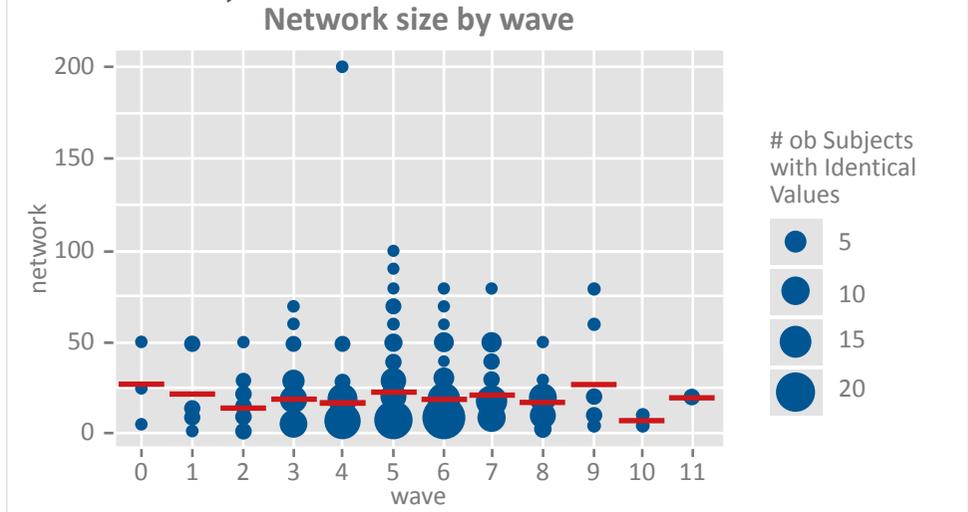
Рис. 10.3. Кількість рекрутованих, за хвилею

Рис. 10.4. Кількість рекрутованих, за зерном

Рис. 10.5. Названий респондентами розмір мережі знайомих, за хвилею опитування

11. Васильків

Для дослідження у Василькові було рекрутовано 150 респондентів.

За зваженою оцінкою RDS, середній вік ЛВІН міста складає 32 роки. Вік 84% опитаних (ДІ 77,5%-90,5%) – 25 років і старше. Понад три чверті складають чоловіки (82,2%; ДІ 75,8%-88,6%).

Щодо рівня отриманої освіти, то найбільша частка респондентів (34,3%) мають повну середню освіту, 22,1% – базову середню, 21,5% – повну вищу, 17,1% – базову вищу.

42,7 відсотка (ДІ 33,7%-51,7%) опитаних повідомили, що мають постійне місце роботи, не працюють – 29,9%, випадкові заробітки – 27,4%. Не було виявлено тих, хто навчався на момент проведення дослідження.

Більше половини респондентів (57,0%) відповіли ствердно на запитання про шлюбний стан (одружені/заміжні або мають постійного партнера), 43,0% – неодружені/незаміжні і не мають постійного партнера. Серед тих, хто мав постійного партнера, 14,1% повідомили, що він вживає наркотики ін'єкційним шляхом; 1,2% – на час проведення дослідження не вживав, але мав такий досвід, і 34,5% – такого партнера, який ніколи не вживав. При цьому 7,2% зазначили, що не знають, чи вживали їхні партнери наркотики ін'єкційним шляхом.

22,0% (ДІ 15,4%-28,7%) ЛВІН Василькова мали досвід ув'язнення.

Таблиця 11.1. Соціально-демографічні характеристики ЛВІН (n=150)

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Вік	14–24 роки	16,0	9,5	22,5
	25 років і старше	84,0	77,5	90,5
	Середній вік	32,0 роки	30,6	33,4
Стать	Чоловіча	82,2	75,8	88,6
	Жіноча	17,8	11,4	24,2
Освіта	Початкова	5,0	1,5	8,4
	Базова середня	22,1	14,8	29,3
	Повна середня	34,3	26,0	42,6
	Базова вища	17,1	10,7	23,5
	Повна вища	21,5	14,8	28,3
Основне заняття	Навчається	0,0	–	–
	Постійна робота	42,7	33,7	51,7
	Випадкові заробітки	27,4	16,9	37,7
	Не працює	29,9	20,7	39,2
Шлюбний стан	Одружений/Заміжня або має постійного партнера	57,0	48,9	65,1
	Неодружений/Незаміжня і не має постійного партнера	43,0	34,9	51,1

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Чи вживає чоловік/дружина або постійний партнер наркотики ін'єкційним шляхом				
	Так	14,1	8,3	19,8
	Ні, але раніше вживав/ла	1,2	0,1	2,6
	Ні, ніколи не вживав/ла	34,5	27,5	42,2
	Не знаю	7,2	2,7	11,7
	Не має постійного партнера	43,0	34,9	51,1
Досвід ув'язнення		22,0	15,4	28,7

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Середній вік початку вживання ін'єкційних наркотиків у Василькові складає 21,5 років (ДІ 20,4-22,5 років). Стаж вживання більшості респондентів (67,6%; ДІ 60,1%-75,1%) – понад п'ять років, до двох років – 13,2% (ДІ 7,7% – 18,7%), від трьох до п'яти років – 19,2% (ДІ 13,4%-25,0%).

Фактично всі опитані мають досвід вживання наркотиків неін'єкційним шляхом – 98,3% (ДІ 96,3%-99,9%). При цьому середній вік початку вживання – 16,4 років (ДІ 16,0 – 16,9 років).

Найбільша частка опитаних зазначила, що вважають основним своїм наркотиком опіати – 86,8% (ДІ 82,0%-91,6%), з них екстракт опію назвали 48,4% ЛВІН, вуличний метадон/бупренорфін – 37,6%, героїн – 0,8%, стимулятори – 13,2%, а саме: 5,0% – метамфетамін у розчині та 8,2% – амфетамін у порошку.

Три чверті опитаних вживали наркотики ін'єкційним шляхом за останню добу (76,4%), що в середньому склало 1,3 рази; за останній тиждень – 97,2% із середньою кількістю введення 4,3 днів на тиждень. За останні 30 днів наркотики вживали ін'єкційним шляхом в середньому 17,3 днів.

Таблиця 11.2. Профіль щодо вживання наркотиків (n=150)

Характеристика	%	ДІ			Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ				НМ	ВМ
Вік початку вживання ін'єкційних наркотиків	21,5 року	20,4	22,5	→	Стаж вживання ін'єкційних наркотиків:			
					до 2-х років	13,2	7,7	18,7
					3–5 років	19,2	13,4	25,0
					6 і більше років	67,6	60,1	75,1
					Середній стаж (років)	10,5	9,2	11,9
Досвід вживання неін'єкційних наркотиків	98,3	96,3	99,9	→	Середній вік початку вживання неін'єкційних наркотиків	16,4 років	16,0	16,9
Основний наркотик								
Опіати	86,8	82,0	91,6	→	Екстракт опію	48,4	40,3	56,6
					Вуличний метадон / бупренорфін	37,6	29,2	45,9
					Дезоморфін	–	–	–
					Героїн	0,8	0,1	2,0
					Інше з опіатів	–	–	–
Стимулятори	13,2	8,4	18,0	→	Метамфетамін у розчині	5,0	1,7	8,3
					Амфетамін у порошок	8,2	3,7	12,6
					Інше зі стимуляторів	–	–	–
Інший	–	–	–					
Вживав/ла за останню добу наркотики ін'єкційно	76,4	70,6	82,2	→	Кількість разів за останню добу	1,3	1,1	1,5
Вживав/ла за останній тиждень наркотики ін'єкційно	97,2	94,9	99,6	→	Кількість днів за останній тиждень	4,3	4,0	4,9
					Кількість днів за останній місяць	17,3	15,9	18,8

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Понад три чверті опитаних (83,1%; ДІ 77,2%-88,9%) повідомили, що купують свій основний наркотик у готовому вигляді, самостійно готують 5,5%, а в 10,2% випадків зазвичай приносять друзі чи знайомі.

На запитання щодо ціни основного наркотика за останні 12 міс. понад третина (38,5%) респондентів відповіли, що ціна змінилася на гірше; 5,9% стверджували, що вона покращилася, і майже половина (47,0%) зазначила, що ціна залишилася без змін.

На думку половини опитаних (48,0%), на попередньому рівні залишилася і якість основного наркотика, 36,2% схильні вважати, що якість погіршилася, і 7,5% стверджували, що вона покращилася за останній рік.

Щодо доступності, так само близько половини ЛВІН Василькова (51,9%) стверджували, що доступ до основного наркотика не змінився, 26,6% повідомили про погіршення ситуації для них, а 14,0% – про її покращення.

Досвід передозування за останній рік мали 7,3% всіх опитуваних ЛВІН міста.

Таблиця 11.3. Профіль щодо вживання наркотиків (n=150)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Спосіб отримання основного наркотика (сума відповідей може не дорівнювати 100%, тому що респонденти могли обирати кілька варіантів)			
Самостійне приготування	5,5	2,0	9,1
Готують / приносять друзі / знайомі	10,2	5,4	15,0
Придбання готового наркотика	83,1	77,2	88,9
Чи змінилася ціна основного наркотика за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	5,9	1,7	10,0
Не змінилася	47,0	38,6	55,4
Змінилася на гірше	38,5	30,3	46,8

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Чи змінилася якість основного наркотика за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	7,5	3,5	11,4
Не змінилася	48,0	38,4	57,5
Змінилася на гірше	36,2	26,8	45,5
Чи змінилася доступність основного наркотика за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	14,0	7,0	21,0
Не змінилася	51,9	43,3	60,5
Змінилася на гірше	26,6	20,1	33,1
Досвід передозувань за останні 12 міс.	7,3	3,2	11,4

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

96,5 відсотка респондентів відповіли ствердно на запитання про використання стерильного інструментарію під час останньої ін'єкції (ДІ 93,7%-99,1%).

Та за останні 30 днів 8,2% опитаних робили ін'єкцію зі шприца, який до цього використовувався для ін'єкції іншою особою, а 28,3% мали досвід повторного використання своїх шприца / голки для введення наступної ін'єкції.

Мав досвід вживання наркотиків ін'єкційним шляхом з іншими особами такий відсоток ЛВІН: 41,0% респондентів – на постійній основі, 55,0% – час від часу, а 4,1% опитаних вказали, що ніколи, тобто не мають досвіду спільного вживання наркотиків.

6,5 відсотка опитаних (ДІ 2,9%-10,0%) після використання віддавали/позичали/продавали свій інструментарій іншим; 47,4% ЛВІН отримували наркотик уже в наповненому шприці, тобто не бачили, як наркотична речовина готувалася і розподілялася; 16,3% використовували шприц, з якого потім розподіляли наркотик в інші шприци для подальшого вживання. Близько половини ЛВІН Василькова (44,9%; ДІ 35,9%-53,9%) мали досвід використання спільного обладнання або матеріалів для розподілу чи приготування наркотика за останні 30 днів.

Таблиця 11.4. Ін'єкційна поведінка (за останні 30 днів) (n=150)

За останні 30 днів	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Використовували стерильну голку та шприц під час останньої ін'єкції наркотику	96,5	93,7	99,1
Робив/ла ін'єкцію зі шприца, який до цього використала для ін'єкції інша людина	8,2	3,8	12,5
Використовував/ла свій шприц / голку повторно для ін'єкції іншої дози наркотику	28,3	20,9	35,7
Вживав/ла наркотики ін'єкційно разом з іншими особами (у той самий час, у тому самому приміщенні)			
Завжди	41,0	33,2	48,8
І разом, і окремо	55,0	46,9	63,0
Ніколи	4,1	1,2	6,9
Віддавав/ла, позичав/ла, продавав/ла свій шприц після того, як зробив/ла ним ін'єкцію собі	6,5	2,9	10,0
Отримувал/ла ін'єкцію в уже наповненому шприці і не бачив/ла, як цей шприц наповнювався	47,4	39,4	55,4
Використовував/ла для ін'єкції шприц, з якого потім розподіляли наркотичну речовину в інші шприци для подальшого вживання	16,3	10,3	22,4
Використовував/ла спільне обладнання або матеріали для розподілу чи приготування наркотику	44,9	35,9	53,9

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

85,1 відсотка ЛВІН Василькова повідомили, що мали статеві контакти за останні 12 місяців, за останні 30 днів – 70,3% опитаних.

З тих респондентів, хто мав такі контакти за останній рік, дві третини (63,9%; ДІ 54,4%-73,4%) зазначили, що мали тільки одного статевого партнера

за останні три місяці, відповідно 21,2% – мали двох або більше. Середня кількість партнерів, за зваженою оцінкою RDS, складала 1,6 партнера.

При цьому 53,7% (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 30 днів) вказали, що використовували презерватив під час останнього статевих контакту.

Таблиця 11.5. Статева поведінка (n=150)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Статеві контакти за останні 12 міс.	85,1	78,5	91,6
Статеві контакти за останні 30 дн.	70,3	62,5	78,2
Загальна кількість статевих партнерів за останні 3 міс.			
Жодного	14,9	8,1	21,8
Один	63,9	54,4	73,4
Два і більше	21,2	13,3	29,0
Середня кількість партнерів за останні 90 дн. (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.)	1,6 партнера	1,3	1,8
Використання презерватива під час останнього статевих контакту (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 30 днів)	53,7	43,3	64,3

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

71,2 відсотка ЛВІН (ДІ 62,1%-80,2%), які мали статеві контакти за останній рік, повідомили про стосунки з постійним партнером, при цьому презерватив під час останнього статевих контакту використовувала половина з них, 36,3% – використовувала постійно, 27,0% – не постійно, не користувалися ніколи – 36,7%.

Серед тих, хто мав випадкових партнерів за останні три місяці (36,8% тих, хто мав статеві контакти за останній рік), 74,0% повідомили про використання презерватива під час останнього статевих контакту, половина (56,2%) використовують постійно, третина (29,5%) – не постійно, 14,4% – ніколи.

Таблиця 11.6. Статева поведінка (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.) (n=121)

Тип партнера	%	ДІ		Використання презерватива під час останнього статевого контакту	Використання презерватива протягом останніх 3 міс.		
		НМ	ВМ		постійно	не постійно	ніколи
Постійний партнер	71,2	62,1	80,2	50,0	36,3	27,0	36,7
				38,3–61,9	24,7–48,4	15,1–38,6	25,0–48,3
Випадковий партнер	36,8	27,6	46,0	74,0	56,2	29,5	14,4
				61,8–86,6	37,1–76,4	10,0–47,7	4,9–24,0
Комерційний партнер (купував/ла послуги)	1,2	0,2	2,1	100,0*	100,0*	0,0*	0,0*
				–	–	–	–
Комерційний партнер (продавав/ла послуги)	–	–	–	–	–	–	–

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

* Розраховано у програмі SPSS зі зважуванням.

Безкоштовно за останні 12 місяців отримували шприци/голки 33,2% ЛВІН міста, презервативи – 29,8% опитаних.

Упродовж останніх 30 днів перед опитуванням 92,4% (ДІ 88,5%-96,3%) респондентів купували самостійно шприци/голки, 20,8% – презервативи.

6,9% (ДІ 3,5%-10,3%) зазначили, що отримували ЗПТ коли-небудь у житті, проте серед опитаних не виявилось жодного, хто отримував замісну терапію на час опитування.

Таблиця 11.7. Користування послугами зі зменшення шкоди щодо вживання ін'єкційних наркотиків (n=150)

Характеристика серед усіх респондентів:	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Отримував/ла протягом останніх 12 міс. стерильні голки / шприци від працівників інформаційно-просвітницьких програм, на пункті обміну шприців тощо			
Шприци/голки	33,2	20,8	45,6
Презервативи	29,8	18,8	40,7
Купував/ла самостійно протягом останніх 30 дн.			
Шприци/голки	92,4	88,5	96,3
Презервативи	20,8	13,7	28,0
Отримував/ла ЗПТ			
Коли-небудь у житті	6,9	3,5	10,3
Отримує зараз	0,0	–	–

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

За результатами опитування, 44,4% (ДІ 37,0%-51,9%) респондентів пройшли тестування на ВІЛ за останній рік та отримали свої результати: з них 4,6% – позитивний тест на ВІЛ, 69,7% – негативний, чверть (25,8%) відмовилася повідомляти результати тестування під час інтерв'ю.

Серед ВІЛ-інфікованих, хто знав про свій ВІЛ-статус, 57,5% респондентів перебувають на обліку в Центрі СНІДу, 37,1% – приймають АРТ.

Таблиця 11.8. Тестування на ВІЛ та отримання послуг для ЛЖВ (n=150)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Проходив/ла тестування на ВІЛ протягом останніх 12 міс. та отримали результат	44,4	37,0	51,9
З них результат тесту:			
позитивний	4,6	0,8	8,4
негативний	69,7	58,9	80,5
відмова від відповіді	25,8	14,6	36,9
Серед ВІЛ-інфікованих, хто знав про свій ВІЛ-статус:			
перебувають на обліку в Центрі СНІДу	57,5	12,9	99,9
приймають АРТ	37,1	0,1	92,8

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

За результатами швидких тестів, серед ВІЛ-інфікованих знали про свій статус 28,3% ЛВІН, 20,7% перебували на обліку в Центрі СНІДу, 7,7% приймали АРТ.

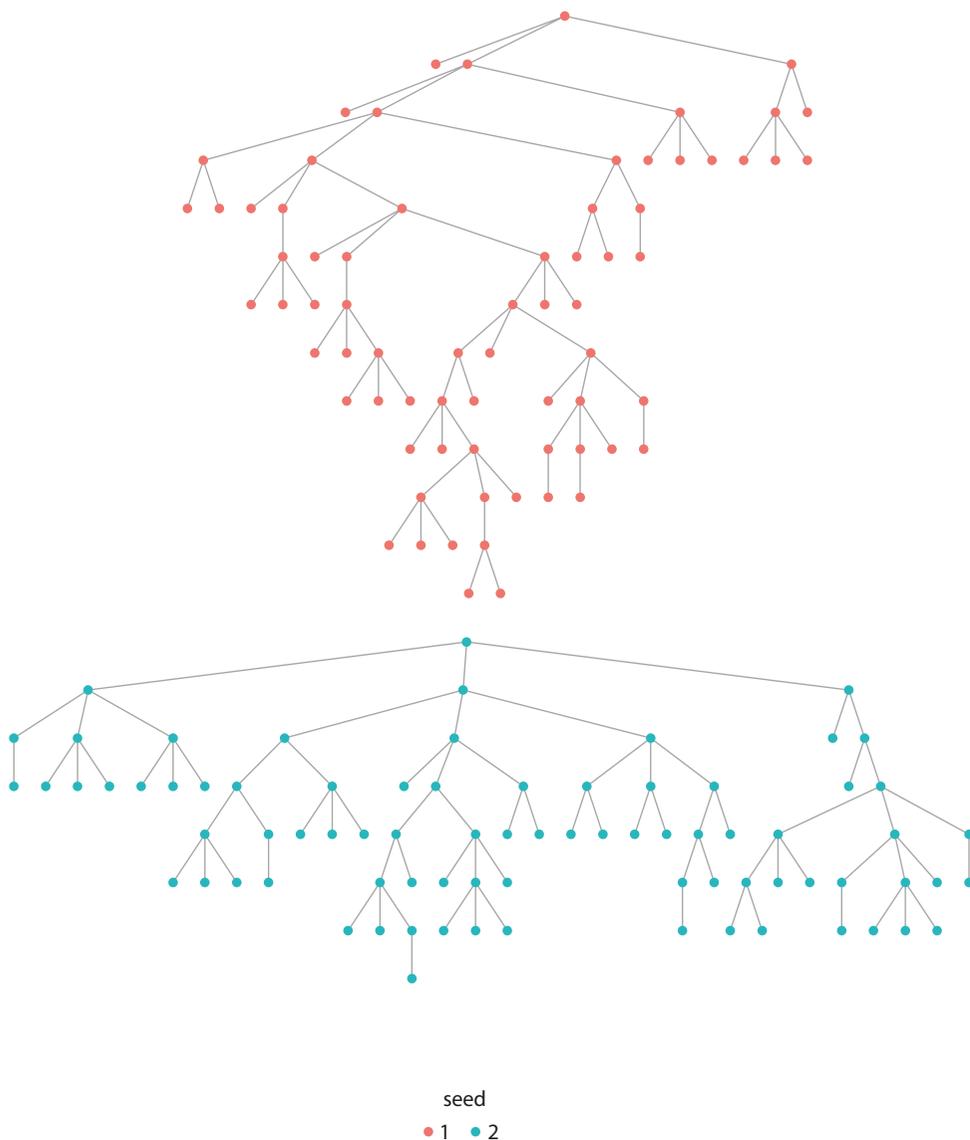
Дані щодо перебування на диспансерному обліку та отримання АРВ препаратів не подано в даному звіті, зважаючи на значну ймовірність похибки в рохрахунках через те, що абсолютна кількість тестів, позитивних на ВІЛ, склала менше 30 випадків.

Таблиця 11.9. Поширеність ВІЛ, ВГС, ВГВ та сифілісу серед ЛВІН, за результатами тестування швидкими тестами (n=150)

Тест	% позитивних результатів	ДІ	
		НМ	ВМ
ВІЛ	8,2	2,2	14,2
ВГС	56,0	47,9	64,1
ВГВ	3,3	0,1	6,6
Сифіліс	2,7	0,1	5,5

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Рекрутинговий ланцюг

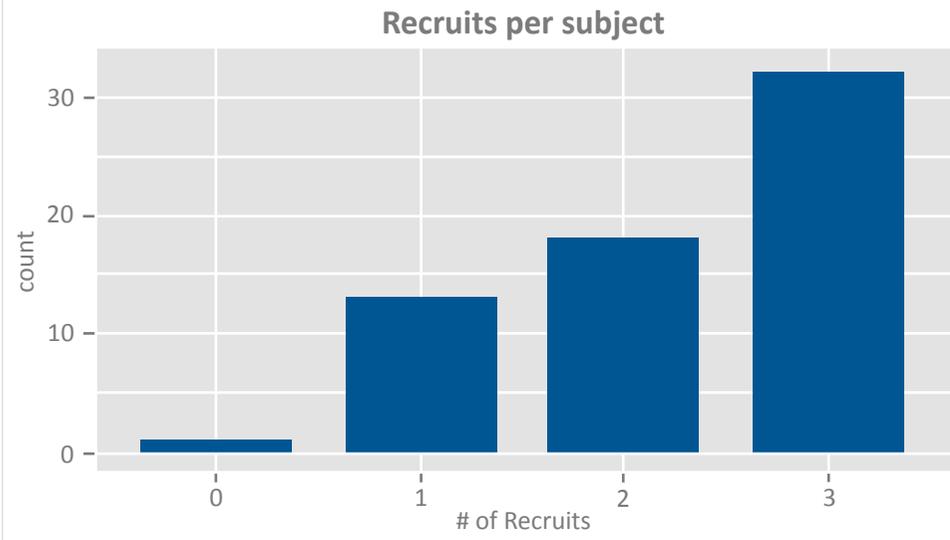
Характеристики первинних респондентів

№ зерна	Вік	Стать	ВІЛ-статус	Види наркотиків	Стаж вживання наркотиків	Статус клієнта НУО
1	19	Чоловіча	Негативний	Опіати	3	Не клієнт
2	24	Жіноча	Негативний	Стимулятори	8	Не клієнт

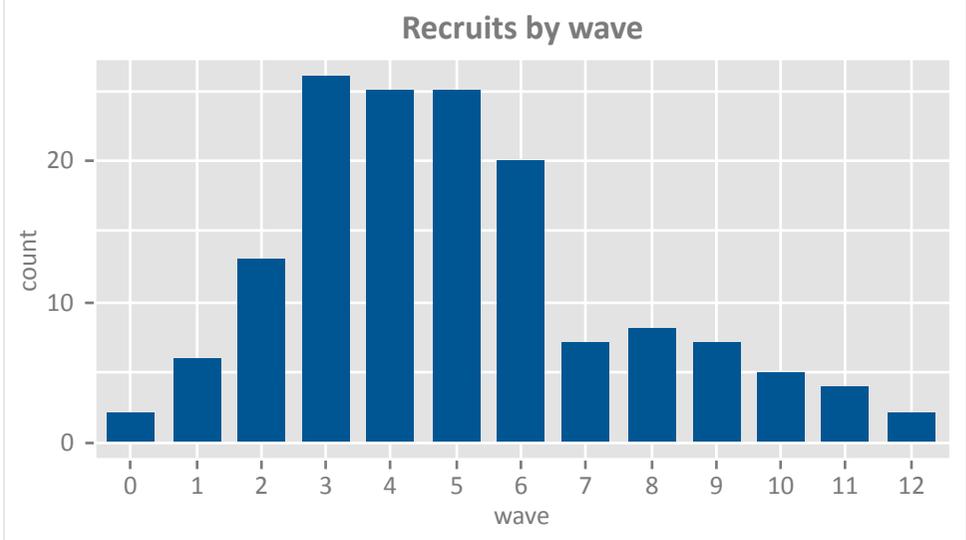
Трохи більше половини ЛВІН приводили по три своїх знайомих. Опитування розвивалося до 6-ї хвили, потім різко почало спадати. Останньою була 12-та хвиля. На початку дослідження було рекрутовано двоє зерен, від яких прийшла приблизно однакова кількість респондентів. Розмір кола знайомих ЛВІН, яких називали опитувані, в середньому складав п'ять осіб; було кілька викидів по 30, 50 та 100 ЛВІН.

Характеристики вибірки

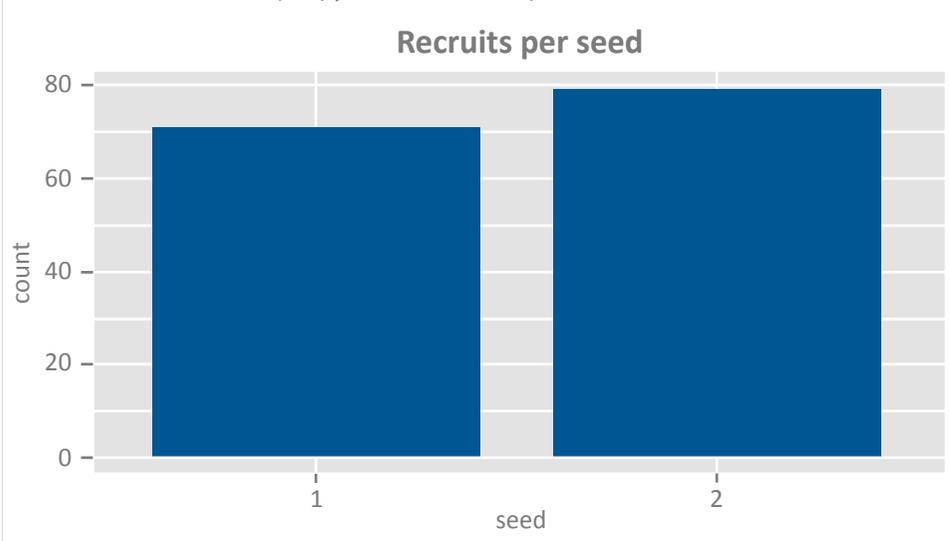
Рис. 11.1. Кількість рекрутованих на одного респондента

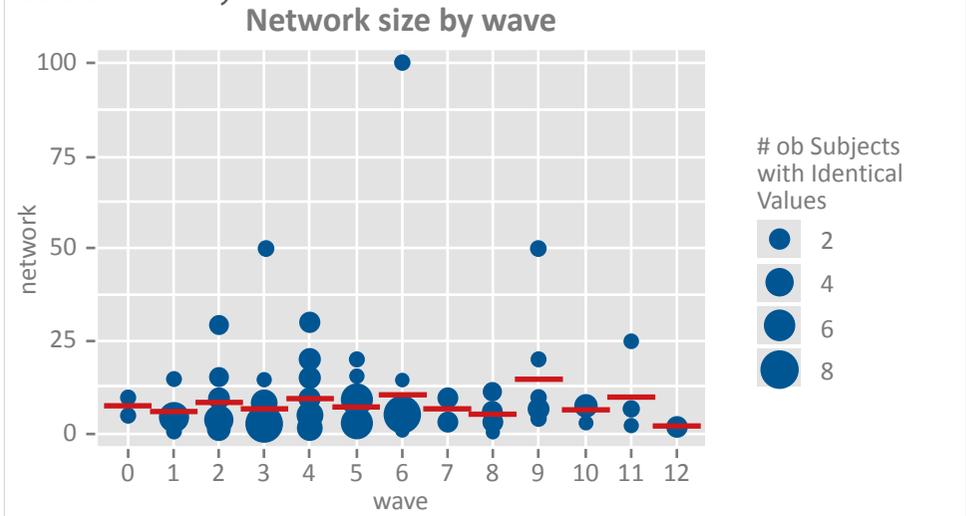
Рис. 11.2. Кількість рекрутованих, за хвилиною

Рис. 11.3. Кількість рекрутованих, за зерном

Рис. 11.4. Названий респондентами розмір мережі знайомих, за хвилиною опитування

12. Фастів

В м. Фастові до дослідження було рекрутовано 400 ЛВІН, із них 8,9% (ДІ 6,4%-11,5%) належали до вікової категорії молодше 25 років. Середній вік ЛВІН складав 32,7 років. Жінки у популяції ЛВІН складали п'яту частину (17,8%; ДІ 14,6%-21,1%).

Таблиця 12.1. Соціально-демографічні характеристики ЛВІН (n=400)

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Вік	14–24 роки	8,9	6,4	11,5
	25 років і старше	91,1	88,5	93,6
	Середній вік	32,7 року	32,0	33,5
Стать	Чоловіча	82,2	78,9	85,4
	Жіноча	17,8	14,6	21,1
Освіта	Початкова	11,7	8,9	14,5
	Базова середня	36,6	32,2	41,0
	Повна середня	46,2	41,5	51,0
	Базова вища	4,2	2,5	5,9
	Повна вища	1,3	0,3	2,2
Основне заняття	Навчається	0,3	0,1	1,0
	Постійна робота	34,0	29,7	38,3
	Випадкові заробітки	26,8	23,0	30,6
	Не працює	38,9	34,5	43,3
Шлюбний стан	Одружений/Заміжня або має постійного партнера	48,9	45,1	52,7
	Неодружений/Незаміжня і не має постійного партнера	51,1	47,3	54,9

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Чи вживає чоловік/дружина або постійний партнер наркотики ін'єкційним шляхом				
	Так	15,7	12,6	18,8
	Ні, але раніше вживав/ла	1,8	0,8	2,9
	Ні, ніколи не вживав/ла	28,0	24,2	31,9
	Не знаю	3,4	2,2	5,5
	Не має постійного партнера	51,1	47,3	54,9
Досвід ув'язнення		36,2	32,1	40,4

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Майже половина ЛВІН мали повну середню (46,2%), і ще дві п'ятих – базову середню освіту (36,6%). Одна десята частина ЛВІН закінчили менше 9-ти класів (11,7%), і близько п'яти відсотків мали вищу освіту (4,2% – базову вищу і 1,2% – повну вищу). Третина усіх респондентів мала постійну роботу (34,0%), трохи більше – не працювали (38,9%); четверта частина мала випадкові заробітки (26,8%).

Респонденти порівну розподілилися на тих, хто офіційно чи неофіційно був одружений або мав постійного партнера, та тих, хто неодружений і не мав постійного партнера. Загалом у м. Фастів 28,0% ЛВІН (ДІ 24,2%-31,9%) мали постійних статевих партнерів, які ніколи не вживали ін'єкційні наркотики.

Двоє з п'яти ЛВІН мали досвід ув'язнення (36,2%).

В середньому ЛВІН у Фастові починали вживати наркотики ін'єкційно у віці 19 років (ДІ 18,7-19,5 років), і більшість опитаних мали стаж вживання шість років і більше (86,6%; ДІ 83,7%-89,4%). Середній стаж складав 13,6 років. Усі респонденти вживали коли-небудь наркотики також неін'єкційним шляхом і починали це робити в середньому в 16,3 роки.

Три четвертих усіх ЛВІН у Фастові вживали екстракт опію як основний наркотик (77,1%; ДІ 73,2%-81,1%), ще шоста частина назвала вуличний метадон, або бупренорфін (14,2%). Менше десяти відсотків усіх ЛВІН вживали стимулятори (7,5%; ДІ 5,1%-9,7%), переважно амфетамін у вигляді порошку (6,0%).

В середньому наркотики вживали ін'єкційно 23,4 дні на місяць, 5,6 днів на тиждень. За останню добу наркотики вводили 87,9% усіх опитаних.

Таблиця 12.2. Профіль щодо вживання наркотиків (n=400)

Характеристика	%	ДІ			Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ				НМ	ВМ
Вік початку вживання ін'єкційних наркотиків	19,0 років	18,7	19,5	→	Стаж вживання ін'єкційних наркотиків:			
					до 2-х років	5,4	3,4	7,3
					3-5 років	8,1	5,8	10,4
					6 і більше років	86,6	83,7	89,4
					Середній стаж (років)	13,6	12,8	14,3
Досвід вживання неін'єкційних наркотиків	99,5	99,0	99,9	→	Середній вік початку вживання неін'єкційних наркотиків	16,3 року	16,0	16,6
Основний наркотик								
Опіати	92,5	90,3	94,9	→	Екстракт опію	77,1	73,2	81,1
					Вуличний метадон / бупренорфін	14,2	10,9	17,4
					Дезоморфін	-	-	-
					Героїн	0,4	0,1	0,8
					Інше з опіатів	0,5	0,1	1,1
Стимулятори	7,5	5,1	9,7	→	Метамфетамін у розчині	1,8	0,4	3,1
					Амфетамін у порошок	6,0	3,8	8,2
					Інше зі стимуляторів	-		
Інший	-							
Вживав/ла за останню добу наркотики ін'єкційно	87,9	83,3	92,4	→	Кількість разів за останню добу	1,3	1,2	1,4
Вживав/ла за останній тиждень наркотики ін'єкційно	98,4	97,3	99,6	→	Кількість днів за останній тиждень	5,6	5,4	5,8
					Кількість днів за останній місяць	23,4	22,7	24,1

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Більшість опитаних у Фастові купували наркотик уже в готовому вигляді (86,7%), п'ята частина готувала (завжди або частково) свій основний наркотик самостійно (27,0%). Близько п'яти відсотків мали передозування протягом останніх 12 міс. (4,9%; ДІ 3,0%-6,9%).

Таблиця 12.3. Профіль щодо вживання наркотиків (n=400)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Спосіб отримання основного наркотика (сума відповідей може не дорівнювати 100%, тому що респонденти могли обирати кілька варіантів)			
Самостійне приготування	27,0	22,9	31,1
Готують / приносять друзі / знайомі	4,3	2,6	6,0
Придбання готового наркотика	86,7	83,7	89,7
Чи змінилася ціна основного наркотика за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	0,5	0,1	0,9
Не змінилася	22,1	18,8	25,5
Змінилася на гірше	77,4	74,0	80,8
Чи змінилася якість основного наркотика за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	2,0	0,8	3,2
Не змінилася	21,2	17,5	24,9
Змінилася на гірше	76,8	73,0	80,5
Чи змінилася доступність основного наркотика за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	3,6	2,0	5,2
Не змінилася	22,5	18,9	26,0
Змінилася на гірше	73,9	70,2	77,6
Досвід передозування за останні 12 міс.	4,9	3,0	6,9

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

96 відсотків (ДІ 94,3%-97,7%) усіх ЛВІН у Фастові повідомили про використання стерильного інструментарію під час останньої ін'єкції наркотика. Більше половини респондентів отримували за останні 30 днів хоча б один раз ін'єкцію з уже наповненого шприца (57,3%) і близько половини використовували свою голку повторно для іншої ін'єкції (47,5%). Третина усіх опитаних користувалися спільним обладнанням і матеріалами для приготування наркотика (32,8%), п'ята частина завжди вживала наркотик в одному приміщенні і в той самий час з іншими ЛВІН (19,9%).

Таблиця 12.4. Ін'єкційна поведінка (за останні 30 днів) (n=400)

За останні 30 днів	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Використовували стерильну голку та шприц під час останньої ін'єкції наркотика	96,0	94,3	97,7
Робив/ла ін'єкцію зі шприца, який до цього використала для ін'єкції інша людина	6,5	4,4	8,6
Використовував/ла свій шприц / голку повторно для ін'єкції іншої дози наркотика	47,5	43,2	51,8
Вживав/ла наркотики ін'єкційно разом з іншими ЛВІН (у той самий час, у тому самому приміщенні)			
Завжди	19,9	16,4	23,3
І разом, і окремо	41,4	36,4	46,5
Ніколи	38,7	34,2	43,2
Віддавав/ла, позичав/ла, продавав/ла свій шприц після того, як зробив/ла ним ін'єкцію собі	3,2	1,6	4,8
Отримував/ла ін'єкцію з уже наповненого шприца і не бачив/ла, як цей шприц наповнювався	57,3	53,0	61,6
Використовував/ла для ін'єкції шприц, з якого потім розподіляли наркотичну речовину в інші шприци для подальшого вживання	21,2	16,8	25,8
Використовував/ла спільне обладнання або матеріали для розподілу чи приготування наркотика	32,8	28,9	36,6

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Таблиця 12.5. Статева поведінка (n=400)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Статеві контакти за останні 12 міс.	77,8	74,4	81,2
Статеві контакти за останні 30 дн.	66,8	62,7	70,9
Загальна кількість статевих партнерів за останні 3 міс.			
Жодного	23,2	20,0	26,5
Один	63,2	59,3	67,1
Два і більше	13,6	10,6	16,6
Середня кількість партнерів за останні 90 дн. (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.)	1,4	1,3	1,6
Використання презерватива під час останнього статевого контакту (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 30 дн.)	39,2	33,8	44,8

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Три чверті усіх ЛВІН у Фастові мали статеві контакти за останні 12 міс. (77,8%; ДІ 74,4%-81,2%), трохи менше – за останні 30 днів (66,8%; ДІ 62,7%-70,9%). Двоє з п'яти респондентів, які мали статеві контакти за останні 30 днів, використовували презерватив під час останнього статевого контакту (39,2%; ДІ 33,8%-44,8%). За останні 90 днів більше половини опитаних мали тільки одного статевого партнера (63,2%); середня кількість статевих партнерів за останні 90 днів складала 1,4.

Три з чотирьох респондентів мали за останні 90 днів статеві контакти з постійним партнером (75,7%), один з трьох опитаних – із випадковим (33,1%). Комерційні статеві послуги майже ніхто не купував і не надавав. Презервативом під час останнього статевого контакту користувалися 24,6% респондентів із постійним партнером (серед тих, хто мав статеві стосунки з таким партнером), і 57,9% – з випадковим партнером серед тих, хто мав таких партнерів.

Таблиця 12.6. Статева поведінка (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.) (n=309)

Тип партнера	%	ДІ		Використання презерватива під час останнього статевого контакту	Використання презерватива протягом останніх 3 міс.		
		НМ	ВМ		постійно	не постійно	ніколи
Постійний партнер	75,7	70,6	80,7	24,6	21,4	10,7	67,9
				19,2–29,9	15,5–27,1	5,6–15,9	60,6–75,4
Випадковий партнер	33,1	27,9	38,3	57,9	54,0	26,4	19,7
				48,2–67,0	43,1–64,6	19,0–34,0	11,1–28,2
Комерційний партнер (купував/ла послуги)	0,6	0,1	1,3	100,0*	100,0*	–	–
				–	–	–	–
Комерційний партнер (продавав/ла послуги)	0,3	0,1	1,0	–	–	–	–
				–	–	–	–

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа. * Розраховано у програмі SPSS зі зважуванням.

Загалом шприци/голки та презервативи безкоштовно отримували за останні 12 міс. 33,3% та 29,0% усіх ЛВІН у Фастові відповідно. Майже всі респонденти купували шприци та голки за останні 30 днів самостійно (98,7%), 20,4% – презервативи.

Таблиця 12.7. Користування послугами зі зменшення шкоди щодо вживання ін'єкційних наркотиків (n=400)

Характеристика серед усіх респондентів:	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Отримував/ла протягом останніх 12 міс. стерильні голки / шприци від працівників інформаційно-просвітницьких програм, на пункті обміну шприців тощо			
Шприци/голки	33,3	23,9	42,6
Презервативи	29,0	20,0	38,2
Купував/ла самостійно протягом останніх 30 дн.			
Шприци/голки	98,7	97,8	99,5
Презервативи	20,4	16,8	24,1
Отримував/ла ЗПТ			
Коли-небудь у житті	23,6	19,4	27,8
Отримує зараз	18,8	14,6	22,9

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Один із чотирьох ЛВІН отримував ЗПТ коли-небудь у житті (23,6%), один із п'яти ЛВІН повідомив, що отримував ЗПТ на час опитування(18,8%).

Усього 41,4% ЛВІН у Фастові тестувалися протягом останніх 12 міс. на ВІЛ та отримали результат (ДІ 36,9%-45,4%). З них 7,7% повідомили, що результат був позитивний, 40,2% – що негативний, половина респондентів відмовилася відповідати (52,1%).

Серед тих, хто повідомив про позитивний результат на ВІЛ, 75,0% сказали також, що перебувають на обліку в Центрі СНІДу, і 67,6% про те, що отримують АРТ.

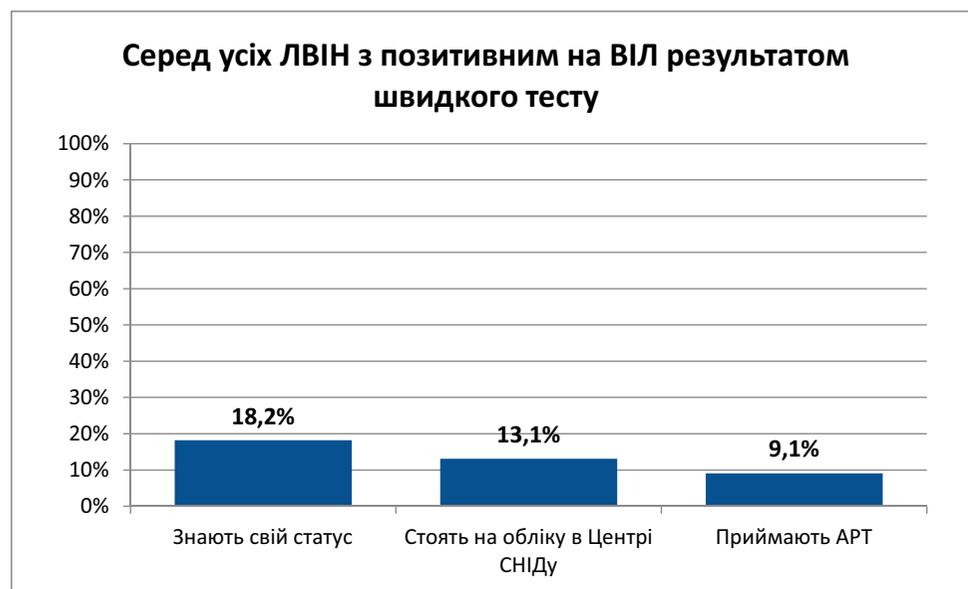
Таблиця 12.8. Тестування на ВІЛ та отримання послуг для ЛЖВ (n=400)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Проходив/ла тестування на ВІЛ протягом останніх 12 міс. та отримали результат	41,1	36,9	45,4
З них результат тесту:			
позитивний	7,7	4,9	10,5
негативний	40,2	33,0	47,5
відмова від відповіді	52,1	44,9	59,2
Серед ВІЛ-інфікованих, хто знав про свій ВІЛ-статус:			
перебувають на обліку в Центрі СНІДу	75,0	50,2	99,9
приймають АРТ	67,6	43,8	90,3

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

З усіх ВІЛ-позитивних, за результатами тестування швидкими тестами ЛВІН, 18,2% знають про свій ВІЛ-позитивний статус, 13,1% стоять на обліку в Центрі СНІДу і 9,1% приймають АРТ.

Рис. 12.1. Частка ВІЛ-позитивних, за результатом швидкого тесту ЛВІН, які знали про свій статус, перебували на обліку в Центрі СНІДу та приймали АРТ.

Розраховано у програмі SPSS без зважування. Абсолютна кількість позитивних результатів тесту на ВІЛ – 99 (100%).

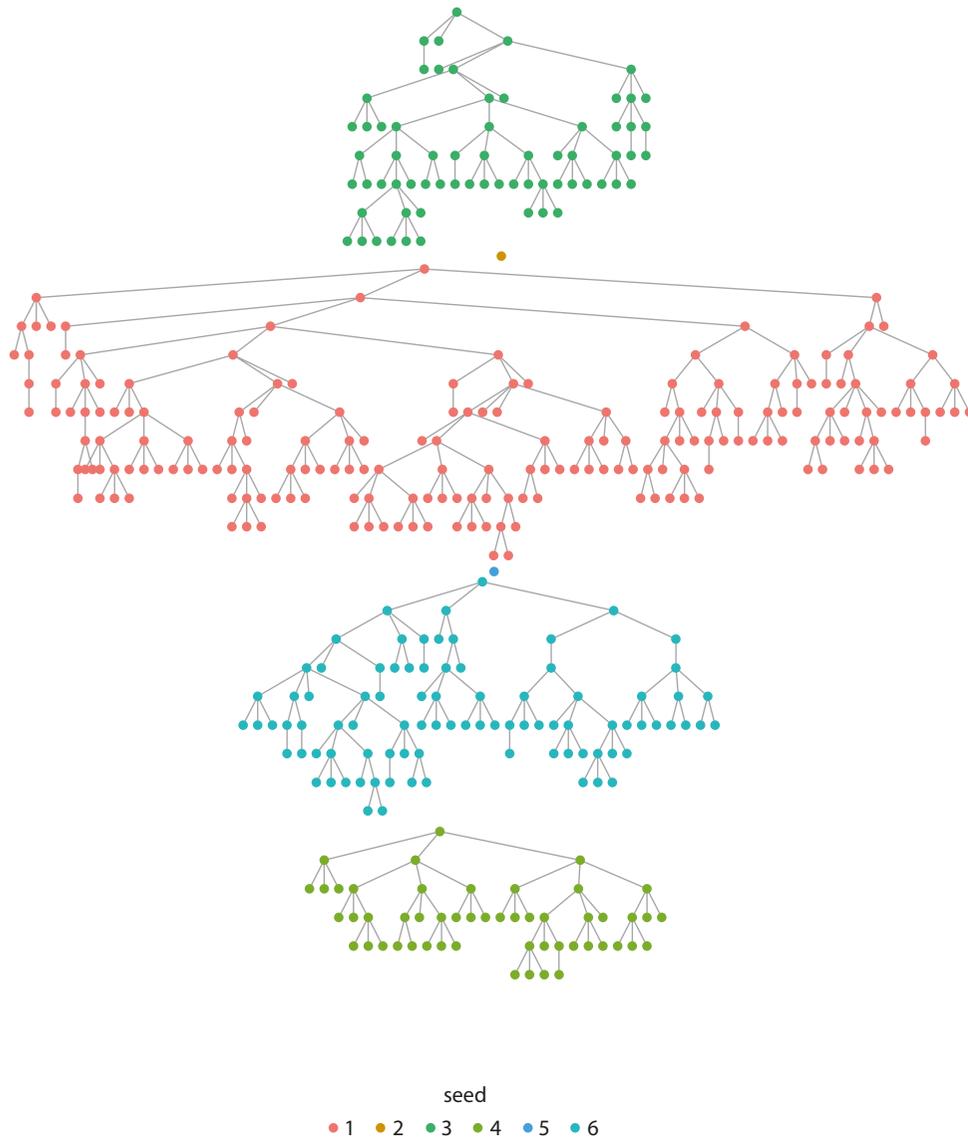
За результатами тестування швидкими тестами, чверть усіх ЛВІН у Фастові мали ВІЛ (25,5%; ДІ 21,5%-29,4%), троє з п'яти інфіковані гепатитом С (57,0%; ДІ 52,2%-61,7%), 3,4% (ДІ 1,8%-5,0%) – гепатитом В. На сифіліс жодного позитивного результату тесту не було.

Таблиця 12.9. Поширеність ВІЛ, ВГС, ВГВ та сифілісу серед ЛВІН, за результатами тестування швидкими тестами (n=400)

Тест	% позитивних результатів	ДІ	
		НМ	ВМ
ВІЛ	25,5	21,5	29,4
ВГС	57,0	52,2	61,7
ВГВ	3,4	1,8	5,0
Сифіліс	–		

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Рекрутинговий ланцюг

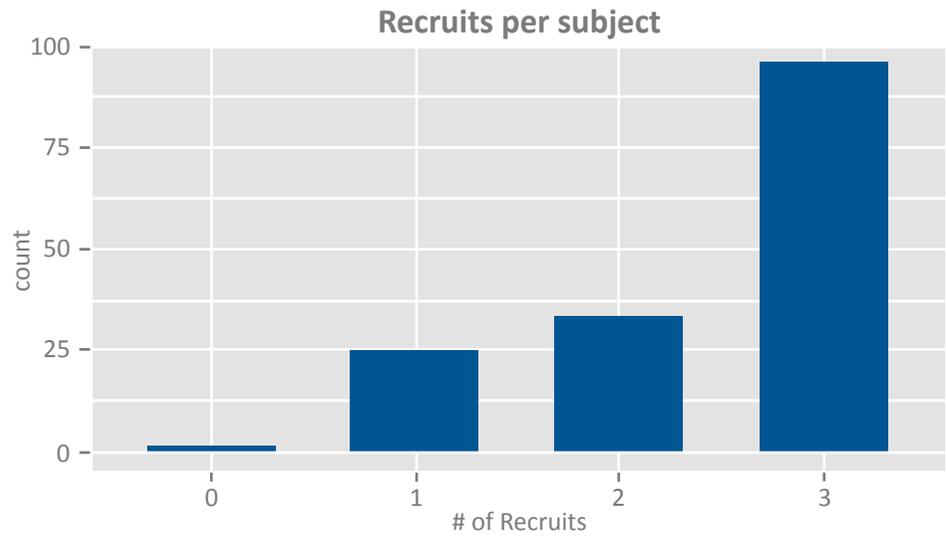
Характеристики первинних респондентів

№ зерна	Вік	Стать	ВІЛ-статус	Види наркотиків	Стаж вживання наркотиків	Статус клієнта НУО
1	23	Жіноча	Негативний	Опіати	5	Не клієнт
2	24	Чоловіча	Негативний	Стимулятори	7	Не клієнт
3	19	Чоловіча	Негативний	Опіати	2	Не клієнт
4	25	Чоловіча	Негативний	Опіати	8	Клієнт
5	19	Чоловіча	Негативний	Стимулятори	5	Не клієнт
6	21	Чоловіча	Негативний	Опіати	6	Не клієнт

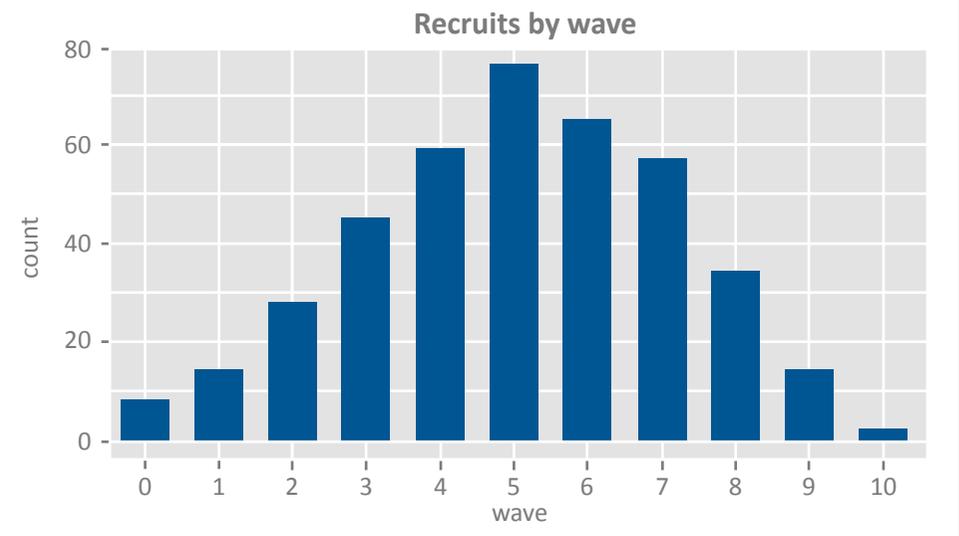
Більшість респондентів приводили по три знайомих (реалізували всі три купони для рекрутингу). Вибірка активно розвивалася до 5-ї хвили, а потім почала спадати. Останньою була 10-та хвиля. Найбільше респондентів (майже половина всієї вибірки) привело перше зерно; друге, п'яте і шосте привели решту і приблизно порівну. Третє і четверте зерна не розвивалися, тому були замінені. Найчастіше респонденти оцінювали розмір своєї мережі у 20 осіб; спостерігалось кілька викидів із розміром мережі більше 50 осіб.

Характеристики вибірки

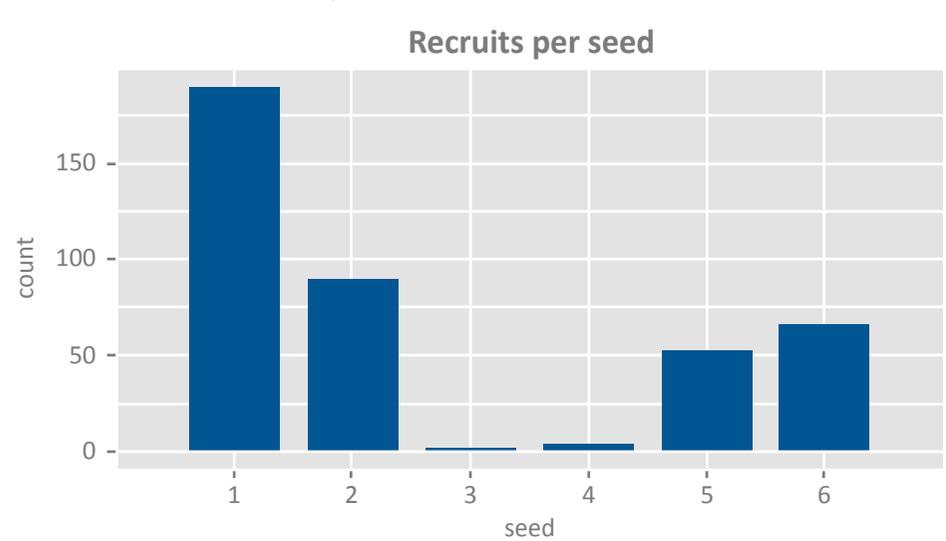
Рис. 12.2. Кількість рекрутованих на одного респондента

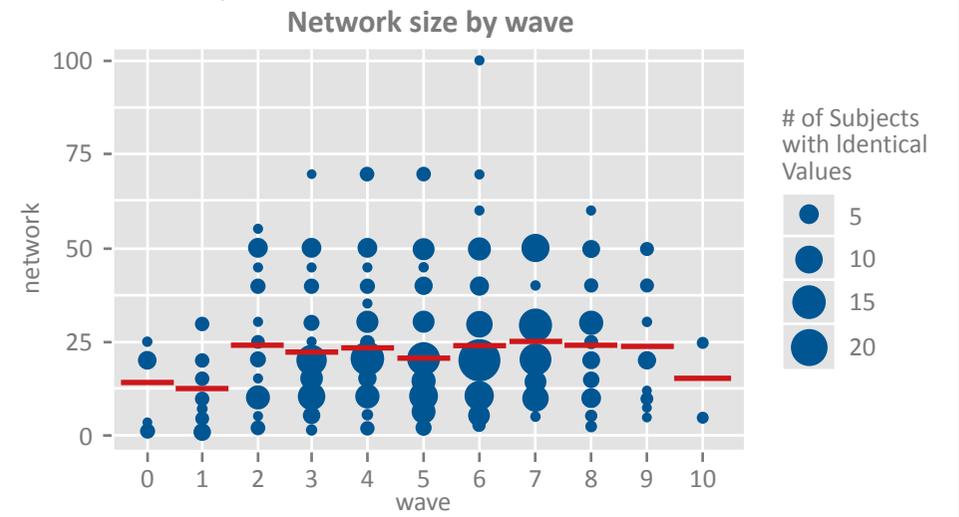
Рис. 12.3. Кількість рекрутованих, за хвилею

Рис. 12.4. Кількість рекрутованих, за зерном

Рис. 12.5. Названий респондентами розмір мережі знайомих, за хвилею опитування

13. Кропивницький

У Кропивницькому було залучено 300 респондентів, проте одне із зерен виявилось не результативним і його було виключено із подальшого RDS аналізу. Даний аналіз було здійснено на основі відповідей 297 опитуваних. 6,0% респондентів (ДІ 3,2%-8,8%) були молодші за 25 років. Середній вік опитаних складав 33,9 років. За зваженою RDS оцінкою, жінки у популяції ЛВІН склали п'яту частину (19,1%; ДІ 14,1%-24,2%).

Три чверті ЛВІН мали повну середню освіту (77,3%) і близько однієї десятої – вищу (5,3% – базову вищу, 7,2% – повну вищу). Майже 7% ЛВІН здобули базову середню освіту (6,9%) і близько 3% закінчили менше 9-ти класів (3,3%). Третина респондентів мала постійну роботу (33,5%), трохи менше половини – випадкові заробітки (44,0%), решта – не працювали (21,7% – не працювали, 0,8% – навчалися).

Більшість респондентів у вибірці були офіційно чи неофіційно одружені або мали постійного партнера (82,4%), лише п'ята частина неодружені або ті, хто не мав постійного партнера. Загалом з усієї вибірки у Кропивницькому 57,4% ЛВІН (ДІ 50,9%-63,8%) мали постійних статевих партнерів, які ніколи не вживали ін'єкційних наркотиків.

Двоє з п'яти ЛВІН мали досвід ув'язнення (36,6%).

Таблиця 13.1. Соціально-демографічні характеристики ЛВІН (n=297)

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Вік	14–24 роки	6,0	3,2	8,8
	25 років і старше	94,0	91,2	96,8
	Середній вік	33,9 року	32,7	35,0

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Стать	Чоловіча	80,9	75,8	85,9
	Жіноча	19,1	14,1	24,2
Освіта	Початкова	3,3	1,3	5,2
	Базова середня	6,9	4,1	9,9
	Повна середня	77,3	72,2	82,2
	Базова вища	5,3	2,3	8,3
	Повна вища	7,2	4,4	10,1
Основне заняття	Навчається	0,8	0,1	1,7
	Постійна робота	33,5	27,2	39,9
	Випадкові заробітки	44,0	38,0	50,0
	Не працює	21,7	16,9	26,5
Шлюбний стан	Одружений/Заміжня або має постійного партнера	82,4	77,5	87,4
	Неодружений/Незаміжня і не має постійного партнера	17,6	12,6	22,5
Чи вживає чоловік/дружина або постійний партнер наркотики ін'єкційним шляхом				
	Так	18,0	12,3	23,7
	Ні, але раніше вживав/ла	7,0	3,7	10,3
	Ні, ніколи не вживав/ла	57,4	50,9	63,8
	Не знаю	–		
	Не має постійного партнера	17,6	12,8	22,5
Досвід ув'язнення		36,6	30,3	42,9

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

У середньому ЛВІН у Кропивницькому починали вживати наркотики ін'єкційно у віці 21 рік (ДІ 20,6-22,1 роки), і більшість опитаних мали стаж вживання шість років і більше (79,3%; ДІ 74,4%-84,1%). Середній стаж складав 11,5 років. Майже всі у вибірці вживали коли-небудь наркотики також неін'єкційним шляхом (98,7%), і починали це робити в середньому в 17,6 років.

Більша частина ЛВІН у Кропивницькому вживали екстракт опію як основний наркотик (87,4%; ДІ 83,8%-91,0%), ще три відсотки опитаних вказали інші опіати як основний наркотик (3,1%; ДІ 1,1%-5,2%). Менше десяти відсотків ЛВІН вживали стимулятори (8,6%; ДІ 5,5%-11,7%), переважно метамфетамін у розчині (5,9%).

У середньому наркотики вживали ін'єкційно 19,6 днів на місяць, 4,8 днів на тиждень. За останню добу наркотики вводили 73,7% опитаних, середня кількість ін'єкцій на добу – 1,5.

Таблиця 13.2. Профіль щодо вживання наркотиків (n=297)

Характеристика	%	ДІ			Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ				НМ	ВМ
Вік початку вживання ін'єкційних наркотиків	21,3 року	20,6	22,1	→	Стаж вживання ін'єкційних наркотиків:			
					до 2-х років	6,9	3,9	9,9
					3–5 років	13,8	9,4	18,2
					6 і більше років	79,3	74,4	84,1
					Середній стаж (років)	11,5	11,3	13,7
Досвід вживання неін'єкційних наркотиків	98,7	97,4	99,9	→	Середній вік початку вживання неін'єкційних наркотиків	17,6 року	17,0	18,3
Основний наркотик:								
Опіати	91,2	88,0	94,4	→	Екстракт опію	87,4	83,8	91,0
					Вуличний метадон / бупренорфін	0,4	0,1	0,8
					Дезоморфін	-		
					Героїн	0,3	0,1	0,8
					Інше з опіатів	3,1	1,1	5,2
Стимулятори	8,6	5,5	11,7	→	Метамфетамін у розчині	5,9	3,2	8,6
					Амфетамін у порошку	1,7	0,2	3,2
					Інше зі стимуляторів	1,1	0,1	2,2
Інший	0,2	0,1	0,5					
Вживав/ла за останню добу наркотики ін'єкційно	73,7	68,0	79,4	→	Кількість разів за останню добу	1,5	1,4	1,7
Вживав/ла за останній тиждень наркотики ін'єкційно	96,4	94,4	98,5	→	Кількість днів за останній тиждень	4,8	4,6	5,1
					Кількість днів за останній місяць	19,6	18,2	21,0

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Більшість опитаних у Кропивницькому купували свій основний наркотик уже в готовому вигляді (90,7%); по одній десятій частині готували (завжди або частково) свій основний наркотик самостійно (13,0%) та отримували від друзів/знайомих (10,4%). Близько шести відсотків мали передозування протягом останніх 12 міс. (6,1%; ДІ 3,5%-8,7%).

Таблиця 13.3. Профіль щодо вживання наркотиків (n=297)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Спосіб отримання основного наркотика (сума відповідей може не дорівнювати 100%, тому що респонденти могли обирати кілька варіантів)			
Самостійне приготування	13,0	8,7	17,4
Готують / приносять друзі / знайомі	10,4	6,3	14,4
Придбання готового наркотика	90,7	86,8	94,5
Чи змінилася ціна основного наркотика за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	1,1	0,1	2,2
Не змінилася	18,6	14,1	23,0
Змінилася на гірше	80,3	75,8	84,8
Чи змінилася якість основного наркотика за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	2,4	0,4	3,8
Не змінилася	41,8	35,9	47,8
Змінилася на гірше	55,8	49,9	61,7
Чи змінилася доступність основного наркотика за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	8,6	5,7	11,6
Не змінилася	61,9	56,5	67,3
Змінилася на гірше	29,5	23,9	35,1
Досвід передозувань за останні 12 міс.	6,1	3,5	8,7

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

99,3 відсотків (ДІ 98,3%-99,9%) ЛВІН у Кропивницькому повідомили про використання стерильного інструментарію під час останнього вживання ін'єкційного наркотика. Проте третина респондентів отримувала за останні 30 днів хоча б один раз наркотик у вже наповненому шприці (34,4%) і приблизно п'ята частина використовувала свою голку повторно для іншої ін'єкції (21,3%). Майже 16% опитаних користувалися спільним обладнанням і матеріалами для приготування наркотика (15,9%) і ще одна п'ята завжди вживала наркотик в одному приміщенні і в той самий час з іншими ЛВІН (19,4%).

Таблиця 13.4. Ін'єкційна поведінка (за останні 30 днів) (n=297)

За останні 30 днів	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Використовували стерильну голку та шприц під час останньої ін'єкції наркотика	99,3	98,3	99,9
Робив/ла ін'єкцію зі шприца, який до цього використала для ін'єкції інша людина	4,0	1,2	6,8
Використовував/ла свій шприц / голку повторно для ін'єкції іншої дози наркотика	21,3	16,7	25,8
Вживав/ла наркотики ін'єкційно разом з іншими людьми (у той самий час, у тому самому приміщенні)			
Завжди	19,4	14,7	24,0
І разом, і окремо	64,3	58,2	70,5
Ніколи	16,3	11,4	21,1
Віддавав/ла, позичав/ла, продавав/ла свій шприц після того, як зробив/ла ним ін'єкцію собі	1,0	0,1	1,9
Отримував/ла ін'єкцію в уже наповненому шприці і не бачив/ла, як цей шприц наповнювався	34,4	28,6	40,4
Використовував/ла для ін'єкції шприц, з якого потім розподіляли наркотичну речовину в інші шприци для подальшого вживання	6,2	3,2	9,2
Використовував/ла спільне обладнання або матеріали для розподілу чи приготування наркотика	15,9	11,0	20,7

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Таблиця 13.5. Статева поведінка (n=297)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Статеві контакти за останні 12 міс.	97,2	95,1	99,4
Статеві контакти за останні 30 дн.	86,5	82,3	90,7
Загальна кількість статевих партнерів за останні 3 міс.			
Жодного	4,0	1,7	6,3
Один	79,5	74,4	84,5
Два і більше	16,5	11,8	21,3
Середня кількість партнерів за останні 90 дн. (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.)	1,3	1,2	1,5
Використання презерватива під час останнього статевого контакту (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 30 дн.)	43,6	37,2	49,9

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Практично всі ЛВІН у Кропивницькому мали статеві контакти за останні 12 міс. (97,2%; ДІ 95,1%-99,4%), дещо менше – за останні 30 днів (86,5%; ДІ 82,3%-90,7%). Майже половина респондентів, які мали статеві контакти за останні 30 днів, використовувала презерватив під час останнього статевого контакту (43,6%; ДІ 37,2%-49,9%). За останні 90 днів чотири п'ятих респондентів мали тільки одного статевого партнера (79,5%); середня кількість статевих партнерів за останні 90 днів склала 1,3.

Переважає більшість респондентів мала за останні 90 днів статеві контакти з постійним партнером (85,1%); одна п'ята – з випадковим (21,6%). Комерційні статеві послуги надавав один відсоток опитаних і майже ніхто не купував (0,7%). Під час останнього статевого контакту з постійним партнером презерватив використовували 41,1% респондентів (серед тих, хто мав статеві контакти з таким партнером), а з випадковим – 59,7% (серед тих, хто мав таких партнерів).

Таблиця 13.6. Статева поведінка (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.) (n=290)

Тип партнера	%	ДІ		Використання презерватива під час останнього статевого контакту	Використання презерватива протягом останніх 3 міс.		
		НМ	ВМ		постійно	не постійно	ніколи
Постійний партнер	85,1	80,4	89,7	41,1	35,1	15,9	49,0
				34,3–47,7	28,4–41,8	11,5–20,3	41,9–56,2
Випадковий партнер	21,6	16,1	27,1	59,7	47,9	31,3	20,8
				38,9–80,0	31,9–63,7	18,3–44,3	10,8–31,0
Комерційний партнер (купував/ла послуги)	0,7	0,1	1,3	100,0*	38,5*	61,5*	0,0*
				–	–	–	–
Комерційний партнер (продавав/ла послуги)	1,1	0,1	2,1	100,0*	100,0*	0,0*	0,0*
				–	–	–	–

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа. * Розраховано у програмі SPSS зі зважуванням.

Половина ЛВІН Кропивницького (49,9%) повідомили, що отримували шприци та голки безкоштовно протягом останніх 12 місяців, 36,3% – отримували презервативи за той самий період. Більшість респондентів купували шприци та голки за останні 30 днів самостійно (88,8%), 23,2% самостійно купували презервативи.

Менше десятої частини ЛВІН отримували ЗПТ коли-небудь у житті (8,5%) і майже двадцята частина опитаних повідомили про те, що отримують ЗПТ (3,8%).

Таблиця 13.7. Користування послугами зі зменшення шкоди щодо вживання ін'єкційних наркотиків (N=297)

Характеристика серед усіх респондентів:	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Отримував/ла протягом останніх 12 міс. стерильні голки / шприци від працівників інформаційно-просвітницьких програм, на пункті обміну шприців тощо			
Шприци/голки	49,9	42,7	57,0
Презервативи	36,3	28,6	43,8
Купував/ла самостійно протягом останніх 30 дн.			
Шприци/голки	88,8	84,9	92,8
Презервативи	23,2	18,1	28,4
Отримував/ла ЗПТ			
Коли-небудь у житті	8,5	4,9	12,0
Отримує зараз	3,8	1,5	6,1

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

38,3% ЛВІН вказали, що протягом останніх 12 місяців пройшли тестування на ВІЛ та отримали результат (ДІ 32,1%-44,5%). З них 10,3% вказали, що результат тестування був позитивний, 64,8% – що негативний, четверта частина респондентів відмовилася надати відповідь (24,9%).

Серед тих, хто повідомив про позитивний результат на ВІЛ, 95,2% зазначили також, що перебувають на обліку в Центрі СНІДу, і 61,9% – про те, що отримують АРТ.

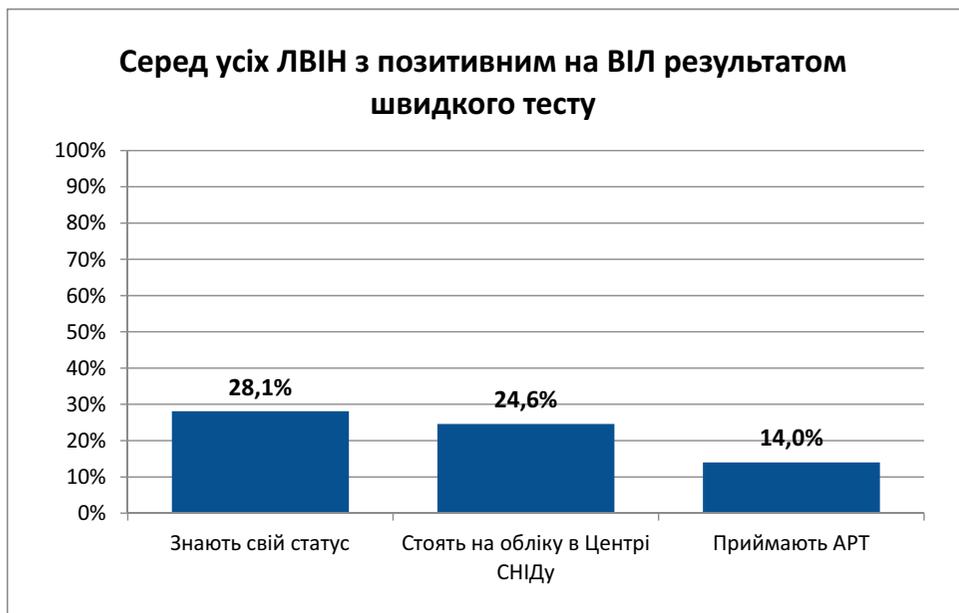
Таблиця 13.8. Тестування на ВІЛ та отримання послуг для ЛЖВ (n=297)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Проходив/ла тестування на ВІЛ протягом останніх 12 міс. та отримали результат	38,3	32,1	44,5
З них результат тесту:			
позитивний	10,3	5,2	15,4
негативний	64,8	58,4	70,9
відмова від відповіді	24,9	19,5	30,5
Серед ВІЛ-інфікованих, хто знав про свій ВІЛ-статус:			
перебувають на обліку в Центрі СНІДу	95,2	89,1	99,9
приймають АРТ	61,9	34,4	89,3

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

З усіх ВІЛ-позитивних, за результатами тестування швидкими тестами ЛВІН у Кропивницькому, 28,1% знають про свій ВІЛ-позитивний статус, 24,6% ВІЛ-позитивних стоять на обліку в Центрі СНІДу і 14,0% приймають АРТ.

Рис. 13.1. Частка ВІЛ-позитивних, за результатом швидкого тесту ЛВІН, які знали про свій статус, перебували на обліку в Центрі СНІДу та приймали АРТ.

Розраховано у програмі SPSS без зважування. Абсолютна кількість позитивних результатів тесту на ВІЛ – 57 (100%).

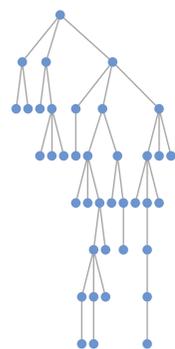
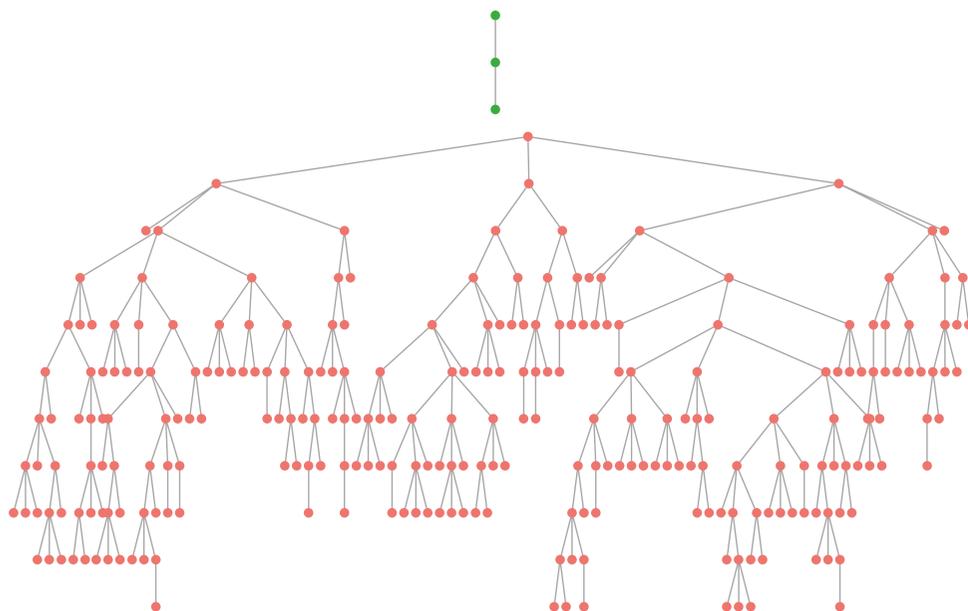
За результатами тестування швидкими тестами, п'ята частина ЛВІН у Кропивницькому мали ВІЛ, (19,4%; ДІ 15,0%-23,8%) четверо із шести ЛВІН інфіковані гепатитом С (67,3%; ДІ 61,3%-73,3%), 3,9% (ДІ 1,9%-5,9%) – гепатитом В і 2,9% (ДІ 0,5%-5,5%) мають сифіліс.

Таблиця 13.9. Поширеність ВІЛ, ВГС, ВГВ та сифілісу серед ЛВІН, за результатами тестування швидкими тестами (n=297)

Тест	% позитивних результатів	ДІ	
		НМ	ВМ
ВІЛ	19,4	15,0	23,8
ВГС	67,3	61,3	73,3
ВГВ	3,9	1,9	5,9
Сифіліс	2,9	0,5	5,5

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Рекрутинговий ланцюг

seed
 ● 1 ● 2 ● 3

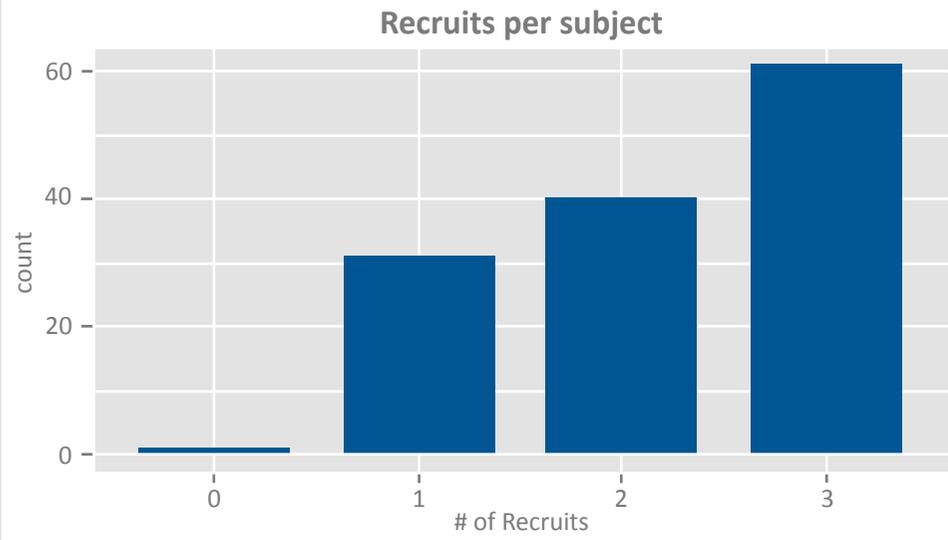
Характеристики первинних респондентів

№ зерна	Вік	Стать	ВІЛ-статус	Види наркотиків	Стаж вживання наркотиків	Статус клієнта неурядової організації
1	24	Чоловіча	Негативний	Опіати	7	Клієнт
2	23	Жіноча	Негативний	Стимулятори	4	Не клієнт
3	19	Чоловіча	Негативний	Опіати	2	Не клієнт

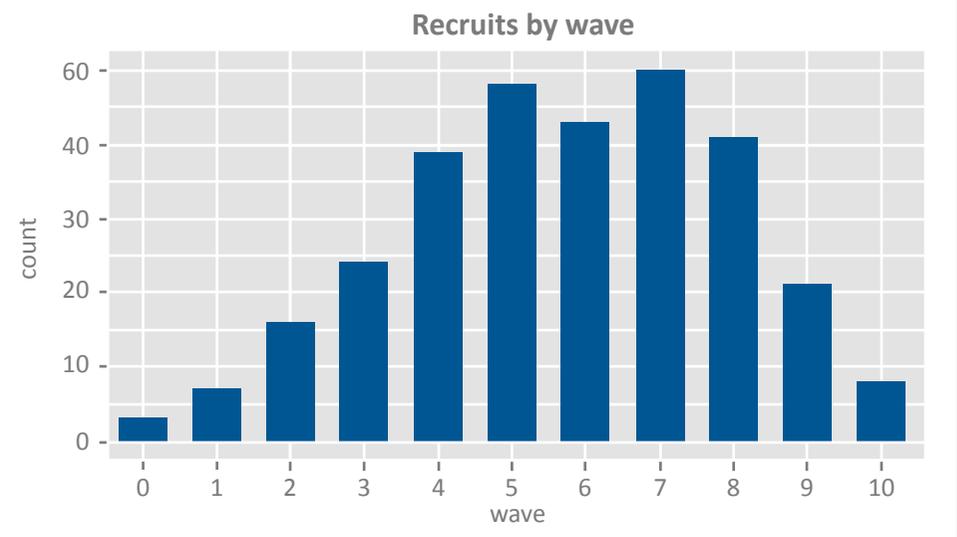
Більшість респондентів приводили по три знайомих (реалізували всі три купони для рекрутингу). Вибірка активно розвивалася до 5-ї хвили, на 6-й спостерігалася незначне спадання, але на 7-й хвили кількість респондентів знову збільшилася і досягла максимального значення, після чого вибірка почала спадати. Для початку опитування було відібрано три зерна. Найбільшу кількість респондентів привело перше зерно. Від третього прийшло приблизно в шість разів менше. Друге зерно привело лише двох респондентів, тобто воно не розвивалося, тому було виключено з аналізу. Найчастіше респонденти оцінювали розмір своєї мережі у шість осіб; спостерігалася кілька викидів з розміром мережі 30 осіб і більше.

Характеристики вибірки

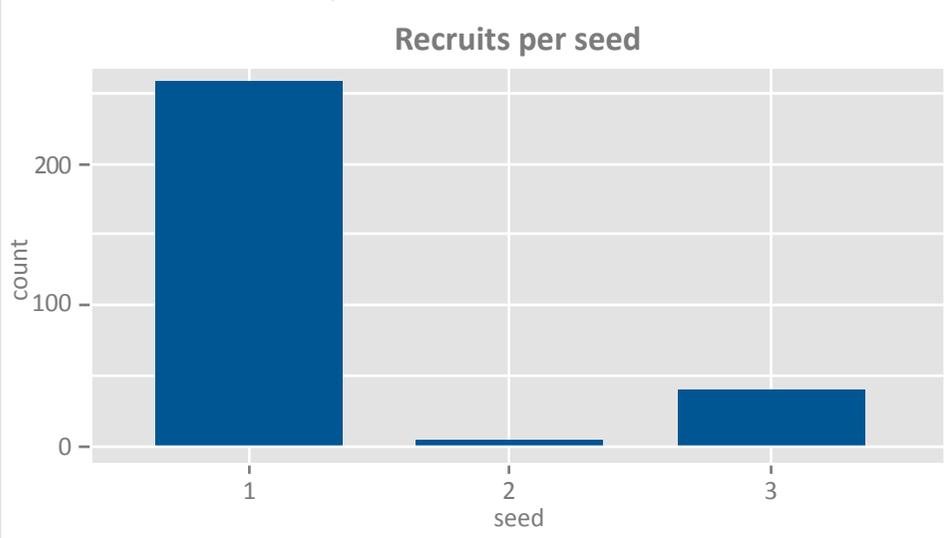
Рис. 13.2. Кількість рекрутованих на одного респондента

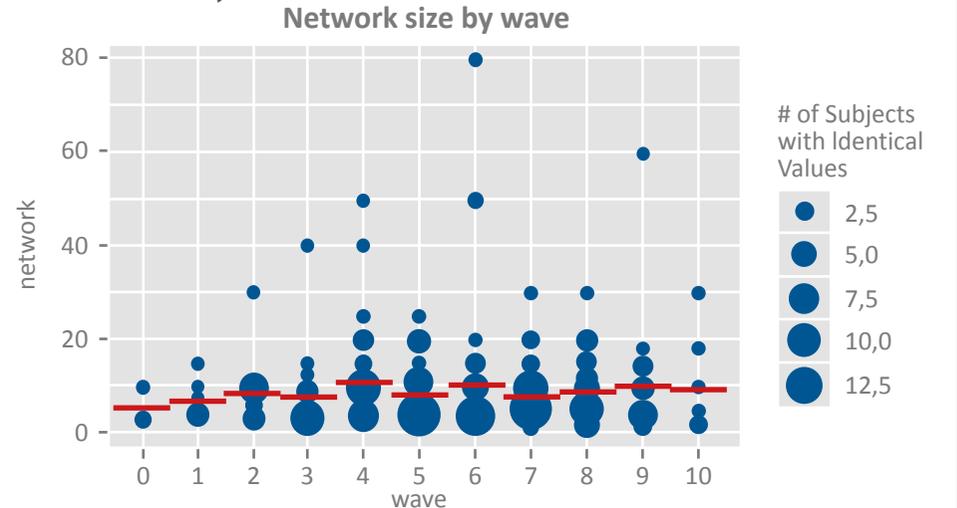
Рис. 13.3. Кількість рекрутованих, за хвилику

Рис. 13.4. Кількість рекрутованих, за зерном

Рис. 13.5. Названий респондентами розмір мережі знайомих, за хвилику опитування

14. Луганськ

Середній вік респондентів, які потрапили до вибірки у Луганську (n=150), складав 36,8 років. За зваженою RDS оцінкою, більшість популяції ЛВІН в Луганську складають чоловіки (83,2%; ДІ 75,8%-90,7%). Переважна більшість опитаних були старше 25 років (95,7%; ДІ 92,6%-99,0%).

Більше половини у вибірці мали повну середню освіту (54,1%). Більшість респондентів працювали: мали випадкові заробітки (59,2%) або постійну роботу (11,1%), при цьому 27,5% були безробітні.

Таблиця 14.1. Соціально-демографічні характеристики ЛВІН (n=150)

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Вік	14–24 роки	4,3	1,0	7,4
	25 років і старше	95,7	92,6	99,0
	Середній вік	36,8	34,7	38,9
Стать	Чоловіча	83,2	75,8	90,7
	Жіноча	16,8	9,3	24,2
Освіта	Початкова	8,8	3,7	14,0
	Базова середня	20,5	11,4	29,6
	Повна середня	54,1	44,9	63,3
	Базова вища	9,0	3,9	13,9
	Повна вища	7,6	2,3	13,0

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Основне заняття	Навчається	2,2	1,8	2,5
	Постійна робота	11,1	4,7	17,5
	Випадкові заробітки	59,2	49,1	69,3
	Не працює	27,5	18,0	37,1
Шлюбний стан	Одружений/Заміжня або має постійного партнера	53,2	42,7	63,3
	Неодружений/Незаміжня і не має постійного партнера	46,8	36,7	57,3
Чи вживає чоловік/дружина або постійний партнер наркотики ін'єкційним шляхом				
	Так	17,4	6,5	28,2
	Ні, але раніше вживав/ла	6,5	1,3	11,6
	Ні, ніколи не вживав/ла	29,9	19,9	39,8
	Не знаю	1,0	0,01	3,4
	Не має постійного партнера	45,3	33,2	57,5
Досвід ув'язнення		30,9	22,1	39,9

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Більше половини респондентів (53,2%) мали постійного партнера або були офіційно одружені, при цьому майже кожен п'ятий ЛВІН мав статевого партнера, який ніколи не вживав ін'єкційні наркотики (29,9%; ДІ 19,9%-39,8%).

У середньому ЛВІН у Луганську починали вживати наркотики ін'єкційно у віці 19,1 років (ДІ 16,8-23,1 років), переважна більшість опитаних мали стаж вживання шість років і більше (90,6%; ДІ 86,7%-94,6%). Середній стаж вживання наркотиків складав 16,5 років. Більше третини у вибірці (36,4%) вживали коли-небудь наркотики також неін'єкційним шляхом.

Більшість усіх ЛВІН назвали опіоїдний наркотик як свій основний (81,3%, ДІ 75,6%-87,0%), із них 76,8% вживали екстракт опію. 16,7% респондентів вживали стимулятори (ДІ 11,1%-22,2%).

За останню добу наркотики вводили 31,0% опитаних, за тиждень – 68,9%.

Таблиця 14.2. Профіль щодо вживання наркотиків (n=150)

Характеристика	%	ДІ			Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ				НМ	ВМ
Вік початку вживання ін'єкційних наркотиків	19,1 року	16,8	23,1	→	Стаж вживання ін'єкційних наркотиків:			
					до 2-х років	4,8	1,8	7,9
					3–5 років	4,6	1,7	7,4
					6 і більше років	90,6	86,7	94,6
					Середній стаж (років)	16,5	14,0	18,9
Досвід вживання неін'єкційних наркотиків	36,4	26,1	46,8	→	Середній вік початку вживання неін'єкційних наркотиків (вік)	17,0*	–	–
Основний наркотик								
Опіати	81,3	75,6	87,0	→	Екстракт опію	76,8	70,3	83,4
					Вуличний метадон / бупренорфін	–	–	–
					Дезоморфін	0,6	0,1	1,5
					Героїн	3,9	0,6	7,1
					Інше з опіатів	–	–	–
Стимулятори	16,7	11,1	22,2	→	Метамфетамін у розчині	9,2	4,5	13,7
					Амфетамін у порошку	3,9	1,6	6,1
					Інше зі стимуляторів	3,6	0,8	6,5
Інший	2,0	0,1	4,4					
Вживав/ла за останню добу наркотики ін'єкційно	31,0	21,7	40,4	→	Кількість разів за останню добу	1,3	0,7	1,8
Вживав/ла за останній тиждень наркотики ін'єкційно	68,9	59,4	78,4	→	Кількість днів за останній тиждень	2,8	2,4	3,3
					Кількість днів за останній місяць	7,7	6,1	9,3

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа. *Розраховано за допомогою SPSS зі зважуванням.

Більшість респондентів у Луганську вказали, що купували наркотик у готовому вигляді (59,1%); більше чверті самостійно його готували (28,1%); 11,4% опитаних мали передозування протягом останніх 12 міс.

Таблиця 14.3. Профіль щодо вживання наркотиків (n=150)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Спосіб отримання основного наркотика (сума відповідей може не дорівнювати 100%, тому що респонденти могли обирати кілька варіантів)			
Самостійне приготування	28,1	19,8	36,3
Готують / приносять друзі / знайомі	14,9	6,9	22,9
Придбання готового наркотика	59,1	48,0	70,1
Чи змінилася ціна основного наркотика за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	2,6	0,1	5,2
Не змінилася	24,5	14,9	34,2
Змінилася на гірше	72,9	62,2	83,6
Чи змінилася якість основного наркотика за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	1,5	0,1	4,8
Не змінилася	28,7	18,3	39,0
Змінилася на гірше	69,8	58,8	80,9
Чи змінилася доступність основного наркотика за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	2,2	0,3	4,0
Не змінилася	20,8	10,5	31,2
Змінилася на гірше	77,0	66,8	87,2
Досвід передозувань за останні 12 міс.	11,4	5,5	17,3

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

97,4 відсотка (ДІ 95,0%-99,9%) усіх ЛВІН у Луганську повідомили про використання стерильного інструментарію під час останньої ін'єкції наркотика. Проте близько половини отримували ін'єкцію з уже наповненого шприца і не бачили, як цей шприц наповнювався (49,6%). Близько третини респондентів завжди вживали наркотики разом з іншими ЛВІН в одному приміщенні (32,3%).

Таблиця 14.4. Ін'єкційна поведінка (за останні 30 днів) (n=150)

За останні 30 днів	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Використовували стерильну голку та шприц під час останньої ін'єкції наркотика	97,4	95,0	99,9
Робив/ла ін'єкцію зі шприца, який до цього використала для ін'єкції інша людина	9,6	3,2	15,8
Використовував/ла свій шприц / голку повторно для ін'єкції іншої дози наркотика	8,3	0,1	23,3
Вживав/ла наркотики ін'єкційно разом з іншими ЛВІН (у той самий час, у тому самому приміщенні)			
Завжди	32,3	23,4	41,2
І разом, і окремо	40,8	27,6	53,8
Ніколи	26,9	13,0	41,0
Віддавав/ла, позичав/ла, продавав/ла свій шприц після того, як зробив/ла ним ін'єкцію собі	10,5	2,7	18,2
Отримував/ла ін'єкцію з уже наповненого шприца і не бачив/ла, як цей шприц наповнювався	49,6	37,9	61,3
Використовував/ла для ін'єкції шприц, з якого потім розподіляли наркотичну речовину в інші шприци для подальшого вживання	10,5	3,4	17,5
Використовував/ла спільне обладнання або матеріали для розподілу чи приготування наркотика	15,0	3,6	26,5

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Таблиця 14.5. Статева поведінка (n=150)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Статеві контакти за останні 12 міс.	95,0	91,3	98,7
Статеві контакти за останні 30 дн.	91,7	87,0	96,5
Загальна кількість статевих партнерів за останні 3 міс.			
Жодного	5,0	1,2	8,8
Один	61,8	50,0	73,6
Два і більше	33,3	21,8	44,7
Середня кількість партнерів за останні 90 дн. (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.)	1,9	1,6	2,2
Використання презерватива під час останнього статевого контакту (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 30 дн.)	33,3	24,5	42,4

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Таблиця 14.6. Статева поведінка (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.) (n=102)

Тип партнера	%	ДІ		Використання презерватива під час останнього статевого контакту	Використання презерватива протягом останніх 3 міс.		
		НМ	ВМ		постійно	не постійно	ніколи
Постійний партнер	73,2	63,7	82,8	28,0*	16,8*	31,9*	51,3*
Випадковий партнер	39,3	27,9	51,0	79,1*	58,3*	29,6*	12,0*
Комерційний партнер (купував/ла послуги)	0,7	0,1	1,6	–*	–*	–*	–*
Комерційний партнер (продавав/ла послуги)	0,7	0,1	2,3	100,0*	100,0*	–*	–*

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

*Розраховано за допомогою SPSS зі зважуванням.

Більшість ЛВІН у Луганську (95,0%; ДІ 91,3%-98,7%) мала статеві контакти за останні 12 міс., 91,7% (ДІ 87,0%-96,5%) – за останні 30 днів. Більше половини респондентів мали одного статевого партнера протягом останніх трьох місяців (61,8%). 33,3% респондентів, які мали статеві контакти за останні 30 днів, використовували презерватив під час останнього статевого контакту.

Серед респондентів, які мали статеві контакти протягом останнього року, три чверті (73,2%) мали їх з постійними партнерами та 39,3% – з випадковими. Майже третина опитаних (28,0%) використовували презерватив під час останнього статевого контакту з постійним партнером, при цьому більшість з них (79,1%) використовували презерватив під час останнього сексуального контакту з випадковим партнером.

12% учасників повідомили, що отримували шприци або голки безкоштовно протягом останніх 12 місяців. Презервативи отримували 10,6% ЛВІН. Більшість респондентів купували шприци та голки за останні 30 днів самостійно (78,2%), майже третина – презервативи (28,1%), жоден не отримував ЗПТ на момент проведення опитування.

Таблиця 14.7. Користування послугами зі зменшення шкоди щодо вживання ін'єкційних наркотиків (n=150)

Характеристика серед усіх респондентів:	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Отримував/ла протягом останніх 12 міс. стерильні голки / шприци від працівників інформаційно-просвітницьких програм, на пункті обміну шприців тощо			
Шприци/голки	12,0	2,2	21,7
Презервативи	10,6	0,1	25,0
Купував/ла самостійно протягом останніх 30 дн.			
Шприци/голки	78,2	71,0	85,5
Презервативи	28,1	16,6	39,6
Отримував/ла ЗПТ			
Коли-небудь у житті	23,6	16,1	30,8
Отримує зараз	0,0	0,0	0,0

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

останніх 12 міс. та отримали його результат (21,5%; ДІ 13,0%-29,1%). Серед усіх ВІЛ-інфікованих, хто знав про свій ВІЛ-статус, всі перебували на обліку в Центрі СНІДу та приймали АРТ.

Таблиця 14.8. Тестування на ВІЛ та отримання послуг для ЛЖВ (n=150)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Проходив/ла тестування на ВІЛ протягом останніх 12 міс. та отримали результат	21,5	13,0	29,1
З них результат тесту:			
позитивний	3,2*	-	-
негативний	94,9*	-	-
відмова від відповіді	1,9*	-	-
Серед ВІЛ-інфікованих, хто знав про свій ВІЛ-статус:			
перебувають на обліку в Центрі СНІДу	100,0*	-	-
приймають АРТ	100,0*	-	-

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

*Розраховано за допомогою SPSS зі зважуванням.

З 11 респондентів, які отримали позитивний результат швидкого тесту на ВІЛ, 2 знали про свій позитивний статус і перебували на обліку в Центрі СНІДу.

Чверть респондентів у Луганську проходили тестування на ВІЛ протягом

За результатами тестування швидкими тестами, 7,5% усіх ЛВІН у Луганську

мають ВІЛ, більше половини інфіковані гепатитом С (58,4%; ДІ 50,3%-66,5%), 2,3% – гепатитом В, 7,7% – сифілісом.

Рекрутинговий ланцюг

Таблиця 14.9. Поширеність ВІЛ, ВГС, ВГВ та сифілісу серед ЛВІН, за результатами тестування швидкими тестами (n=150)

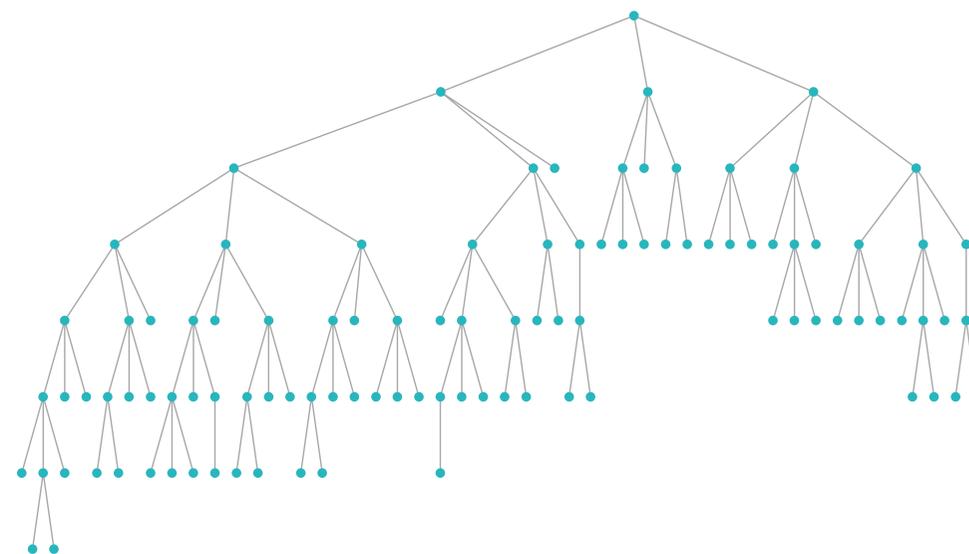
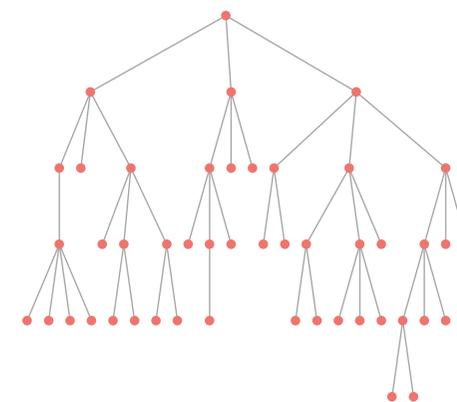
Тест	% позитивних результатів	ДІ	
		НМ	ВМ
ВІЛ	7,5	2,1	13,0
ВГС	58,4	50,3	66,5
ВГВ	2,3	0,3	4,9
Сифіліс	7,7	2,7	12,8

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Характеристики первинних респондентів

№ зерна	Вік	Стать	ВІЛ-статус	Види наркотиків	Стаж вживання наркотиків	Статус клієнта НУО
1	25	Жіноча	Негативний	Стимулятори	3	Клієнт
2	24	Чоловіча	Негативний	Опіати	8	Не клієнт

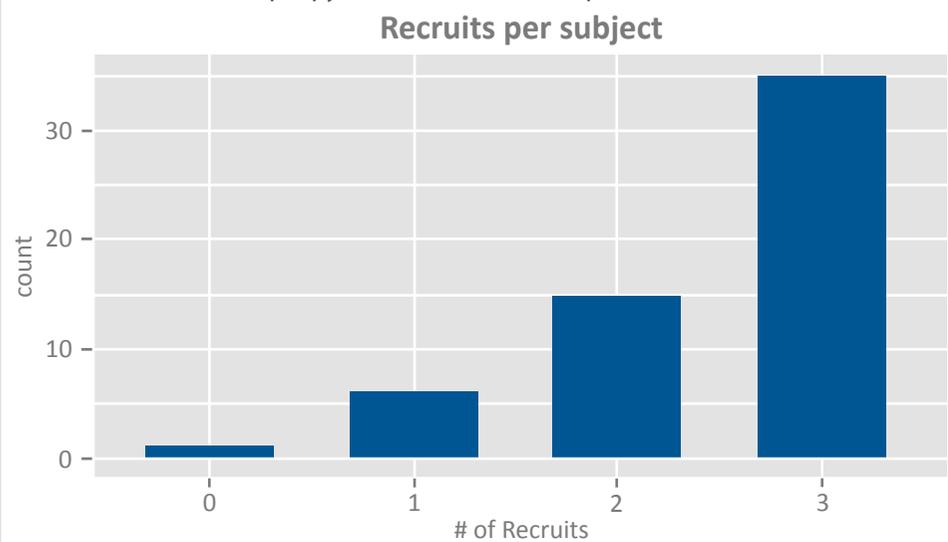
Більшість респондентів приводили по три знайомих (реалізували всі три купони для рекрутингу). Вибірка активно розвивалася до 4-ї хвили, а потім почала спадати. Друге зерно привело вдвічі більше учасників, ніж перше. Найчастіше респонденти оцінювали розмір своєї мережі у три особи; спостерігалось кілька десятків викидів з розміром мережі 20–30 осіб.

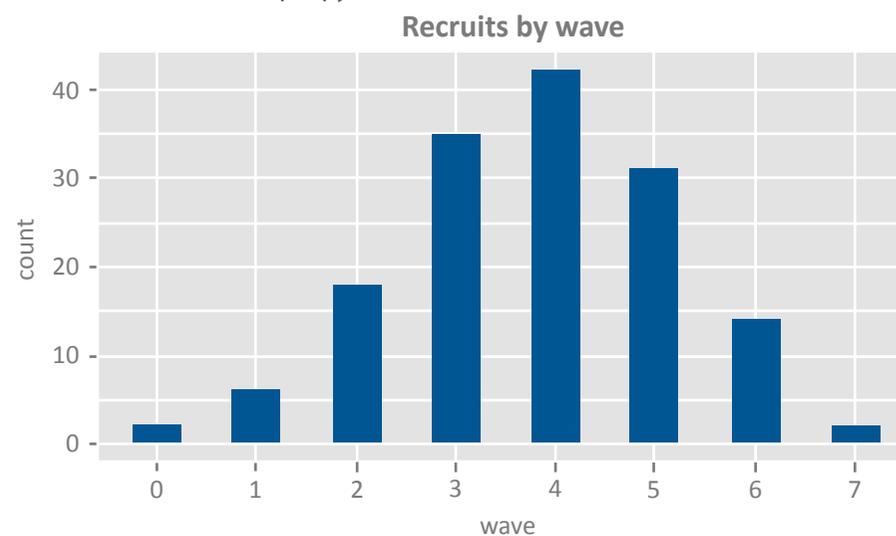
seed
● 1 ● 2

Характеристики вибірки

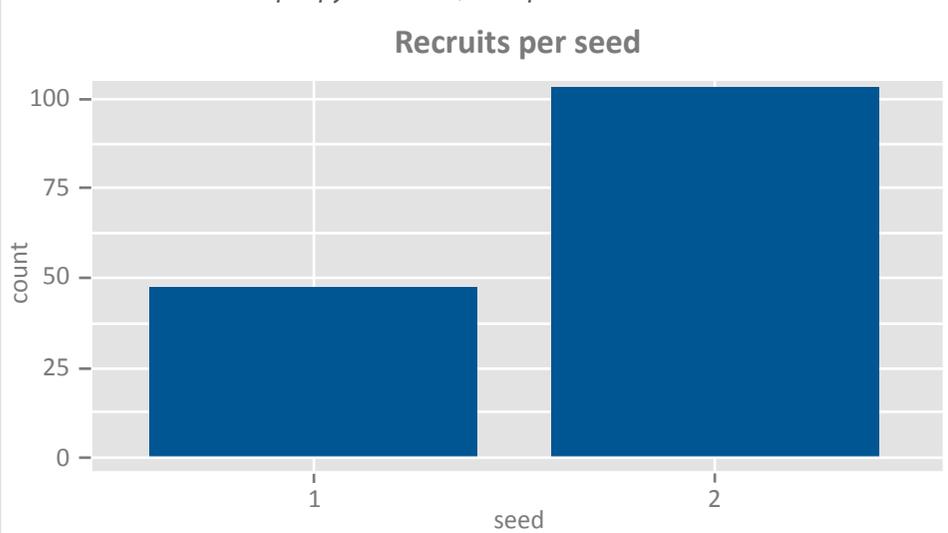
Рис. 14.1. Кількість рекрутованих на одного респондента

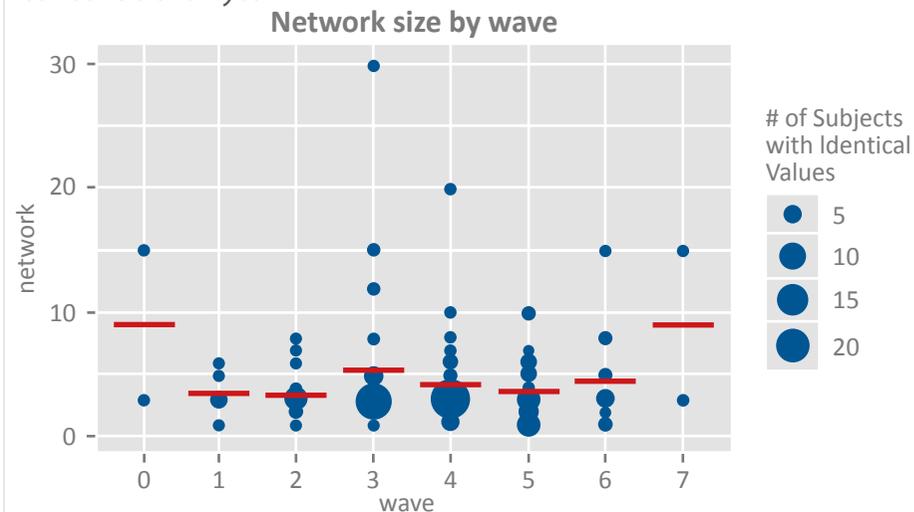
Рис. 14.2. Кількість рекрутованих, за хвилику

Рис. 14.3. Кількість рекрутованих, за зерном

Рис. 14.4. Названий респондентами розмір мережі знайомих, за хвилику опитування

15. Львів

У Львові було залучено 400 респондентів, проте декілька зерен виявилися не результативними, їх було замінено та виключено із подальшого RDS аналізу. Даний аналіз було здійснено на основі відповідей 394 опитуваних.

Середній вік ЛВІН у Львові складав 33,8 років. За зваженою RDS оцінкою, чоловіки у популяції складають переважну більшість (93,8%; ДІ 91,0%-96,5%).

Частка тих, хто був офіційно чи неофіційно одружений або мав постійного партнера, перевищує частку тих, хто неодружений і не мав постійного партнера (64,2% проти 35,8%). Серед респондентів, які мали постійного партнера, 10,9% зазначили, що їхні партнери вживають наркотики ін'єкційним шляхом.

Таблиця 15.1. Соціально-демографічні характеристики ЛВІН (n=394)

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Вік	14–24 роки	12,1	8,5	15,6
	25 років і старше	87,9	84,4	91,5
	Середній вік	33,8	32,0	35,6
Стать	Чоловіча	93,8	91,0	96,5
	Жіноча	6,2	3,5	9,0
Освіта	Початкова	0,8	0,1	1,8
	Базова середня	7,9	5,1	10,7
	Повна середня	69,6	64,7	74,2
	Базова вища	6,4	3,7	9,2
	Повна вища	14,8	11,3	18,4
	Немає відповіді	0,5	0,1	1,0

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Основне заняття	Навчається	1,4	0,4	2,6
	Постійна робота	24,9	20,4	29,4
	Випадкові заробітки	51,4	46,4	56,6
	Не працює	22,3	18,1	26,2
Шлюбний стан	Одружений/Заміжня або має постійного партнера	64,2	59,5	68,9
	Неодружений/Незаміжня і не має постійного партнера	35,8	31,2	40,5
Чи вживає чоловік/дружина або постійний партнер наркотики ін'єкційним шляхом				
	Так	10,9	7,1	14,7
	Ні, але раніше вживав/ла	4,5	2,3	6,6
	Ні, ніколи не вживав/ла	45,7	40,4	50,9
	Не знаю	1,3	0,3	2,4
	Не має постійного партнера	37,6	32,3	42,9
Досвід ув'язнення		43,7	37,8	49,5

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Середній вік початку ініціації вживання наркотиків ін'єкційним шляхом – 22,4 роки (ДІ 21,4-23,3 років), і більшість опитаних мали стаж вживання шість років і більше (64,2%; ДІ 59,0%-69,2%). Середній стаж вживання наркотиків складав 11,3 року. Переважна більшість респондентів вживали коли-небудь наркотики також неін'єкційним шляхом (95,9%; ДІ 93,9%-97,8%) і починали це робити в середньому в 16,9 років.

Більшість ЛВІН вказали, що їхній основний наркотик належить до групи опіатів (96,3%; ДІ 94,3%-98,3%), з них більшість вказали, що це вуличний метадон або бупренорфін (69,9%), 12,7% – екстракт опію, 13,2% – героїн. 2,2% ЛВІН зазначили, що їхній основний наркотик відноситься до групи стимуляторів.

Середній показник частоти вживання наркотичних речовин ін'єкційним шляхом протягом останнього місяця становив 20,6 днів, середній показник за останній тиждень – 5 днів. За останню добу наркотики вживали 86,8% опитаних.

Таблиця 15.2. Профіль щодо вживання наркотиків (n=394)

Характеристика	%	ДІ			Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ				НМ	ВМ
Вік початку вживання ін'єкційних наркотиків	22,4 року	21,4	23,3	→	Стаж вживання ін'єкційних наркотиків:			
					до 2-х років	18,8	14,6	23,0
					3–5 років	17,1	13,1	21,1
					6 і більше років	64,2	59,0	69,2
					Середній стаж (років)	11,3	9,3	13,2
Досвід вживання неін'єкційних наркотиків	95,9	93,9	97,8	→	Середній вік початку вживання неін'єкційних наркотиків	16,9 років	16,4	17,3
Основний наркотик								
Опіати	96,3	94,3	98,3	→	Екстракт опію	12,7	8,3	17,2
					Вуличний метадон / бупренорфін	69,9	64,0	75,9
					Дезоморфін	0,4	0,1	0,9
					Героїн	13,2	8,5	18,0
					Інше з опіатів	-	-	-
Стимулятори	2,2	0,6	3,9	→	Метамфетамін у розчині	0,9	0,1	2,4
					Амфетамін у порошок	0,9	0,2	1,6
					Інше зі стимуляторів	0,4	0,1	1,0
Інший	1,5	0,5	2,5					
Вживав/ла за останню добу наркотики ін'єкційно	86,8	82,8	90,8	→	Кількість разів за останню добу	1,8	1,6	1,9
Вживав/ла за останній тиждень наркотики ін'єкційно	97,6	95,9	99,2	→	Кількість днів за останній тиждень	5,0	4,8	5,3
					Кількість днів за останній місяць	20,6	19,2	22,1

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Більшість опитаних у м. Львові купували наркотик у вже готовому вигляді (80,3%), мали досвід самостійного приготування – 14,6%; для решти його готували або приносили друзі/знайомі. 7,3% респондентів мали передозування протягом останніх 12 міс.

Таблиця 15.3. Профіль щодо вживання наркотиків (n=394)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Спосіб отримання основного наркотику (сума відповідей може не дорівнювати 100%, тому що респонденти могли обирати кілька варіантів)			
Самостійне приготування	14,6	10,8	18,3
Готують / приносять друзі / знайомі	6,1	3,4	8,9
Придбання готового наркотику	80,3	76,0	84,5
Чи змінилася ціна основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	14,6	10,8	18,3
Не змінилася	6,1	3,4	8,9
Змінилася на гірше	79,3	76,0	84,5
Чи змінилася якість основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	1,7	0,2	3,3
Не змінилася	80,9	75,6	83,9
Змінилася на гірше	17,4	13,3	21,5
Чи змінилася доступність основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	17,0	13,6	20,2
Не змінилася	63,0	57,9	67,7
Змінилася на гірше	20,0	15,8	23,8
Досвід передозування за останні 12 міс.	7,3	4,0	10,6

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Більшість респондентів (94,4%; ДІ 91,8%-97,0%) у Львові повідомили про використання стерильного інструментарію під час останньої ін'єкції наркотику. Половина опитаних (44,1%; ДІ 38,6%-49,6%) використовували спільне обладнання або матеріали для розподілу чи приготування наркотику, також близько половини використовували свою голку повторно для іншої ін'єкції (54,7%).

Таблиця 15.4. Ін'єкційна поведінка (за останні 30 днів) (n=394)

За останні 30 днів	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Використовували стерильну голку та шприц під час останньої ін'єкції наркотику	94,4	91,8	97,0
Робив/ла ін'єкцію зі шприца, який до цього використала для ін'єкції інша людина	7,4	5,1	9,7
Використовував/ла свій шприц / голку повторно для ін'єкції іншої дози наркотику	54,7	49,2	60,1
Вживав/ла наркотики ін'єкційно разом з іншими ЛВІН (у той самий час, у тому самому приміщенні)			
Завжди	21,3	17,2	25,4
І разом, і окремо	67,1	62,4	71,8
Ніколи	11,6	8,4	14,9
Віддавав/ла, позичав/ла, продавав/ла свій шприц після того, як зробив/ла ним ін'єкцію собі	6,9	4,4	9,5
Отримував/ла ін'єкцію з уже наповненого шприца і не бачив/ла, як цей шприц наповнювався	18,3	14,3	22,3
Використовував/ла для ін'єкції шприц, з якого потім розподіляли наркотичну речовину в інші шприци для подальшого вживання	10,5	7,5	13,3
Використовував/ла спільне обладнання або матеріали для розподілу чи приготування наркотику	44,1	38,6	49,6

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Таблиця 15.5. Статева поведінка (n=394)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Статеві контакти за останні 12 міс.	91,7	89,3	94,2
Статеві контакти за останні 30 дн.	71,7	67,0	76,3
Загальна кількість статевих партнерів за останні 3 міс.			
Жодного	3,2	1,4	5,0
Один	68,1	62,5	73,6
Два і більше	28,7	23,3	34,2
Середня кількість партнерів за останні 90 дн. (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.)	1,8	1,5	2,1
Використання презерватива під час останнього статевого контакту (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 30 дн.)	47,5	40,1	54,3

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Переважає більшість ЛВІН у Львові (91,7%; ДІ 89,3-94,2%) мали статеві контакти за останні 12 міс.; майже три чверті за останні 30 днів (71,7%; ДІ 67,0%-76,3%). Кожен другий ЛВІН, який мав статеві контакти за останні 30 днів, використовував презерватив під час останнього статевого контакту (47,5%; ДІ 40,1%-54,3%). Серед усіх респондентів 3,2% (ДІ 1,4%-5,0%) не мали статевих партнерів протягом останніх трьох місяців, 68,1% – мали одного.

Серед респондентів, які мали статеві контакти протягом останнього року, за останні 90 днів 80,7% респондентів мали їх із постійним партнером; 31,7% – з випадковим статевим партнером. Комерційні статеві послуги надавали 1,6% респондентів. 41,1% респондентів користувалися презервативом під час останнього статевого контакту з постійним партнером (серед тих, хто мав статеві стосунки з таким партнером), при цьому постійно користувалася презервативом лише п'ята частина опитаних (21,8%; ДІ 16,6%-27,0%). Дві третини ЛВІН використовували презерватив під час останнього статевого контакту з випадковим партнером (67,8%) серед тих, хто мав таких партнерів. Відсоток тих, хто користувався послугами комерційних секс-працівників, склав 5,9% (ДІ 3,2%-8,7%).

Таблиця 15.6. Статева поведінка (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.) (n=366)

Тип партнера	%	ДІ		Використання презерватива під час останнього статевого контакту	Використання презерватива протягом останніх 3 міс.		
		НМ	ВМ		постійно	не постійно	ніколи
Постійний партнер	80,7	76,4	85,0	41,1	21,8	31,7	46,5
				34,6–47,8	16,6–27,0	25,7–37,8	39,8–53,2
Випадковий партнер	31,7	26,7	36,7	67,8	55,7	26,0	18,3
				61,0–74,8	47,0–64,3	17,8–34,2	12,6–24,1
Комерційний партнер (купував/ла послуги)	5,9	3,2	8,7	–	–	–	–
Комерційний партнер (продавав/ла послуги)	1,6	0,2	2,9	–	–	–	–

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

24,7% повідомили, що отримували шприци та голки безкоштовно протягом останніх 12 місяців, 29,8% – отримували презервативи за той самий період. Більшість респондентів купували шприци та голки за останні 30 днів самостійно (97,7%), третина (32,5%) – презервативи.

5,1% ЛВІН повідомили, що мали досвід отримання ЗПТ.

Таблиця 15.7. Користування послугами зі зменшення шкоди щодо вживання ін'єкційних наркотиків (n=394)

Характеристика серед усіх респондентів:	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Отримував/ла протягом останніх 12 міс. стерильні голки / шприци від працівників інформаційно-просвітницьких програм, на пункті обміну шприців тощо:			
Шприци/голки	24,7	19,6	29,9
Презервативи	29,8	24,9	34,8
Купував/ла самостійно протягом останніх 30 дн.			
Шприци/голки	97,7	96,3	99,0
Презервативи	32,5	26,9	38,0
Отримував/ла ЗПТ			
Коли-небудь у житті	5,1	2,2	7,9
Отримує зараз	1,7	0,1	3,6

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Третина усіх ЛВІН у Львові (32%; ДІ 26,3%-37,7%) тестувалися протягом останніх 12 місяців на ВІЛ та отримали результат. З них 20,6% повідомили, що результат був позитивний, 70,5% – що результат був негативний, решта відмовилася відповідати (8,9%).

Таблиця 15.8. Тестування на ВІЛ та отримання послуг для ЛЖВ (n=394)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Проходив/ла тестування на ВІЛ протягом останніх 12 міс. та отримали результат	32,0	26,3	37,7
З них результат тесту:			
позитивний	20,6*	–	–
негативний	70,5*	–	–
відмова від відповіді	8,9*	–	–
Серед ВІЛ-інфікованих, хто знав про свій ВІЛ-статус:			
перебувають на обліку в Центрі СНІДу	15,0*	–	–
приймають АРТ	9,1*	–	–

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

*Розраховано у програмі SPSS зі зважуванням.

З усіх ВІЛ-позитивних, за результатами тестування швидкими тестами ЛВІН, 40,7% знали про свій ВІЛ-позитивний статус, 32,6% перебували на обліку в Центрі СНІДу і 24,4% приймали АРТ.

Рис. 15.1. Частка ВІЛ-позитивних, за результатом швидкого тесту ЛВІН, які знали про свій статус, перебували на обліку в Центрі СНІДу та приймали АРТ.

Розраховано у програмі SPSS без зважування. Абсолютна кількість позитивних результатів тесту на ВІЛ – 86 (100%).

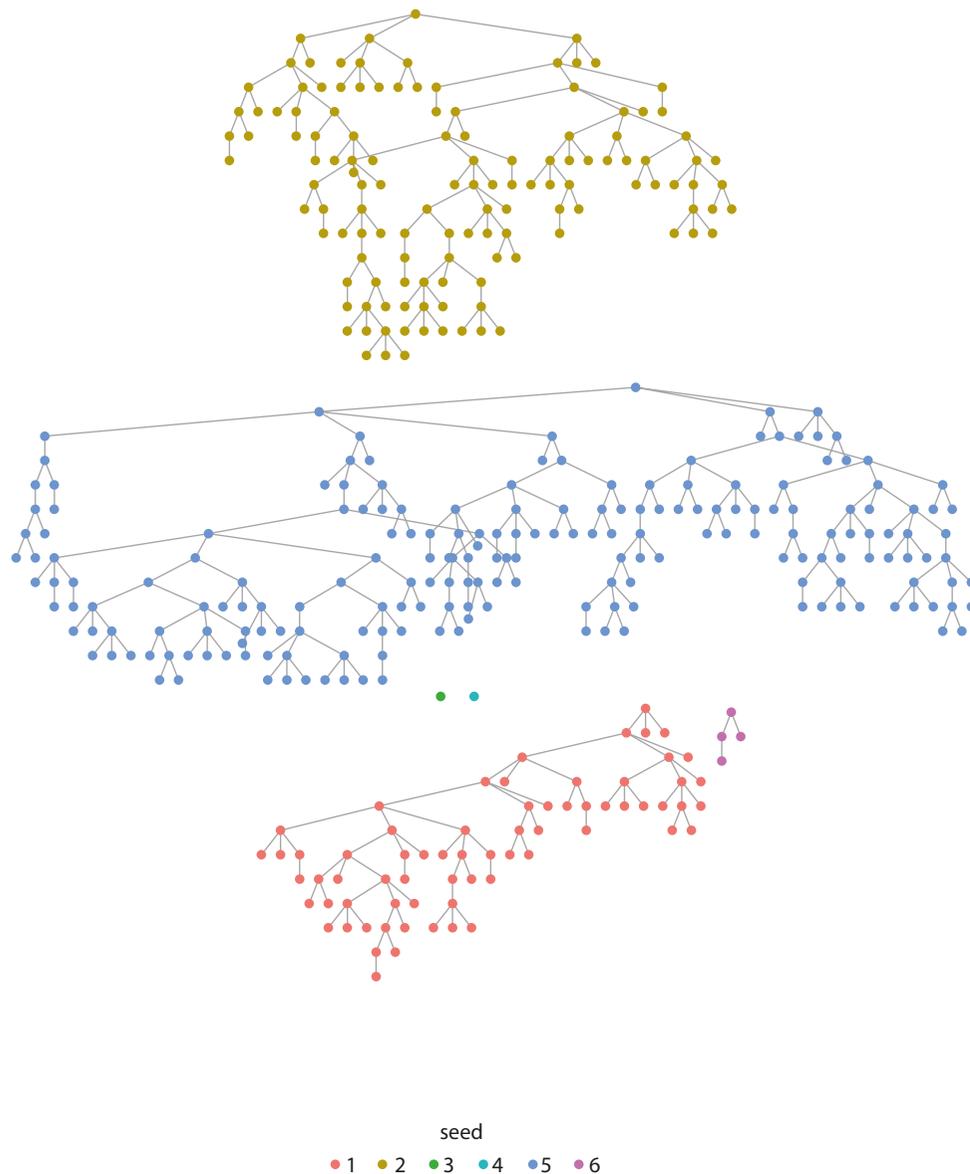
За результатами тестування швидкими тестами, п'ята частина усіх ЛВІН у Львові мають ВІЛ (21,4%; ДІ 16,4%-26,6%), більше половини інфіковані гепатитом С (55,7%; ДІ 49,7%-61,9%), 3,0% (ДІ 1,3%-4,8%) – гепатитом В, 1,7% (ДІ 0,2%-3,2%) – сифілісом.

Таблиця 15.9. Поширеність ВІЛ, ВГС, ВГВ та сифілісу серед ЛВІН, за результатами тестування швидкими тестами (n=394)

Тест	% позитивних результатів	ДІ	
		НМ	ВМ
ВІЛ	21,4	16,4	26,6
ВГС	55,7	49,7	61,9
ВГВ	3,0	1,3	4,8
Сифіліс	1,7	0,2	3,2

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Рекрутинговий ланцюг

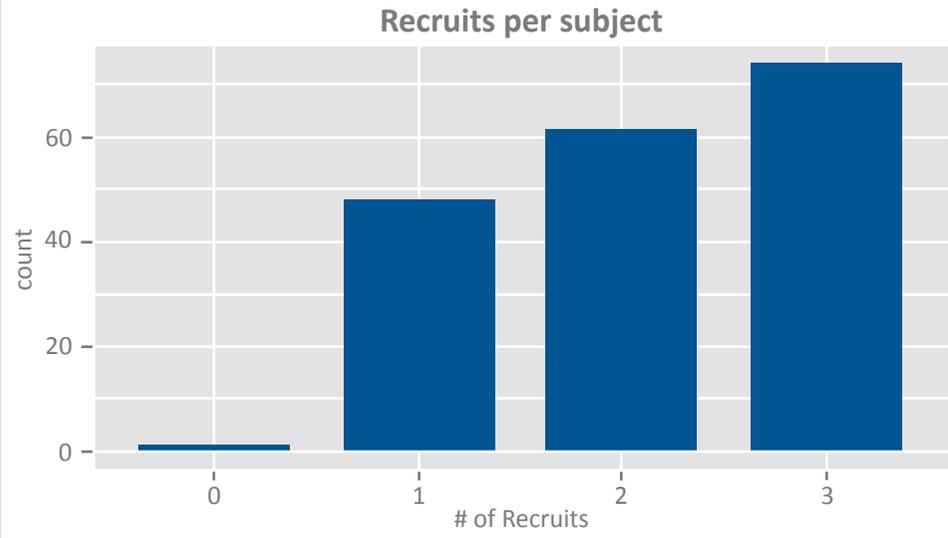
Характеристики первинних респондентів

№ зерна	Вік	Стать	ВІЛ-статус	Види наркотиків	Стаж вживання наркотиків	Статус клієнта НУО
1	19	Жіноча	Негативний	Опіати	2	Не клієнт
2	21	Чоловіча	Негативний	Опіати	7	Клієнт
3	23	Чоловіча	Негативний	Стимулятори	7	Клієнт
4	23	Чоловіча	Негативний	Опіати	8	Клієнт
5	24	Чоловіча	Позитивний	Опіати	8	Не клієнт
6	20	Чоловіча	Негативний	Опіати	2	Не клієнт

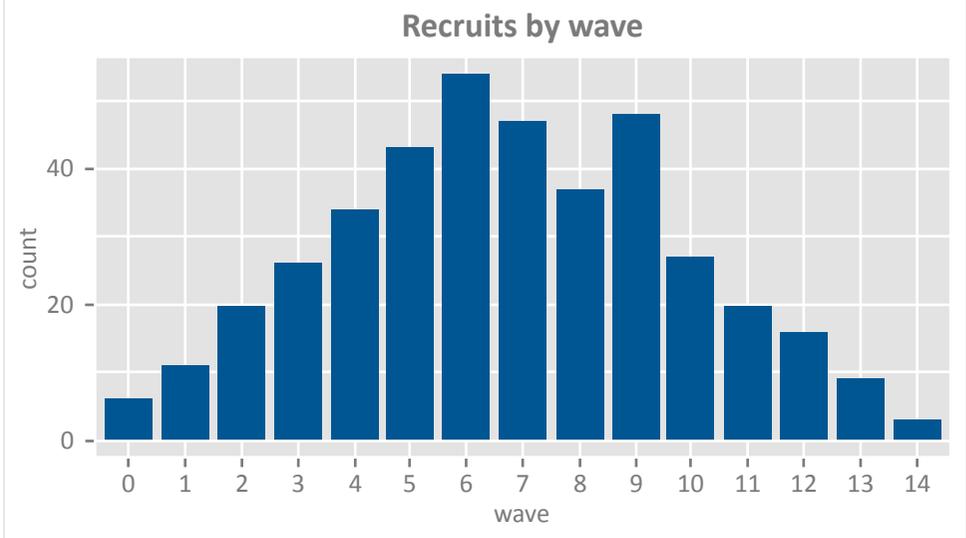
Приблизно однакова кількість респондентів реалізувала по одному, два і три купони для рекрутингу. Вибірка розвивалася до 9-ї хвили, потім стала спадати. Останньою хвилиною стала 14-та. Вибірка починалася з чотирьох зерен, проте через те, що третє і четверте не розвивалися, їх було замінено. З нових зерен п'яте привело половину всіх учасників; шосте – кілька знайомих. Другу половину вибірки наповнили перше і друге зерна. В середньому учасники оцінювали розмір своєї мережі у чотири особи; викидів не було.

Характеристики вибірки

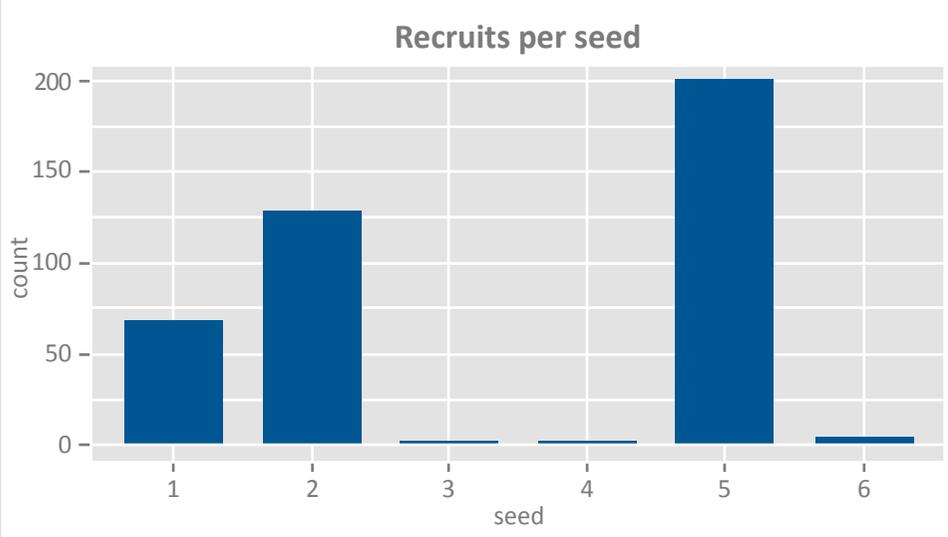
Рис. 15.2. Кількість рекрутованих на одного респондента

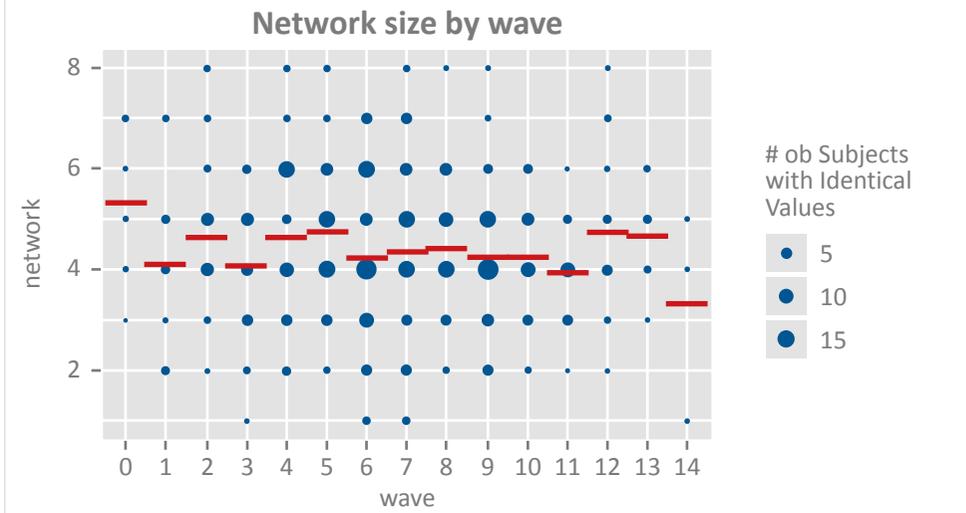
Рис. 15.3. Кількість рекрутованих, за хвилею

Рис. 15.4. Кількість рекрутованих, за зерном

Рис. 15.5. Названий респондентами розмір мережі знайомих, за хвилею опитування

16. Миколаїв

Середній вік ЛВІН у Миколаєві (n=500) склав 35,9 року. За зваженою RDS оцінкою у популяції ЛВІН переважають чоловіки (83,7%; ДІ 80,0%-87,4%).

Більше половини респондентів мали повну середню освіту (59,5%), ще майже чверть – базову середню освіту (23,4%). Більше половини учасників мали випадкові заробітки (53,0%), більше чверті – постійну роботу (27,4%), при цьому 19,6% респондентів – безробітні.

Таблиця 16.1. Соціально-демографічні характеристики ЛВІН (n=500)

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Вік	14–24 роки	4,6	2,6	6,6
	25 років і старше	95,4	93,4	97,4
	Середній вік	35,9 років	34,6	37,2
Стать	Чоловіча	83,7	80,0	87,4
	Жіноча	16,3	12,6	20,0
Освіта	Початкова	2,9	0,2	5,5
	Базова середня	23,4	19,3	27,5
	Повна середня	59,5	54,4	64,5
	Базова вища	8,0	5,0	11,0
	Повна вища	6,2	4,0	8,2

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Основне заняття	Навчається	-	-	-
	Постійна робота	27,4	22,7	32,0
	Випадкові заробітки	53,0	47,8	58,1
	Не працює	19,6	15,9	23,5
Шлюбний стан	Одружений/Заміжня або має постійного партнера	51,7	47,0	56,6
	Неодружений/Незаміжня і не має постійного партнера	48,3	43,5	53,1
Чи вживає чоловік/дружина або постійний партнер наркотики ін'єкційним шляхом				
	Так	17,4	13,2	21,5
	Ні, але раніше вживав/ла	3,9	1,9	5,8
	Ні, ніколи не вживав/ла	29,8	24,4	35,4
	Не має постійного партнера	48,9	43,2	54,4
Досвід ув'язнення		53,5	48,5	58,5

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Спостерігаються майже рівні частки тих, хто був офіційно чи неофіційно одружений або мав постійного партнера (51,7%), та тих, хто неодружений і не мав постійного партнера (48,3%). Загалом із ЛВІН у Миколаєві 17,4% мали постійних статевих партнерів, які вживали ін'єкційні наркотики.

В середньому ЛВІН у Миколаєві починали вживати наркотики ін'єкційно у віці 20 років (ДІ 19,4-20,5 років). Більшість ЛВІН на момент дослідження мали стаж вживання шість років і більше (80,8%; ДІ 76,5%-85,1%). Середній стаж вживання наркотиків складав 16,1 років. Більшість вказала на те, що вживали наркотики також неін'єкційним шляхом. Перша така спроба відбувалася в середньому у 16 років.

Переважає більшість ЛВІН у Миколаєві назвали опіоїдний наркотик як свій основний (99,3%; ДІ 98,7%-99,8%), з них 98,6% вживають екстракт опію.

В середньому наркотики вживали ін'єкційно 23,6 днів на місяць, 5,6 днів на тиждень. За останню добу вживали ін'єкційні наркотики 87,1% опитаних, в середньому – 1,7 разів.

Таблиця 16.2. Профіль щодо вживання наркотиків (n=500)

Характеристика	%	ДІ			Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ				НМ	ВМ
Вік початку вживання ін'єкційних наркотиків	20,0 років	19,4	20,5	→	Стаж вживання ін'єкційних наркотиків:			
					до 2-х років	8,5	5,3	11,7
					3–5 років	10,7	7,8	13,5
					6 і більше років	80,8	76,5	85,1
					Середній стаж (років)	16,1	14,3	17,9
Досвід вживання неін'єкційних наркотиків	47,0	41,7	52,4	→	Середній вік початку вживання неін'єкційних наркотиків	16,1 року	14,3	17,9
Основний наркотик								
Опіати	99,3	98,7	99,8	→	Екстракт опію	98,6	97,6	99,6
					Вуличний метадон / бупренорфін	0,3	0,1	0,8
					Дезоморфін	-	-	-
					Героїн	0,3	0,1	1,0
					Інше з опіатів	-	-	-
Стимулятори	0,7	0,2	1,3	→	Метамфетамін у розчині	0,3	0,1	0,6
					Амфетамін у порошок	0,5	0,1	0,9
					Інше зі стимуляторів	-	-	-
Інший	0,0	-	-					
Вживав/ла за останню добу наркотики ін'єкційно	87,1	83,4	90,7	→	Кількість разів за останню добу	1,7	1,6	1,8
Вживав/ла за останній тиждень наркотики ін'єкційно	99,5	99,0	99,9	→	Кількість днів за останній тиждень	5,6	5,4	5,8
					Кількість днів за останній місяць	23,6	22,8	24,4

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Більшість опитаних у Миколаєві купували наркотик у готовому вигляді (81,4%); кожен п'ятий із респондентів самостійно готував наркотик. 2,8% респондентів мали передозування протягом останніх 12 міс.

Таблиця 16.3. Профіль щодо вживання наркотиків (n=500)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Спосіб отримання основного наркотику (сума відповідей може не дорівнювати 100%, тому що респонденти могли обирати кілька варіантів)			
Самостійне приготування	20,3	16,5	24,2
Готують / приносять друзі / знайомі	1,2	0,1	2,4
Придбання готового наркотику	81,4	77,6	85,2
Чи змінилася ціна основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	2,4	1,0	3,8
Не змінилася	64,1	57,9	67,1
Змінилася на гірше	33,5	28,5	37,4
Чи змінилася якість основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	0,8	0,1	1,4
Не змінилася	49,4	42,1	52,7
Змінилася на гірше	49,8	43,6	54,0
Чи змінилася доступність основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	5,3	3,0	7,4
Не змінилася	58,2	52,5	61,9
Змінилася на гірше	36,5	30,8	40,2
Досвід передозування за останні 12 міс.	2,8	0,4	5,1

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

98,4 відсотка (ДІ 97,4%-99,4%) усіх ЛВІН у Миколаєві повідомили про використання стерильного інструментарію під час останньої ін'єкції наркотику. При цьому кожен п'ятий із респондентів використовував свій шприц або голку повторно для ін'єкції іншої дози наркотику (23,9%). 40% респондентів отримували за останні 30 днів хоча б один раз ін'єкцію з уже наповненого шприца і не бачили, як шприц наповнювали, майже третина (27,1%) завжди вживала наркотики ін'єкційно разом з іншими ЛВІН.

Таблиця 16.4. Ін'єкційна поведінка (за останні 30 днів) (n=500)

За останні 30 днів	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Використовували стерильну голку та шприц під час останньої ін'єкції наркотику	98,4	97,4	99,4
Робив/ла ін'єкцію зі шприца, який до цього використала для ін'єкції інша людина	2,1	0,7	3,5
Використовував/ла свій шприц / голку повторно для ін'єкції іншої дози наркотику	23,9	19,8	28,1
Вживав/ла наркотики ін'єкційно разом з іншими людьми (у той самий час, у тому самому приміщенні)			
Завжди	27,1	22,9	31,3
І разом, і окремо	53,5	48,7	58,3
Ніколи	19,4	15,2	23,6
Віддавав/ла, позичав/ла, продавав/ла свій шприц після того, як зробив/ла ним ін'єкцію собі	2,0	0,7	3,3
Отримував/ла ін'єкцію в уже наповненому шприці і не бачив/ла, як цей шприц наповнювався	40,0	34,8	45,2
Використовував/ла для ін'єкції шприц, з якого потім розподіляли наркотичну речовину в інші шприци для подальшого вживання	5,4	3,0	7,8
Використовував/ла спільне обладнання або матеріали для розподілу або приготування наркотику	13,7	10,4	17,0

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Таблиця 16.5. Статева поведінка (n=500)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Статеві контакти за останні 12 міс.	68,1	63,9	72,4
Статеві контакти за останні 30 дн.	54,9	50,3	59,6
Загальна кількість статевих партнерів за останні 3 міс.			
Жодного	35,3	30,8	39,7
Один	50,2	45,7	54,6
Два і більше	14,6	11,1	18,1
Середня кількість партнерів за останні 90 дн. (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.)	1,9	1,4	2,4
Використання презерватива під час останнього статевого контакту (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 30 дн.)	43,9	38,0	49,7

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Таблиця 16.6. Статева поведінка (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.) (n=304)

Тип партнера	%	ДІ		Використання презерватива під час останнього статевого контакту	Використання презерватива протягом останніх 3 міс.		
		НМ	ВМ		постійно	не постійно	ніколи
Постійний партнер	76,5	71,0	81,9	39,4	34,2	16,0	49,7
				33,3–45,4	28,1–40,5	11,1–20,9	43,1–56,3
Випадковий партнер	28,4	23,1	33,8	74,2	66,0	18,2	15,8
				64,6–83,8	58,0–74,3	15,6–20,9	7,7–23,6
Комерційний партнер (купував/ла послуги)	2,3	0,6	4,1	-	-	-	-
Комерційний партнер (продавав/ла послуги)	1,1	0,1	2,2	-	-	-	-

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа

68,1 відсотка (ДІ 63,9%-72,4%) ЛВІН у Миколаєві мали статеві контакти за останні 12 міс., більше половини – за останні 30 днів (54,9%; ДІ 50,3%-59,6%). Майже половина респондентів, які мали статеві контакти за останні 30 днів, використовували презерватив під час останнього статевого контакту (43,9%; ДІ 38,0%-49,7%). Серед усіх опитаних третина (35,3%; ДІ 30,8%-39,7%) не мали статевих партнерів протягом останніх трьох місяців, половина (50,2%) – мали одного.

Серед респондентів, які мали статеві контакти протягом останнього року, три чверті мали їх із постійним партнером (76,5%) за останні 90 днів; при цьому 28,4% респондентів – із випадковим статевим партнером. Комерційні статеві послуги надавали 1,1% респондентів. Більше третини опитаних (39,4%) користувалися презервативом під час останнього статевого контакту з постійним партнером (серед тих, хто мав статеві стосунки з таким партнером) і три чверті (74,2%) – з випадковим партнером серед тих, хто мав таких партнерів. Відсоток тих, хто користувався послугами працівників комерційного сексу, склав 2,3% (ДІ 0,6%-4,1%).

26% учасників повідомили, що отримували шприци або голки безкоштовно протягом останніх 12 місяців. Презервативи отримували 25% ЛВІН. Більшість респондентів також мали практику покупки шприців та голок за останні 30 днів (83,4%), 16,4% – купували презервативи.

Кожен десятий ЛВІН отримував ЗПТ коли-небудь у житті (11,8%) і лише 2,2% респондентів повідомили, що отримували ЗПТ на час проведення дослідження.

Таблиця 16.7. Користування послугами зі зменшення шкоди щодо вживання ін'єкційних наркотиків (n=500)

Характеристика серед усіх респондентів:	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Отримував/ла протягом останніх 12 міс. стерильні голки / шприци від працівників інформаційно-просвітницьких програм, на пункті обміну шприців тощо			
Шприци/голки	26,3	21,4	31,2
Презервативи	24,7	19,7	29,8
Купував/ла самостійно протягом останніх 30 дн.			
Шприци/голки	83,4	79,7	87,1
Презервативи	16,4	12,7	20,1
Отримував/ла ЗПТ			
Коли-небудь у житті	11,8	8,5	15,1
Отримує зараз	2,2	0,7	3,6

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

38,6% ЛВІН у Миколаєві тестувалися протягом останніх 12 міс. на ВІЛ та отримали результат (ДІ 33,3%-43,9%). З них 19% зазначили, що результат був позитивний, 59,3% – що результат негативний, решта респондентів відмовилася відповідати (21,7%).

Таблиця 16.8. Тестування на ВІЛ та отримання послуг для ЛЖВ (n=500)

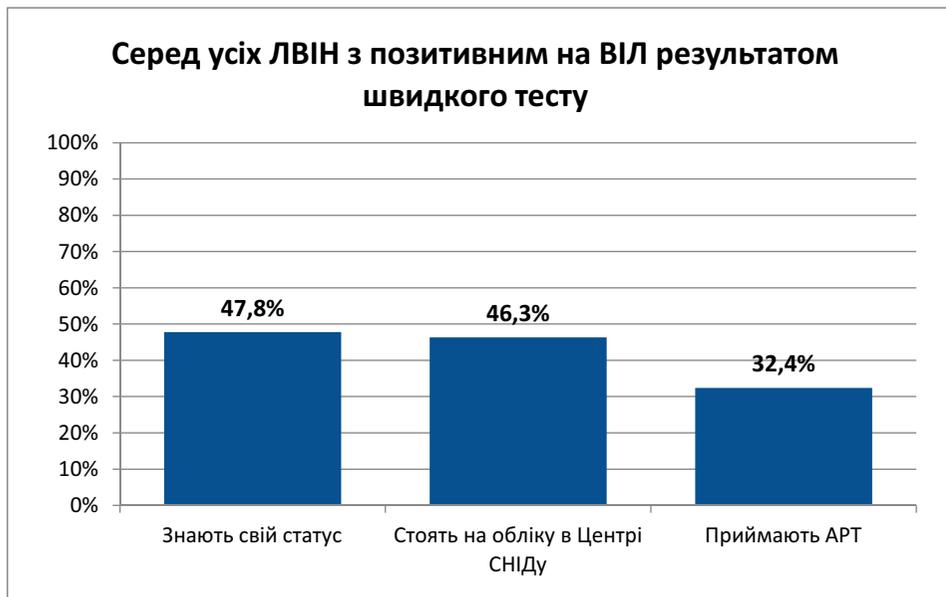
Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Проходив/ла тестування на ВІЛ протягом останніх 12 міс. та отримали результат	38,6	33,3	43,9
З них результат тесту:			
позитивний	19,0	14,6	23,4
негативний	59,3	54,1	64,5
відмова від відповіді	21,7	17,7	25,9
Серед ВІЛ-інфікованих, хто знав про свій ВІЛ-статус:			
перебували на обліку в Центрі СНІДу	97,9*	–	–
приймали АРТ	70,2*	–	–

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

*Розраховано у програмі SPSS.

Майже половина тих, хто отримав позитивний результат на ВІЛ за результатами тестування швидкими тестами, знали про свій ВІЛ-статус (47,8%), майже всі з них (46,3%) стояли на обліку в Центрі СНІДу, та 32,4% з усіх виявлених ВІЛ-інфікованих приймали АРТ.

Рис. 16.1. Частка ВІЛ-позитивних, за результатом швидкого тесту ЛВІН, які знали про свій статус, перебували на обліку в Центрі СНІДу та приймали АРТ.

Розраховано у програмі SPSS без зважування. Абсолютна кількість позитивних результатів тесту на ВІЛ – 136 (100%).

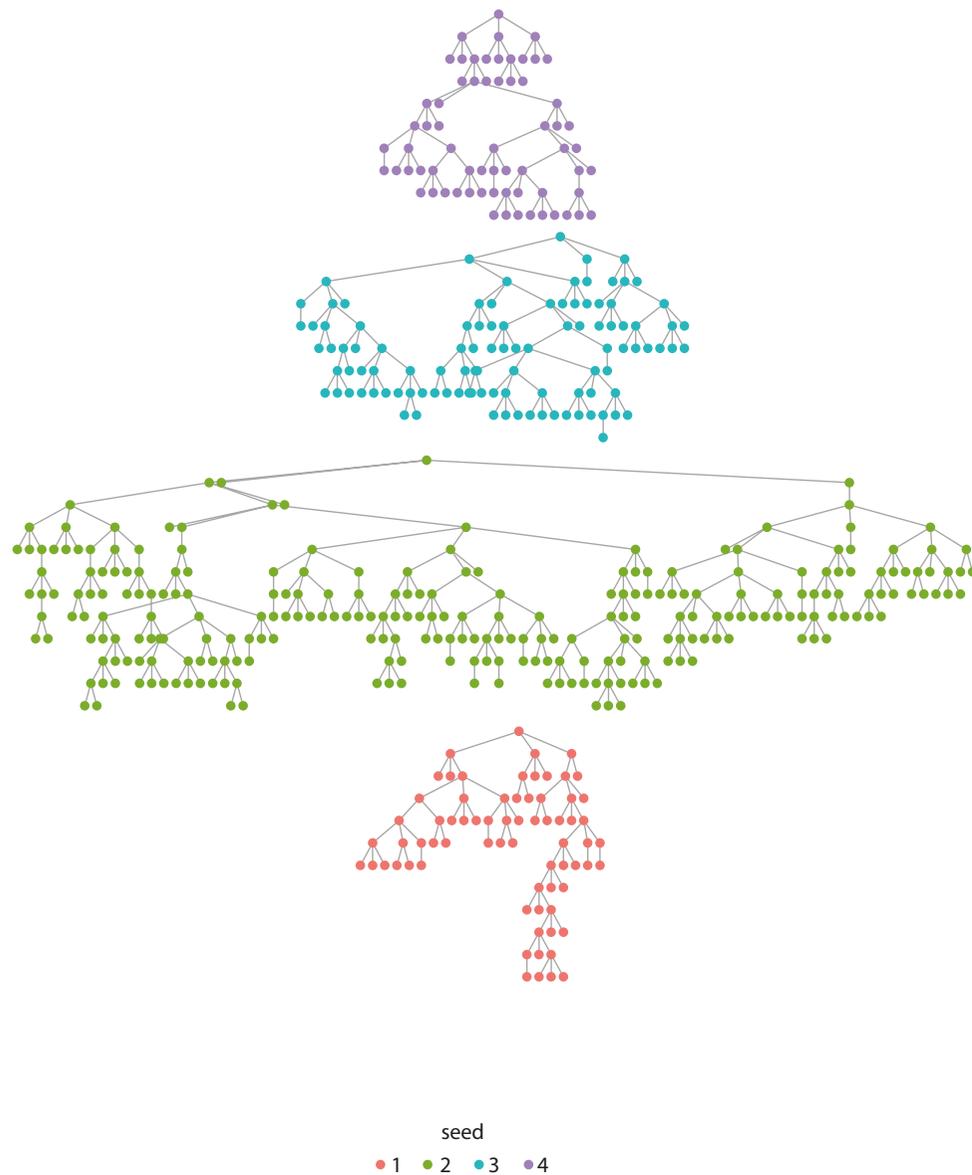
За результатами тестування швидкими тестами, майже третина ЛВІН у Миколаєві мають ВІЛ (27,8%; ДІ 22,8%-32,8%), половина інфіковані гепатитом С (51,5%; ДІ 46,9%-56,1%), 9,7% (ДІ 7,0%-12,4%) – гепатитом В, у 2,6% (ДІ 1,3%-3,9%) виявлено сифіліс.

Таблиця 16.9. Поширеність ВІЛ, ВГС, ВГВ та сифілісу серед ЛВІН, за результатами тестування швидкими тестами (n=400)

Тест	% позитивних результатів	ДІ	
		НМ	ВМ
ВІЛ	27,8	22,8	32,8
ВГС	51,5	46,9	56,1
ВГВ	9,7	7,0	12,4
Сифіліс	2,6	1,3	3,9

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Рекрутинговий ланцюг

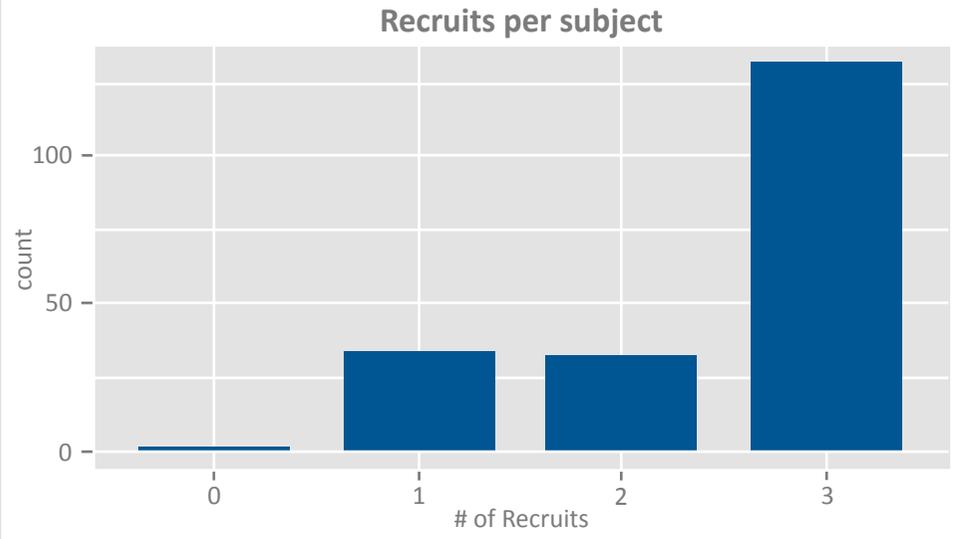
Характеристики первинних респондентів

№ зерна	Вік	Стать	ВІЛ-статус	Види наркотиків	Стаж вживання наркотиків	Статус клієнта НУО
1	24	Чоловіча	Негативний	Опіати	9	Клієнт
2	21	Чоловіча	Негативний	Стимулятори	4	Клієнт
3	19	Чоловіча	Негативний	Опіати	2	Не клієнт
4	23	Жіноча	Негативний	Опіати	6	Клієнт

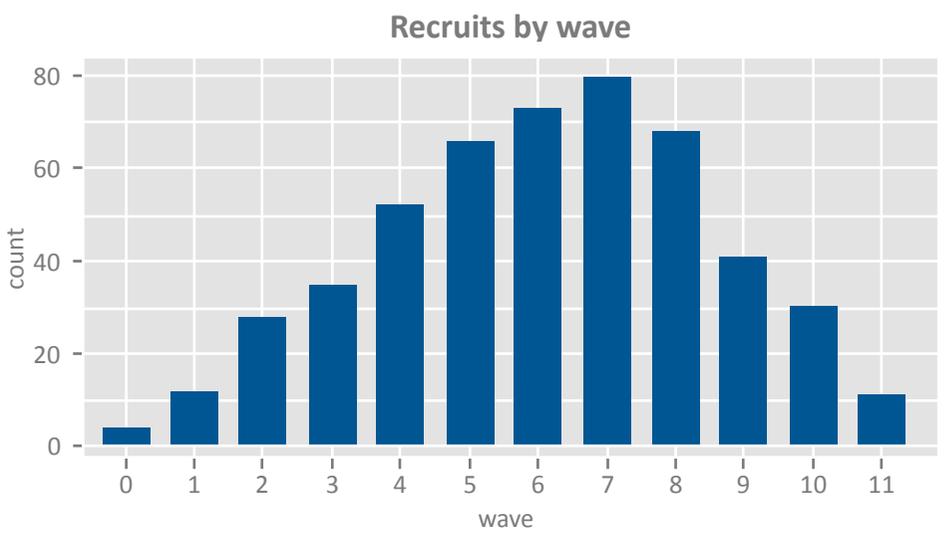
Більшість рекрутерів приводили по три знайомих (реалізували всі три купони для рекрутингу). Вибірка розвивалася до 7-ї хвили, потім почала спадати і завершилася 11-ю хвилиною. Друге зерно привело трохи більше половини вибірки, решта три привели більш-менш порівну учасників. У середньому респонденти оцінювали розмір своєї мережі у дев'ять осіб; викиди складали учасники з розміром мережі від 50 до 100 осіб.

Характеристики вибірки

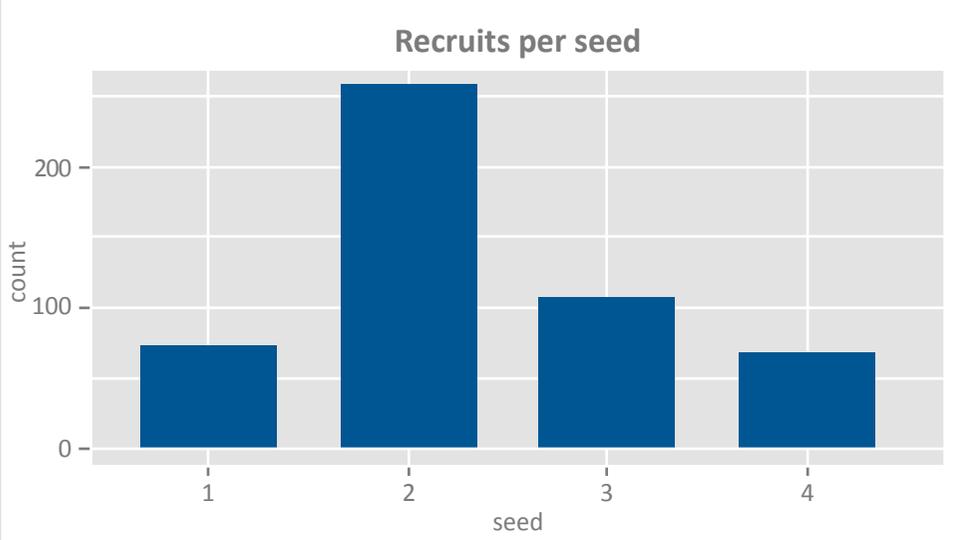
Рис. 16.2. Кількість рекрутованих на одного респондента

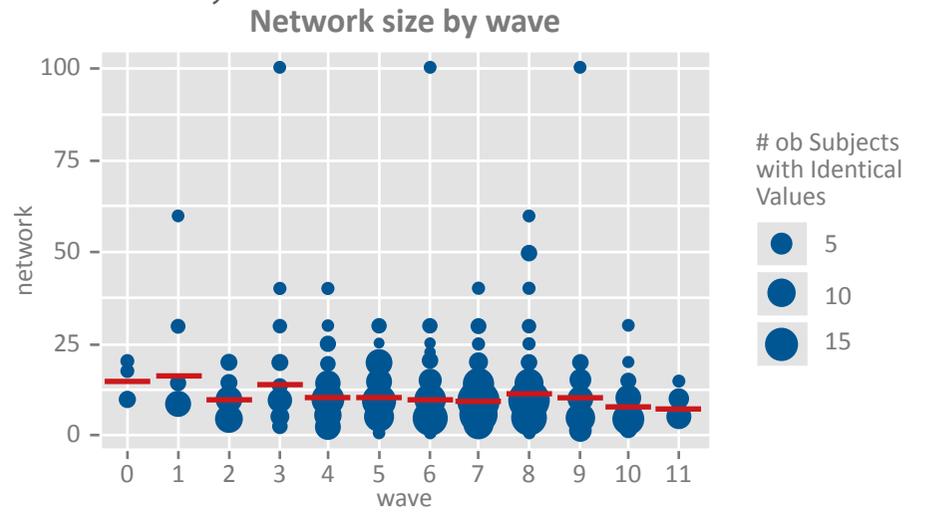
Рис. 16.3. Кількість рекрутованих, за хвилику

Рис. 16.4. Кількість рекрутованих, за зерном

Рис. 16.5. Названий респондентами розмір мережі знайомих, за хвилику опитування

17. Одеса

Середній вік ЛВІН в Одесі (n=450) склав майже 37 років. За зваженою RDS оцінкою, жінки у популяції ЛВІН в Одесі складають четверту частину (24,7%; ДІ 20,8%-28,7%).

Половина ЛВІН мали повну середню освіту (51,6%), ще п'ята частина – базову середню освіту (18,0%). Майже третина мали вищу освіту (14,2% – базову вищу, і 12,5% – повну вищу). Більшість респондентів мали випадкові заробітки (72,0%), при цьому 15,2% респондентів – безробітні.

Майже рівні частки ЛВІН спостерігаються залежно від сімейного стану: 46% ЛВІН офіційно чи неофіційно одружені або мають постійного партнера та 54% ЛВІН неодружені й не мають постійного партнера. Загалом з усієї вибірки 30% ЛВІН мають постійних статевих партнерів, які вживають ін'єкційні наркотики.

Таблиця 17.1. Соціально-демографічні характеристики ЛВІН (n=450)

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Вік	14–24 роки	7,8	5,2	10,5
	25 років і старше	92,2	89,5	94,8
	Середній вік (роки)	36,7 років	35,6	37,8
Стать	Чоловіча	75,3	71,3	79,2
	Жіноча	24,7	20,8	28,7
Освіта	Початкова	3,7	1,7	5,5
	Базова середня	18,0	14,1	21,9
	Повна середня	51,6	46,8	56,5
	Базова вища	14,2	10,7	17,7
	Повна вища	12,5	9,5	15,5

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Основне заняття	Навчається	0,5	0,1	1,0
	Постійна робота	12,3	8,8	16,0
	Випадкові заробітки	72,0	67,5	76,6
	Не працює	15,2	11,2	19,3
Шлюбний стан	Одружений/Заміжня або має постійного партнера	46,0	40,4	51,5
	Неодружений/Незаміжня і не має постійного партнера	54,0	48,5	59,7
Чи вживає чоловік/дружина або постійний партнер наркотики ін'єкційним шляхом				
	Так	30,4	24,9	36,1
	Ні, але раніше вживав/ла	0,9	0,1	1,8
	Ні, ніколи не вживав/ла	9,3	6,7	11,8
	Не знаю	4,6	2,8	6,3
	Не має постійного партнера	54,8	48,6	61,0
Досвід ув'язнення		42,1	36,6	47,7

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

В середньому ЛВІН в Одесі починали вживати наркотики ін'єкційно у віці 22,8 років (ДІ 22,0-23,6 року) та більшість на момент дослідження мали ін'єкційний стаж 6 років і більше (79,3%; ДІ 75,0%-83,5%). Середній стаж вживання наркотиків складав 13,9 років. Більшість ЛВІН також практикували вживання наркотиків неін'єкційним шляхом. Перша спроба відбувалася в середньому в 17 років.

Три четвертих усіх ЛВІН в Одесі назвали опіоїдний наркотик як свій основний (76,3%; ДІ 72,2%-80,4%), з них 69,7% вживають екстракт опію, 6,0% – дезоморфін. Майже чверть респондентів вживали стимулятори (23,2%; ДІ 19,2%-27,3%), переважно метамфетамін у розчині (14,2%).

В середньому наркотики вживали ін'єкційно 18,9 днів на місяць, 4,3 днів на тиждень. За останню добу наркотики вводили 82,4% усіх опитаних, у середньому 1,4 рази.

Таблиця 17.2. Профіль щодо вживання наркотиків (n=450)

Характеристика	%	ДІ			Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ				НМ	ВМ
Вік початку вживання ін'єкційних наркотиків (роки)	22,8 року	22,0	23,6	→	Стаж вживання ін'єкційних наркотиків:			
					до 2-х років	6,8	4,3	9,3
					3–5 років	13,9	10,4	17,5
					6 і більше років	79,3	75,0	83,5
					Середній стаж (роки)	13,9	12,6	15,1
Досвід вживання неін'єкційних наркотиків	81,6	77,5	85,7	→	Середній вік початку вживання неін'єкційних наркотиків (роки)	17,4 років	16,9	18,0
Основний наркотик								
Опіати	76,3	72,2	80,4	→	Екстракт опію	69,7	64,4	74,8
					Вуличний метадон / бупренорфін	0,6	0,1	1,3
					Дезоморфін	6,0	2,7	9,3
					Героїн	0,1	0,1	0,3
					Інше з опіатів	-	-	-
Стимулятори	23,2	19,2	27,3	→	Метамфетамін у розчині	14,2	11,1	17,3
					Амфетамін у порошку	0,5	0,0	0,9
					Інше зі стимуляторів	8,6	4,6	12,6
Інший	0,5	0,2	1,1					
Вживав/ла за останню добу наркотики ін'єкційно	82,4	77,9	86,9	→	Кількість разів за останню добу	1,4	1,3	1,4
Вживав/ла за останній тиждень наркотики ін'єкційно	99,0	98,0	99,9	→	Кількість днів за останній тиждень	4,3	4,0	4,5
					Кількість днів за останній місяць	18,9	17,8	20,0

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Більшість опитаних купували наркотик у готовому вигляді (88,4%); решта самостійно його готували або їм приносили друзі/знайомі. 6,5% респондентів мали передозування протягом останніх 12 місяців.

Таблиця 17.3. Профіль щодо вживання наркотиків (n=450)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Спосіб отримання основного наркотику (сума відповідей може не дорівнювати 100%, тому що респонденти могли обирати кілька відповідей)			
Самостійне приготування	11,1	8,2	13,9
Готують / приносять друзі / знайомі	13,0	9,6	16,4
Придбання готового наркотику	88,4	85,4	91,3
Чи змінилася ціна основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	0,0	-	-
Не змінилася	10,6	7,1	13,7
Змінилася на гірше	89,4	86,0	92,7
Чи змінилася якість основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	0,9	0,1	1,7
Не змінилася	14,6	10,6	18,1
Змінилася на гірше	84,5	80,5	88,3
Чи змінилася доступність основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	3,2	1,2	5,3
Не змінилася	25,4	20,8	29,7
Змінилася на гірше	71,4	66,9	75,7
Досвід передозувань за останні 12 міс.	6,5	4,3	8,7

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

87,8 відсотків (ДІ 84,9%-90,7%) усіх ЛВІН в Одесі повідомили про використання стерильного інструментарію під час останньої ін'єкції наркотику. Близько половини використовували свою голку повторно для іншої ін'єкції (43,9%). Більшість респондентів (83,2%) отримували за останні 30 днів хоча б один раз ін'єкцію в уже наповненому шприці і не бачили, як його наповнювали, п'ята частина (19,2%) робили ін'єкцію зі шприца, який до цього використала інша людина.

Таблиця 17.4. Ін'єкційна поведінка (за останні 30 днів) (n=450)

За останні 30 днів	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Використовували стерильну голку та шприц під час останньої ін'єкції наркотику	87,8	84,9	90,7
Робив/ла ін'єкцію зі шприца, який до цього використала для ін'єкції інша людина	19,2	15,5	23,0
Використовував/ла свій шприц / голку повторно для ін'єкції іншої дози наркотику	43,9	38,1	49,7
Вживав/ла наркотики ін'єкційно разом з іншими ЛВІН (у той самий час, у тому самому приміщенні)			
Завжди	17,7	13,8	21,5
І разом, і окремо	59,5	54,9	64,1
Ніколи	22,8	18,7	27,0
Віддавав/ла, позичав/ла, продавав/ла свій шприц після того, як зробив/ла ним ін'єкцію собі	18,8	14,6	23,0
Отримував/ла ін'єкцію з уже наповненого шприца і не бачив/ла, як цей шприц наповнювався	83,2	79,1	87,4
Використовував/ла для ін'єкції шприц, з якого потім розподіляли наркотичну речовину в інші шприци для подальшого вживання	3,3	1,8	4,8
Використовував/ла спільне обладнання або матеріали для розподілу або приготування наркотику	7,7	5,1	10,4

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Таблиця 17.5. Статева поведінка (n=450)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Статеві контакти за останні 12 міс.	66,2	61,5	70,8
Статеві контакти за останні 30 дн.	51,8	46,4	57,0
Загальна кількість статевих партнерів за останні 3 міс.			
Жодного	33,9	29,3	38,5
Один	66,1	61,5	70,8
Два і більше	-	-	-
Середня кількість партнерів за останні 90 дн. (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.)	3,8	2,2	5,5
Використання презерватива під час останнього статевого контакту (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 30 дн.)	36,0	28,5	43,5

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Таблиця 17.6. Статева поведінка (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.) (n=298)

Тип партнера	%	ДІ		Використання презерватива під час останнього статевого контакту	Використання презерватива протягом останніх 3 міс.		
		НМ	ВМ		постійно	не постійно	ніколи
Постійний партнер	71,7	65,9	77,5	27,3	16,4	23,9	59,7
				18,1–36,6	10,5–22,3	17,4–30,4	50,9–68,5
Випадковий партнер	37,5	31,8	43,0	48,2	35,1	38,5	26,5
				35,3–61,1	15,3–54,8	24,7–52,2	11,5–41,5
Комерційний партнер (купував/ла послуги)	12,2	8,5	16,0	84,8	7,7	92,3	0,0
				73,8–95,7	5,1–10,4	89,6–94,9	-
Комерційний партнер (продавав/ла послуги)	3,2	1,4	5,1	81,2	67,1	21,5	11,4
				56,7–99,9	37,3–96,8	0,1–43,8	0,1–35,2

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

66 відсотків (ДІ 61,5%-70,8%) ЛВІН мали статеві контакти за останні 12 місяців, близько половини – за останні 30 днів (51,8%; ДІ 46,4%-57,0%). Близько третини респондентів, які мали статеві контакти за останні 30 днів, використовували презерватив під час останнього статевого контакту (36,0%; ДІ 28,5%-43,5%). Серед усіх респондентів 33,9% (ДІ 61,5%-70,8%) не мали статевого партнера протягом останніх трьох місяців, 66,1% – мали одного.

Серед респондентів, які мали статеві стосунки протягом останнього року, три чверті мали їх із постійним партнером (71,7%) за останні 90 днів; при цьому 37,5% опитаних – із випадковим партнером. Комерційні статеві послуги надавали 3,2% (ДІ 1,4%-5,1%) респондентів. Третина учасників (27,3%) користувалися презервативом під час останнього статевого контакту з постійним партнером (серед тих, хто мав статеві стосунки з таким партнером) і половина (48,2%) – з випадковим партнером серед тих, хто мав таких партнерів. Відсоток тих, хто користувався послугами працівників комерційного сексу, склав 12,2% (ДІ 8,5%-16,0%).

Шприци/голки та презервативи отримували за останні 12 міс. 51,4% та 45,0% усіх ЛВІН в Одесі відповідно. Більшість респондентів купували шприци та голки за останні 30 днів самостійно (88,8%), 2,4% – презервативи; 13,2% ЛВІН отримували ЗПТ коли-небудь у житті.

Таблиця 17.7. Користування послугами зі зменшення шкоди щодо вживання ін'єкційних наркотиків (n=450)

Характеристика серед усіх респондентів:	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Отримували/ла протягом останніх 12 міс. стерильні голки / шприци від працівників інформаційно-просвітницьких програм, на пункті обміну шприців тощо			
Шприци/голки	51,4	46,2	56,4
Презервативи	45,0	40,1	49,9
Купували/ла самостійно протягом останніх 30 дн.			
Шприци/голки	88,8	85,7	92,0
Презервативи	2,4	1,0	3,9
Отримували/ла ЗПТ			
Коли-небудь у житті	13,2	9,9	16,5
Отримую зараз	0,5	0,1	0,9

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

33,9% усіх ЛВІН в Одесі тестувалися протягом останніх 12 місяців та отримали результат (ДІ 29,4%-38,6%). З них 4,6% повідомили, що результат був позитивний, 56,1% – що результат був негативний, решта респондентів відмовилася відповідати (39,3%).

Таблиця 17.8. Тестування на ВІЛ та отримання послуг для ЛЖВ (n=450)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Проходив/ла тестування на ВІЛ протягом останніх 12 міс. та отримали результат	33,9	29,4	38,6
З них результат тесту:			
позитивний	4,6	2,2	7,0
негативний	56,1	49,4	62,7
відмова від відповіді	39,3	33,0	45,7

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа

Дані щодо перебування на диспансерному обліку та отримання АРВ препаратів не подаються в даному звіті, зважаючи на наявність значної похибки в розрахунках через наявність великої частки ЛВІН, що відмовилися повідомляти про свій результат тесту.

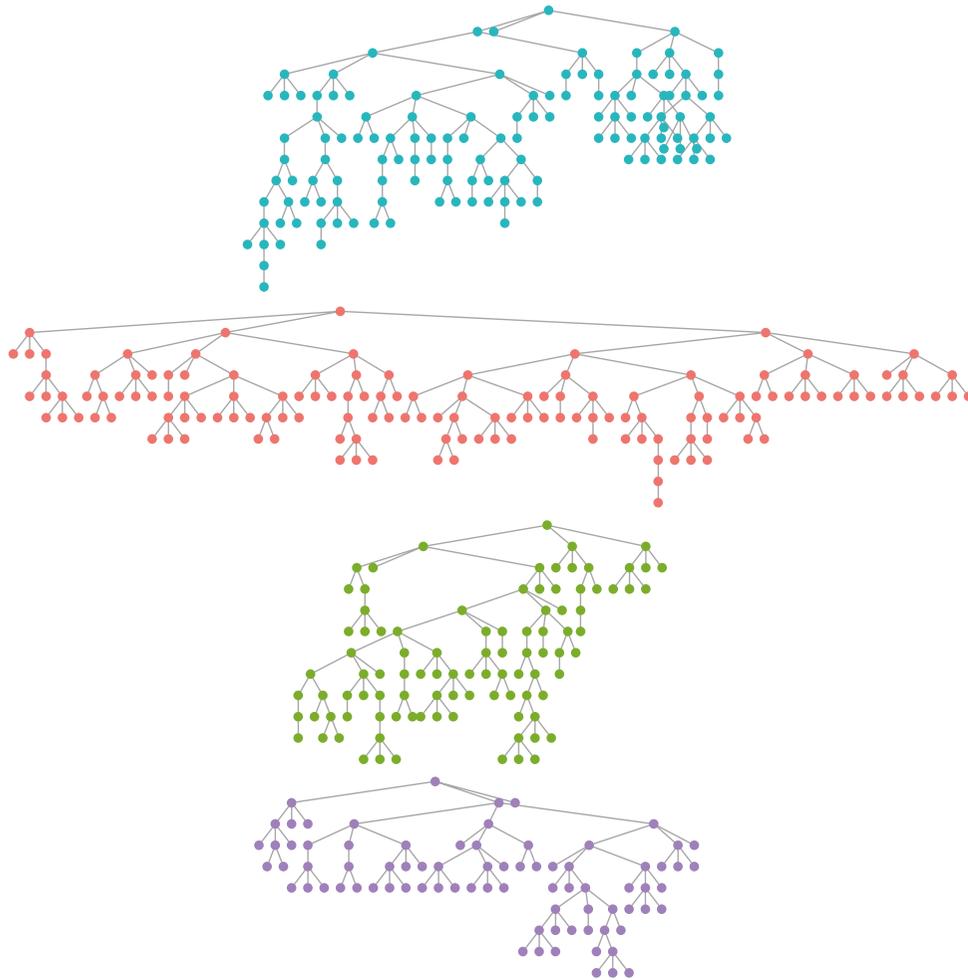
За результатами тестування швидкими тестами, третина усіх ЛВІН в Одесі мала ВІЛ (27,5%; ДІ 23,0%-32,1%), половина інфіковані гепатитом С (47,9%; ДІ 42,5%-53,3%), 5,5% (ДІ 3,1%-7,9%) – гепатитом В, у 5,4% (ДІ 3,4%-7,4%) виявлено сифіліс.

Таблиця 17.9. Поширеність ВІЛ, ВГС, ВГВ та сифілісу серед ЛВІН, за результатами тестування швидкими тестами (n=450)

Тест	% позитивних результатів	ДІ	
		НМ	ВМ
ВІЛ	27,5	23,0	32,1
ВГС	47,9	42,5	53,3
ВГВ	5,5	3,1	7,9
Сифіліс	5,4	3,4	7,4

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа

Рекрутинговий ланцюг

seed
 ● 1 ● 2 ● 3 ● 4

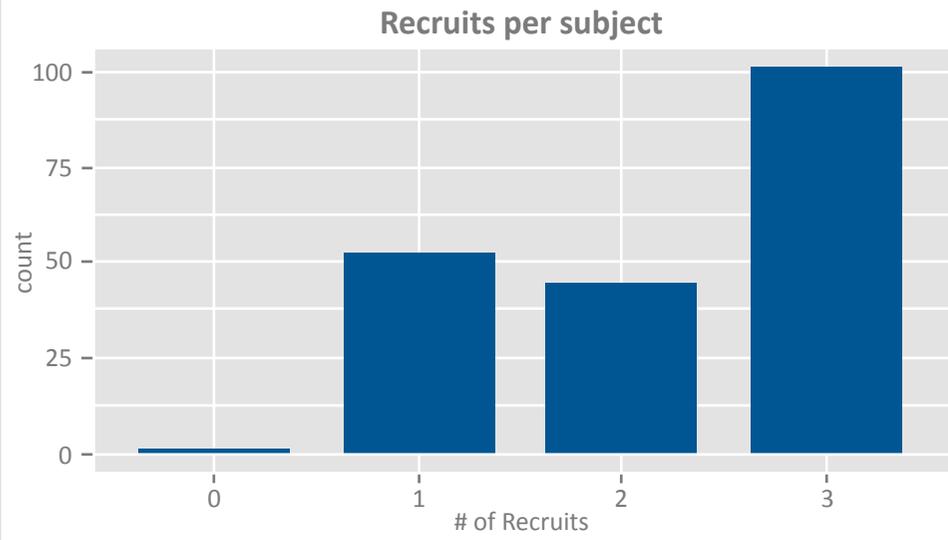
Характеристики вибірки

№ зерна	Вік	Стать	ВІЛ-статус	Види наркотиків	Стаж вживання наркотиків	Статус клієнта НУО
1	23	Чоловіча	Негативний	Опіати	7	Не клієнт
2	21	Чоловіча	Негативний	Опіати	3	Не клієнт
3	24	Чоловіча	Негативний	Стимулятори	8	Не клієнт
4	19	Жіноча	Негативний	Опіати	5	Не клієнт

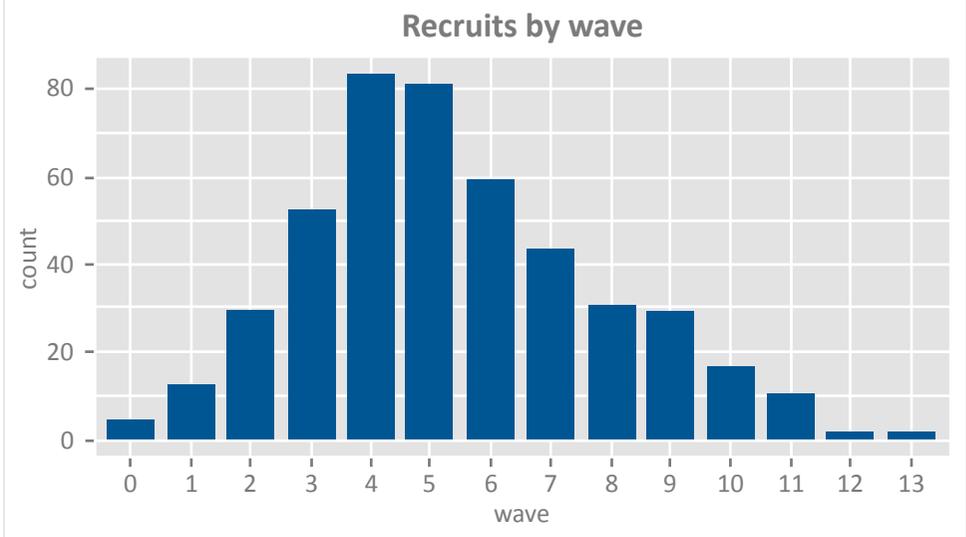
Більшість рекрутерів приводили по три знайомих (реалізували всі три купони для рекрутингу). Вибірка активно розвивалася до 5-ї хвили, а потім почала спадати. Останньою була 13-та хвиля. Всі зерна привели приблизно однакову кількість респондентів, найбільше – перше і третє зерна. Найчастіше респонденти оцінювали розмір своєї мережі у шість осіб; спостерігалось кілька викидів із розміром мережі більше 50 і 100 осіб.

Характеристики вибірки

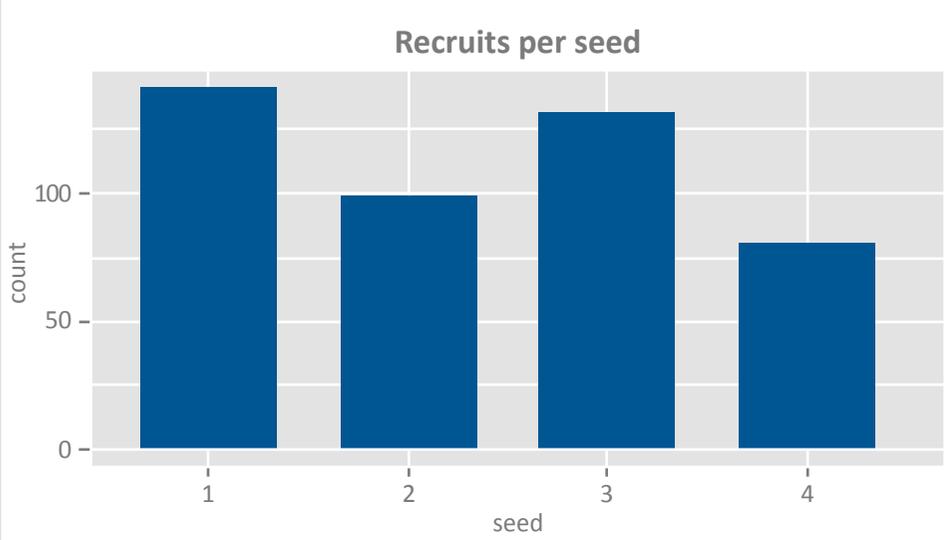
Рис. 17.1. Кількість рекрутованих на одного респондента

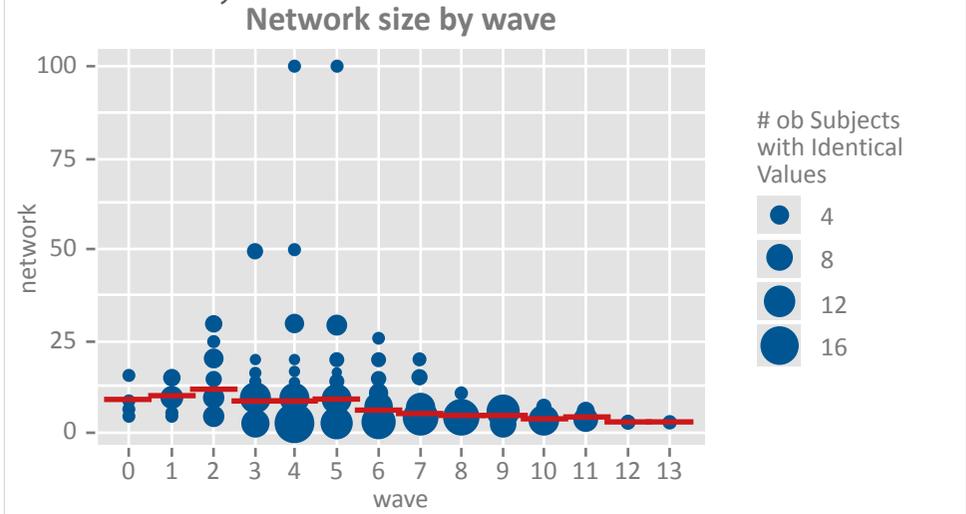
Рис. 17.2. Кількість рекрутованих, за хвилию

Рис. 17.3. Кількість рекрутованих, за зерном

Рис. 17.4. Названий респондентами розмір мережі знайомих, за хвилию опитування

18. Полтава

Вибіркова сукупність у м. Полтава склала 150 ЛВІН, із них 16,8% (ДІ 9,4%-24,2%) були молодше 25 років, решта належали до вікової категорії «25 років і старше». Середній вік опитаних склав 34 роки. За зваженою RDS оцінкою, жінки у популяції ЛВІН у Полтаві складають майже третю частину (29,8%; ДІ 21,4%-38,5%).

Чотири п'ятих ЛВІН мали повну середню освіту (79,9%), близько однієї десятої – вищу освіту (7,2% – базову вищу і 3,9% – повну вищу). Ще одна десята ЛВІН здобула базову середню освіту (9,0%). П'ята частина всіх респондентів мала постійну роботу (19,0%), половина – випадкові заробітки (52,2%), решта не працювали (28,3% – не працювали, 0,5% – навчалися).

Більшість респондентів у вибірці були офіційно чи неофіційно одружені або мали постійного партнера (68,2%). Неодружені або ті, хто не мав постійного партнера, складала третину опитаних (31,8%). Загалом з усієї вибірки 28,1% ЛВІН (ДІ 18,2%-38,0%) мали постійних статевих партнерів, які ніколи не вживали ін'єкційні наркотики.

Кожен другий ЛВІН у Полтаві мав досвід ув'язнення (50,2%).

Таблиця 18.1. Соціально-демографічні характеристики ЛВІН (n=150)

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Вік	14–24 роки	16,8	9,4	24,2
	25 років і старше	83,2	75,8	90,6
	Середній вік	34,2 року	30,7	37,6
Стать	Чоловіча	70,2	61,5	78,6
	Жіноча	29,8	21,4	38,5

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Освіта	Початкова	–	-	-
	Базова середня	9,0	4,8	13,2
	Повна середня	79,9	73,8	86,1
	Базова вища	7,2	3,1	11,2
	Повна вища	3,9	0,5	7,3
Основне заняття	Навчається	0,5	0,1	1,4
	Постійна робота	19,0	12,9	25,1
	Випадкові заробітки	52,2	43,3	61,2
	Не працює	28,3	20,4	36,2
Шлюбний стан	Одружений/Заміжня або має постійного партнера	68,2	59,7	76,9
	Неодружений/Незаміжня і не має постійного партнера	31,8	23,1	40,3
Чи вживає чоловік/дружина або постійний партнер наркотики ін'єкційним шляхом				
	Так	33,9	23,5	44,2
	Ні, але раніше вживав/ла	5,5	1,8	9,2
	Ні, ніколи не вживав/ла	28,1	18,2	38,0
	Не знаю	0,8	0,1	2,6
	Не має постійного партнера	31,7	23,8	39,8
Досвід ув'язнення		50,2	39,7	60,7

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

В середньому ЛВІН у Полтаві починали вживати наркотики ін'єкційно у віці 19 років (ДІ 18,5-19,8 роки), більшість опитаних мали стаж вживання шість років і більше (73,6%; ДІ 61,5%-85,7%). Середній стаж складав 15,1 років. Майже всі у вибірці вживали коли-небудь наркотики також неін'єкційним шляхом (93,3%) і починали це робити в середньому в 16 років.

Майже дві третини ЛВІН у Полтаві вживали екстракт опію як основний наркотик (60,8%; ДІ 48,9%-72,8%). Ще третя частина опитаних вказала стимулятори, а саме метамфетамін у розчині (38,4%; ДІ 27,0%-49,7%).

У середньому наркотики вживали ін'єкційно 19,3 днів на місяць, 4,7 днів на тиждень. За останню добу наркотики вводили 72,6% опитаних, середня кількість ін'єкцій за добу – 1,5.

Таблиця 18.2. Профіль щодо вживання наркотиків (n=150)

Характеристика	%	ДІ			Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ				НМ	ВМ
Вік початку вживання ін'єкційних наркотиків	19,1 року	18,5	19,8	→	Стаж вживання ін'єкційних наркотиків:			
					до 2-х років	14,1	5,5	22,7
					3-5 років	12,3	5,8	18,8
					6 і більше років	73,6	61,5	85,7
					Середній стаж (років)	15,1	11,0	19,2
Досвід вживання неін'єкційних наркотиків	93,3	89,4	97,2	→	Середній вік початку вживання неін'єкційних наркотиків	16,1 року	15,5	16,8
Основний наркотик								
Опіати	60,8	48,8	72,8	→	Екстракт опію	60,8	48,9	72,8
					Вуличний метадон / бупренорфін	-	-	-
					Дезоморфін	-	-	-
					Героїн	-	-	-
					Інше з опіатів	-	-	-
Стимулятори	38,4	26,4	50,4	→	Метамфетамін у розчині	38,4	27,0	49,7
					Амфетамін у порошку	-	-	-
					Інше зі стимуляторів	-	-	-
Інший	0,8	0,1	2,6					
Вживав/ла за останню добу наркотики ін'єкційно	72,6	65,1	80,1	→	Кількість разів за останню добу	1,5	1,3	1,7
Вживав/ла за останній тиждень наркотики ін'єкційно	99,5	98,9	99,9	→	Кількість днів за останній тиждень	4,7	4,2	5,3
					Кількість днів за останній місяць	19,3	16,5	22,1

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Більшість опитаних у Полтаві купували наркотик уже в готовому вигляді (80,2%), дві п'ятих респондентів отримували свій основний наркотик від друзів/знайомих (43,4%), четверта частина готувала самостійно (25,0%). 7% респондентів мали передозування протягом останніх 12 місяців (ДІ 2,9%-11,0%).

Таблиця 18.3. Профіль щодо вживання наркотиків (n=150)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Спосіб отримання основного наркотику (сума відповідей може не дорівнювати 100%, тому що респонденти могли обирати кілька варіантів)			
Самостійне приготування	25,0	17,5	32,6
Готують / приносять друзі / знайомі	43,4	35,0	51,8
Придбання готового наркотику	80,2	72,9	87,4
Чи змінилася ціна основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	1,5	0,1	3,4
Не змінилася	13,8	8,4	19,2
Змінилася на гірше	84,7	78,9	90,5
Чи змінилася якість основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	1,5	0,1	3,0
Не змінилася	30,6	21,2	39,9
Змінилася на гірше	67,9	58,6	77,3
Чи змінилася доступність основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	2,9	0,4	5,5
Не змінилася	53,1	45,1	61,1
Змінилася на гірше	44,0	35,9	52,0
Досвід передозувань за останні 12 міс.	7,0	2,9	11,0

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

98,6 відсотка (ДІ 96,6%–99,9%) усіх ЛВІН повідомили про використання стерильного інструментарію під час останнього вживання ін'єкційного наркотику. Проте дві третини респондентів отримували за останні 30 днів хоча б один раз наркотик у вже наповненому шприці (63,4%) і приблизно третя частина використовувала свою голку повторно для іншої ін'єкції (35,4%). 14,2% усіх опитаних користувалися спільним обладнанням і матеріалами для приготування наркотику, а дві п'ятих завжди вживали наркотик в одному приміщенні і в той самий час з іншими ЛВІН (42,6%).

Таблиця 18.4. Ін'єкційна поведінка (за останні 30 днів) (n=150)

За останні 30 днів	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Використовували стерильну голку та шприц під час останньої ін'єкції наркотику	98,6	96,6	99,9
Робив/ла ін'єкцію зі шприца, який до цього використала для ін'єкції інша людина	2,2	0,1	4,8
Використовував/ла свій шприц / голку повторно для ін'єкції іншої дози наркотику	35,4	26,9	43,9
Вживав/ла наркотики ін'єкційно разом з іншими ЛВІН (у той самий час, у тому самому приміщенні)			
Завжди	42,6	34,5	50,7
І разом, і окремо	57,4	49,3	65,5
Ніколи	–	–	–
Віддавав/ла, позичав/ла, продавав/ла свій шприц після того, як зробив/ла ним ін'єкцію собі	3,0	0,3	5,7
Отримував/ла ін'єкцію з уже наповненого шприца і не бачив/ла, як цей шприц наповнювався	63,4	54,9	71,8
Використовував/ла для ін'єкції шприц, з якого потім розподіляли наркотичну речовину в інші шприци для подальшого вживання	2,1	0,1	4,4
Використовував/ла спільне обладнання або матеріали для розподілу чи приготування наркотику	14,2	8,6	19,8

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Таблиця 18.5. Статева поведінка (n=150)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Статеві контакти за останні 12 міс.	90,7	84,6	96,8
Статеві контакти за останні 30 дн.	79,3	72,7	85,8
Загальна кількість статевих партнерів за останні 3 міс.			
Жодного	10,5	4,5	16,6
Один	60,7	51,4	69,9
Два і більше	28,8	20,9	36,7
Середня кількість партнерів за останні 90 дн. (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.)	3,2	1,5	4,8
Використання презерватива під час останнього статевого контакту (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 30 дн.)	46,0	35,7	56,0

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Переважна більшість ЛВІН у Полтаві мали статеві контакти за останні 12 місяців (90,7%; ДІ 84,6%-96,8%), трохи менше – за останні 30 днів (79,3%; ДІ 72,7%-85,8%). Близько половини респондентів, які мали статеві контакти за останні 30 днів, використовували презерватив під час останнього статевого контакту (46,0%; ДІ 35,7%-56,0%). За останні три місяці 60,7% ЛВІН мали тільки одного статевого партнера, майже третина – двох і більше (28,8%) і лише 10,5% опитаних не мали жодного; середня кількість статевих партнерів за останні 90 днів склала 3,2.

Три з чотирьох респондентів упродовж останніх трьох місяців мали статеві контакти з постійним партнером (76,1%); один з трьох – із випадковим (31,3%). 3,1% респондентів надавали комерційні статеві послуги. Частка тих, хто купував такі послуги, склала 1,4%. Під час останнього статевого контакту з постійним партнером презерватив використовували 46,8% респондентів (серед тих, хто мав статеві стосунки з таким партнером), а з випадковим партнером – 77,7% респондентів (серед тих, хто мав таких партнерів).

Таблиця 18.6. Статева поведінка (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.) (n=136)

Тип партнера	%	ДІ		Використання презерватива під час останнього статевого контакту	Використання презерватива протягом останніх 3 міс.		
		НМ	ВМ		постійно	не постійно	ніколи
Постійний партнер	76,1	67,7	84,6	46,8	19,0	45,8	35,1
				37,6–56,0	11,5–26,6	32,8–58,8	23,7–46,6
Випадковий партнер	31,3	23,2	39,3	77,7	63,9	31,4	4,7
				67,8–87,7	52,7–75,0	20,3–42,6	3,7–5,7
Комерційний партнер (купував/ла послуги)	1,4	0,1	3,4	100,0*	55,6*	44,4*	0,0*
				–	–	–	–
Комерційний партнер (продавав/ла послуги)	3,1	1,5	4,6	100,0*	100,0*	0,0*	0,0*
				–	–	–	–

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа. * Розраховано у програмі SPSS зі зважуванням.

За останні 12 міс. шприци/голки безкоштовно отримували 72,9% ЛВІН, презервативи – 73,0%. За останні 30 днів 80,0% респондентів також купували шприци та голки самостійно і 14,6% – презервативи.

Один із трьох ЛВІН у Полтаві отримував ЗПТ коли-небудь у житті (30,8%) і один із п'яти повідомив про те, що отримував ЗПТ на час проведення дослідження (22,0%).

Таблиця 18.7. Користування послугами зі зменшення шкоди щодо вживання ін'єкційних наркотиків (n=150)

Характеристика серед усіх респондентів:	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Отримував/ла протягом останніх 12 міс. стерильні голки / шприци від працівників інформаційно-просвітницьких програм, на пункті обміну шприців тощо			
Шприци/голки	72,9	60,7	85,4
Презервативи	73,0	61,0	85,1
Купував/ла самостійно протягом останніх 30 дн.			
Шприци/голки	80,0	69,8	90,1
Презервативи	14,6	7,0	22,2
Отримував/ла ЗПТ			
Коли-небудь у житті	30,8	13,7	48,1
Отримує зараз	22,0	7,8	36,3

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Протягом останніх 12 місяців пройшли тестування на ВІЛ та отримали результат 63,6% усіх ЛВІН у Полтаві (ДІ 54,9%-72,2%). З них 21,7% вказали, що результат тестування був позитивний, 70,4% – що негативний, 7,9% респондентів відмовилися надати відповідь.

Серед тих, хто повідомив про позитивний результат на ВІЛ (28 осіб), всі зазначили також, що перебувають на обліку в Центрі СНІДу, з них 19 осіб повідомили про факт отримання АРТ.

Таблиця 18.8. Тестування на ВІЛ та отримання послуг для ЛЖВ (n=150)

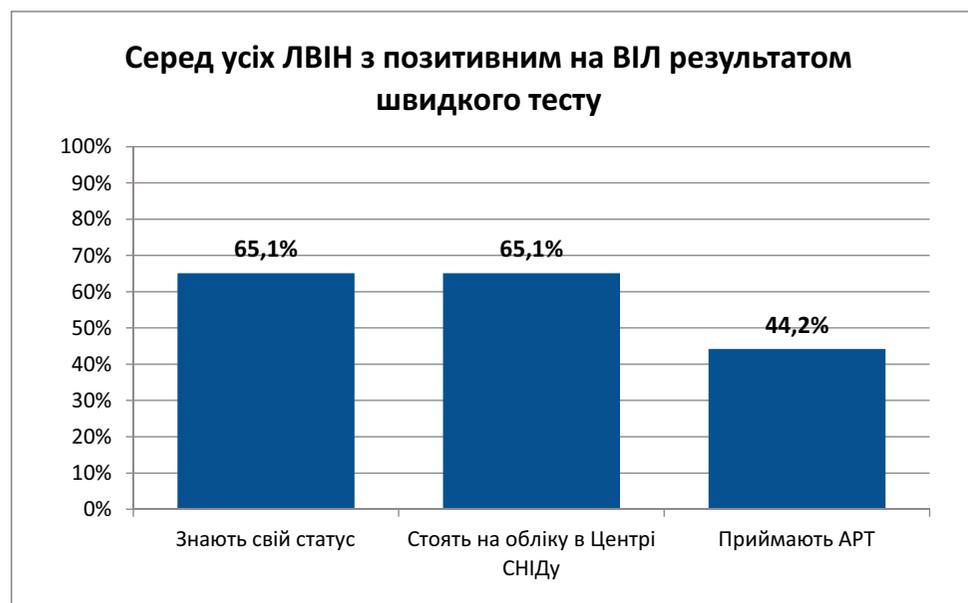
Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Проходив/ла тестування на ВІЛ протягом останніх 12 міс. та отримали результат	63,6	54,9	72,2
З них результат тесту:			
позитивний	21,7	12,3	31,0
негативний	70,4	60,0	80,8
відмова від відповіді	7,9	2,1	13,7
Серед ВІЛ-інфікованих, хто знав про свій ВІЛ-статус:			
перебувають на обліку в Центрі СНІДу	100*	–	–
приймають АРТ	67,6*	–	–

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

* Розраховано у програмі SPSS зі зважуванням.

З усіх ВІЛ-позитивних, за результатами тестування швидкими тестами ЛВІН у Полтаві, 65,1% знають про свій ВІЛ-позитивний статус, усі з них стоять на обліку в Центрі СНІДу і 44,2% приймають АРТ.

Рис. 18.1. Частка ВІЛ-позитивних, за результатом швидкого тесту ЛВІН, які знали про свій статус, перебували на обліку в Центрі СНІДу та приймали АРТ.

Розраховано у програмі SPSS без зважування. Абсолютна кількість позитивних результатів тесту на ВІЛ – 43 (100%).

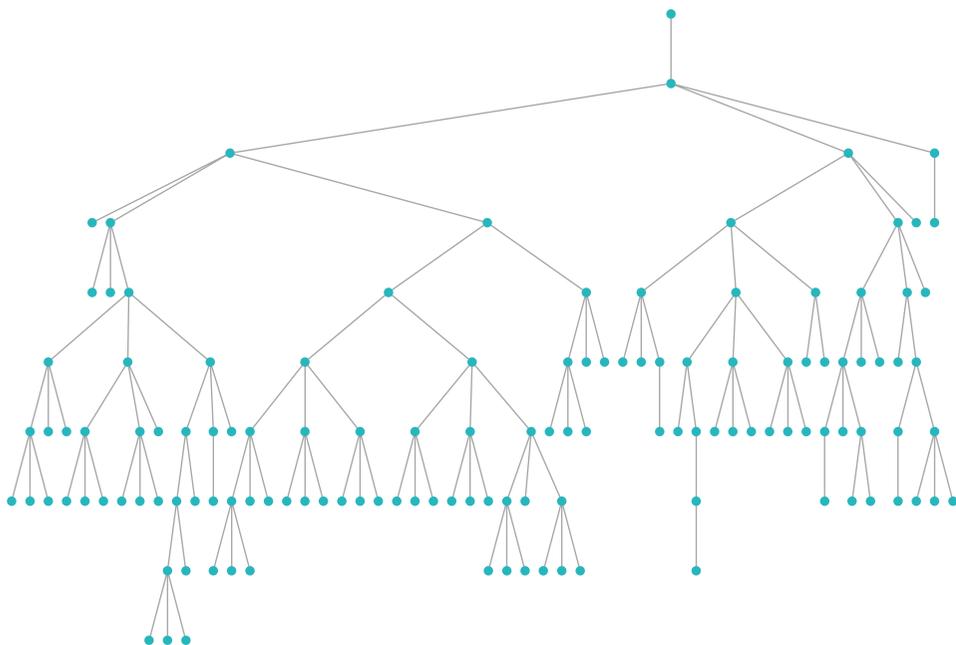
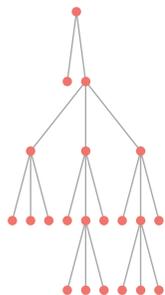
За результатами тестування швидкими тестами, майже третина усіх ЛВІН у Полтаві мають ВІЛ (29,7%; ДІ 19,8%-39,6%), троє з п'яти інфіковані гепатитом С (57,3%; ДІ 45,6%-68,9%), 2,1% (ДІ 0,1%-4,3%) – гепатитом В і 2,2% (ДІ 0,1%-4,7%) мають сифіліс.

Таблиця 18.9. Поширеність ВІЛ, ВГС, ВГВ та сифілісу серед ЛВІН, за результатами тестування швидкими тестами (n=150)

Тест	% позитивних результатів	ДІ	
		НМ	ВМ
ВІЛ	29,7	19,8	39,6
ВГС	57,3	45,6	68,9
ВГВ	2,1	0,1	4,3
Сифіліс	2,2	0,1	4,7

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Рекрутинговий ланцюг

seed
 ● 1 ● 2

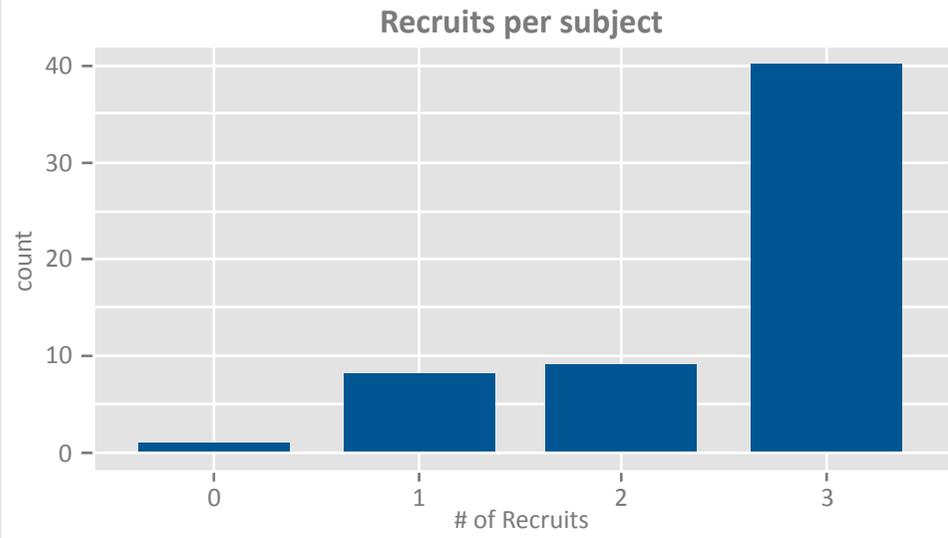
Характеристики первинних респондентів

№ зерна	Вік	Стать	ВІЛ-статус	Види наркотиків	Стаж вживання наркотиків	Статус клієнта НУО
1	19	Жіноча	Негативний	Стимулятори	2	Не клієнт
2	22	Чоловіча	Негативний	Опіати	5	Клієнт

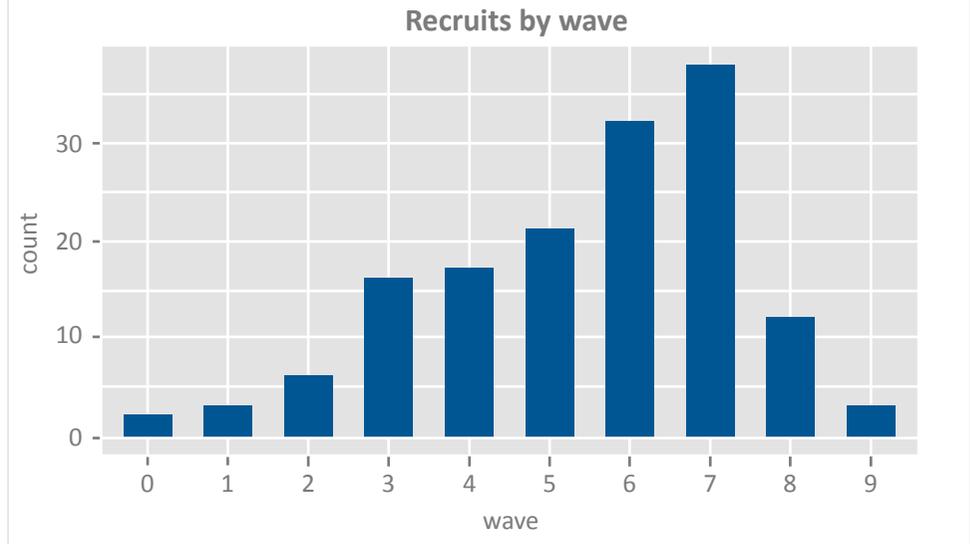
Більшість рекрутерів приводили по три знайомих (реалізували всі три купони для рекрутингу). Вибірка активно розвивалася до 7-ї хвили, а потім почала спадати. Опитування починалося від двох відібраних зерен. Найбільшу кількість респондентів привело друге зерно, перше – приблизно в шість разів менше. Найчастіше респонденти оцінювали розмір своєї мережі у 10 осіб; спостерігалось кілька викидів із розміром мережі 40 осіб і більше.

Характеристики вибірки

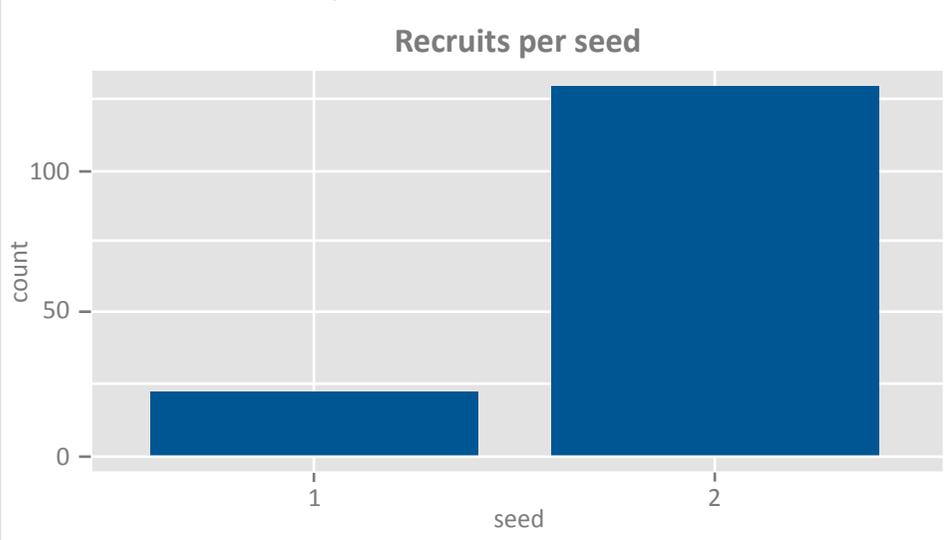
Рис. 18.2. Кількість рекрутованих на одного респондента

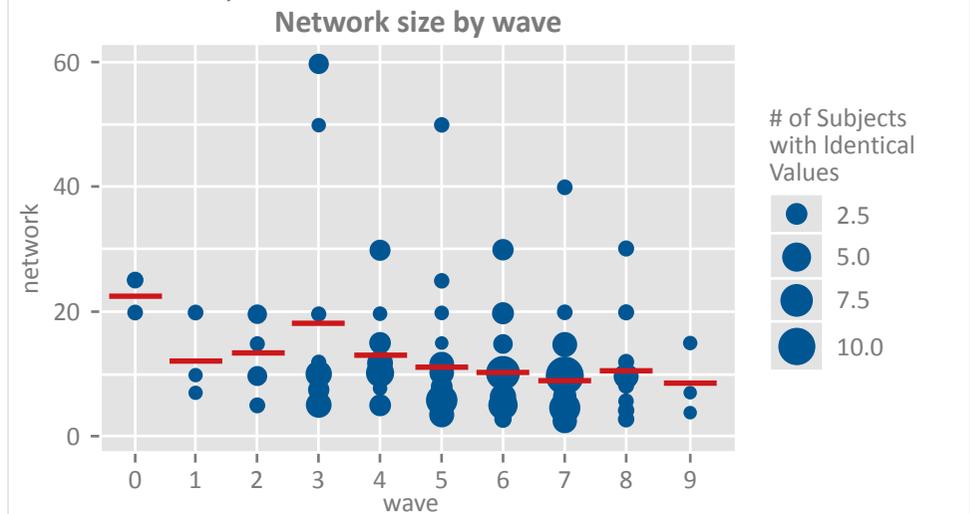
Рис. 18.3. Кількість рекрутованих, за хвилею

Рис. 18.4. Кількість рекрутованих, за зерном

Рис. 18.5. Названий респондентами розмір мережі знайомих, за хвилею опитування

19. Рівне

До вибірки у м. Рівному було набрано 400 ЛВІН, із них 16,6% (ДІ 11,5%-21,7%) були молодше 25 років, решта належали до вікової категорії «25 років і старше». Середній вік опитаних складав 31 рік. За зваженою RDS оцінкою, жінки у популяції ЛВІН у Рівному складають тільки четверту частину (23,3%; ДІ 19,0%-27,7%).

Майже три чверті респондентів мали повну середню освіту (71,5%), близько 15% – вищу (10,9% – базову вищу і 4,3% – повну вищу). Одна десята ЛВІН здобула базову середню освіту (11,0%) і 2,1% закінчили менше 9-ти класів. П'ята частина усіх респондентів мала постійну роботу (20,6%), трохи більше половини опитаних – випадкові заробітки (57,1%). Ще одна п'ята респондентів не працювала (20,5% – не працювали, 1,8% – навчалися).

У вибірці респонденти порівну розділилися на тих, хто був офіційно чи неофіційно одружений або мав постійного партнера, та тих, хто неодружений і не мав постійного партнера. Загалом з усієї вибірки у Рівному 29,8% ЛВІН (ДІ 25,2%-34,4%) мали постійних статевих партнерів, які ніколи не вживали ін'єкційні наркотики.

Майже кожен третій ЛВІН мав досвід ув'язнення (29,7%).

Таблиця 19.1. Соціально-демографічні характеристики ЛВІН (n=400)

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Вік	14–24 роки	16,6	11,5	21,7
	25 років і старше	83,4	78,3	88,5
	Середній вік	30,8 року	29,1	32,5
Стать	Чоловіча	76,7	72,3	81,0
	Жіноча	23,3	19,0	27,7

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Освіта	Початкова	2,1	0,8	3,5
	Базова середня	11,0	8,0	14,1
	Повна середня	71,5	67,3	75,6
	Базова вища	10,9	7,8	14,1
	Повна вища	4,3	2,3	6,2
	Інше	0,2	0,1	0,5
Основне заняття	Навчається	1,8	0,4	3,1
	Постійна робота	20,6	16,2	25,0
	Випадкові заробітки	57,1	52,0	62,1
	Не працює	20,5	16,2	25,0
Шлюбний стан	Одружений/Заміжня або має постійного партнера	50,1	44,7	55,4
	Неодружений/Незаміжня і не має постійного партнера	49,9	44,6	55,3
Чи вживає чоловік/дружина або постійний партнер наркотики ін'єкційним шляхом				
	Так	10,8	7,3	14,2
	Ні, але раніше вживав/ла	7,2	4,7	9,7
	Ні, ніколи не вживав/ла	29,8	25,2	34,4
	Не знаю	2,3	1,1	3,5
	Не має постійного партнера	49,9	44,3	55,5
Досвід ув'язнення		29,7	24,4	35,1

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

В середньому ЛВІН у Рівному починали вживати наркотики ін'єкційно у віці 20,5 років (ДІ 19,8-21,2). Три п'ятих опитаних мали стаж вживання ін'єкційних наркотиків шість років і більше (64,9%; ДІ 58,8%-71,1%) і по одній п'ятій – до двох (18,0%; ДІ 13,4%-22,5%) та від трьох до п'яти років (17,1%; ДІ 12,7%-21,5%). Середній стаж складав 10,5 років. Майже всі респонденти у вибірці вживали коли-небудь наркотики також неін'єкційним шляхом (92,9%) і починали це робити в середньому в 17,1 років.

Третина всіх ЛВІН у Рівному вживали екстракт опію як основний наркотик (36,5%; ДІ 31,1%-41,9%), трохи менше – дезоморфін (28,5%; ДІ 24,0%-33,0%), ще 6,6% респондентів вказали інші опіодні наркотики як основні (ДІ 3,8%-9,3%). Одна п'ята опитаних назвала основним наркотиком стимулятори (22,7%; ДІ 17,2%-28,2%), переважно це метамфетамін у розчині (15,5%; ДІ 11,2%-19,7%).

В середньому наркотики вживали ін'єкційно 22,5 днів на місяць, 5,2 днів на тиждень. За останню добу наркотики вводили 84,6% опитаних, середня кількість ін'єкцій за останню добу – 1,9.

Таблиця 19.2. Профіль щодо вживання наркотиків (n=400).

Характеристика	%	ДІ			Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ				НМ	ВМ
Вік початку вживання ін'єкційних наркотиків	20,5 року	19,8	21,2	→	Стаж вживання ін'єкційних наркотиків:			
					до 2-х років	18,0	13,4	22,5
					3–5 років	17,1	12,7	21,5
					6 і більше років	64,9	58,8	71,1
					Середній стаж (років)	10,5	8,5	12,5
Досвід вживання неін'єкційних наркотиків	92,9	90,3	95,5	→	Середній вік початку вживання неін'єкційних наркотиків	17,1 року	16,5	17,6
Основний наркотик:								
Опіати	73,4	67,8	78,9	→	Екстракт опію	36,5	31,1	41,9
					Вуличний метадон / бупренорфін	0,6	0,1	1,7
					Дезоморфін	28,5	24,0	33,0
					Героїн	1,1	0,1	2,2
					Інше з опіатів	6,6	3,8	9,3
Стимулятори	22,7	17,2	28,2	→	Метамфетамін у розчині	15,5	11,2	19,7
					Амфетамін у порошок	-	-	-
					Інше зі стимуляторів	7,2	3,7	10,8
Інший	4,0	2,1	5,9					
Вживав/ла за останню добу наркотики ін'єкційно	84,6	79,9	89,2	→	Кількість разів за останню добу	1,9	1,7	2,0
Вживав/ла за останній тиждень наркотики ін'єкційно	99,8	99,6	99,9	→	Кількість днів за останній тиждень	5,2	5,0	5,5
					Кількість днів за останній місяць	22,5	21,5	23,4

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Таблиця 19.3. Профіль щодо вживання наркотиків (n=400)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Спосіб отримання основного наркотику (сума відповідей може не дорівнювати 100%, тому що респонденти могли обирати кілька варіантів)			
Самостійне приготування	38,8	33,8	43,8
Готують / приносять друзі / знайомі	24,0	19,9	28,1
Придбання готового наркотику	56,8	51,5	62,1
Чи змінилася ціна основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	1,2	0,4	2,1
Не змінилася	40,4	35,1	45,7
Змінилася на гірше	58,1	52,8	63,3
Важко відповісти	0,3	0,1	0,7
Чи змінилася якість основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	2,4	0,9	3,9
Не змінилася	70,1	65,4	74,8
Змінилася на гірше	26,1	21,7	30,4
Важко відповісти	1,4	0,4	2,5
Чи змінилася доступність основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	5,1	1,8	8,3
Не змінилася	68,2	63,5	73,0
Змінилася на гірше	26,4	22,0	30,8
Важко відповісти	0,3	0,1	0,8
Досвід передозування за останні 12 міс.	7,1	4,5	9,8

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Майже три п'ятих опитаних у Рівному купували наркотик уже в готовому вигляді (56,8%), дві п'ятих – готували самостійно (38,8%). Чверть респондентів отримували його від друзів/знайомих (24,0%). Близько семи відсотків опитаних мали передозування протягом останніх 12 місяців (7,1%; ДІ 4,5%-9,8%).

93,6 відсотка (ДІ 91,5%-95,8%) усіх ЛВІН у Рівному повідомили про використання стерильного інструментарію під час останнього вживання ін'єкційного наркотику. Проте майже дві п'ятих респондентів отримували за останні 30 днів хоча б один раз наркотик у вже наповненому шприці (37,6%) і приблизно половина використовувала свою голку повторно для іншої ін'єкції (47,9%). 45,0% усіх опитаних користувалися спільним обладнанням і матеріалами для приготування наркотику і 27,4% завжди вживали його в одному приміщенні і в той самий час із іншими ЛВІН.

Таблиця 19.4. Ін'єкційна поведінка (за останні 30 днів) (n=400).

За останні 30 днів	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Використовували стерильну голку та шприц під час останньої ін'єкції наркотику	93,6	91,5	95,8
Робив/ла ін'єкцію зі шприца, який до цього використала для ін'єкції інша людина	3,7	2,0	5,4
Використовував/ла свій шприц / голку повторно для ін'єкції іншої дози наркотику	47,9	42,0	53,7
Вживав/ла наркотики ін'єкційно разом з іншими ЛВІН (у той самий час, у тому самому приміщенні)			
Завжди	27,4	22,2	32,6
І разом, і окремо	69,3	64,1	74,6
Ніколи	3,3	1,4	5,2
Віддавав/ла, позичав/ла, продавав/ла свій шприц після того, як зробив/ла ним ін'єкцію собі	3,1	1,6	4,6
Отримував/ла ін'єкцію з уже наповненого шприца і не бачив/ла, як цей шприц наповнювався	37,6	32,3	43,0
Використовував/ла для ін'єкції шприц, з якого потім розподіляли наркотичну речовину в інші шприци для подальшого вживання	9,0	6,1	11,9
Використовував/ла спільне обладнання або матеріали для розподілу або приготування наркотику	45,0	39,3	50,6

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Таблиця 19.5. Статева поведінка (n=400).

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Статеві контакти за останні 12 міс.	94,0	91,2	96,8
Статеві контакти за останні 30 дн.	82,3	77,7	86,8
Загальна кількість статевих партнерів за останні 3 міс.			
Жодного	7,1	4,3	10,0
Один	51,7	46,1	57,3
Два і більше	41,1	35,8	46,5
Середня кількість партнерів за останні 90 дн. (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.)	2,5	2,2	2,7
Використання презерватива під час останнього статевого контакту (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 30 дн.)	60,2	53,5	67,0

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Практично всі ЛВІН у Рівному мали статеві контакти за останні 12 місяців (94,0%; ДІ 91,2%-96,8%), трохи менше – за останні 30 днів (82,3%; ДІ 77,7%-86,8%). Двоє з трьох респондентів, які мали статеві контакти за останні 30 днів, використовували презерватив під час останнього статевого контакту (60,2%; ДІ 53,5%-67,0%). За останні три місяці половина респондентів мала тільки одного статевого партнера (51,7%), дві п'ятих – двох і більше (41,1%). Середня кількість статевих партнерів за останні 90 днів склала 2,5.

Троє з п'яти респондентів упродовж останніх трьох місяців мали статеві контакти з постійним партнером (62,0%). Майже кожен другий – із випадковим (47,2%). 2,8% респондентів купували комерційні статеві послуги. Частка тих, хто надавав такі послуги, складала 1,5%. Під час останнього статевого контакту з постійним партнером презерватив використовували 55,5% респондентів (серед тих, хто мав статеві стосунки з таким партнером), із випадковим партнером – 78,8% (серед тих, хто мав таких партнерів), із комерційним (купували послуги) – 68,3% опитаних (серед тих, хто мав таких партнерів), а з партнером, якому надавали статеві послуги за винагороду – 88,5% (серед тих, хто мав таких партнерів).

Таблиця 19.6. Статева поведінка (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.) (n=375)

Тип партнера	%	ДІ		Використання презерватива під час останнього статевого контакту	Використання презерватива протягом останніх 3 міс.		
		НМ	ВМ		постійно	не постійно	ніколи
Постійний партнер	62,0	56,6	67,3	55,5	23,4	46,3	30,3
				48,5–62,8	16,7–30,2	39,0–53,8	22,9–37,4
Випадковий партнер	47,2	41,7	52,8	78,8	46,3	47,4	6,3
				73,2–84,7	37,0–55,9	37,2–57,5	3,1–9,4
Комерційний партнер (купував/ла послуги)	2,8	1,2	4,4	68,3	80,0*	20,0*	0,0*
				49,3–87,4	–	–	–
Комерційний партнер (продавав/ла послуги)	1,5	0,2	2,8	88,5	50,0*	50,0*	0,0*
				71,2–106,8	–	–	–

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

* Розраховано у програмі SPSS зі зважуванням.

Третина ЛВІН у м. Рівне повідомила, що отримувала безкоштовно шприци та презервативи протягом останніх 12 місяців. За останні 30 днів 93,5% респондентів купували шприци та голки самостійно і 24,0% – презервативи.

7,7% ЛВІН отримували ЗПТ коли-небудь у житті і 3,3% повідомили про те, що отримували ЗПТ на час проведення дослідження.

Таблиця 19.7. Користування послугами зі зменшення шкоди щодо вживання ін'єкційних наркотиків (n=400)

Характеристика серед усіх респондентів:	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Отримував/ла протягом останніх 12 міс. стерильні голки / шприци від працівників інформаційно-просвітницьких програм, на пункті обміну шприців тощо			
Шприци/голки	32,3	26,6	38,0
Презервативи	35,5	29,6	41,5
Купував/ла самостійно протягом останніх 30 дн.			
Шприци/голки	93,5	91,0	96,0
Презервативи	24,0	19,3	28,6
Отримував/ла ЗПТ			
Коли-небудь у житті	7,7	3,6	11,7
Отримує зараз	3,3	1,4	5,2

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Протягом останніх 12 місяців пройшли тестування на ВІЛ та отримали результат 52,9% усіх ЛВІН у Рівному (ДІ 48,0%-57,8%). З них 2,8% вказали, що результат тестування був позитивний, 74,4% – що негативний, 22,8% респондентів відмовилися надати відповідь.

Серед тих, хто повідомив про свій позитивний результат на ВІЛ, 91,3% сказали також, що перебувають на обліку в Центрі СНІДу, і 77,1% про те, що отримують АРТ.

Таблиця 19.8. Тестування на ВІЛ та отримання послуг для ЛЖВ (n=400)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Проходив/ла тестування на ВІЛ протягом останніх 12 міс. та отримали результат	52,9	48,0	57,8
З них результат тесту:			
позитивний	2,8	0,6	5,1
негативний	74,4	69,8	79,1
відмова від відповіді	22,8	18,5	26,9
Серед ВІЛ-інфікованих, хто знав про свій ВІЛ-статус:			
перебувають на обліку в Центрі СНІДу	91,3	78,3	99,9
приймають АРТ	77,1	36,0	99,8

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

З усіх ЛВІН, які виявилися ВІЛ-позитивними за результатами тестування швидкими тестами у Рівному, 12,9% знають про свій ВІЛ-позитивний статус, усі з них стоять на обліку в Центрі СНІДу і 9,7% приймають АРТ.

Рис. 19.1. Частка ВІЛ-позитивних, за результатом швидкого тесту ЛВІН, які знали про свій статус, перебували на обліку в Центрі СНІДу та приймали АРТ.

Розраховано у програмі SPSS без зважування. Абсолютна кількість позитивних результатів тесту на ВІЛ – 31 (100%).

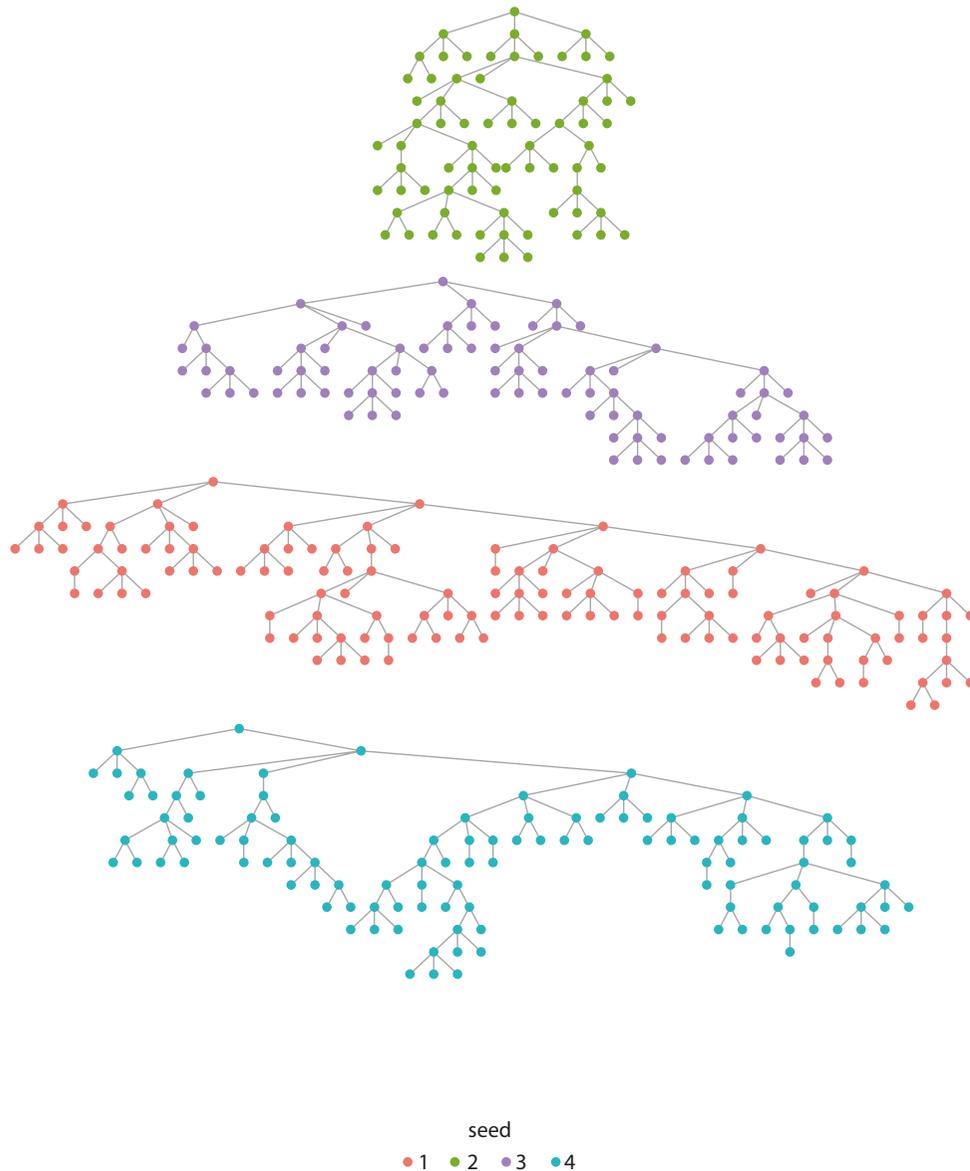
За результатами тестування швидкими тестами, 6,6% усіх ЛВІН у Рівному мають ВІЛ (ДІ 4,2%-9,0%), 40,8% інфіковані гепатитом С (ДІ 34,0%-47,5%), 3,4% (ДІ 1,4%-5,5%) – гепатитом В і 1,5% (ДІ 0,3%-2,7%) мають сифіліс.

Таблиця 19.9. Поширеність ВІЛ, ВГС, ВГВ та сифілісу серед ЛВІН, за результатами тестування швидкими тестами (n=400)

Тест	% позитивних результатів	ДІ	
		НМ	ВМ
ВІЛ	6,6	4,2	9,0
ВГС	40,8	34,0	47,5
ВГВ	3,4	1,4	5,5
Сифіліс	1,5	0,3	2,7

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Рекрутинговий ланцюг

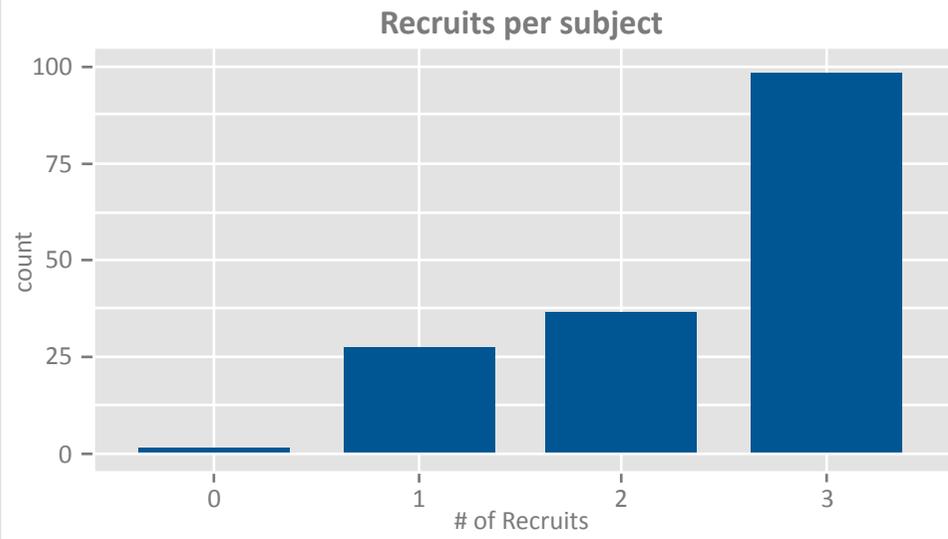
Характеристики первинних респондентів

№ зерна	Вік	Стать	ВІЛ-статус	Види наркотиків	Стаж вживання наркотиків	Статус клієнта НУО
1	22	Чоловіча	Негативний	Опіати	5	Клієнт
2	17	Чоловіча	Негативний	Стимулятори	1	Не клієнт
3	15	Жіноча	Негативний	Опіати	< 1 року	Не клієнт
4	20	Жіноча	Негативний	Стимулятори	2	Не клієнт

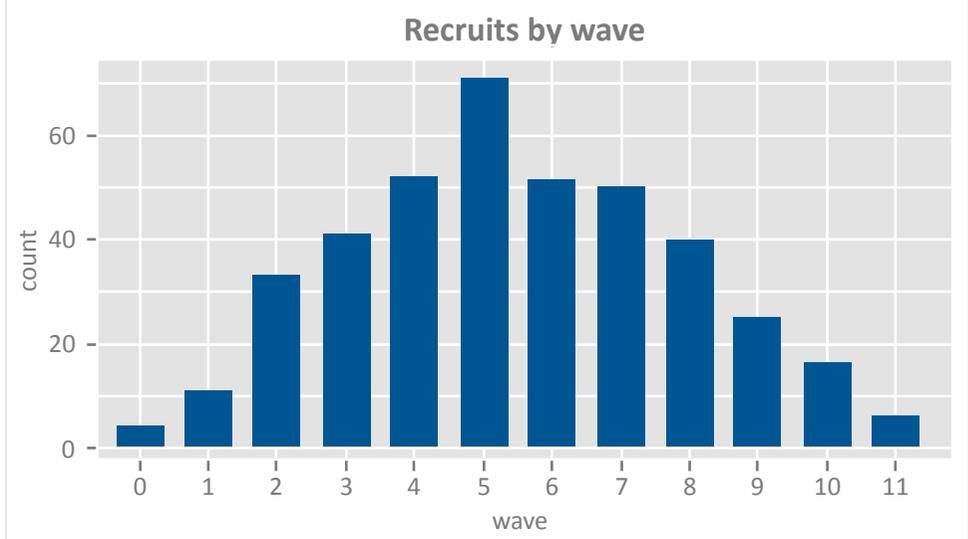
Більшість рекрутерів приводили по три знайомих (реалізували всі три купони для рекрутингу). Вибірка активно розвивалася до 5-ї хвили, а потім почала спадати. Опитування починалося від чотирьох відібраних зерен. Найбільша кількість респондентів була реалізована по ланцюжку від першого зерна, від четвертого – трохи менше, ще менше від третього. Найменша кількість ЛВІН була реалізована по ланцюжку від другого зерна. Найчастіше респонденти оцінювали розмір своєї мережі у сім осіб; спостерігалось кілька викидів із розміром мережі 50 осіб і більше.

Характеристики вибірки

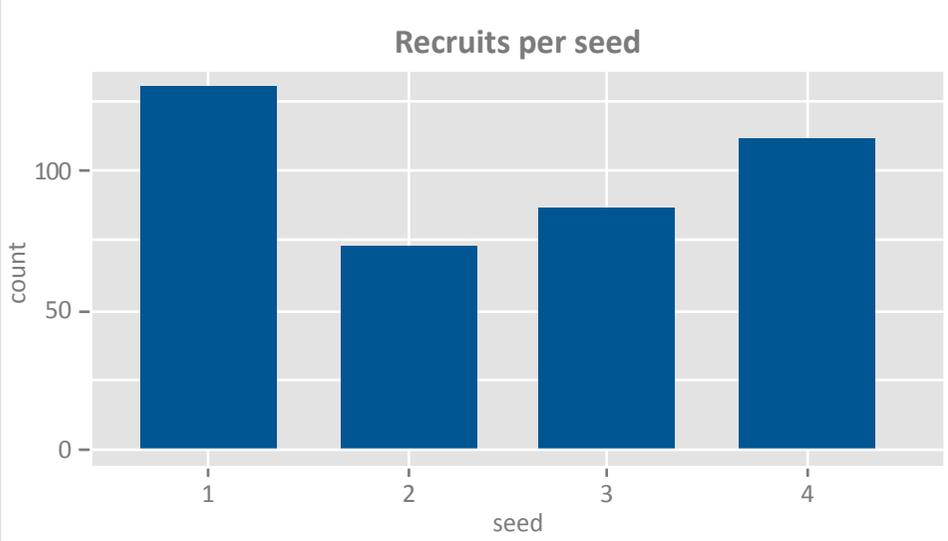
Рис. 19.2. Кількість рекрутованих на одного респондента

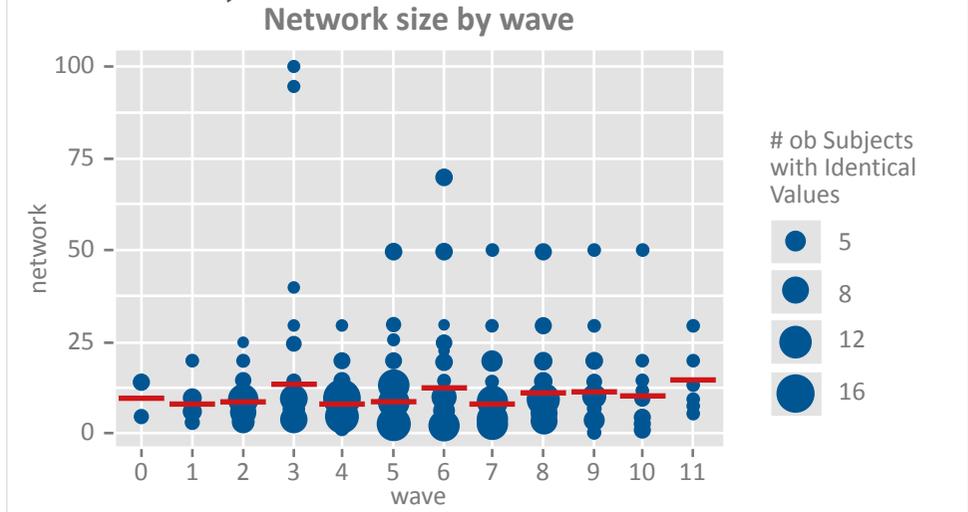
Рис. 19.3. Кількість рекрутованих, за хвилею

Рис. 19.4. Кількість рекрутованих, за зерном

Рис. 19.5. Названий респондентами розмір мережі знайомих, за хвилею опитування

20. Суми

До вибірки у Сумах було набрано 150 ЛВІН, із них 17,0% (ДІ 7,3%-26,8%) були молодше 25 років, решта належали до вікової категорії «25 років і старше». Середній вік ЛВІН склав 32,3 роки. За зваженою RDS оцінкою, жінки у популяції ЛВІН у Сумах складають тільки п'яту частину (22,9%; ДІ 15,4%-30,5%).

Три п'ятих респондентів мали повну середню освіту (59,4%), ще одна п'ята – вищу освіту (10,4% – базову вищу і 10,8% – повну вищу). Одна шоста ЛВІН здобула базову середню освіту (14,9%) і 4,5% закінчили менше 9-ти класів. Десята частина усіх респондентів мала постійну роботу (11,0%), дві п'ятих – випадкові заробітки (40,3%), половина опитаних не працювала (46,5% – не працювали, 2,2% – навчалися).

Трохи більше половини ЛВІН були офіційно чи неофіційно одружені або мали постійного партнера (58,1%). Неодружені або ті, хто не мав постійного партнера, склали дві п'ятих опитаних (41,9%). Загалом із усієї вибірки в Сумах 33,4% ЛВІН (ДІ 24,9%-41,9%) мали постійних статевих партнерів, які ніколи не вживали ін'єкційні наркотики.

Кожен третій ЛВІН мав досвід ув'язнення (31,1%).

Таблиця 20.1. Соціально-демографічні характеристики ЛВІН (n=150)

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Вік	14–24 роки	17,0	7,3	26,8
	25 років і старше	83,0	73,2	92,7
	Середній вік	32,3 року	30,1	34,5
Стать	Чоловіча	77,1	69,6	84,6
	Жіноча	22,9	15,4	30,5

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Освіта	Початкова	4,5	1,1	7,9
	Базова середня	14,9	8,8	21,1
	Повна середня	59,4	51,4	67,5
	Базова вища	10,4	3,9	16,9
	Повна вища	10,8	5,4	16,1
Основне заняття	Навчається	2,2	0,1	4,8
	Постійна робота	11,0	5,1	17,0
	Випадкові заробітки	40,3	32,4	48,1
	Не працює	46,5	38,0	55,0
Шлюбний стан	Одружений/Заміжня або має постійного партнера	58,1	48,9	67,4
	Неодружений/Незаміжня і не має постійного партнера	41,9	32,6	51,1
Чи вживає чоловік/дружина або постійний партнер наркотики ін'єкційним шляхом				
	Так	16,6	9,4	23,5
	Ні, але раніше вживав/ла	4,3	1,2	7,3
	Ні, ніколи не вживав/ла	33,4	24,9	41,9
	Не знаю	3,9	0,1	11,4
	Не має постійного партнера	41,8	32,3	51,6
Досвід ув'язнення		31,1	23,1	39,3

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

В середньому ЛВІН у Сумах починали вживати наркотики ін'єкційно у віці 19,5 років (ДІ 18,5-20,5 року), більшість опитаних мали стаж вживання шість років і більше (83,8%; ДІ 78,0%-89,7%). Середній стаж складав 12,9 років. Майже всі у вибірці вживали коли-небудь наркотики також неін'єкційним шляхом (98,4%) і починали це робити в середньому у 15,6 років.

Більшість респондентів у Сумах вживали екстракт опію як основний наркотик (89,3%; ДІ 83,7%-94,9%); лише 5,6% вказали стимулятори (ДІ 1,4%-9,7%), із них метамфетамін у розчині – 2,6% (ДІ 0,1%-5,1%), амфетамін у порошок – 2,3% (ДІ 0,1%-6,6%).

В середньому наркотики вживали ін'єкційно 26,9 днів на місяць, 6,3 днів на тиждень. За останню добу наркотики вводили 99,5% усіх опитаних, середня кількість ін'єкцій за останню добу – 2,0.

Таблиця 20.2. Профіль щодо вживання наркотиків (n=150)

Характеристика	%	ДІ			Характеристика	%	ДІ				
		НМ	ВМ				НМ	ВМ			
Вік початку вживання ін'єкційних наркотиків	19,5 року	18,5	20,5	→	Стаж вживання ін'єкційних наркотиків:						
					до 2-х років				5,7	2,2	9,3
					3–5 років				10,5	5,3	15,5
					6 і більше років				83,8	78,0	89,7
					Середній стаж (років)	12,9	11,3	14,4			
Досвід вживання неін'єкційних наркотиків	98,4	97,1	99,7	→	Середній вік початку вживання неін'єкційних наркотиків	15,6 року	15,0	16,1			
Основний наркотик											
Опіати	91,0	85,8	96,1	→	Екстракт опію						
					Вуличний метадон / бупренорфін				1,7	0,0	3,4
					Дезоморфін				–	–	–
					Героїн				–	–	–
					Інше з опіатів	–	–	–			
Стимулятори	5,6	1,4	9,7	→	Метамфетамін у розчині						
					Амфетамін у порошок				2,3	0,1	6,6
					Інше зі стимуляторів				0,7	0,1	1,5
Інший	3,4	0,6	6,3								
Вживав/ла за останню добу наркотики ін'єкційно	99,5	98,8	99,9	→	Кількість разів за останню добу	2,0	1,9	2,2			
Вживав/ла за останній тиждень наркотики ін'єкційно	100	–	–	→	Кількість днів за останній тиждень	6,3	6,1	6,6			
					Кількість днів за останній місяць	26,9	24,3	29,6			

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Майже дві третини опитаних у Сумах купували наркотик уже в готовому вигляді (62,2%), дві п'ятих – практикують самостійне приготування (38,0%). Десята частина ЛВІН отримували наркотик від друзів/знайомих (13,3%). 7,9% опитаних мали передозування протягом останніх 12 міс. (ДІ 3,4%-12,3%).

Таблиця 20.3. Профіль щодо вживання наркотиків (n=150)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Спосіб отримання основного наркотуку (сума відповідей може не дорівнювати 100%, тому що респонденти могли обирати кілька варіантів)			
Самостійне приготування	38,0	26,5	49,5
Готують / приносять друзі / знайомі	13,3	7,6	19,1
Придбання готового наркотуку	62,2	53,2	71,1
Чи змінилася ціна основного наркотуку за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	1,5	0,1	4,5
Не змінилася	36,1	27,6	44,7
Змінилася на гірше	62,4	54,1	70,7
Чи змінилася якість основного наркотуку за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	4,3	0,6	7,9
Не змінилася	40,5	31,4	49,6
Змінилася на гірше	55,2	46,5	64,1
Чи змінилася доступність основного наркотуку за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	9,2	4,6	13,8
Не змінилася	52,5	42,6	62,6
Змінилася на гірше	38,3	28,7	47,7
Досвід передозування за останні 12 міс.	7,9	3,4	12,3

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

97,3 відсотків (ДІ 94,4%-99,9%) усіх ЛВІН у Сумах повідомили про використання стерильного інструментарію під час останнього вживання ін'єкційного наркотуку. Проте три п'ятих респондентів отримували за останні 30 днів хоча б один раз наркотик у вже наповненому шприці (58,3%) і половина використовувала свою голку повторно для іншої ін'єкції (50,4%). Третя частина всіх опитаних користувалася спільним обладнанням і матеріалами для приготування наркотуку (31,0%), а п'ята завжди вживала його в одному приміщенні та в той самий час із іншими ЛВІН (17,1%).

Таблиця 20.4. Ін'єкційна поведінка (за останні 30 днів) (n=150)

За останні 30 днів	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Використовували стерильну голку та шприц під час останньої ін'єкції наркотуку	97,3	94,4	99,9
Робив/ла ін'єкцію зі шприца, який до цього використала для ін'єкції інша людина	8,0	2,9	13,1
Використовував/ла свій шприц / голку повторно для ін'єкції іншої дози наркотуку	50,4	41,8	59,0
Вживав/ла наркотуки ін'єкційно разом з іншими ЛВІН (у той самий час, у тому самому приміщенні)			
Завжди	17,1	11,0	23,2
І разом, і окремо	70,4	63,3	77,5
Ніколи	12,6	6,4	18,7
Віддавав/ла, позичав/ла, продавав/ла свій шприц після того, як зробив/ла ним ін'єкцію собі	5,6	1,5	9,5
Отримував/ла ін'єкцію з уже наповненого шприца і не бачив/ла, як цей шприц наповнювався	58,3	49,3	67,4
Використовував/ла для ін'єкції шприц, з якого потім розподіляли наркотичну речовину в інші шприци для подальшого вживання	10,6	5,2	16,0
Використовував/ла спільне обладнання або матеріали для розподілу чи приготування наркотуку	31,0	23,4	38,6

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Таблиця 20.5. Статева поведінка (n=150)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Статеві контакти за останні 12 міс.	91,5	85,8	97,1
Статеві контакти за останні 30 дн.	76,9	69,3	84,5
Загальна кількість статевих партнерів за останні 3 міс.			
Жодного	11,4	6,0	16,7
Один	74,2	67,2	81,3
Два і більше	14,3	8,6	20,3
Середня кількість партнерів за останні 90 дн. (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.)	1,3	1,1	1,5
Використання презерватива під час останнього статевих контакту (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 30 дн.)	59,7	48,9	70,3

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Переважає більшість ЛВІН у Сумах мала статеві контакти за останні 12 місяців (91,5%; ДІ 85,8%-97,1%), трохи менше – за останні 30 днів (76,9%; ДІ 69,3%-84,5%). Три п'ятих респондентів, які мали статеві контакти за останні 30 днів, використовували презерватив під час останнього статевих контакту (59,7%; ДІ 48,9%-70,3%). За останні три місяці 74,2% опитаних мали тільки одного статевих партнера, 14,3% – двох і більше. 11,4% респондентів не мали жодного партнера; середня кількість статевих партнерів за останні 90 днів складала 1,3.

Три з чотирьох респондентів упродовж останніх трьох місяців мали статеві контакти з постійним партнером (77,0%); майже кожен другий – із випадковим (46,0%). 3,7% опитаних купували комерційні статеві послуги. Частка тих, хто надавав такі послуги, складала 1,2%. Під час останнього статевих контакту з постійним партнером презерватив використовували 51,0% респондентів (серед тих, хто мав статеві стосунки з таким партнером), а з випадковим – 74,0% (серед тих, хто мав таких партнерів).

Таблиця 20.6. Статева поведінка (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.) (n=138)

Тип партнера	%	ДІ		Використання презерватива під час останнього статевих контакту	Використання презерватива протягом останніх 3 міс.		
		НМ	ВМ		постійно	не постійно	ніколи
Постійний партнер	77,0	69,1	84,7	51,0	36,0	24,2	39,8
				39,2–62,8	24,5–47,2	12,7–35,9	26,0–53,7
Випадковий партнер	46,0	36,9	55,2	74,0	65,5	22,4	12,2
				63,7–84,2	53,0–78,0	10,0–34,7	5,6–18,7
Комерційний партнер (купував/ла послуги)	3,7	0,1	7,4	100,0*	100,0*	0,0*	0,0*
				–	–	–	–
Комерційний партнер (продавав/ла послуги)	1,2	0,1	3,3	0,0*	0,0*	0,0*	100*
				–	–	–	–

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа. * Розраховано у програмі SPSS зі зважуванням.

Шприци/голки та презервативи безкоштовно отримували за останні 12 міс. 47,8% та 40,7% усіх ЛВІН у Сумах відповідно. За останні 30 днів 92,2% респондентів купували самостійно шприци та голки і 35,7% – презервативи.

Менше десятої частини ЛВІН отримували ЗПТ коли-небудь у житті (8,4%) і лише 2,4% повідомили про те, що отримували ЗПТ на час проведення дослідження.

Таблиця 20.7. Користування послугами зі зменшення шкоди щодо вживання ін'єкційних наркотиків (n=150)

Характеристика серед усіх респондентів:	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Отримував/ла протягом останніх 12 міс. стерильні голки / шприци від працівників інформаційно-просвітницьких програм, на пункті обміну шприців тощо			
Шприци/голки	47,8	36,7	59,0
Презервативи	40,7	30,0	51,4
Купував/ла самостійно протягом останніх 30 дн.			
Шприци/голки	92,2	87,6	96,8
Презервативи	35,7	25,6	46,1
Отримував/ла ЗПТ			
Коли-небудь у житті	8,4	3,9	12,9
Отримує зараз	2,4	0,1	4,8

ДІ – довірчий інтервал; НМ – Нижня межа; ВМ – верхня межа.

Протягом останніх 12 місяців пройшли тестування на ВІЛ та отримали результат 53,2% усіх ЛВІН у Сумах (ДІ 43,3%-62,7%). Із них 1,6% вказали, що результат тестування був позитивний, 74,4% – що негативний, 24,0% респондентів відмовилися надати відповідь.

Серед тих, хто повідомив про позитивний результат на ВІЛ (2 особи), всі сказали також, що перебувають на обліку в Центрі СНІДу та отримують АРТ.

Таблиця 20.8. Тестування на ВІЛ та отримання послуг для ЛЖВ (n=150)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Проходив/ла тестування на ВІЛ протягом останніх 12 міс. та отримали результат	53,2	43,3	62,7
З них результат тесту:			
позитивний	1,6	0,1	3,8
негативний	74,4	65,8	83,2
відмова від відповіді	24,0	15,8	32,1
Серед ВІЛ-інфікованих, хто знав про свій ВІЛ-статус:			
перебувають на обліку в Центрі СНІДу	100*	–	–
приймають АРТ	100*	–	–

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

* Розраховано у програмі SPSS зі зважуванням.

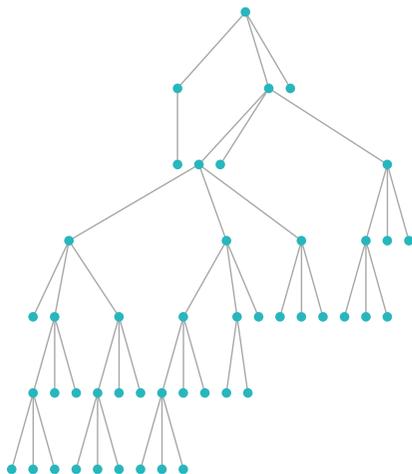
За результатами тестування швидкими тестами, 10,2% усіх ЛВІН у Сумах мали ВІЛ (ДІ 4,2%-16,2%), 58,3% інфіковані гепатитом С (ДІ 50,4%-66,3%), 6,6% (ДІ 2,8%-10,4%) – гепатитом В і 0,7% (ДІ 0,1%-1,6%) мали сифіліс.

Таблиця 20.9. Поширеність ВІЛ, ВГС, ВГВ та сифілісу серед ЛВІН, за результатами тестування швидкими тестами (n=150)

Тест	% позитивних результатів	ДІ	
		НМ	ВМ
ВІЛ	10,2	4,2	16,2
ВГС	58,3	50,4	66,3
ВГВ	6,6	2,8	10,4
Сифіліс	0,7	0,1	1,6

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

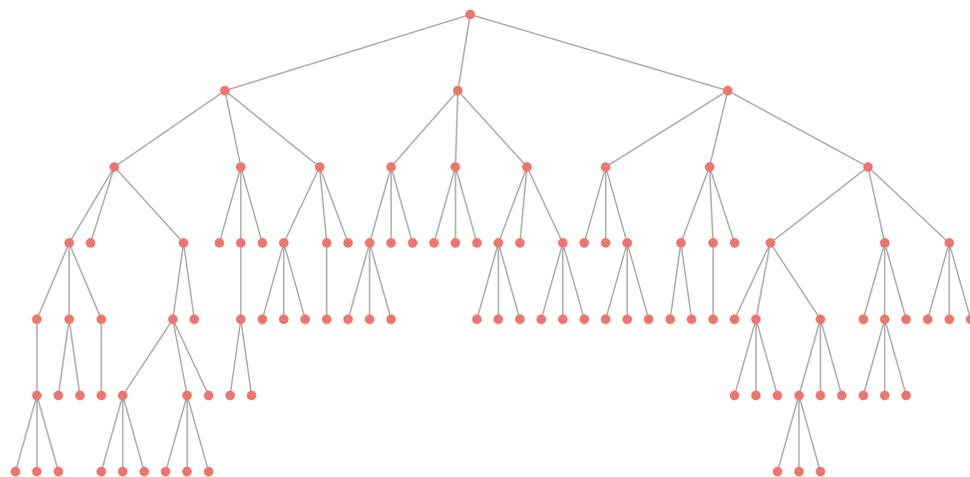
Рекрутинговий ланцюг

Характеристики первинних респондентів

№ зерна	Вік	Стать	ВІЛ-статус	Види наркотиків	Стаж вживання наркотиків	Статус клієнта НУО
1	21	Чоловіча	Негативний	Опіати	4	Не клієнт
2	20	Жіноча	Позитивний	Стимулятори	6	Клієнт

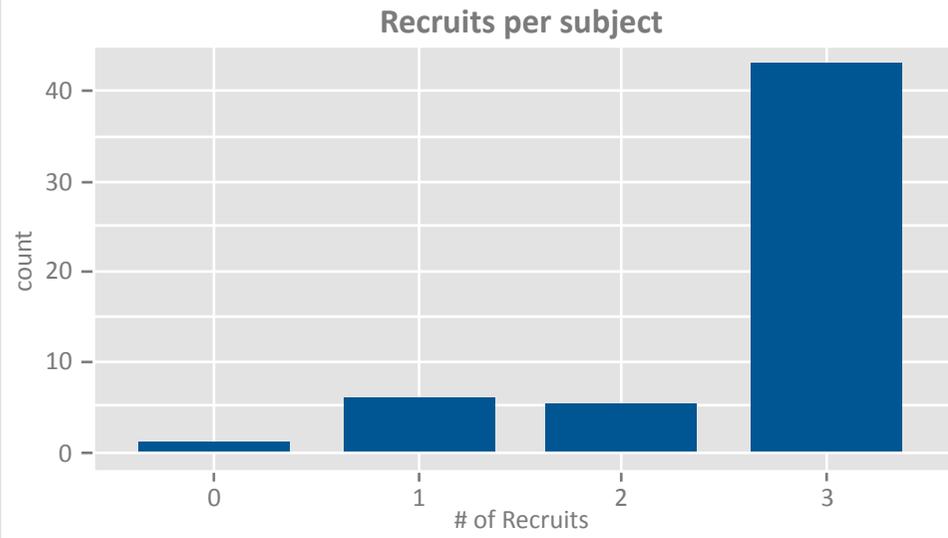
Більшість рекрутерів приводили по три знайомих ЛВІН, тобто реалізували всі видані купони для рекрутингу. Вибірка активно розвивалася до 4-ї хвили, а потім почала спадати. Опитування починалося від двох відібраних зерен. Значно більшу кількість респондентів було набрано по ланцюгу від першого зерна. Найчастіше респонденти оцінювали розмір своєї мережі у п'ять осіб; спостерігалось кілька викидів із розміром мережі більше 30 осіб.

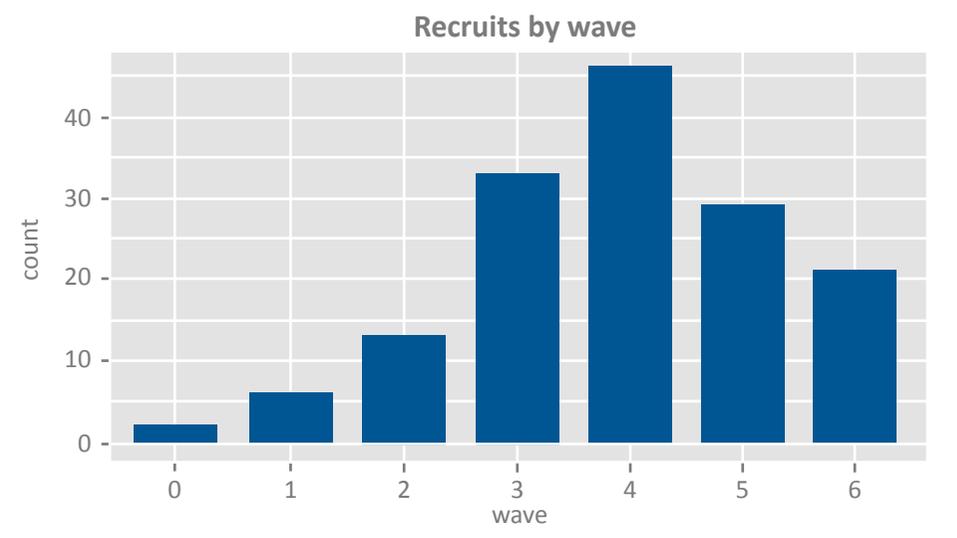
seed
 ● 1 ● 2

Характеристики вибірки

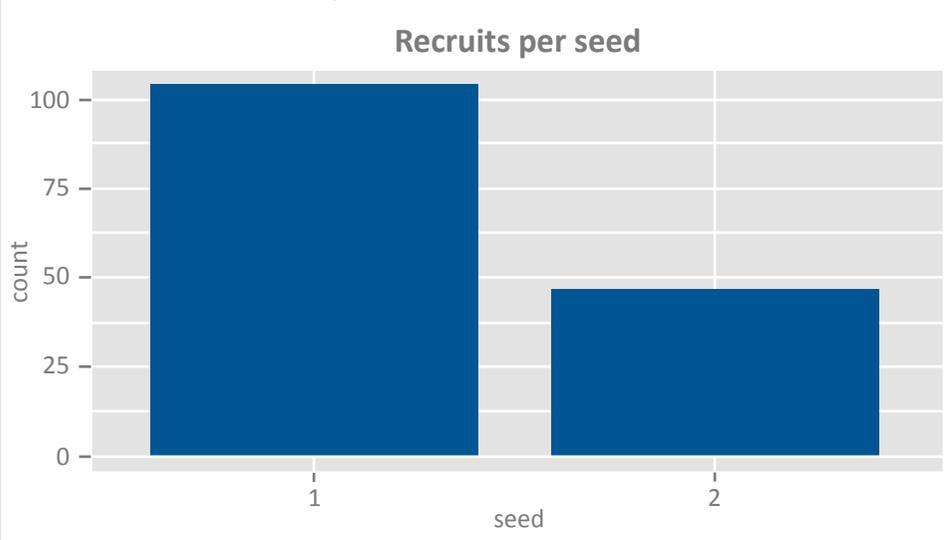
Рис. 20.1. Кількість рекрутованих на одного респондента

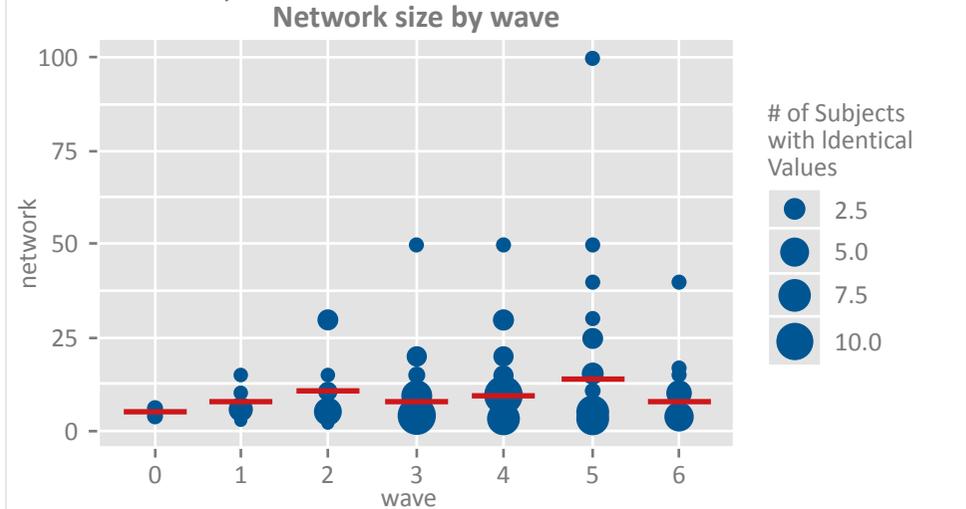
Рис. 20.2. Кількість рекрутованих, за хвилию

Рис. 20.3. Кількість рекрутованих, за зерном

Рис. 20.4. Названий респондентами розмір мережі знайомих, за хвилию опитування

21. Тернопіль

До вибірки у Тернополі було набрано 350 респондентів, із них 38,6% (ДІ 31,9%-45,3%) були молодше 25 років. Середній вік опитаних складав 28 років. За зваженою RDS оцінкою, жінки у популяції ЛВІН у Тернополі склали п'яту частину (18,5%; ДІ 14,7%-22,3%).

Дві п'ятих респондентів мали повну середню освіту (42,0%), дещо менше половини – вищу освіту (20,2% – базову вищу, 25,3% – повну вищу). Одна десята ЛВІН у Тернополі здобула базову середню освіту (11,7%) і 0,8% закінчили менше 9-ти класів. Третина усіх опитаних мала постійну роботу (31,7%), майже половина – випадкові заробітки (47,9%). П'ята частина респондентів не працювала (14,6% – не працювали, 5,8% – навчалися).

Трохи більше половини ЛВІН були офіційно чи неофіційно одружені або мали постійного партнера (52,9%). Неодружені або ті, хто не мав постійного партнера, склали 47,1%. Загалом із усієї вибірки у Тернополі 15,6% ЛВІН (ДІ 12,3%-18,8%) мали постійних статевих партнерів, які ніколи не вживали ін'єкційні наркотики.

Кожен третій ЛВІН мав досвід ув'язнення (33,6%).

Таблиця 21.1. Соціально-демографічні характеристики ЛВІН (n=350)

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Вік	14–24 роки	38,6	31,9	45,3
	25 років і старше	61,4	54,7	68,1
	Середній вік	28,2 року	27,2	29,1
Стать	Чоловіча	81,5	77,7	85,3
	Жіноча	18,5	14,7	22,3

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Освіта	Початкова	0,8	0,1	1,6
	Базова середня	11,7	8,8	14,5
	Повна середня	42,0	36,6	47,5
	Базова вища	20,2	16,0	24,3
	Повна вища	25,3	20,4	30,4
Основне заняття	Навчається	5,8	3,4	8,2
	Постійна робота	31,7	26,8	36,5
	Випадкові заробітки	47,9	42,7	53,0
	Не працює	14,6	11,3	18,1
Шлюбний стан	Одружений/Заміжня або має постійного партнера	52,9	47,8	58,0
	Неодружений/Незаміжня і не має постійного партнера	47,1	42,0	52,2
Чи вживає чоловік/дружина або постійний партнер наркотики ін'єкційним шляхом				
	Так	9,7	6,6	12,8
	Ні, але раніше вживав/ла	26,7	22,1	31,3
	Ні, ніколи не вживав/ла	15,6	12,3	18,8
	Не знаю	0,9	0,1	1,8
	Не має постійного партнера	47,1	41,8	52,5
Досвід ув'язнення		33,6	28,7	38,5

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

В середньому ЛВІН у Тернополі починали вживати наркотики ін'єкційно у віці 17 років (ДІ 17,2-17,6), більшість опитаних мали стаж вживання шість років і більше (75,0%; ДІ 70,6%-79,5%). Середній стаж складав 10,8 років. Чотири п'ятих респондентів у вибірці вживали коли-небудь наркотики також неін'єкційним шляхом (80%) і починали це робити в середньому в 16,4 років.

Майже три чверті усіх ЛВІН вживали екстракт опію (73,6%; ДІ 60,7%-86,5%) як основний наркотик. Ще чверть опитаних вказали стимулятори (26,0%; ДІ 14,0%-38,1%), переважно амфетамін у порошку (22,3%; ДІ 11,0%-33,7%).

В середньому наркотики вживали ін'єкційно 23,5 днів на місяць, 5,7 днів на тиждень. За останню добу наркотики вводили 99,7% усіх опитаних, середня кількість ін'єкцій за добу – 1,5.

Таблиця 21.2. Профіль щодо вживання наркотиків (n=350)

Характеристика	%	ДІ			Характеристика	%	ДІ				
		НМ	ВМ				НМ	ВМ			
Вік початку вживання ін'єкційних наркотиків	17,4 року	17,2	17,6	→	Стаж вживання ін'єкційних наркотиків:						
					до 2-х років				7,9	5,1	10,7
					3–5 років				17,1	13,4	20,7
					6 і більше років				75,0	70,6	79,5
					Середній стаж (років)				10,8	9,7	11,9
Досвід вживання неін'єкційних наркотиків	80,0	76,0	83,9	→	Середній вік початку вживання неін'єкційних наркотиків	16,4 року	16,0	16,7			
Основний наркотик											
Опіати	74,0	61,9	86,0	→	Екстракт опію	73,6	60,7	86,5			
					Вуличний метадон / бупренорфін	–	–	–			
					Дезоморфін	–	–	–			
					Героїн	0,3	0,1	0,9			
					Інше з опіатів	–	–	–			
Стимулятори	26,0	14,0	38,1	→	Метамфетамін у розчині	1,5	0,2	2,9			
					Амфетамін у порошку	22,3	11,0	33,7			
					Інше зі стимуляторів	2,2	0,3	4,1			
Інший	–	–	–								
Вживав/ла за останню добу наркотики ін'єкційно	99,7	99,0	99,9	→	Кількість разів за останню добу	1,5	1,4	1,5			
Вживав/ла за останній тиждень наркотики ін'єкційно	100	–	–	→	Кількість днів за останній тиждень	5,7	5,6	5,9			
					Кількість днів за останній місяць	23,5	22,8	24,2			

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Більшість опитаних у Тернополі купували наркотик уже в готовому вигляді (74,2%), чверть ЛВІН отримувала свій основний наркотик від друзів/знайомих (26,8%), 7,5% готували самостійно. Протягом останніх 12 місяців передозування мали лише 0,5% респондентів (ДІ 0,1%-1,1%).

Таблиця 21.3. Профіль щодо вживання наркотиків (n=350)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Спосіб отримання основного наркотику (сума відповідей може не дорівнювати 100%, тому що респонденти могли обирати кілька варіантів)			
Самостійне приготування	7,5	4,8	10,4
Готують / приносять друзі / знайомі	26,8	22,4	31,2
Придбання готового наркотику	74,2	70,0	78,4
Чи змінилася ціна основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	0,0	–	–
Не змінилася	35,2	30,5	39,9
Змінилася на гірше	60,9	56,2	65,5
Важко відповісти	3,9	2,0	5,9
Чи змінилася якість основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	1,3	0,1	2,4
Не змінилася	65,1	60,4	69,8
Змінилася на гірше	25,8	21,2	30,3
Важко відповісти	7,8	5,2	10,4
Чи змінилася доступність основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	1,0	0,0	1,9
Не змінилася	53,9	48,9	59,0
Змінилася на гірше	39,9	35,0	44,8
Важко відповісти	5,2	3,1	7,3
Досвід передозувань за останні 12 міс.	0,5	0,1	1,1

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

96,7 відсотка (ДІ 94,7%-98,7%) усіх ЛВІН у Тернополі повідомили про використання стерильного інструментарію під час останнього вживання ін'єкційного наркотику. Проте три чверті респондентів отримували за останні 30 днів хоча б один раз наркотик у вже наповненому шприці (72,2%) і приблизно п'ята частина використовувала свою голку повторно для іншої ін'єкції (21,4%). Половина опитаних користувалася спільним обладнанням і матеріалами для приготування або розподілу наркотику (50,3%) і одна десята завжди вживала його в одному приміщенні і в той самий час із іншими ЛВІН (13,4%).

Таблиця 21.4. Ін'єкційна поведінка (за останні 30 днів) (n=350)

За останні 30 днів	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Використовували стерильну голку та шприц під час останньої ін'єкції наркотику	96,7	94,7	98,7
Робив/ла ін'єкцію зі шприца, який до цього використала для ін'єкції інша людина	2,3	1,1	3,5
Використовував/ла свій шприц / голку повторно для ін'єкції іншої дози наркотику	21,4	17,3	25,6
Вживав/ла наркотики ін'єкційно разом з іншими ЛВІН (у той самий час, у тому самому приміщенні)			
Завжди	13,4	10,2	16,7
І разом, і окремо	86,6	83,4	89,8
Ніколи	–	–	–
Віддавав/ла, позичав/ла, продавав/ла свій шприц після того, як зробив/ла ним ін'єкцію собі	2,7	1,2	4,1
Отримував/ла ін'єкцію з уже наповненого шприца і не бачив/ла, як цей шприц наповнювався	72,2	67,7	76,6
Використовував/ла для ін'єкції шприц, з якого потім розподіляли наркотичну речовину в інші шприци для подальшого вживання	6,4	4,0	8,8
Використовував/ла спільне обладнання або матеріали для розподілу або приготування наркотику	50,3	45,1	55,5

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Таблиця 21.5. Статева поведінка (n=350)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Статеві контакти за останні 12 міс.	99,3	98,3	99,9
Статеві контакти за останні 30 дн.	94,4	91,8	96,9
Загальна кількість статевих партнерів за останні 3 міс.			
Жодного	0,7	0,1	1,7
Один	30,7	26,0	35,4
Два і більше	68,6	63,9	73,3
Середня кількість партнерів за останні 90 дн. (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.)	3,2	3,0	3,5
Використання презерватива під час останнього статевого контакту (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 30 дн.)	83,3	79,7	86,9

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Таблиця 21.6. Статева поведінка (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.) (n=346)

Тип партнера	%	ДІ		Використання презерватива під час останнього статевого контакту	Використання презерватива протягом останніх 3 міс.		
		НМ	ВМ		постійно	не постійно	ніколи
Постійний партнер	55,5	50,5	60,7	75,9	34,2	58,8	6,9
				69,6–82,1	27,7–40,7	52,0–65,7	2,8–11,1
Випадковий партнер	70,6	66,1	75,1	80,8	12,5	86,3	1,2
				76,0–85,9	9,0–15,8	82,9–89,8	0,1–2,7
Комерційний партнер (купував/ла послуги)	7,5	5,1	10,0	68,6*	53,4*	46,6*	0,0*
				–	–	–	–
Комерційний партнер (продавав/ла послуги)	2,4	0,9	3,9	100*	60,3*	39,7*	0,0*
				–	–	–	–

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

* Розраховано у програмі SPSS зі зважуванням.

Практично всі ЛВІН у Тернополі мали статеві контакти за останні 12 місяців (99,3%; ДІ 98,3%-99,9%), дещо менше – за останні 30 днів (94,4%; ДІ 91,8%-96,9%). Чотири з п'яти респондентів, які мали статеві контакти за останні 30 днів, використовували презерватив під час останнього статевого контакту (83,3%; ДІ 79,7%-86,9%). За останні три місяці третина респондентів мала тільки одного статевого партнера (30,7%), дві третини – двох і більше (68,6%). Середня кількість статевих партнерів за останні 90 днів складала 3,2.

Кожен другий респондент упродовж останніх трьох місяців мав статеві стосунки з постійним партнером (55,5%); приблизно двоє з трьох – із випадковим статевим партнером (70,6%). 7,5% респондентів купували комерційні статеві послуги. Частка тих, хто надавав такі послуги, складала 2,4%. Під час останнього статевого контакту з постійним партнером презерватив використовували 75,9% респондентів (серед тих, хто мав статеві стосунки з таким партнером), а з випадковим партнером – 80,8% (серед тих, хто мав таких партнерів).

Шприци/голки та презервативи безкоштовно отримували за останні 12 місяців 24,1% та 39,3% усіх ЛВІН відповідно. За останні 30 днів 82,2% респондентів купували шприци та голки самостійно і 55,9% – купували презервативи.

Чверть ЛВІН отримувала ЗПТ коли-небудь у житті (23,5%) і шоста частина повідомила про те, що отримувала ЗПТ наразі (15,6%).

Таблиця 21.7. Користування послугами зі зменшення шкоди щодо вживання ін'єкційних наркотиків (n=350)

Характеристика серед усіх респондентів:	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Отримував/ла протягом останніх 12 міс. стерильні голки / шприци від працівників інформаційно-просвітницьких програм, на пункті обміну шприців тощо			
Шприци/голки	24,1	19,4	28,8
Презервативи	39,3	34,6	44,0
Купував/ла самостійно протягом останніх 30 дн.			
Шприци/голки	82,2	78,3	86,1
Презервативи	55,9	51,1	60,7
Отримував/ла ЗПТ			
Коли-небудь у житті	23,5	19,0	27,9
Отримує зараз	15,6	12,2	19,0

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Протягом останніх 12 місяців пройшли тестування на ВІЛ та отримали результат 23,4% усіх ЛВІН у Тернополі (ДІ 19,5%-27,2%). З них 8,0% вказали, що результат тестування був позитивний, 40,5% – що негативний, 51,5% респондентів відмовилися надати відповідь.

Всі респонденти, які повідомили про позитивний результат на ВІЛ, сказали також, що перебувають на обліку в Центрі СНІДу (100,0%), половина з них зазначила, що отримує АРТ (54,6%).

Таблиця 21.8. Тестування на ВІЛ та отримання послуг для ЛЖВ (n=350)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Проходив/ла тестування на ВІЛ протягом останніх 12 міс. та отримали результат	23,4	19,5	27,2
З них результат тесту:			
позитивний	8,0	2,2	13,6
негативний	40,5	33,7	46,9
відмова від відповіді	51,5	44,1	59,5
Серед ВІЛ-інфікованих, хто знав про свій ВІЛ-статус:			
перебувають на обліку в Центрі СНІДу	100,0	–	–
приймають АРТ	54,6	37,9	72,4

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Дані щодо перебування на диспансерному обліку та отримання АРВ препаратів не подано в даному звіті, зважаючи на значну ймовірність похибки в розрахунках через те, що абсолютна кількість тестів, позитивних на ВІЛ, склала менше 30 випадків.

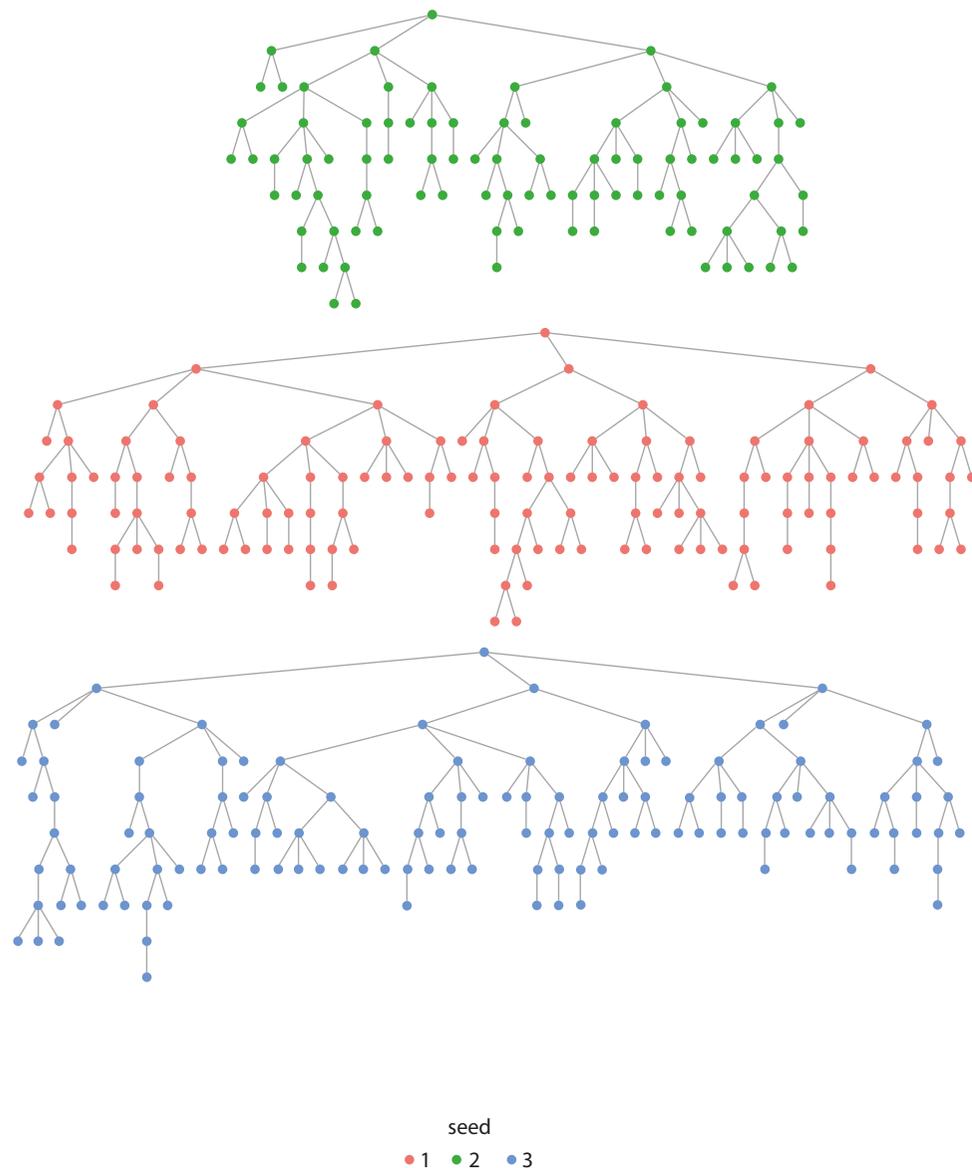
За результатами тестування швидкими тестами, 6,3% усіх ЛВІН у Тернополі мали ВІЛ (ДІ 3,9%-8,7%), 27,2% інфіковані гепатитом С (ДІ 22,6%-31,8%), 4,4% (ДІ 2,5%-6,3%) – гепатитом В і 0,3% (ДІ 0,1%-0,6%) – сифілісом.

Таблиця 21.9. Поширеність ВІЛ, ВГС, ВГВ та сифілісу серед ЛВІН, за результатами тестування швидкими тестами (n=350)

Тест	% позитивних результатів	ДІ	
		НМ	ВМ
ВІЛ	6,3	3,9	8,7
ВГС	27,2	22,6	31,8
ВГВ	4,4	2,5	6,3
Сифіліс	0,3	0,1	0,6

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Рекрутинговий ланцюг

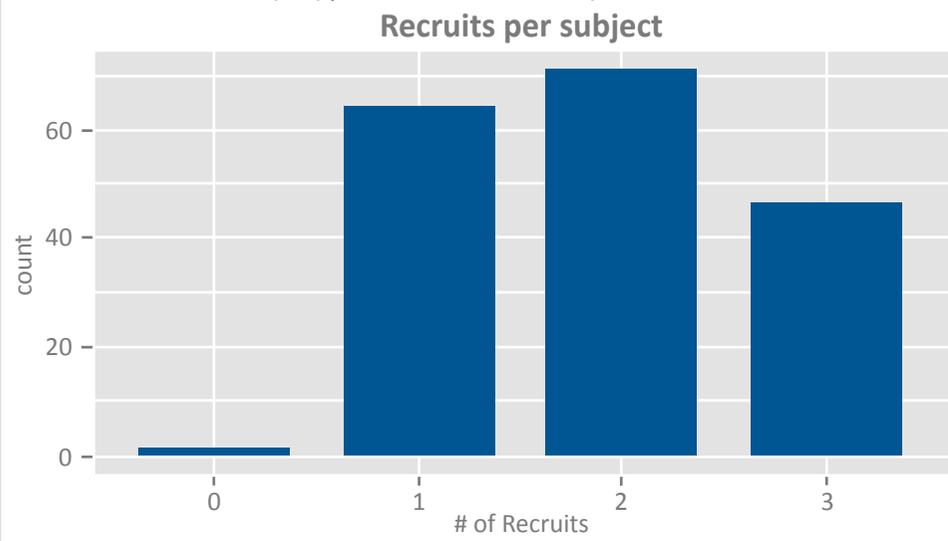
Характеристики первинних респондентів

№ зерна	Вік	Стать	ВІЛ-статус	Види наркотиків	Стаж вживання наркотиків	Статус клієнта НУО
1	24	Чоловіча	Негативний	Опіати	7	Не клієнт
2	20	Чоловіча	Негативний	Стимулятори	1	Не клієнт
3	24	Жіноча	Негативний	Опіати	2	Клієнт

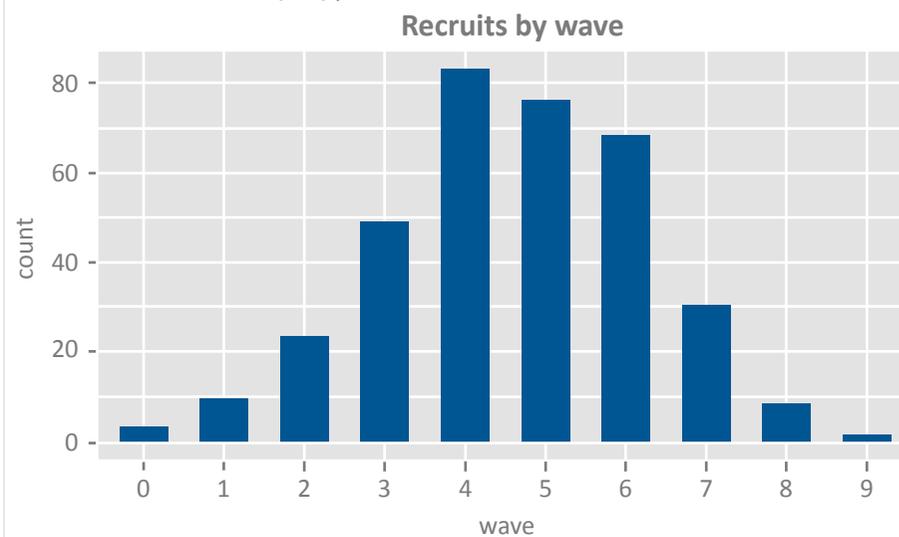
Більшість рекрутерів приводили по два знайомих (реалізували два купони із трьох можливих для рекрутингу). Вибірка активно розвивалася до 4-ї хвили, а потім почала спадати. Опитування починалося від трьох відібраних зерен. По ланцюгу від першого та третього зерна було реалізовано майже однакову вибірку, а від другого – приблизно у півтора рази менше. Найчастіше респонденти оцінювали розмір своєї мережі у вісім осіб; спостерігалось кілька викидів із розміром мережі 20-30 осіб.

Характеристики вибірки

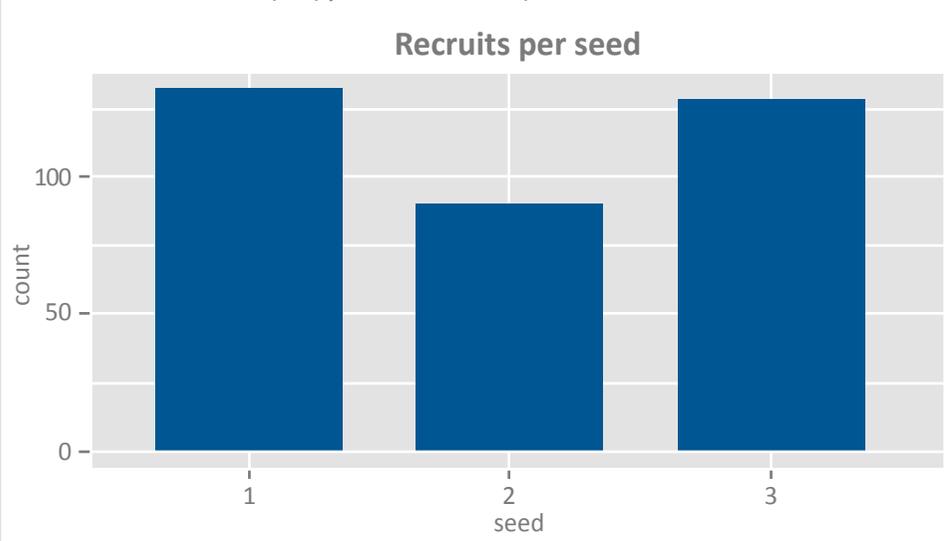
Рис. 21.1. Кількість рекрутованих на одного респондента

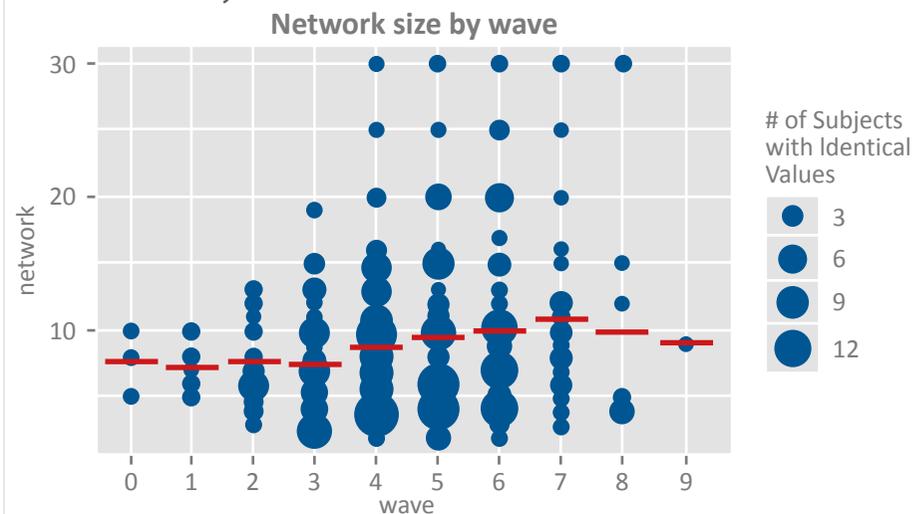
Рис. 21.2. Кількість рекрутованих, за хвилею

Рис. 21.3. Кількість рекрутованих, за зерном

Рис. 21.4. Названий респондентами розмір мережі знайомих, за хвилею опитування

22. Харків

Середній вік опитаних ЛВІН Харкова складає 34 роки (n=200). За зваженою RDS оцінкою, жінки складають майже чверть ЛВІН міста Харкова (22,7%; ДІ 16,3%-29,3%).

Половина ЛВІН (48,4%) мали повну середню, ще майже п'ята частина (18,6%) – базову вищу освіту. Майже не виявилось опитаних без базової середньої освіти (1,5%), натомість 16,1% мали повну вищу.

Половина респондентів мала випадкові заробітки (49,8%), третина – не працювала (32,7%), постійну роботу мали лише близько п'ятої частини опитаних (17,5%).

Майже три чверті учасників дослідження були офіційно/неофіційно одружені або мали постійного партнера (73,5%; ДІ 65,8%-81,4%), 43,3% (ДІ 35,4%-51,1%) – постійних статевих партнерів, які ніколи не вживали ін'єкційні наркотики.

Третина ЛВІН у Харкові мала досвід ув'язнення (33,6%).

Таблиця 22.1. Соціально-демографічні характеристики ЛВІН (n=200)

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Вік	14–24 роки	7,4	3,6	11,0
	25 років і старше	92,6	88,9	96,3
	Середній вік	34,3 року	33,2	35,5
Стать	Чоловіча	77,3	70,7	83,7
	Жіноча	22,7	16,3	29,3

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Освіта	Початкова	1,5	0,1	2,8
	Базова середня	15,4	10,3	20,6
	Повна середня	48,4	40,4	56,3
	Базова вища	18,6	11,4	25,8
	Повна вища	16,1	10,9	21,3
Основне заняття	Навчається	–	–	–
	Постійна робота	17,5	11,3	23,7
	Випадкові заробітки	49,8	41,5	58,0
	Не працює	32,7	26,0	39,5
Шлюбний стан	Одружений/Заміжня або має постійного партнера	73,5	65,8	81,4
	Неодружений/Незаміжня і не має постійного партнера	26,5	18,7	34,3
Чи вживає чоловік/дружина або постійний партнер наркотики ін'єкційним шляхом				
	Так	21,2	12,0	30,2
	Ні, але раніше вживав/ла	8,8	4,7	12,9
	Ні, ніколи не вживав/ла	43,3	35,4	51,1
	Не знаю	0,4	0,1	0,9
	Не має постійного партнера	26,3	18,7	34,3
Досвід ув'язнення		33,6	26,4	40,6

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Середній вік, коли ЛВІН Харкова починали вживати наркотики ін'єкційно, складає 20 років (ДІ 19,0-21,0). Більшість опитаних мали стаж вживання понад шість років (84,9%; ДІ 80,1%-89,7%), середній стаж – 14,4 років. 96,2% опитаних мають досвід вживання наркотиків також неін'єкційним шляхом, в середньому перша спроба вживання наркотиків неін'єкційним шляхом відбулася в 17 років.

59% ЛВІН у Харкові назвали опіати своїм основним наркотиком, переважно – екстракт опію (44,9%). Стимулятори вживають лише 6,2% респондентів, 35,2% назвали інший наркотик.

За останню добу наркотики вводили 73,8% усіх опитаних, у середньому двічі за добу. На тиждень у середньому наркотики вживали ін'єкційно 5,3 днів.

Таблиця 22.2. Профіль щодо вживання наркотиків (n=200)

Характеристика	%	ДІ			Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ				НМ	ВМ
Вік початку вживання ін'єкційних наркотиків	20,0 років	19,0	21,0	→	Стаж вживання ін'єкційних наркотиків:			
					До 2-х років	6,4	2,8	9,9
					3–5 років	8,8	4,9	12,6
					6 і більше років	84,9	80,1	89,7
					Середній стаж (років)	14,4	12,7	16,0
Досвід вживання неін'єкційних наркотиків	96,2	93,7	98,7	→	Середній вік початку вживання неін'єкційних наркотиків	17,1 року	16,4	17,9
Основний наркотик								
Опіати	58,5	51,0	66,0	→	Екстракт опію	44,9	37,2	52,7
					Вуличний метадон / бупренорфін	10,6	6,1	15,1
					Дезоморфін	–	–	–
					Героїн	1,6	0,1	3,9
					Інше з опіатів	1,4	0,1	2,7
Стимулятори	6,2	1,6	10,9	→	Метамфетамін у розчині	5,1	1,1	9,0
					Амфетамін у порошку	1,2	0,1	2,4
					Інше зі стимуляторів	–	–	–
Інший	35,2	28,4	42,1					
Вживав/ла за останню добу наркотики ін'єкційно	73,8	65,8	81,8	→	Кількість разів за останню добу	2,0	1,6	2,4
Вживав/ла за останній тиждень наркотики ін'єкційно	93,8	89,9	97,7	→	Кількість днів за останній тиждень	5,3	4,9	5,8
					Кількість днів за останній місяць	21,6	18,5	24,6

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

41,2 відсотка опитаних (ДІ 33,3%-49,2%) купують готові наркотичні речовини, 40,3% готують свій наркотик самостійно (ДІ 33,5%-47,1%), близько чверті (24,1%) вказали, що основний наркотик готують/приносять друзі або знайомі.

Більша частина опитаних повідомили про погіршення ціни і якості основного наркотика, ще близько третини – про погіршення його доступності.

Передозування протягом останнього року мали 8,2% опитаних.

Таблиця 22.3. Профіль щодо вживання наркотиків (n=200)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Спосіб отримання основного наркотика (сума відповідей може не дорівнювати 100%, тому що респонденти могли обирати кілька відповідей)			
Самостійне приготування	40,3	33,5	47,1
Готують / приносять друзі / знайомі	24,1	17,0	31,1
Придбання готового наркотика	41,2	33,3	49,2
Чи змінилася ціна основного наркотика за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	1,7	0,1	3,3
Не змінилася	21,0	14,0	27,9
Змінилася на гірше	77,3	70,1	84,0
Чи змінилася якість основного наркотика за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	1,2	0,1	2,7
Не змінилася	47,1	37,9	56,2
Змінилася на гірше	51,7	42,8	60,6
Чи змінилася доступність основного наркотика за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	4,5	0,8	8,1
Не змінилася	58,4	50,7	66,2
Змінилася на гірше	37,1	29,3	44,8
Досвід передозування за останні 12 міс.	8,2	3,9	12,3

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Майже всі респонденти (99,6%; ДІ 98,7%-99,9%) повідомили про використання стерильного інструментарію під час останньої ін'єкції наркотика. Третина опитаних (31,3%) за останні 30 днів робили ін'єкцію зі шприца, який не бачили як наповнювався, 65,3% використовували свою голку повторно для іншої ін'єкції, також 69% (ДІ 62,2%-75,8%) респондентів користувалися спільним обладнанням і матеріалами для приготування наркотика.

Таблиця 22.4. Ін'єкційна поведінка (за останні 30 днів) (n=200)

За останні 30 днів	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Використовували стерильну голку та шприц під час останньої ін'єкції наркотика	99,6	98,7	99,9
Робив/ла ін'єкцію зі шприца, який до цього використала для ін'єкції інша людина	7,2	3,4	11,0
Використовував/ла свій шприц / голку повторно для ін'єкції іншої дози наркотика	65,3	56,7	73,8
Вживав/ла наркотики ін'єкційно разом з іншими людьми (у той самий час, у тому самому приміщенні)			
Завжди	37,7	30,2	45,2
І разом, і окремо	51,9	43,3	60,3
Ніколи	10,4	5,6	15,3
Віддавав/ла, позичав/ла, продавав/ла свій шприц після того, як зробив/ла ним ін'єкцію собі	9,0	4,5	13,6
Отримував/ла ін'єкцію з уже наповненого шприца і не бачив/ла, як цей шприц наповнювався	31,3	23,8	38,9
Використовував/ла для ін'єкції шприц, з якого потім розподіляли наркотичну речовину в інші шприци для подальшого вживання	10,6	6,5	14,8
Використовував/ла спільне обладнання або матеріали для розподілу чи приготування наркотика	69,0	62,2	75,8

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Таблиця 22.5. Статева поведінка (n=200)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Статеві контакти за останні 12 міс.	98,6	97,2	99,9
Статеві контакти за останні 30 дн.	78,7	72,2	85,1
Загальна кількість статевих партнерів за останні 3 міс.			
Жодного	3,5	0,7	6,4
Один	67,0	59,1	75,0
Два і більше	29,5	21,6	37,1
Середня кількість партнерів за останні 90 дн. (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.)	1,8	1,5	2,2
Використання презерватива під час останнього статевого контакту (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 30 дн.)	49,0	40,0	58,0

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа,

Таблиця 22.6. Статева поведінка (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.) (n=197)

Тип партнера	%	ДІ		Використання презерватива під час останнього статевого контакту	Використання презерватива протягом останніх 3 міс.		
		НМ	ВМ		постійно	не постійно	ніколи
Постійний партнер	79,0	72,3	85,8	44,3	32,0	22,0	46,0
				35,0–53,7	23,6–40,4	14,3–29,7	36,6–55,4
Випадковий партнер	32,8	24,6	41,0	74,9	61,9	27,5	10,6
				62,1–87,8	45,2–78,7	11,9–43,0	5,1–16,1
Комерційний партнер (купував/ла послуги)	3,1	1,1	5,0	75,0*	75,0*	11,1*	13,9*
				–	–	–	–
Комерційний партнер (продавав/ла послуги)	1,5	0,2	2,8	100*	100*	0,0*	0,0*
				–	–	–	–

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

* Розраховано у програмі SPSS зі зважуванням.

Майже всі ЛВІН Харкова (98,6%; ДІ 97,2%-99,9%) мали статеві контакти за останні 12 місяців, трохи менше – за останні 30 днів (78,7%; ДІ 72,2%-85,1%). Половина респондентів, які мали статеві контакти за останні 30 днів, використовували презерватив під час останнього статевого контакту (49,0%; ДІ 40,0%-58,0%).

За останні 90 днів дві третини респондентів мали тільки одного статевого партнера (67,0%; ДІ 59,1%-75,0%), третина (29,5%) – двох або більше; середня кількість статевих партнерів серед усіх, хто мав статеві контакти за останні 3 місяці, складала 1,8.

Чотири ЛВІН із п'ятьох мали за останні 90 днів статеві контакти з постійним партнером (79,0%; ДІ 72,3%-85,8%), один з трьох – із випадковим (32,8%; ДІ 24,6%-41,0%). Комерційні статеві послуги купували 3,1% респондентів, надавали – 1,5% опитаних.

Презервативом під час останнього статевого контакту з постійним партнером користувалася майже половина ЛВІН (44,3%; ДІ 35,0%-53,7%), і 74,9% респондентів – із випадковим партнером (серед тих, хто мав таких партнерів).

Протягом останніх 12 місяців 46,2% вказали, що отримували шприци/голки безкоштовно, 43,2% – отримували безкоштовно презервативи. 95% респондентів самостійно купували шприци та голки за останні 30 днів, 23,6% – презервативи.

2,7% вказали, що мали досвід отримання препаратів ЗПТ; та 1,6% ЛВІН зазначили, що отримували ЗПТ на момент опитування.

Таблиця 22.7. Користування послугами зі зменшення шкоди щодо вживання ін'єкційних наркотиків (n=200)

Характеристика серед усіх респондентів:	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Отримував/ла протягом останніх 12 міс. стерильні голки / шприци від працівників інформаційно-просвітницьких програм, на пункті обміну шприців тощо			
Шприци/голки	46,2	37,0	55,2
Презервативи	43,2	47,5	66,1
Купував/ла самостійно протягом останніх 30 дн.			
Шприци/голки	95,0	92,0	98,1
Презервативи	23,6	16,2	30,9
Отримував/ла ЗПТ			
Коли-небудь у житті	2,7	0,1	5,6
Отримує зараз	1,6	0,1	4,2

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

39,1 відсотка ЛВІН Харкова за останні 12 місяців проходили тестування на ВІЛ-інфекцію (ДІ 30,4%-47,7%); майже 20% відмовилися повідомити результат цього тестування, 5,3% вказали на ВІЛ-позитивний результат та 74,8% – ВІЛ-негативний.

Таблиця 22.8. Тестування на ВІЛ та отримання послуг для ЛЖВ (n=200)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Проходив/ла тестування на ВІЛ протягом останніх 12 міс. та отримали результат	39,1	30,4	47,7
З них результат тесту:			
позитивний	5,3	1,4	9,2
негативний	74,8	66,0	83,6
відмова від відповіді	19,9	12,4	27,4
Серед ВІЛ-інфікованих, хто знав про свій ВІЛ-статус:			
перебувають на обліку в Центрі СНІДу	100*	–	–
приймають АРТ	76,7*	–	–

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

* Розраховано у програмі SPSS зі зважуванням.

Дані щодо перебування на диспансерному обліку та отримання АРВ препаратів не подано в даному звіті, зважаючи на значну ймовірність похибки в рорахунках через те, що абсолютна кількість тестів, позитивних на ВІЛ, склала менше 30 випадків.

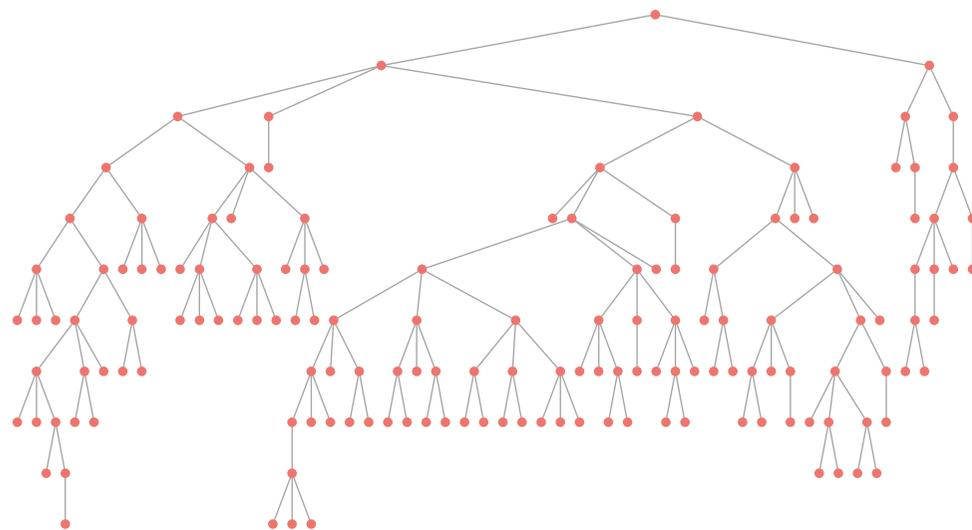
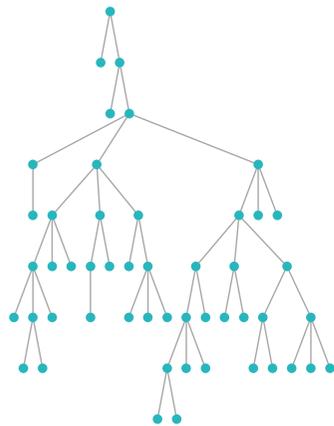
За результатами тестування швидкими тестами, 13,1% ЛВІН у Харкові мали ВІЛ (ДІ 7,3%-19,0%), майже дві третини отримали позитивний результат на гепатит С (63,3%; ДІ 55,7%-71,0%), 8,4% (ДІ 4,5%-12,3%) – гепатит В. На сифіліс було отримано 6,9% позитивних результатів (ДІ 3,1%-10,7%).

Таблиця 22.9. Поширеність ВІЛ, ВГС, ВГВ та сифілісу серед ЛВІН, за результатами тестування швидкими тестами (n=200)

Тест	% позитивних результатів	ДІ	
		НМ	ВМ
ВІЛ	13,1	7,3	19,0
ВГС	63,3	55,7	71,0
ВГВ	8,4	4,5	12,3
Сифіліс	6,9	3,1	10,7

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Рекрутинговий ланцюг

seed
● 1 ● 2

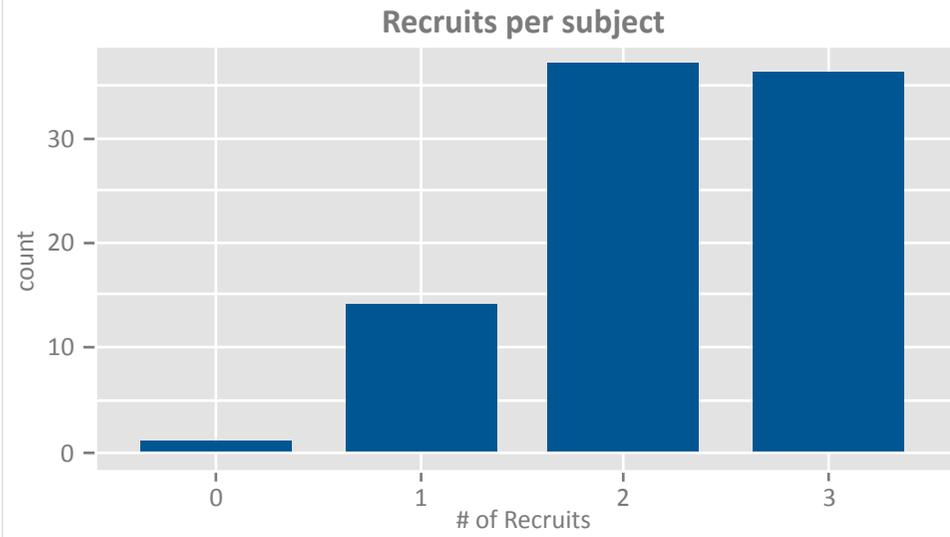
Характеристики первинних респондентів

№ зерна	Вік	Стать	ВІЛ-статус	Види наркотиків	Стаж вживання наркотиків	Статус клієнта НУО
1	19	Жіноча	Негативний	Стимулятори	1	Клієнт
2	24	Чоловіча	Негативний	Опіати	11	Не клієнт

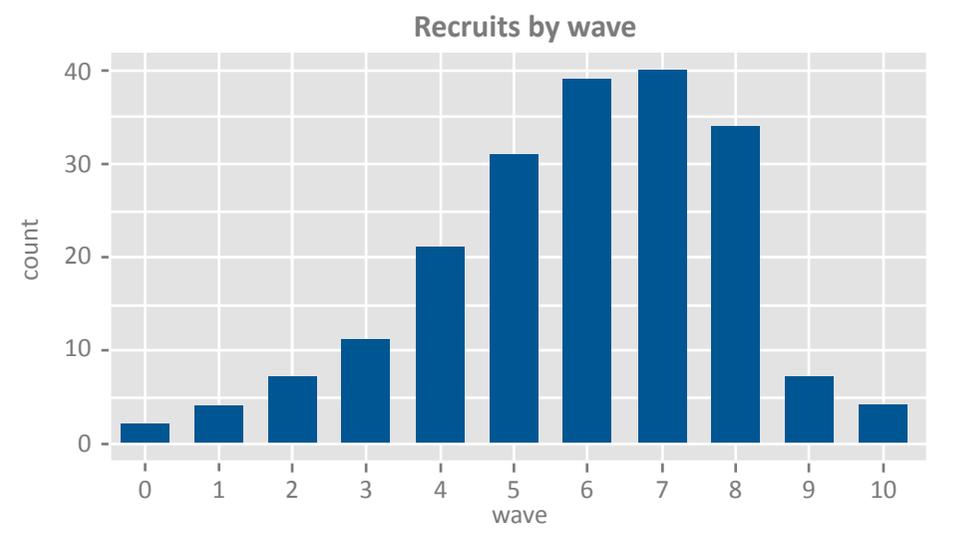
Більшість рекрутерів реалізовували по два і три купони для рекрутингу. Вибірка розвивалася до 7-ї хвили, потім почала спадати. По ланцюгу від першого зерна вдалося рекрутувати три четверті усієї вибірки. В середньому респонденти оцінювали розмір своєї мережі у чотири особи; є кілька викидів – оцінка соціальної мережі у 30 осіб.

Характеристики вибірки

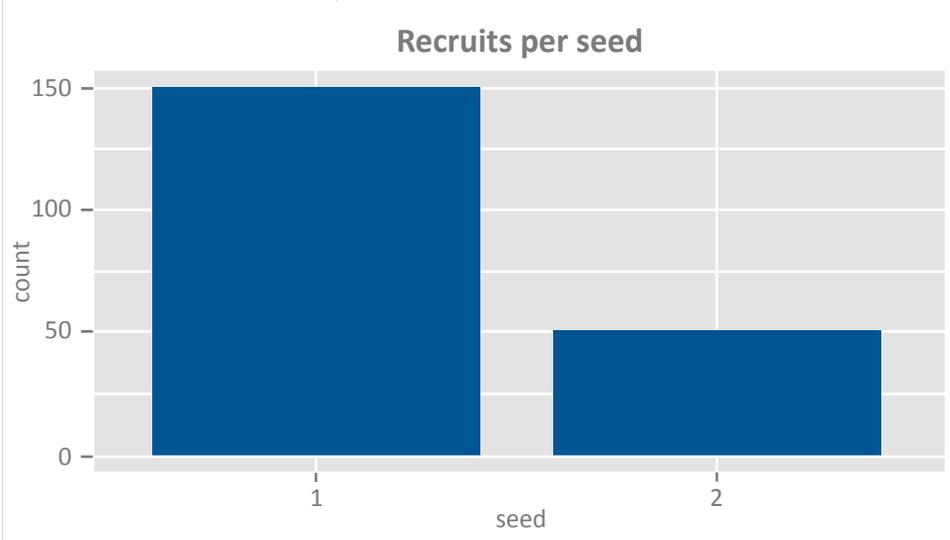
Рис. 22.1. Кількість рекрутованих на одного респондента

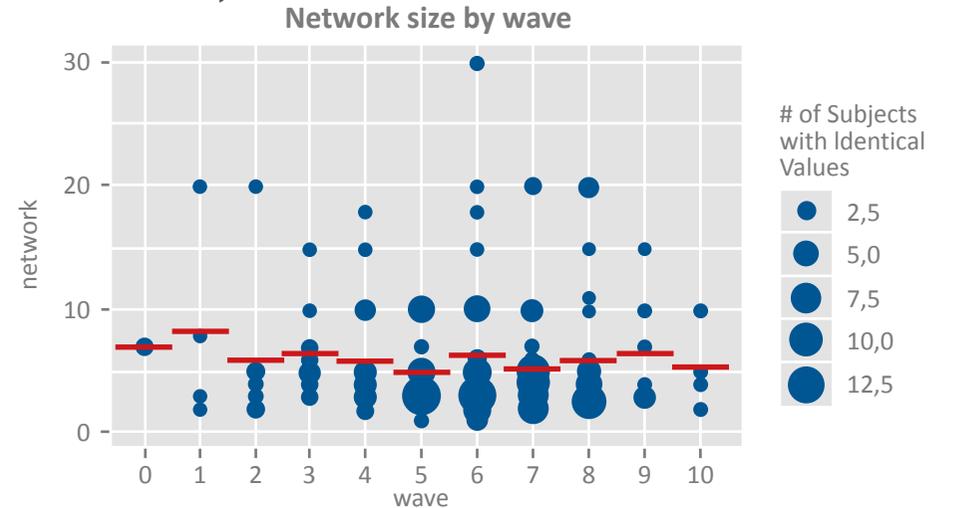
Рис. 22.2. Кількість рекрутованих, за хвилию

Рис. 22.3. Кількість рекрутованих, за зерном

Рис. 22.4. Названий респондентами розмір мережі знайомих, за хвилию опитування

23. Херсон

Середній вік ЛВІН у м. Херсон (n=400) складає 35 років. За зваженою RDS оцінкою, більшість популяції ЛВІН у Херсоні склали чоловіки (87,7%; ДІ 84,6%-90,9%). Переважна більшість респондентів були старше 25 років (92,5%; ДІ 89,1%-95,9%).

Кожен п'ятий ЛВІН мав базову середню освіту (19,7%), більше половини – повну середню (59,2%). Більшість респондентів працювали: мали випадкові заробітки (56,4%) або постійну роботу (21,3%), при цьому кожен п'ятий був безробітний (20,3%).

59,6% мали постійного партнера або були офіційно одружені, при цьому 42,4% ЛВІН мали постійних статевих партнерів, які ніколи не вживали ін'єкційні наркотики.

Таблиця 23.1. Соціально-демографічні характеристики ЛВІН (n=400)

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Вік	14–24 роки	7,5	4,1	10,9
	25 років і старше	92,5	89,1	95,9
	Середній вік	35,3 року	33,7	36,8
Стать	Чоловіча	87,7	84,6	90,9
	Жіноча	12,3	9,1	15,4
Освіта	Початкова	7,0	4,1	9,8
	Базова середня	19,7	15,2	24,2
	Повна середня	59,2	53,7	64,8
	Базова вища	6,3	3,8	8,7
	Повна вища	7,8	5,0	10,5

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Основне заняття	Навчається	2,0	0,6	3,3
	Постійна робота	21,3	16,9	25,7
	Випадкові заробітки	56,4	50,8	62,1
	Не працює	20,3	16,2	24,5
Шлюбний стан	Одружений/Заміжня або має постійного партнера	59,6	54,3	64,8
	Неодружений/Незаміжня і не має постійного партнера	40,4	35,3	45,7
Чи вживає чоловік/дружина або постійний партнер наркотики ін'єкційним шляхом				
	Так	8,7	6,0	11,3
	Ні, але раніше вживав/ла	4,2	2,6	5,8
	Ні, ніколи не вживав/ла	42,4	37,5	47,3
	Не знаю	1,9	5,3	3,2
	Не має постійного партнера	42,9	37,9	47,8
Досвід ув'язнення		49,1	43,8	54,3

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

У середньому ЛВІН у Херсоні починали вживати наркотики ін'єкційно у віці 20 років (ДІ 19,3-20,4 роки), більшість опитаних мали стаж вживання шість років і більше (83,8%; ДІ 79,6%-87,9%). Середній стаж вживання наркотиків складав 15,5 років. Більшість ЛВІН вживали коли-небудь наркотики також неін'єкційним шляхом і починали це робити в середньому у 16,4 роки.

Переважна більшість усіх ЛВІН назвали опіоїдний наркотик як свій основний (92,1%; ДІ 88,9%-95,3%), з них 89,2% вживали екстракт опію; 7,9% респондентів вживали стимулятори (ДІ 4,7%-11,1%).

За останню добу наркотики вводили 71,2% усіх опитаних, за тиждень – 96,8%.

Таблиця 23.2. Профіль щодо вживання наркотиків (n=400)

Характеристика	%	ДІ			Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ				НМ	ВМ
Вік початку вживання ін'єкційних наркотиків	19,8 років	19,3	20,4	→	Стаж вживання ін'єкційних наркотиків:			
					до 2-х років	8,7	5,6	11,9
					3–5 років	7,5	4,9	10,1
					6 і більше років	83,8	79,6	87,9
					Середній стаж (років)	15,5	13,7	17,2
Досвід вживання неін'єкційних наркотиків	96,6	94,6	98,5	→	Середній вік початку вживання неін'єкційних наркотиків	16,4 років	16,0	16,8
Основний наркотик								
Опіати	92,1	88,9	95,3	→	Екстракт опію	89,2	85,4	93,0
					Вуличний метадон / бупренорфін	1,6	0,1	3,3
					Дезоморфін	0,6	0,1	1,2
					Героїн	0,2	0,1	0,5
					Інше з опіатів	0,4	0,1	1,1
Стимулятори	7,9	4,7	11,1	→	Метамфетамін у розчині	3,9	1,5	6,3
					Амфетамін у порошку	3,2	1,1	5,3
					Інше зі стимуляторів	0,8	0,1	1,6
Інший	-	-	-					
Вживав/ла за останню добу наркотики ін'єкційно	71,2	65,7	76,8	→	Кількість разів за останню добу	1,5	1,4	1,6
Вживав/ла за останній тиждень наркотики ін'єкційно	96,8	95,1	98,6	→	Кількість днів за останній тиждень	4,5	4,2	4,7
					Кількість днів за останній місяць	17,9	16,8	19,0

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Переважає більшість ЛВІН у Херсоні купували наркотик у готовому вигляді (91,2%); кожен десятий ЛВІН готував його самостійно (11,0%). 7,8% повідомили, що мали передозування протягом останніх 12 міс.

Таблиця 23.3. Профіль щодо вживання наркотиків (n=400)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Спосіб отримання основного наркотику (сума відповідей може не дорівнювати 100%, тому що респонденти могли обирати кілька варіантів)			
Самостійне приготування	11,0	7,6	14,3
Готують / приносять друзі / знайомі	6,4	4,1	8,7
Придбання готового наркотику	91,2	88,6	93,8
Чи змінилася ціна основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	0,9	0,1	1,6
Не змінилася	29	24,1	33,2
Змінилася на гірше	70,1	63,7	73,5
Чи змінилася якість основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	11,1	7,9	14,4
Не змінилася	45,7	40,0	49,7
Змінилася на гірше	43,2	37,4	47,0
Чи змінилася доступність основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	13,8	10,1	17,3
Не змінилася	55	48,9	59,1
Змінилася на гірше	31,2	25,6	34,8
Досвід передозування за останні 12 міс.	7,8	4,7	10,9

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

97,4 відсотка (ДІ 96,0%-98,9%) усіх ЛВІН у Херсоні повідомили про використання стерильного інструментарію під час останньої ін'єкції наркотику. Близько половини отримували ін'єкцію в уже наповненому шприці (54,5%). Четверта частина респондентів використовували спільне обладнання або матеріали для розподілу чи приготування наркотику (26,6%). Більше половини мали досвід вживання наркотиків разом із іншими ЛВІН в одному приміщенні (62,7%).

Таблиця 23.4. Ін'єкційна поведінка (за останні 30 днів) (n=400)

За останні 30 днів	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Використовували стерильну голку та шприц під час останньої ін'єкції наркотику	97,4	96,0	98,9
Робив/ла ін'єкцію зі шприца, який до цього використала для ін'єкції інша людина	9,7	6,2	13,1
Використовував/ла свій шприц / голку повторно для ін'єкції іншої дози наркотику	39,2	33,8	44,5
Вживав/ла наркотики ін'єкційно разом з іншими ЛВІН (у той самий час, у тому самому приміщенні)			
Завжди	21,5	17,6	25,4
І разом, і окремо	62,7	57,9	67,6
Ніколи	15,8	11,9	19,6
Віддавав/ла, позичав/ла, продавав/ла свій шприц після того, як зробив/ла ним ін'єкцію собі	8,1	4,9	11,2
Отримував/ла ін'єкцію з уже наповненого шприца і не бачив/ла, як цей шприц наповнювався	54,5	49,1	59,8
Використовував/ла для ін'єкції шприц, з якого потім розподіляли наркотичну речовину в інші шприци для подальшого вживання	18,5	14,3	22,6
Використовував/ла спільне обладнання або матеріали для розподілу чи приготування наркотику	26,6	21,9	31,3

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Таблиця 23.5. Статева поведінка (n=400)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Статеві контакти за останні 12 міс.	90,8	88,1	93,5
Статеві контакти за останні 30 дн.	77,5	73,0	81,9
Загальна кількість статевих партнерів за останні 3 міс.			
Жодного	10,9	7,9	13,8
Один	66,5	61,9	71,1
Два і більше	22,7	18,8	26,5
Середня кількість партнерів за останні 90 дн. (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.)	1,8	1,6	2,0
Використання презерватива під час останнього статевих контакту (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 30 дн.)	50,7	44,5	56,9

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Таблиця 23.6. Статева поведінка (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.) (n=358)

Тип партнера	%	ДІ		Використання презерватива під час останнього статевих контакту	Використання презерватива протягом останніх 3 міс.		
		НМ	ВМ		постійно	не постійно	ніколи
Постійний партнер	76,3	71,9	80,7	43,4	25,3	29,3	45,3
				37,0– 49,8	19,9– 30,7	23,1– 35,6	39,3– 51,4
Випадковий партнер	32,6	27,8	37,4	83,1*	62,8	20,8	16,4
				–	52,1– 73,5	11,4– 30,1	7,2– 25,8
Комерційний партнер (купував/ла послуги)	2,7	1,3	4,2	–	–	–	–
Комерційний партнер (продавав/ла послуги)	0,9	0,4	1,5	–	–	–	–

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

*Розраховано у програмі SPSS зі зважуванням.

90,8 відсотків (ДІ 88,1%-93,5%) ЛВІН у Херсоні мали статеві контакти за останні 12 місяців, 77,5% – за останні 30 днів (ДІ 73,0%-81,9%). Більше половини респондентів мали одного статевих партнера протягом останніх трьох місяців (66,5%). Половина респондентів, які мали статеві контакти за останні 30 днів, використовували презерватив під час останнього статевих контакту (50,7%; ДІ 44,5%-56,9%).

Три чверті ЛВІН мали сексуальні стосунки з постійним партнером (76,3%) за останні 90 днів; близько третини (32,6%) ЛВІН мали випадкового партнера. Комерційними статевими послугами користувалися 2,7% ЛВІН.

29,2% ЛВІН вказали, що отримували безкоштовно шприци/голки протягом останніх 12 місяців, 32,1% - отримували презервативи.

Більшість респондентів купували шприци та голки за останні 30 днів самостійно (92,6%), майже кожен десятий – презервативи (8,9%), стільки ж ЛВІН отримували ЗПТ коли-небудь у житті (8,9%), проте на момент дослідження отримували тільки 1,1% опитаних.

Таблиця 23.7. Користування послугами зі зменшення шкоди щодо вживання ін'єкційних наркотиків (n=400)

Характеристика серед усіх респондентів:	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Отримував/ла протягом останніх 12 міс. стерильні голки / шприци від працівників інформаційно-просвітницьких програм, на пункті обміну шприців тощо			
Шприци/голки	29,2	24,2	34,2
Презервативи	32,1	63,0	72,9
Купував/ла самостійно протягом останніх 30 дн.			
Шприци/голки	92,6	90,0	95,2
Презервативи	8,9	6,2	11,6
Отримував/ла ЗПТ			
Коли-небудь у житті	8,9	6,2	11,6
Отримує зараз	1,1	0,1	2,1

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

32,3% ЛВІН у Херсоні тестувалися на ВІЛ протягом останніх 12 місяців та отримали результат (ДІ 27,6%-36,9%). З них 19,7% повідомили, що результат їхнього попереднього тестування на ВІЛ був позитивний, 67,7% – що негативний, решта відмовилася відповідати.

Таблиця 23.8. Тестування на ВІЛ та отримання послуг для ЛЖВ (n=400)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Проходив/ла тестування на ВІЛ протягом останніх 12 міс. та отримали результат	32,3	27,6	36,9
З них результат тесту:			
позитивний	19,7*	–	–
негативний	67,7*	–	–
відмова від відповіді	12,6*	–	–
Серед ВІЛ-інфікованих, хто знав про свій ВІЛ-статус:			
перебувають на обліку в Центрі СНІДу	95,4*	–	–
приймають АРТ	63,3*	–	–

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.
*Розраховано у програмі SPSS зі зважуванням.

З усіх ЛВІН, які виявилися ВІЛ-позитивними за результатами тестування швидкими тестами у Херсоні, половина (50,6%) знають про свій ВІЛ-позитивний статус, 48,2% стоять на обліку в Центрі СНІДу і 36,1% приймають АРТ.

Рис. 23.1. Частка ВІЛ-позитивних, за результатом швидкого тесту ЛВІН, які знали про свій статус, перебували на обліку в Центрі СНІДу та приймали АРТ.

Розраховано у програмі SPSS без зважування. Абсолютна кількість позитивних результатів тесту на ВІЛ – 83 (100%).

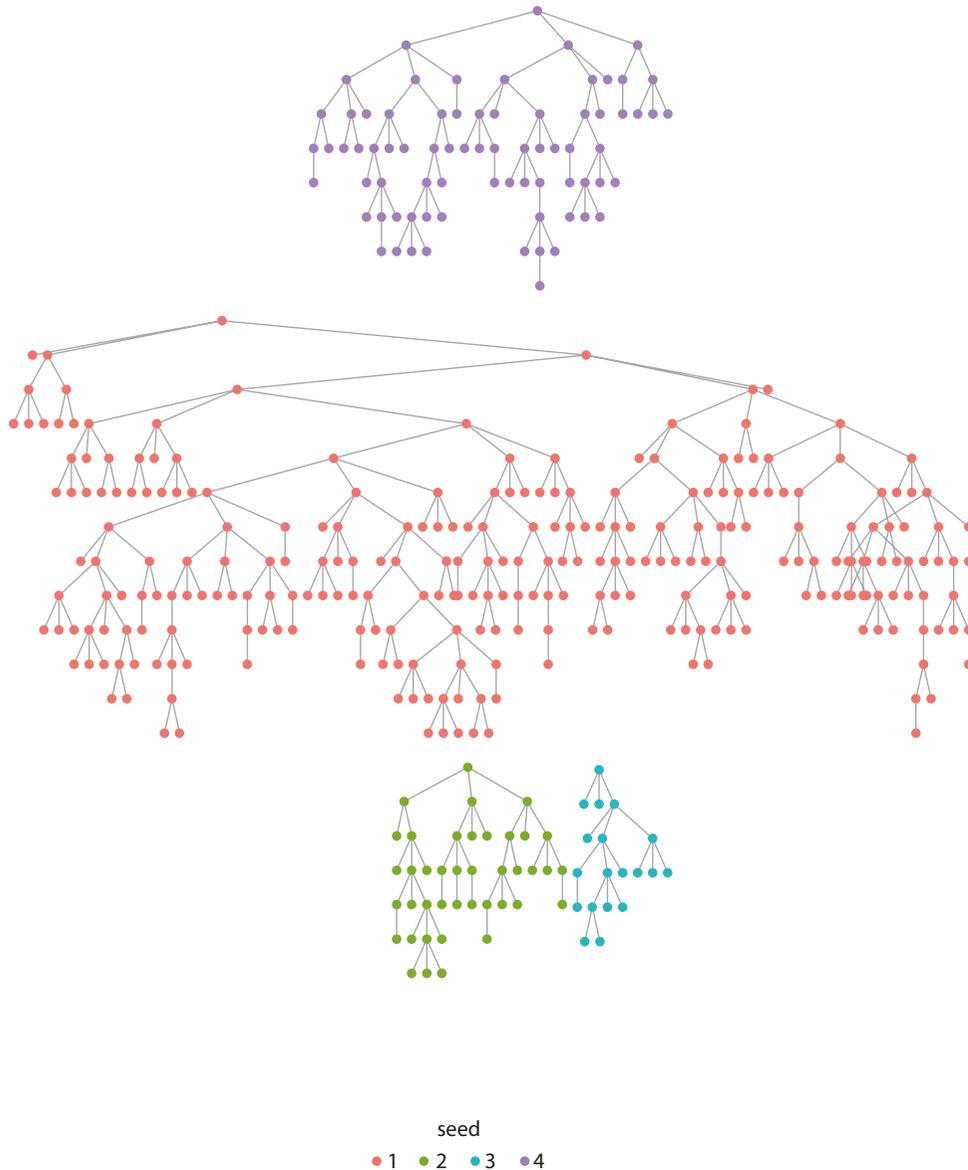
За результатами тестування швидкими тестами, п'ята частина усіх ЛВІН у Херсоні мають ВІЛ (21,2%; ДІ 16,6%-25,9%), більше половини інфіковані гепатитом С (60,8%; ДІ 54,5%-67,1%), 3,9% (ДІ 1,8%-5,9%) – гепатитом В, 4,5% – сифілісом.

Таблиця 23.9. Поширеність ВІЛ, ВГС, ВГВ та сифілісу серед ЛВІН, за результатами тестування швидкими тестами (N=400)

Тест	% позитивних результатів	ДІ	
		НМ	ВМ
ВІЛ	21,2	16,6	25,9
ВГС	60,8	54,5	67,1
ВГВ	3,9	1,8	5,9
Сифіліс	4,5	2,3	6,7

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Рекрутинговий ланцюг

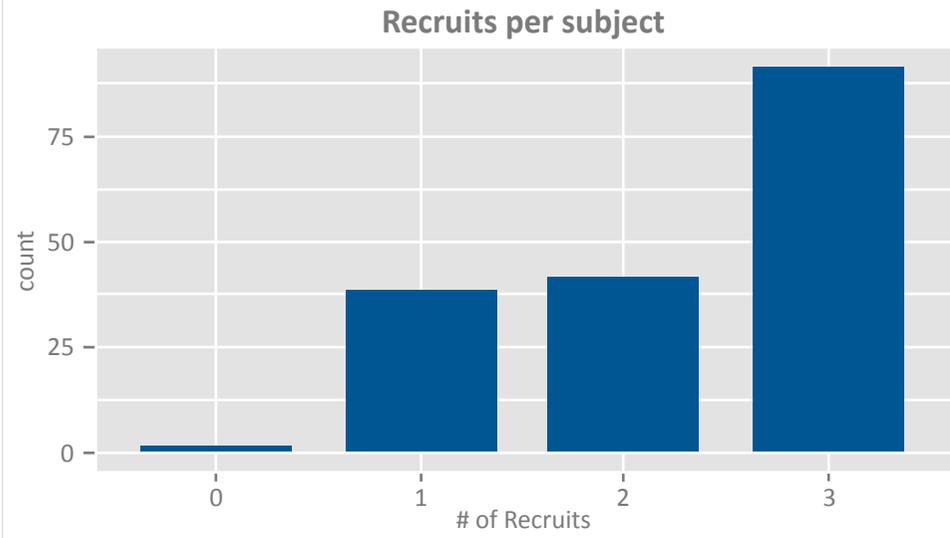
Характеристики первинних респондентів

№ зерна	Вік	Стать	ВІЛ-статус	Види наркотиків	Стаж вживання наркотиків	Статус клієнта НУО
1	18	Чоловіча	Негативний	Опіати	2	Не клієнт
2	24	Жіноча	Негативний	Опіати	6	Не клієнт
3	21	Чоловіча	Негативний	Опіати	3	Не клієнт
4	23	Чоловіча	Негативний	Стимулятори	3	Клієнт

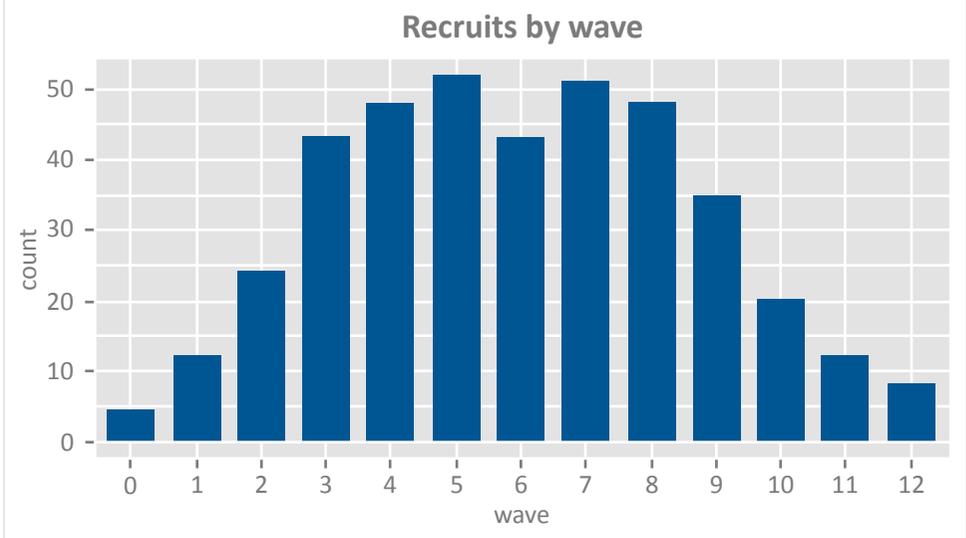
Більшість рекрутерів приводили по три знайомих (реалізували всі видані купони для рекрутингу). Вибірка активно розвивалася до 5-ї хвили, була приблизно на одному рівні до 8-ї хвили, а потім почала спадати. Найбільше респондентів було рекрутовано по ланцюгу від першого зерна. Найчастіше учасники оцінювали розмір своєї мережі у сім осіб; спостерігався один викид із розміром мережі 100 осіб.

Характеристики вибірки

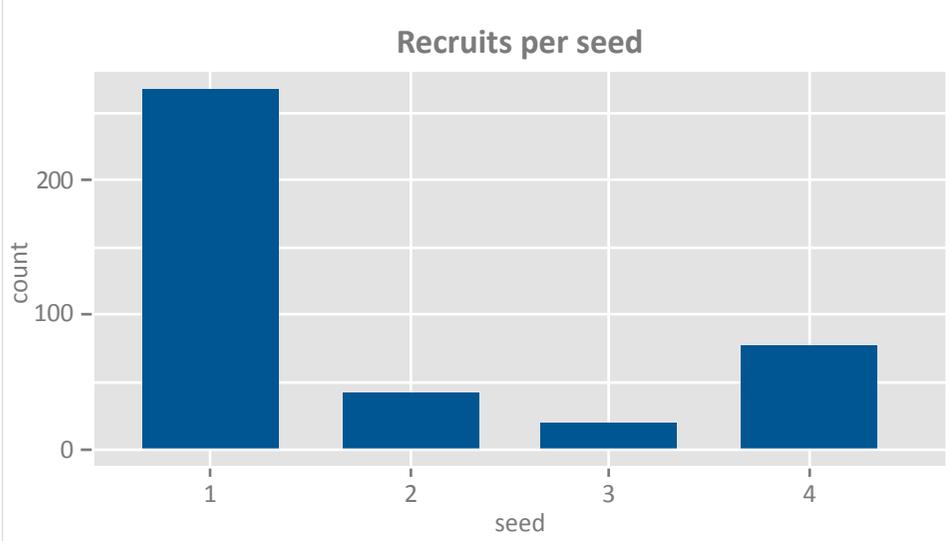
Рис. 23.2. Кількість рекрутованих на одного респондента

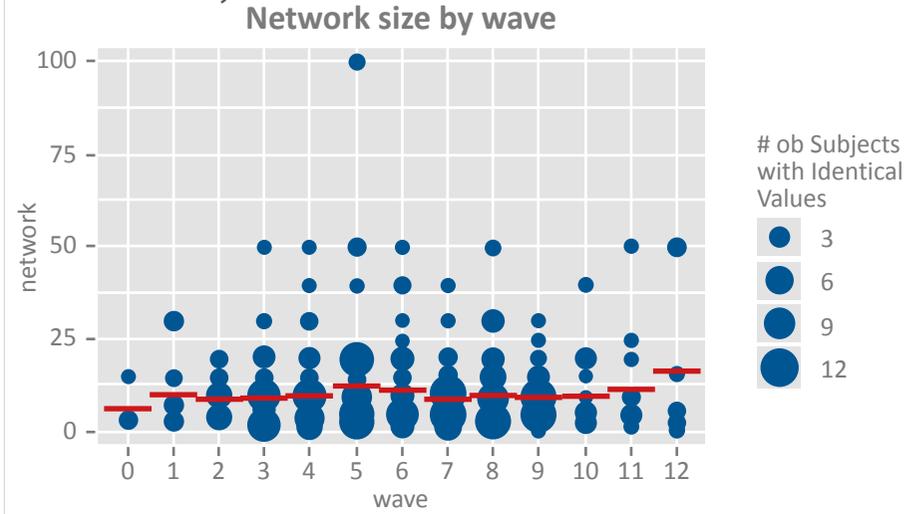
Рис. 23.3. Кількість рекрутованих, за хвилину

Рис. 23.4. Кількість рекрутованих, за зерном

Рис. 23.5. Названий респондентами розмір мережі знайомих, за хвилину опитування

24. Хмельницький

До вибірки у Хмельницькому було набрано 450 ЛВІН, із них тільки 3,3% (ДІ 1,5%-5,2%) були молодше 25 років, решта належали до вікової категорії «25 років і старше». Середній вік опитаних складав 37 років. За зваженою RDS оцінкою, жінки у популяції ЛВІН у Хмельницькому складали майже шосту частину (14,4%; ДІ 11,0%-17,8%).

Близько половини респондентів мали повну середню освіту (53,8%), майже дві п'ятих – вищу освіту (23,2% – базову вищу, 15,6% – повну вищу). 5,4% ЛВІН у Хмельницькому здобули базову середню освіту і близько 2% закінчили менше 9-ти класів. Четверть всіх респондентів мала постійну роботу (23,7%), майже дві третини – випадкові заробітки (57,4%), решта не працювали (18,4% – не працювали, 0,5% – навчалися).

Більшість ЛВІН були офіційно чи неофіційно одружені або мали постійного партнера (77,8%). Неодружені або ті, хто не мав постійного партнера, складали 22,2% опитаних. Загалом із усієї вибірки у м. Хмельницькому 38,9% ЛВІН (ДІ 33,3%-44,6%) мали постійних статевих партнерів, які ніколи не вживали ін'єкційні наркотики.

Кожен третій ЛВІН мав досвід ув'язнення (36,0%).

Таблиця 24.1. Соціально-демографічні характеристики ЛВІН (n=450)

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Вік	14–24 роки	3,3	1,5	5,2
	25 років і старше	96,7	94,8	98,5
	Середній вік	36,6 року	35,8	37,4
Стать	Чоловіча	85,6	82,2	89,0
	Жіноча	14,4	11,0	17,8

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Освіта	Початкова	2,0	0,7	3,4
	Базова середня	5,4	3,3	7,5
	Повна середня	53,8	49,0	58,7
	Базова вища	23,2	18,9	27,5
	Повна вища	15,6	11,1	20,0
Основне заняття	Навчається	0,5	0,1	1,0
	Постійна робота	23,7	19,1	28,3
	Випадкові заробітки	57,4	52,3	62,6
	Не працює	18,4	14,5	22,3
Шлюбний стан	Одружений/Заміжня або має постійного партнера	77,8	73,6	81,9
	Неодружений/Незаміжня і не має постійного партнера	22,2	18,1	26,4
Чи вживає чоловік/дружина або постійний партнер наркотики ін'єкційним шляхом				
	Так	24,2	20,1	28,3
	Ні, але раніше вживав/ла	12,1	9,1	15,2
	Ні, ніколи не вживав/ла	38,9	33,3	44,6
	Не знаю	2,5	0,9	4,2
	Не має постійного партнера	22,3	18,1	26,3
Досвід ув'язнення		36,0	30,7	41,3

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

В середньому ЛВІН у Хмельницькому починали вживати наркотики ін'єкційно у віці 18,9 років (ДІ 18,6-19,2 років). Майже всі опитані мали стаж вживання ін'єкційних наркотиків шість років і більше (94,4%; ДІ 91,8%-97,0%).

Середній стаж складав 18 років. Деяко менше половини респондентів у вибірці вживали коли-небудь наркотики також неін'єкційним шляхом (45,2%) і починали це робити в середньому в 16 років.

Таблиця 24.2. Профіль щодо вживання наркотиків (n=450)

Характеристика	%	ДІ			Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ				НМ	ВМ
Вік початку вживання ін'єкційних наркотиків	18,9 року	18,6	19,2	→	Стаж вживання ін'єкційних наркотиків:			
					до 2-х років	2,9	0,8	5,1
					3–5 років	2,7	1,3	4,0
					6 і більше років	94,4	91,8	97,0
					Середній стаж (років)	17,7	16,9	18,6
Досвід вживання неін'єкційних наркотиків	45,2	40,1	50,4	→	Середній вік початку вживання неін'єкційних наркотиків	16,0 років	15,6	16,5
Основний наркотик								
Опіати	89,0	85,9	92,1	→	Екстракт опію	71,6	67,0	76,1
					Вуличний метадон / бупренорфін	12,8	9,3	16,3
					Дезоморфін	–	–	–
					Героїн	4,6	2,6	6,6
					Інше з опіатів	–	–	–
Стимулятори	11,0	7,9	14,1	→	Метамфетамін у розчині	–	–	–
					Амфетамін у порошку	10,4	7,0	13,7
					Інше зі стимуляторів	0,6	0,1	1,4
Інший	–	–	–					
Вживав/ла за останню добу наркотики ін'єкційно	99,2	98,5	99,9	→	Кількість разів за останню добу	1,1	1,1	1,2
Вживав/ла за останній тиждень наркотики ін'єкційно	100	–	–	→	Кількість днів за останній тиждень	5,0	4,8	5,2
					Кількість днів за останній місяць	21,0	20,3	21,8

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

71,6 відсотка усіх ЛВІН у Хмельницькому вживали екстракт опію як основний наркотик (ДІ 67,0%-76,1%), 12,8% (ДІ 9,3%-16,3%) – вуличний метадон/бупренорфін, ще 4,6% респондентів вказали героїн як свій основний наркотик (ДІ 2,6%-6,6%). Одна десята опитаних назвала стимулятори основним наркотиком (11,0%; ДІ 7,9%-14,1%), переважно це амфетамін у порошку (10,4%; ДІ 7,0%-13,7%).

У середньому наркотики вживали ін'єкційно 21 день на місяць, 5 днів на тиждень. За останню добу наркотики вводили 99,2% усіх опитаних, середня кількість ін'єкцій за добу – 1,1.

Більшість опитаних у Хмельницькому готували основний наркотик самостійно (60,3%), дві п'ятих купували у готовому вигляді (42,6%), десята частина отримувала від друзів/знайомих (12,5%). 4,5% респондентів мали передозування протягом останніх 12 місяців (ДІ 2,4%-6,5%).

93,2 відсотка (ДІ 91,0%-95,4%) ЛВІН повідомили про використання стерильного інструментарію під час останнього вживання ін'єкційного наркотику. Проте п'ята частина респондентів отримувала за останні 30 днів хоча б один раз наркотик у вже наповненому шприці (21,3%) і приблизно третина використовувала свою голку повторно для іншої ін'єкції (30,1%). 8,1% усіх опитаних користувалися спільним обладнанням і матеріалами для приготування наркотику.

Таблиця 24.3. Профіль щодо вживання наркотиків (n=450)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Спосіб отримання основного наркотику (сума відповідей може не дорівнювати 100%, тому що респонденти могли обирати кілька варіантів)			
Самостійне приготування	60,3	55,2	65,4
Готують / приносять друзі / знайомі	12,5	9,3	15,7
Придбання готового наркотику	42,6	37,7	47,4
Чи змінилася ціна основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	16,8	12,7	21,0
Не змінилася	36,5	32,3	40,8
Змінилася на гірше	38,3	33,4	43,2
Важко відповісти	8,4	5,4	11,3
Чи змінилася якість основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	1,9	0,8	2,9
Не змінилася	80,9	77,2	84,6
Змінилася на гірше	12,7	9,8	15,8
Важко відповісти	4,5	2,6	6,4
Чи змінилася доступність основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	11,6	8,4	14,8
Не змінилася	60,1	55,3	64,8
Змінилася на гірше	22,9	18,4	27,4
Важко відповісти	5,4	3,4	7,5
Досвід передозування за останні 12 міс.	4,5	2,4	6,5

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Таблиця 24.4. Ін'єкційна поведінка (за останні 30 днів) (n=450)

За останні 30 днів	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Використовували стерильну голку та шприц під час останньої ін'єкції наркотику	93,2	91,0	95,4
Робив/ла ін'єкцію зі шприца, який до цього використала для ін'єкції інша людина	3,8	2,1	5,5
Використовував/ла свій шприц / голку повторно для ін'єкції іншої дози наркотику	30,1	25,7	34,6
Вживав/ла наркотики ін'єкційно разом з іншими ЛВІН (у той самий час, у тому самому приміщенні)			
Завжди	28,9	24,1	33,6
І разом, і окремо	55,6	50,5	60,8
Ніколи	15,5	11,8	19,2
Віддавав/ла, позичав/ла, продавав/ла свій шприц після того, як зробив/ла ним ін'єкцію собі	5,8	3,7	7,9
Отримував/ла ін'єкцію з уже наповненого шприца і не бачив/ла, як цей шприц наповнювався	21,3	17,4	25,2
Використовував/ла для ін'єкції шприц, з якого потім розподіляли наркотичну речовину в інші шприци для подальшого вживання	0,9	0,2	1,6
Використовував/ла спільне обладнання або матеріали для розподілу або приготування наркотику	8,1	5,8	10,5

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Більша частина ЛВІН мала статеві контакти за останні 12 міс. (88,9%; ДІ 85,9%-92,0%), три чверті опитаних – за останні 30 днів (75,8%; ДІ 71,7%-79,9%). Дві третини респондентів, які мали статеві контакти за останні 30 днів, використовували презерватив під час останнього статевого контакту

(64,5%; ДІ 59,1%-69,8%). За останні 90 днів майже три чверті опитаних мали тільки одного статевого партнера (70,4%); середня кількість статевих партнерів за останні 90 днів складала 1,3.

Таблиця 24.5. Статева поведінка (n=450)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Статеві контакти за останні 12 міс.	88,9	85,9	92,0
Статеві контакти за останні 30 дн.	75,8	71,7	79,9
Загальна кількість статевих партнерів за останні 3 міс.			
Жодного	13,2	10,1	16,5
Один	70,4	65,7	74,9
Два і більше	16,4	12,5	20,2
Середня кількість партнерів за останні 90 дн. (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.)	1,3	1,2	1,4
Використання презерватива під час останнього статевого контакту (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 30 дн.)	64,5	59,1	69,8

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Четверо з п'яти респондентів упродовж останніх трьох місяців мали статеві контакти з постійним партнером (82,5%); один із п'яти – з випадковим (21,4%). 1,8% респондентів купували комерційні статеві послуги. Частина тих, хто надавав такі послуги, складала 2,0%. Під час останнього статевого контакту з постійним партнером презерватив використовували 62,0% респондентів, із випадковим – 88,0% респондентів (серед тих, хто мав таких партнерів).

Таблиця 24.6. Статева поведінка (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.) (n=399)

Тип партнера	%	ДІ		Використання презерватива під час останнього статевого контакту	Використання презерватива протягом останніх 3 міс.		
		НМ	ВМ		постійно	не постійно	ніколи
Постійний партнер	82,5	78,5	86,5	62,0	26,9	45,0	28,2
				56,6–67,6	21,7–32,1	39,0–51,0	23,2–33,0
Випадковий партнер	21,4	16,9	25,8	88,0	83,3	7,7	9,0
				82,6–93,6	76,0–91,2	1,9–13,2	3,9–13,9
Комерційний партнер (купував/ла послуги)	1,8	0,1	3,4	89,3	81,0*	0,0*	19,0*
				73,1–99,9	–	–	–
Комерційний партнер (продавав/ла послуги)	2,0	0,2	3,6	100,0	100,0*	0,0*	0,0*
				–	–	–	–

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа. * Розраховано у програмі SPSS зі зважуванням.

Таблиця 24.7. Користування послугами зі зменшення шкоди щодо вживання ін'єкційних наркотиків (N=450)

Характеристика серед усіх респондентів:	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Отримував/ла протягом останніх 12 міс. стерильні голки / шприци від працівників інформаційно-просвітницьких програм, на пункті обміну шприців тощо			
Шприци/голки	67,7	62,7	72,6
Презервативи	66,7	28,1	38,4
Купував/ла самостійно протягом останніх 30 дн.			
Шприци/голки	45,9	41,0	50,8
Презервативи	22,5	18,0	27,0
Отримував/ла ЗПТ			
Коли-небудь у житті	14,6	11,3	18,0
Отримує зараз	8,2	5,7	10,7

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Шприци/голки та презервативи отримували за останні 12 місяців 67,7% та 66,7% усіх ЛВІН відповідно. За останні 30 днів 45,9% респондентів купували шприци та голки самостійно і 22,5% – презервативи.

Шоста частина ЛВІН отримувала ЗПТ коли-небудь у житті (14,6%), і 8,2% повідомили про те, що отримували ЗПТ на час проведення дослідження.

Протягом останніх 12 місяців пройшли тестування на ВІЛ та отримали результат 60,1% усіх ЛВІН у Хмельницькому (ДІ 55,6%-64,7%). З них 13,9% вказали, що результат тестування був позитивний, 64,6% – що негативний, 21,5% респондентів відмовилися надати відповідь.

Серед тих, хто повідомив про позитивний результат на ВІЛ, 97,4% сказали також, що перебувають на обліку в Центрі СНІДу, і 47,1% про те, що отримували АРТ на час проведення дослідження.

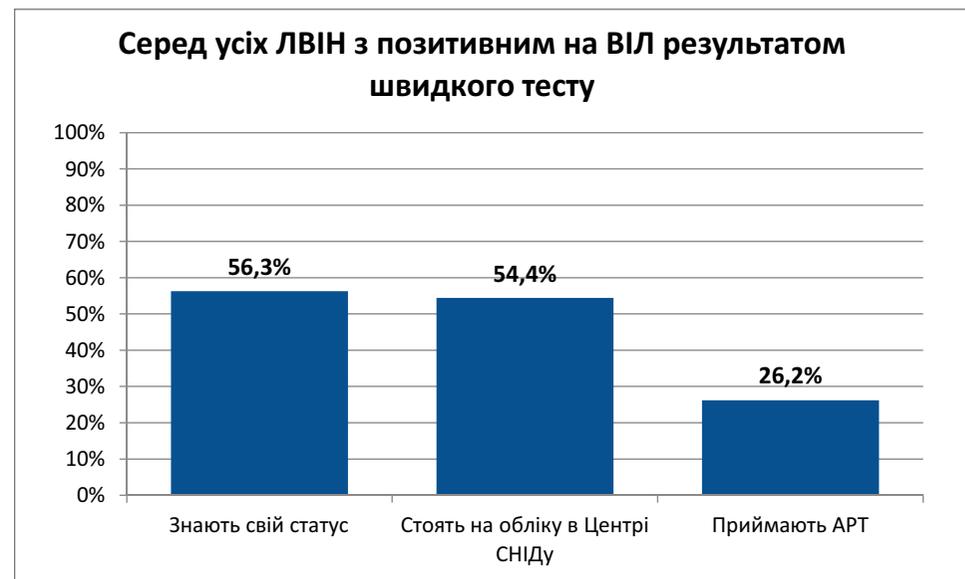
Таблиця 24.8. Тестування на ВІЛ та отримання послуг для ЛЖВ (n=450)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Проходив/ла тестування на ВІЛ протягом останніх 12 міс. та отримали результат	60,1	55,6	64,7
З них результат тесту:			
позитивний	13,9	10,3	17,5
негативний	64,6	59,5	69,6
відмова від відповіді	21,5	16,6	26,4
Серед ВІЛ-інфікованих, хто знав про свій ВІЛ-статус:			
перебувають на обліку в Центрі СНІДу	97,4	94,3	99,9
приймають АРТ	47,1	31,3	63,0

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

З усіх ВІЛ-позитивних, за результатами тестування швидкими тестами ЛВІН у Хмельницькому, 56,3% знали про свій ВІЛ-позитивний статус, 54,4% усіх ВІЛ-позитивних перебували на обліку в Центрі СНІДу і 26,2% вже приймали АРТ.

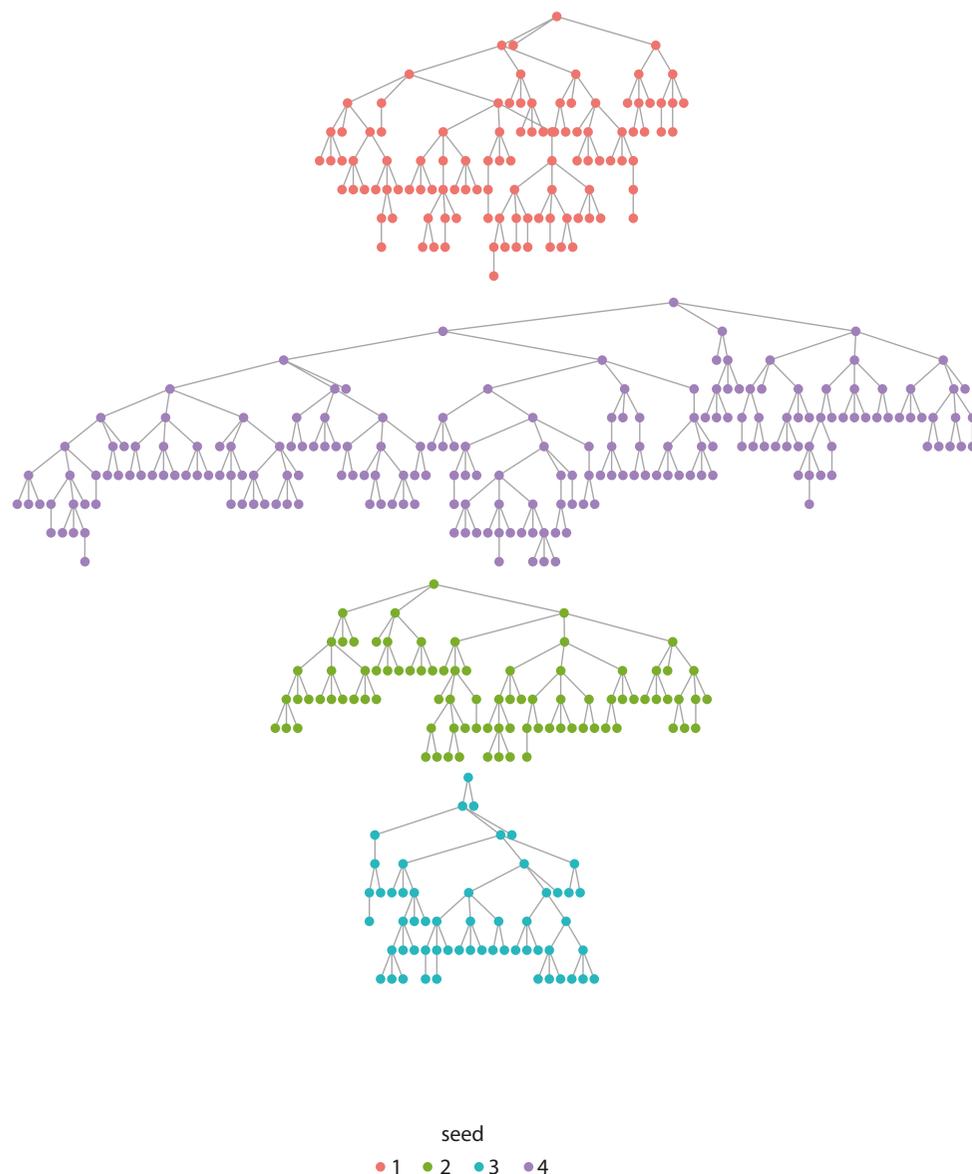
Рис. 24.1. Частка ВІЛ-позитивних, за результатом швидкого тесту ЛВІН, які знали про свій статус, перебували на обліку в Центрі СНІДу та приймали АРТ.

Розраховано у програмі SPSS без зважування. Абсолютна кількість позитивних результатів тесту на ВІЛ – 103 (100%).

За результатами тестування швидкими тестами, кожен п'ятий ЛВІН у Хмельницькому мав ВІЛ (20,8%; ДІ 17,1%-24,5%), троє з п'яти інфіковані гепатитом С (61,3%; ДІ 56,4%-66,2%), 2,1% (ДІ 0,8%-3,4%) – гепатитом В і 1,9% (ДІ 0,3%-3,6%) мають сифіліс.

Рекрутинговий ланцюг

Таблиця 24.9. Поширеність ВІЛ, ВГС, ВГВ та сифілісу серед ЛВІН, за результатами тестування швидкими тестами (n=450)

Тест	% позитивних результатів	ДІ	
		НМ	ВМ
ВІЛ	20,8	17,1	24,5
ВГС	61,3	56,4	66,2
ВГВ	2,1	0,8	3,4
Сифіліс	1,9	0,3	3,6

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

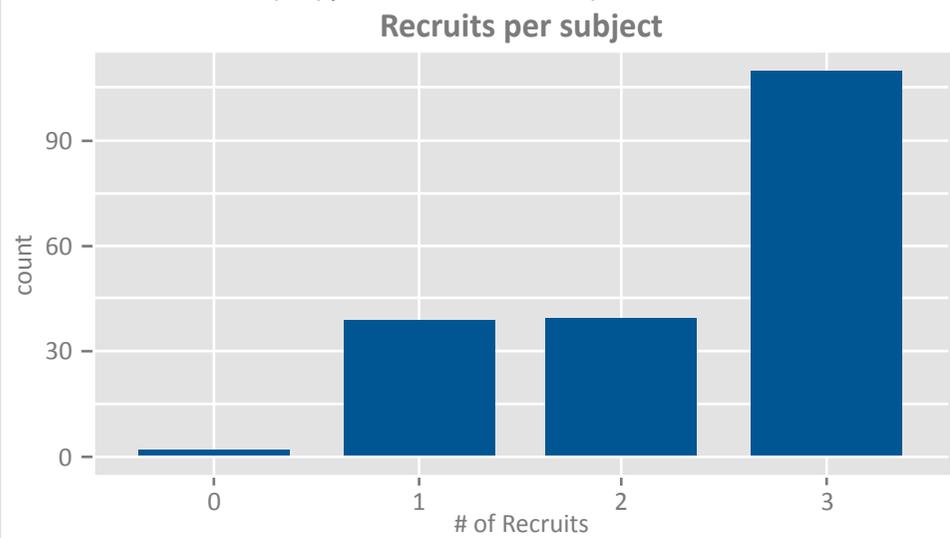
Характеристики первинних респондентів

№ зерна	Вік	Стать	ВІЛ-статус	Види наркотиків	Стаж вживання наркотиків	Статус клієнта НУО
1	24	Жіноча	Негативний	Опіати	5	Клієнт
2	24	Чоловіча	Негативний	Стимулятори	6	Клієнт
3	24	Чоловіча	Негативний	Опіати	4	Клієнт
4	19	Чоловіча	Негативний	Стимулятори	1	Не клієнт

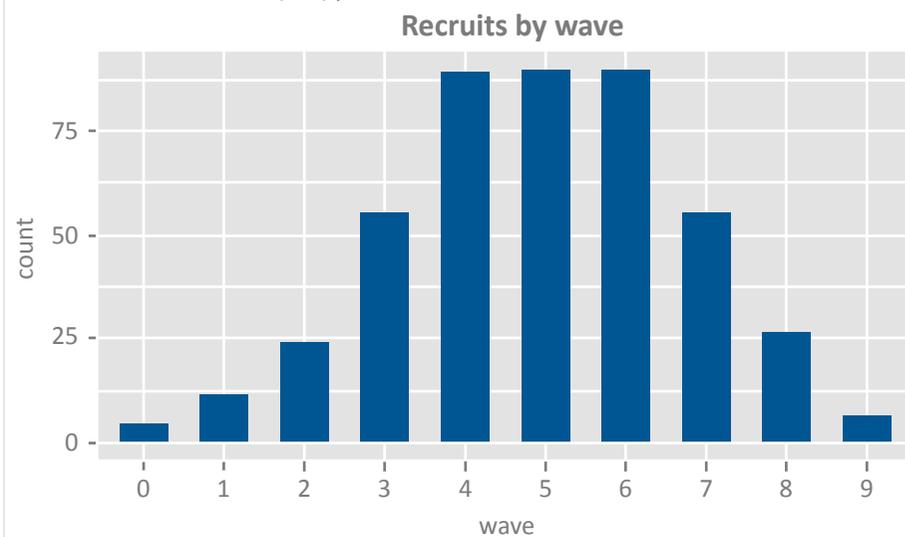
Більшість рекрутерів приводили по три знайомих (реалізували всі вида-ні купони для рекрутингу). Вибірка активно розвивалася до 4-ї хвили, на 5-й і 6-й хвилях зберігала максимальне значення, а на 7-й почала спадати. Опитування починалося від чотирьох відібраних зерен. Найбільшу кількість ЛВІН було реалізовано від четвертого зерна, від інших – приблизно вдвічі менше. Найчастіше респонденти оцінювали розмір своєї мережі у три особи; спостере-гігалося кілька викидів із розміром мережі 50 осіб і більше.

Характеристики вибірки

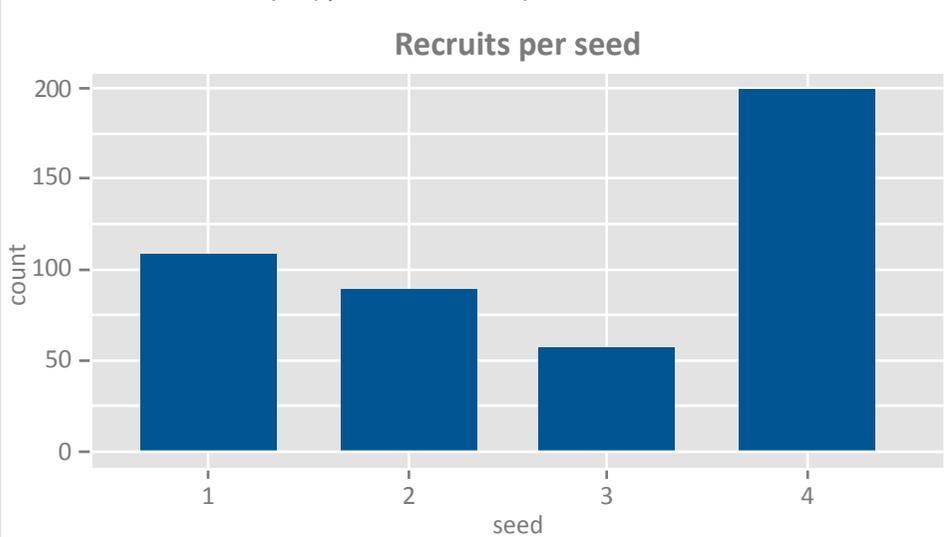
Рис. 24.2. Кількість рекрутованих на одного респондента

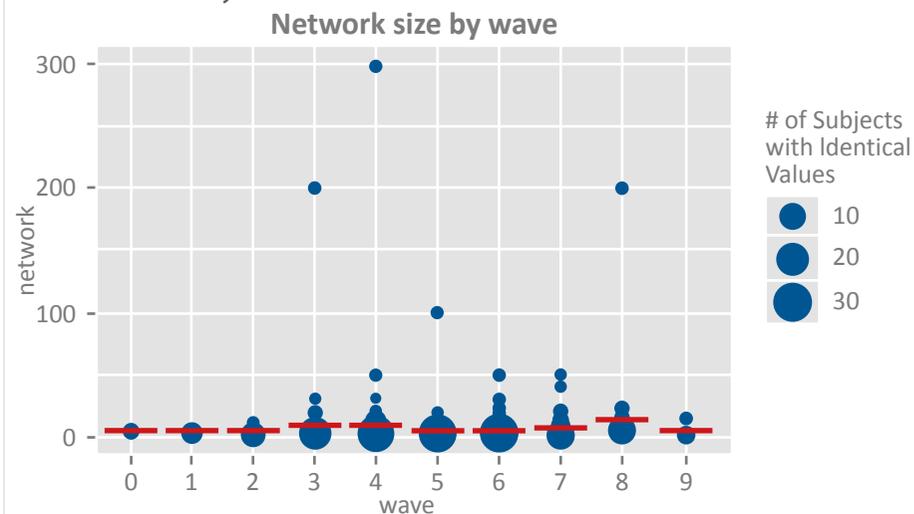
Рис. 24.3. Кількість рекрутованих, за хвилею

Рис. 24.4. Кількість рекрутованих, за зерном

Рис. 24.5. Названий респондентами розмір мережі знайомих, за хвилею опитування

25. Черкаси

Середній вік ЛВІН, які взяли участь у дослідженні в м. Черкаси (n=350), складав 33 роки. За зваженою RDS оцінкою, більшість популяції ЛВІН у Черкасах складають чоловіки (82,4%; ДІ 77,8%-87,1%). Переважна більшість ЛВІН були старше 25 років (86,0%; ДІ 79,9%-92,0%).

Більшість ЛВІН мали повну середню освіту (68,1%) і працювали: мали випадкові заробітки (44,1%) або постійну роботу (19,1%), при цьому 35,4% ЛВІН вказали, що вони ніде не працюють.

Більшість ЛВІН (68,9%) мали постійного партнера або були офіційно одружені, при цьому 14,8% мали постійних статевих партнерів, які також вживали ін'єкційні наркотики.

Таблиця 25.1. Соціально-демографічні характеристики ЛВІН (n=350)

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Вік	14–24 роки	14,0	8,0	20,1
	25 років і старше	86,0	79,9	92,0
	Середній вік	33,4 років	30,8	36,1
Стать	Чоловіча	82,4	77,8	87,1
	Жіноча	17,6	12,9	22,2
Освіта	Початкова	3,2	1,0	5,2
	Базова середня	16,0	12,1	20,1
	Повна середня	68,1	62,9	73,4
	Базова вища	6,1	3,7	8,5
	Повна вища	6,6	3,6	9,5

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Основне заняття	Навчається	1,4	0,2	2,7
	Постійна робота	19,1	14,7	23,5
	Випадкові заробітки	44,1	38,4	49,7
	Не працює	35,4	30,1	40,6
Шлюбний стан	Одружений/Заміжня або має постійного партнера	68,9	63,6	74,4
	Неодружений/Незаміжня і не має постійного партнера	31,1	25,6	36,4
Чи вживає чоловік/дружина або постійний партнер наркотики ін'єкційним шляхом				
	Так	14,8	10,6	19,1
	Ні, але раніше вживав/ла	13,4	9,5	17,2
	Ні, ніколи не вживав/ла	40,8	35,4	46,1
	Не знаю	0,6	0,01	1,7
	Не має постійного партнера	30,4	25,2	35,6
Досвід ув'язнення		48,6	42,0	55,2

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Середній вік ініціації вживання наркотиків ін'єкційним шляхом – 20 років (ДІ 19,6-21,0 року), більшість опитаних мали стаж вживання шість років і більше (75,0%; ДІ 68,8%-81,3%). Середній стаж вживання наркотиків ін'єкційним шляхом складав 13 років. Більшість ЛВІН вказали, що вони також вживали наркотики неін'єкційним шляхом і починали це робити в середньому у 17 років.

Більшість усіх ЛВІН назвали опіоїдний наркотик як свій основний (76,5%; Ді 70,3%-82,8%), із них 74,4% таким наркотиком визначили екстракт опію. Для 21,7% ЛВІН стимулятори були основним наркотиком (Ді 15,4%-28,0%). За останню добу наркотики вводили 73,3% опитаних, за тиждень – 95,7%.

Таблиця 25.2. Профіль щодо вживання наркотиків (n=350)

Характеристика	%	Ді			Характеристика	%	Ді	
		НМ	ВМ				НМ	ВМ
Вік початку вживання ін'єкційних наркотиків	20,3 року	19,6	21,0	→	Стаж вживання ін'єкційних наркотиків:			
					до 2-х років	16,1	10,6	21,6
					3–5 років	8,9	5,8	11,9
					6 і більше років	75,0	68,8	81,3
					Середній стаж (років)	13,1	11,5	14,8
Досвід вживання неін'єкційних наркотиків	87,7	84,3	91,2	→	Середній вік початку вживання неін'єкційних наркотиків	17,2 року	16,6	17,8
Основний наркотик								
Опіати	76,5	70,3	82,8	→	Екстракт опію	74,4	67,9	80,9
					Вуличний метадон / бупренорфін	0,8	0,1	1,7
					Дезоморфін	-	-	-
					Героїн	1,4	0,3	2,5
					Інше з опіатів	-	-	-
Стимулятори	21,7	15,4	28,0	→	Метамфетамін у розчині	1,2	0,1	3,1
					Амфетамін у порошок	20,6	14,1	27,0
					Інше зі стимуляторів	-	-	-
Інший	1,8	0,3	3,2					
Вживав/ла за останню добу наркотики ін'єкційно	73,3	65,9	80,7	→	Кількість разів за останню добу	1,6*	-	-
Вживав/ла за останній тиждень наркотики ін'єкційно	95,7	92,0	99,4	→	Кількість днів за останній тиждень	4,8*	-	-
					Кількість днів за останній місяць	19,0	16,4	21,5

Ді – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа. *Розраховано у програмі SPSS зі зважуванням.

Більшість ЛВІН у Черкасах купували наркотик у готовому вигляді (88,9%); майже кожен п'ятий із респондентів готував його самостійно (17,1%). 2,4% вказали, що мали передозування протягом останніх 12 місяців.

Таблиця 25.3. Профіль щодо вживання наркотиків (n=350)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Спосіб отримання основного наркотика (сума відповідей може не дорівнювати 100%, тому що респонденти могли обирати кілька варіантів)			
Самостійне приготування	17,1	13,3	20,9
Готують / приносять друзі / знайомі	9,5	5,9	13,1
Придбання готового наркотика	88,9	84,9	92,9
Чи змінилася ціна основного наркотика за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	1,2	0,1	2,4
Не змінилася	76,2	71,5	81,0
Змінилася на гірше	22,6	17,8	27,3
Чи змінилася якість основного наркотика за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	4,9	2,1	7,6
Не змінилася	44,8	39,0	50,6
Змінилася на гірше	50,3	44,9	55,8
Чи змінилася доступність основного наркотика за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	14,4	10,3	18,1
Не змінилася	51,7	45,2	57,3
Змінилася на гірше	33,9	28,6	39,1
Досвід передозувань за останні 12 міс.	2,4	0,9	3,8

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

97,9 відсотка (ДІ 96,3%-99,4%) ЛВІН у Черкасах повідомили про використання стерильного інструментарію під час останньої ін'єкції наркотика. 40,6% отримували ін'єкцію з уже наповненого шприца і не бачили, як цей шприц наповнювався. Близько третини респондентів завжди вживали наркотики разом із іншими ЛВІН в одному й тому самому приміщенні (30,0%).

Таблиця 25.4. Ін'єкційна поведінка (за останні 30 днів) (n=350)

За останні 30 днів	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Використовували стерильну голку та шприц під час останньої ін'єкції наркотика	97,9	96,3	99,4
Робив/ла ін'єкцію зі шприца, який до цього використала для ін'єкції інша людина	2,9	1,1	4,6
Використовував/ла свій шприц / голку повторно для ін'єкції іншої дози наркотика	42,4	36,0	48,8
Вживав/ла наркотики ін'єкційно разом з іншими ЛВІН (у той самий час, у тому самому приміщенні)			
Завжди	30,0	23,8	36,3
І разом, і окремо	57,0	50,9	63,0
Ніколи	13,0	9,1	16,9
Віддавав/ла, позичав/ла, продавав/ла свій шприц після того, як зробив/ла ним ін'єкцію собі	2,4	0,4	4,4
Отримував/ла ін'єкцію з уже наповненого шприца і не бачив/ла, як цей шприц наповнювався	40,6	34,9	46,2
Використовував/ла для ін'єкції шприц, з якого потім розподіляли наркотичну речовину в інші шприци для подальшого вживання	5,6	3,1	8,0
Використовував/ла спільне обладнання або матеріали для розподілу або приготування наркотика	19,9	15,6	24,3

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Таблиця 25.5. Статева поведінка (n=350)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Статеві контакти за останні 12 міс.	91,3	87,5	95,1
Статеві контакти за останні 30 дн.	77,3	72,2	82,4
Загальна кількість статевих партнерів за останні 3 міс.			
Жодного	11,0	7,3	14,8
Один	71,9	66,6	77,3
Два і більше	17,1	13,0	21,1
Середня кількість партнерів за останні 90 дн. (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.)	1,3	1,1	1,5
Використання презерватива під час останнього статевого контакту (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 30 дн.)	62,3	55,5	69,0

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Таблиця 25.6. Статева поведінка (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.) (n=318)

Тип партнера	%	ДІ		Використання презерватива під час останнього статевого контакту	Використання презерватива протягом останніх 3 міс.		
		НМ	ВМ		постійно	не постійно	ніколи
Постійний партнер	82,6	78,2	87,0	57,4	43,1	30,5	26,4
				49,0–65,7	36,2–50,1	24,1–37,0	20,0–32,7
Випадковий партнер	28,9	23,8	34,0	84,0	74,9	20,2	4,8
				77,6–90,5	66,5–83,3	11,5–29,1	0,9–8,7
Комерційний партнер (купував/ла послуги)	2,9	0,9	5,0	–	–	–	–
Комерційний партнер (продавав/ла послуги)	0,8	0,1	1,6	–	–	–	–

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Більшість ЛВІН у Черкасах (91,3%; ДІ 87,5%-95,1%) мали статеві контакти за останні 12 місяців, 77,3% (ДІ 72,2%-82,4%) – за останні 30 днів. Більшість респондентів мали одного статевого партнера протягом останніх трьох місяців (71,9%). Більше половини опитаних, які мали статеві контакти за останні 30 днів, використовували презерватив під час останнього статевого контакту (62,3%; ДІ 55,5%-69,0%).

Серед респондентів, які мали статеві стосунки протягом останнього року, три чверті мали їх із постійним партнером (82,6%) за останні 90 днів; при цьому кожен третій респондент (28,9%) – із випадковим партнером. Комерційними статевими послугами користувалися 2,9% респондентів. Трохи більше половини опитаних (57,4%) користувалися презервативом під час останнього статевого контакту з постійним партнером (серед тих, хто мав статеві контакти з таким партнером).

55,6 відсотків ЛВІН повідомили, що отримували безкоштовно шприци/голки протягом останніх 12 місяців, 54 відсотки – презервативи.

Більшість респондентів купували шприци та голки за останні 30 днів самостійно (84,6%), майже кожен п'ятий – презервативи (19,0%). 9,0% ЛВІН отримували ЗПТ коли-небудь у житті, 2,1% – на момент проведення дослідження.

Таблиця 25.7. Користування послугами зі зменшення шкоди щодо вживання ін'єкційних наркотиків (n=350)

Характеристика серед усіх респондентів:	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Отримував/ла протягом останніх 12 міс. стерильні голки / шприци від працівників інформаційно-просвітницьких програм, на пункті обміну шприців тощо			
Шприци/голки	55,6	49,2	61,9
Презервативи	54,0	47,9	60,2
Купував/ла самостійно протягом останніх 30 дн.			
Шприци/голки	84,6	80,2	89,0
Презервативи	19,0	14,9	23,1
Отримував/ла ЗПТ			
Коли-небудь у житті	9,0	6,1	11,9
Отримує зараз	2,1	0,7	3,6

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

38,8 відсотків ЛВІН у Черкасах тестувалися протягом останніх 12 місяців на ВІЛ та отримали результат (ДІ 33,4%-44,1%). Із них майже третина (27,0%) повідомили, що результат тестування на ВІЛ був позитивний, 54,0% – що негативний, решта відмовилася відповідати.

Таблиця 25.8. Тестування на ВІЛ та отримання послуг для ЛЖВ (n=350)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Проходив/ла тестування на ВІЛ протягом останніх 12 міс. та отримали результат	38,8	33,4	44,1
З них результат тесту:			
позитивний	27,0	21,2	32,9
негативний	54,0	47,3	60,5
відмова від відповіді	19,0	13,8	24,4
Серед ВІЛ-інфікованих, хто знав про свій ВІЛ-статус:			
перебувають на обліку в Центрі СНІДу	92,1*	–	–
приймають АРТ	74,9*	–	–

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

*Розраховано у програмі SPSS.

З усіх ВІЛ-позитивних, за результатами тестування швидкими тестами ЛВІН, половина (51,2%) знали про свій ВІЛ-позитивний статус, 48,8% усіх ВІЛ-позитивних перебували на обліку в Центрі СНІДу і 35,2% приймали АРТ.

Рис. 25.1. Частка ВІЛ-позитивних, за результатом швидкого тесту ЛВІН, які знали про свій статус, перебували на обліку в Центрі СНІДу та приймали АРТ.

Розраховано у програмі SPSS без зважування. Абсолютна кількість позитивних результатів тесту на ВІЛ – 125 (100%).

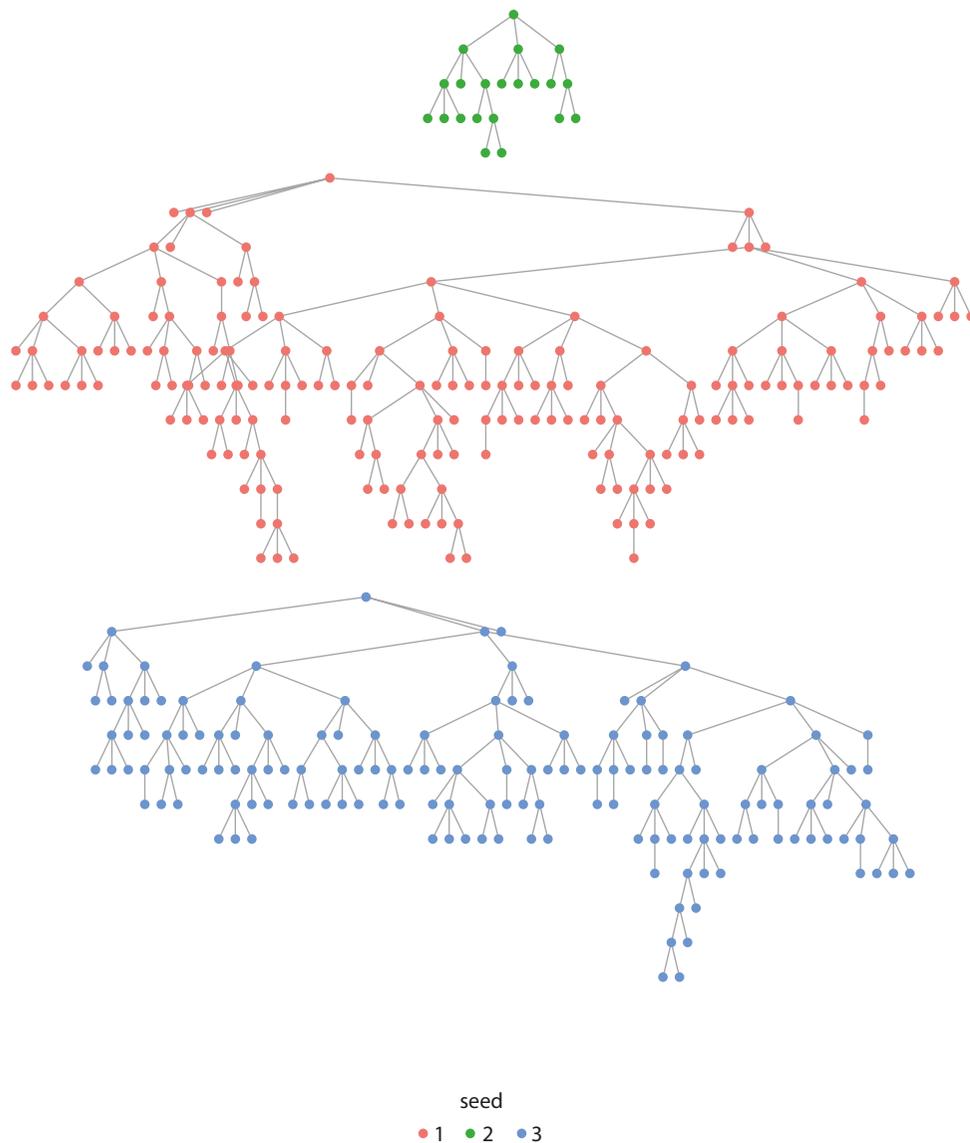
За результатами тестування швидкими тестами, третина ЛВІН у Черкасах мали ВІЛ (36,3%; ДІ 30,7%-41,9%), більше половини інфіковані гепатитом С (53,0%; ДІ 46,5%-59,4%), 5,6% – гепатитом В, 0,5% – сифілісом.

Таблиця 25.9. Поширеність ВІЛ, ВГС, ВГВ та сифілісу серед ЛВІН, за результатами тестування швидкими тестами (n=350)

Тест	% позитивних результатів	ДІ	
		НМ	ВМ
ВІЛ	36,3	30,7	41,9
ВГС	53,0	46,5	59,4
ВГВ	5,6	3,0	8,3
Сифіліс	0,5	0,1	1,2

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Рекрутинговий ланцюг

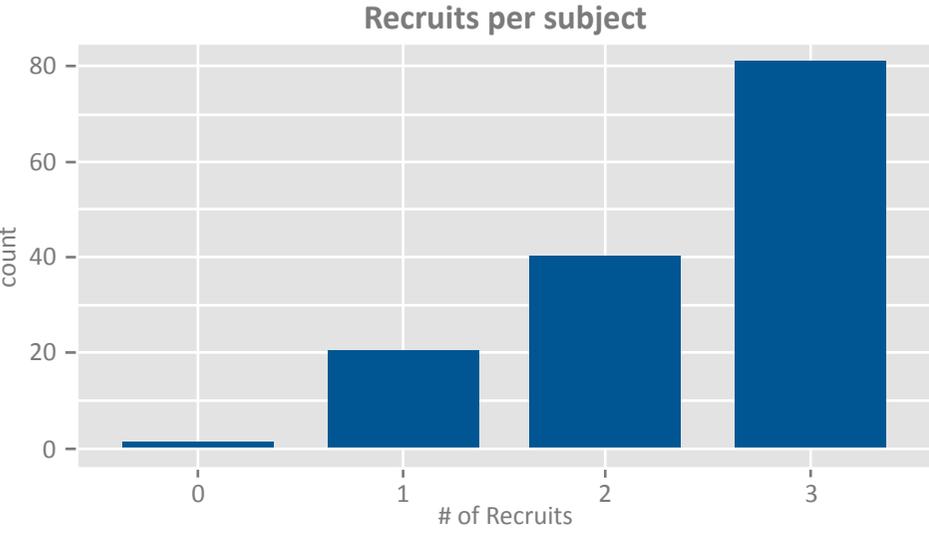
Характеристики первинних респондентів

№ зерна	Вік	Стать	ВІЛ-статус	Види наркотиків	Стаж вживання наркотиків	Статус клієнта НУО
1	24	Чоловіча	Негативний	Опіати	4	Клієнт
2	18	Жіноча	Негативний	Стимулятори	2	Не клієнт
3	22	Жіноча	Негативний	Опіати	2	Клієнт

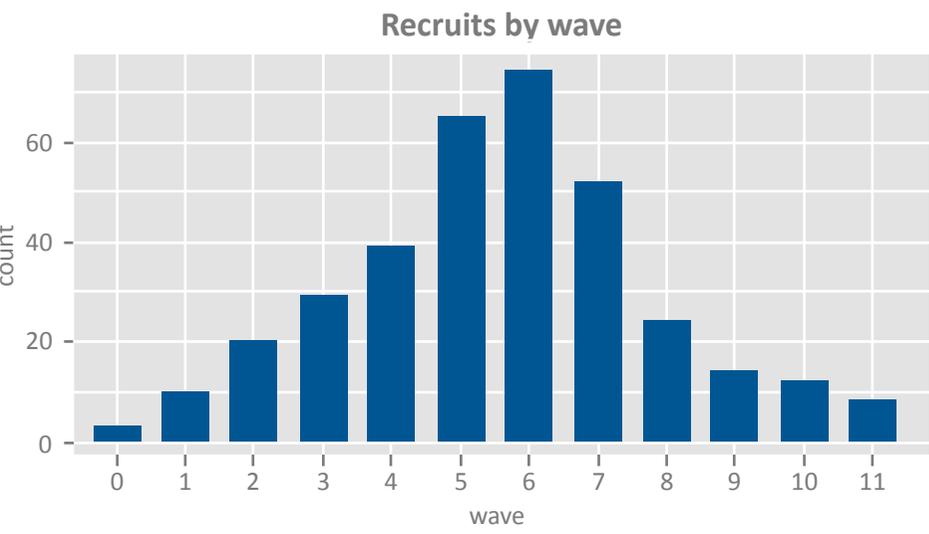
Більшість рекрутерів приводили по три знайомих (реалізували всі видані купони для рекрутингу). Вибірка активно розвивалася до 6-ї хвили, а потім почала спадати. Найбільше ЛВІН було реалізовано по рекрутинговому ланцюгу від першого та третього зерна. Найчастіше учасники оцінювали розмір своєї мережі у п'ять осіб; спостерігалися викиди з розміром мережі 50–100 осіб.

Характеристики вибірки

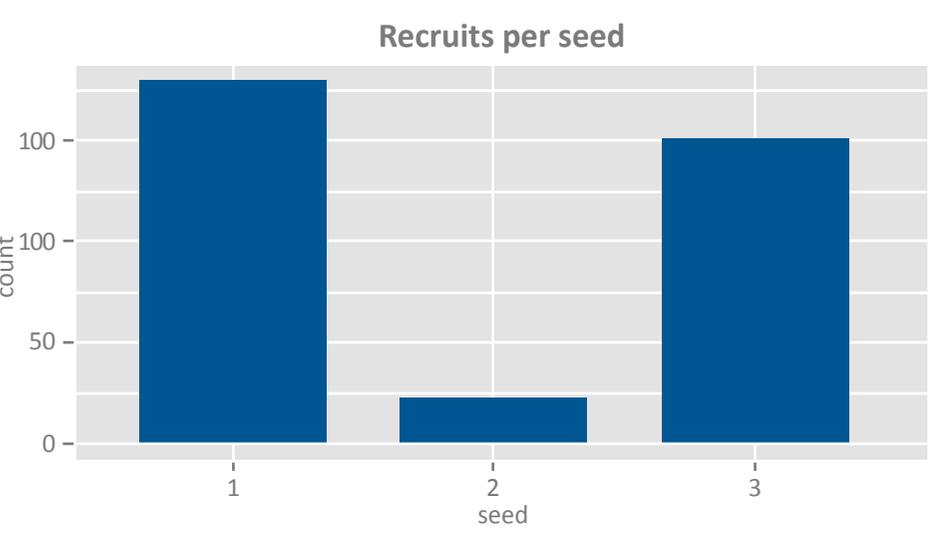
Рис. 25.2. Кількість рекрутованих на одного респондента

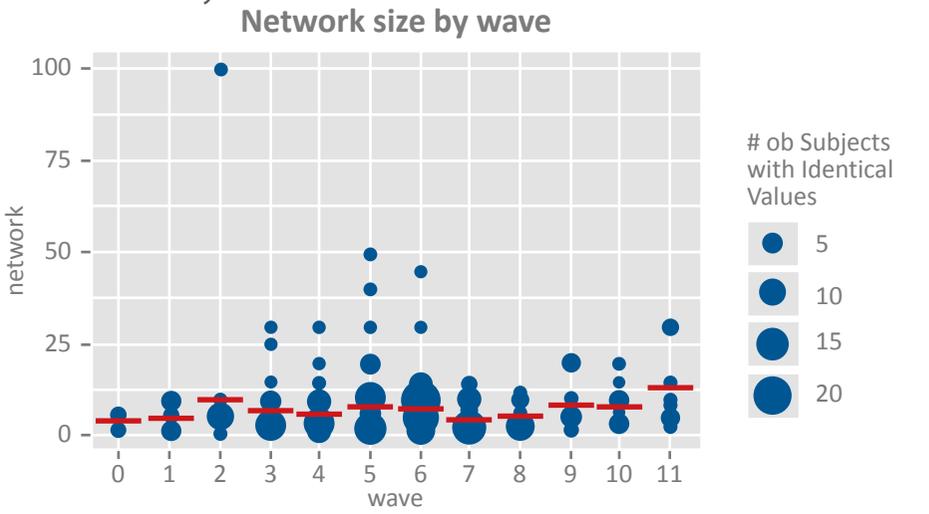
Рис. 25.3. Кількість рекрутованих, за хвилину

Рис. 25.4. Кількість рекрутованих, за зерном

Рис. 25.5. Названий респондентами розмір мережі знайомих, за хвилину опитування

26. Чернівці

До вибірки у Чернівцях було набрано 150 ЛВІН, із них 7,6% (ДІ 3,5%-11,9%) належали до вікової групи «молодше 25 років». Середній вік опитаних склав 35 років. За зваженою RDS оцінкою, жінки у популяції ЛВІН у Чернівцях складають п'яту частину (21,9%; ДІ 14,5%-29,1%).

Три п'ятих респондентів мали повну середню освіту (63,2%), одна шоста – вищу освіту (8,7% – базову вищу, 8,0% – повну вищу). Десята частина ЛВІН у Чернівцях здобула базову середню освіту (13,6%) і 6,5% закінчили менше 9-ти класів. Шоста частина респондентів мала постійну роботу (16,9%), дві п'ятих – випадкові заробітки (43,0%), ще дві п'ятих не працювали (40,1%).

Трохи більше половини ЛВІН були офіційно одружені або мали постійного партнера (54,7%). Неодружені або ті, хто не мав постійного партнера, склали 45,3%. Загалом із усієї вибірки у Чернівцях 24,6% ЛВІН (ДІ 17,3%-31,6%) мали постійних статевих партнерів, які ніколи не вживали ін'єкційні наркотики.

Двоє з п'яти ЛВІН мали досвід ув'язнення (43,3%).

Таблиця 26.1. Соціально-демографічні характеристики ЛВІН (n=150)

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Вік	14–24 роки	7,6	3,5	11,9
	25 років і старше	92,4	88,1	96,5
	Середній вік	35,2 року	33,0	37,4
Стать	Чоловіча	78,1	70,9	85,6
	Жіноча	21,9	14,5	29,1

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Освіта	Початкова	6,5	2,3	10,6
	Базова середня	13,6	5,6	21,6
	Повна середня	63,2	54,4	72,0
	Базова вища	8,7	3,3	14,1
	Повна вища	8,0	3,8	12,1
Основне заняття	Навчається	–	-	-
	Постійна робота	16,9	10,4	23,3
	Випадкові заробітки	43,0	35,0	51,0
	Не працює	40,1	31,6	48,7
Шлюбний стан	Одружений/Заміжня або має постійного партнера	54,7	46,1	63,2
	Неодружений/Незаміжня і не має постійного партнера	45,3	36,8	54,0
Чи вживає чоловік/дружина або постійний партнер наркотики ін'єкційним шляхом				
	Так	23,0	15,5	30,5
	Ні, але раніше вживав/ла	4,4	0,8	7,9
	Ні, ніколи не вживав/ла	24,6	17,3	31,6
	Не знаю	2,7	0,1	5,3
	Не має постійного партнера	45,3	36,5	54,6
Досвід ув'язнення		43,3	35,9	50,7

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

В середньому ЛВІН у Чернівцях починали вживати наркотики ін'єкційно у віці 20,5 років (ДІ 19,5-21,5 років), більшість опитаних мали стаж вживання шість років і більше (81,9%; ДІ 74,5%-89,3%). Середній стаж складав 14,6 року. Майже всі у вибірці вживали коли-небудь наркотики також неін'єкційним шляхом (93,5%) і починали це робити в середньому в 17,5 років.

Більшість ЛВІН у Чернівцях вважають опіодні наркотики основними для себе (74,4%; ДІ 67,4%-81,2%), переважно екстракт опію (33,6%; ДІ 24,9%-42,3%) та інші опіодні наркотики (30,6%; ДІ 22,0%-39,2%), такі як субітекс, метадон. Лише 6,1% опитаних назвали стимулятори своїми основними наркотиками (ДІ 1,2%-11,1%), переважно це метамфетамін у розчині – 4,5% (ДІ 0,1%-9,3%).

Таблиця 26.2. Профіль щодо вживання наркотиків (n=150)

Характеристика	%	ДІ			Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ				НМ	ВМ
Вік початку вживання ін'єкційних наркотиків	20,5 року	19,5	21,5	→	Стаж вживання ін'єкційних наркотиків:			
					до 2-х років	7,0	3,0	10,9
					3–5 років	11,1	5,3	16,9
					6 і більше років	81,9	74,5	89,3
					Середній стаж (років)	14,6	12,7	16,6
Досвід вживання неін'єкційних наркотиків	93,5	89,1	97,8	→	Середній вік початку вживання неін'єкційних наркотиків	17,5 року	16,3	18,8
Основний наркотик								
Опіати	74,4	67,4	81,2	→	Екстракт опію	33,6	24,9	42,3
					Вуличний метадон / бупренорфін	1,1	0,1	2,2
					Дезоморфін	6,4	2,6	10,2
					Героїн	2,6	0,1	5,6
					Інше з опіатів	30,6	22,0	39,2
Стимулятори	6,1	1,2	11,1	→	Метамфетамін у розчині	4,5	0,1	9,3
					Амфетамін у порошку	0,9	0,1	2,2
					Інше зі стимуляторів	0,8	0,1	1,7
Інший	19,5	13,0	26,1					
Вживав/ла за останню добу наркотики ін'єкційно	83,0	76,5	89,7	→	Кількість разів за останню добу	1,9	1,6	2,2
Вживав/ла за останній тиждень наркотики ін'єкційно	95,3	91,5	99,0	→	Кількість днів за останній тиждень	5,2	4,8	5,7
					Кількість днів за останній місяць	21,0	19,0	23,0

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

В середньому наркотики вживали ін'єкційно 21,0 день на місяць, 5,2 днів на тиждень. За останню добу наркотики вводили 83,0% усіх опитаних, середня кількість ін'єкцій за добу – 1,9.

Таблиця 26.3. Профіль щодо вживання наркотиків (n=150)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Спосіб отримання основного наркотику (сума відповідей може не дорівнювати 100%, тому що респонденти могли обирати кілька варіантів)			
Самостійне приготування	32,0	22,2	42,0
Готують / приносять друзі / знайомі	13,6	7,7	19,4
Придбання готового наркотику	69,1	61,0	77,4
Чи змінилася ціна основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	2,4	0,1	4,8
Не змінилася	38,2	29,4	46,9
Змінилася на гірше	59,1	49,9	68,4
Важко відповісти	0,3	0,1	1,0
Чи змінилася якість основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	2,3	0,1	4,7
Не змінилася	66,0	56,4	75,4
Змінилася на гірше	31,7	22,6	41,1
Чи змінилася доступність основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	4,1	0,6	7,5
Не змінилася	51,3	42,6	60,3
Змінилася на гірше	44,6	35,4	53,6
Досвід передозування за останні 12 міс.	8,0	3,6	12,3

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Дві третини опитаних у Чернівцях купували наркотик уже в готовому вигляді (69,1%), одна третина – готувала його самостійно (32,0%), десята частина отримувала від друзів/знайомих (13,6%). 8,0% респондентів мали передозування протягом останніх 12 місяців (ДІ 3,6%-12,3%).

Таблиця 26.4. Ін'єкційна поведінка (за останні 30 днів) (n=150)

За останні 30 днів	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Використовували стерильну голку та шприц під час останньої ін'єкції наркотику	96,9	93,8	99,9
Робив/ла ін'єкцію зі шприца, який до цього використала для ін'єкції інша людина	7,4	2,6	12,1
Використовував/ла свій шприц / голку повторно для ін'єкції іншої дози наркотику	38,8	29,9	47,6
Вживав/ла наркотики ін'єкційно разом з іншими ЛВІН (у той самий час, у тому самому приміщенні)			
Завжди	34,6	26,5	42,5
І разом, і окремо	39,2	30,8	47,9
Ніколи	26,2	18,7	33,5
Віддавав/ла, позичав/ла, продавав/ла свій шприц після того, як зробив/ла ним ін'єкцію собі	6,5	1,9	11,1
Отримував/ла ін'єкцію з уже наповненого шприца і не бачив/ла, як цей шприц наповнювався	20,8	13,9	27,6
Використовував/ла для ін'єкції шприц, з якого потім розподіляли наркотичну речовину в інші шприци для подальшого вживання	13,6	7,5	19,5
Використовував/ла спільне обладнання або матеріали для розподілу чи приготування наркотику	28,5	21,1	36,1

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

96,9 відсотка (ДІ 93,8%-99,9%) ЛВІН у Чернівцях повідомили про використання стерильного інструментарію під час останнього вживання ін'єкційного наркотику. П'ята частина респондентів отримувала за останні 30 днів хоча б один раз наркотик у вже наповненому шприці (20,8%) і дві п'ятих використовували свою голку повторно для іншої ін'єкції (38,8%). Третина завжди вживала наркотик в одному приміщенні і в той самий час із іншими ЛВІН (34,6%), трохи менше – користувалися спільним обладнанням і матеріалами для приготування наркотику (28,5%).

Четверо з п'яти ЛВІН у Чернівцях мали статеві контакти за останні 12 міс. (81,3%; ДІ 74,5%-88,4%), троє з п'яти – за останні 30 днів (63,5%; ДІ 55,7%-71,3%). Третина респондентів, які мали статеві контакти за останні 30 днів, використовувала презерватив під час останнього статевих контакту (32,3%; ДІ 21,3%-43,2%). За останні три місяці 61,5% респондентів мали тільки одного статевих партнера, 15,3% – двох і більше, 23,2% респондентів не мали жодного партнера; середня кількість статевих партнерів за останні 90 днів склала 1,7.

П'ятеро з шести респондентів упродовж останніх трьох місяців мали статеві контакти з постійним партнером (84,0%); один із чотирьох – із випадковим (25,9%). 1,7% опитаних купували комерційні статеві послуги. Частка тих, хто надавав такі послуги, складала 2,0%. Під час останнього статевих контакту з постійним партнером презерватив використовували 20,4% респондентів (серед тих, хто мав статеві стосунки з таким партнером), із випадковим – 69,2% (серед тих, хто мав таких партнерів).

Таблиця 26.5. Статева поведінка (n=150)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Статеві контакти за останні 12 міс.	81,3	74,5	88,4
Статеві контакти за останні 30 дн.	63,5	55,7	71,3
Загальна кількість статевих партнерів за останні 3 міс.			
Жодного	23,2	15,5	31,1
Один	61,5	52,4	70,2
Два і більше	15,3	9,9	20,8
Середня кількість партнерів за останні 90 дн. (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.)	1,7	1,3	2,0
Використання презерватива під час останнього статевих контакту (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 30 дн.)	32,3	21,3	43,2

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Таблиця 26.6. Статева поведінка (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.) (n=124)

Тип партнера	%	ДІ		Використання презерватива під час останнього статевих контакту	Використання презерватива протягом останніх 3 міс.		
		НМ	ВМ		постійно	не постійно	ніколи
Постійний партнер	84,0	76,5	91,2	20,4	18,5	7,2	74,3
				11,9–28,8	10,1–27,2	1,5–12,7	64,9–83,6
Випадковий партнер	25,9	17,5	34,4	69,2	58,4	12,8	28,8
				33,6–99,9	45,3–71,4	9,7–15,9	16,3–41,4
Комерційний партнер (купував/ла послуги)	1,7	0,3	3,7	–	–	–	–
Комерційний партнер (продавав/ла послуги)	2,0	0,1	4,2	–	–	–	–

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Шприци/голки та презервативи безкоштовно отримували за останні 12 міс. 51,9% та 51,2% ЛВІН у Чернівцях відповідно. За останні 30 днів 92,0% респондентів самостійно купували шприци та голки і 10,1% – презервативи.

П'ята частина ЛВІН у Чернівцях отримувала ЗПТ коли-небудь у житті (19,4%) і майже шоста повідомила про те, що отримувала ЗПТ наразі (14,1%).

Таблиця 26.7. Користування послугами зі зменшення шкоди щодо вживання ін'єкційних наркотиків (n=150)

Характеристика серед усіх респондентів:	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Отримував/ла протягом останніх 12 міс. стерильні голки / шприци від працівників інформаційно-просвітницьких програм, на пункті обміну шприців тощо			
Шприци/голки	51,9	41,0	62,8
Презервативи	51,2	40,3	62,1
Купував/ла самостійно протягом останніх 30 дн.			
Шприци/голки	92,0	88,1	96,0
Презервативи	10,1	6,0	14,3
Отримував/ла ЗПТ			
Коли-небудь у житті	19,4	12,0	26,9
Отримує зараз	14,1	7,3	20,8

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Протягом останніх 12 місяців пройшли тестування на ВІЛ та отримали результат 55,7% усіх ЛВІН у Чернівцях (ДІ 47,8%-63,8%). Із них 15,4% вказали, що результат тестування був позитивний, 68,6% – що негативний, 16,1% респондентів відмовилися надати відповідь.

Серед тих, хто повідомив про позитивний результат на ВІЛ, 95,1% сказали також, що перебувають на обліку в Центрі СНІДу, і 80,5% про те, що отримують АРТ.

Таблиця 26.8. Тестування на ВІЛ та отримання послуг для ЛЖВ (n=150)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Проходив/ла тестування на ВІЛ протягом останніх 12 міс. та отримали результат	55,7	47,8	63,8
З них результат тесту:			
позитивний	15,4	8,0	22,7
негативний	68,6	60,4	76,8
відмова від відповіді	16,1	8,9	23,2
Серед ВІЛ-інфікованих, хто знав про свій ВІЛ-статус:			
перебувають на обліку в Центрі СНІДу	95,1	86,0	99,9
приймають АРТ	80,5	63,1	97,9

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Дані щодо перебування на диспансерному обліку та отримання АРВ препаратів не подано в даному звіті, зважаючи на значну ймовірність похибки в рорахунках через те, що абсолютна кількість тестів, позитивних на ВІЛ, склала менше 30 випадків.

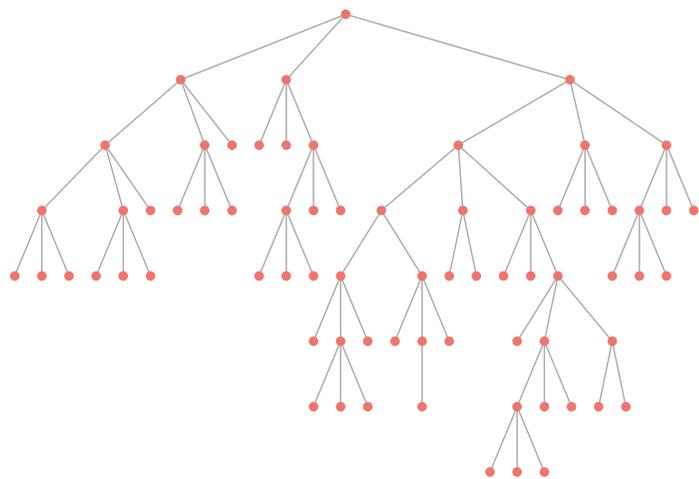
За результатами тестування швидкими тестами, 16,2% ЛВІН у Чернівцях мали ВІЛ (ДІ 9,6%-22,7%), 32,4% інфіковані гепатитом С (ДІ 24,9%-40,1%), 2,3% (ДІ 0,1%-4,4%) – гепатитом В і 1,5% (ДІ 0,1%-3,5%) мають сифіліс.

Таблиця 26.9. Поширеність ВІЛ, ВГС, ВГВ та сифілісу серед ЛВІН, за результатами тестування швидкими тестами (n=400).

Тест	% позитивних результатів	ДІ	
		НМ	ВМ
ВІЛ	16,2	9,6	22,7
ВГС	32,4	24,9	40,1
ВГВ	2,3	0,1	4,4
Сифіліс	1,5	0,1	3,5

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

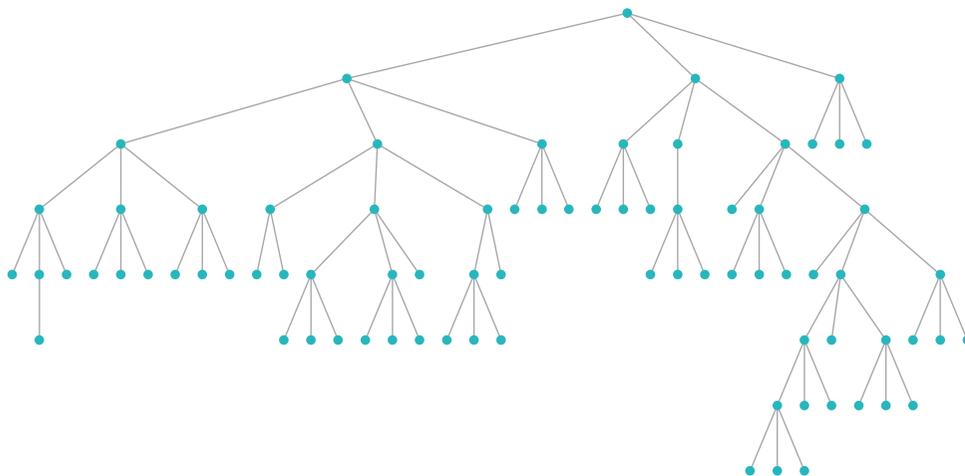
Рекрутинговий ланцюг

Характеристики первинних респондентів

№ зерна	Вік	Стать	ВІЛ-статус	Види наркотиків	Стаж вживання наркотиків	Статус клієнта НУО
1	24	Жіноча	Негативний	Опіати	4	Не клієнт
2	18	Чоловіча	Негативний	Стимулятори	< 1 року	Клієнт

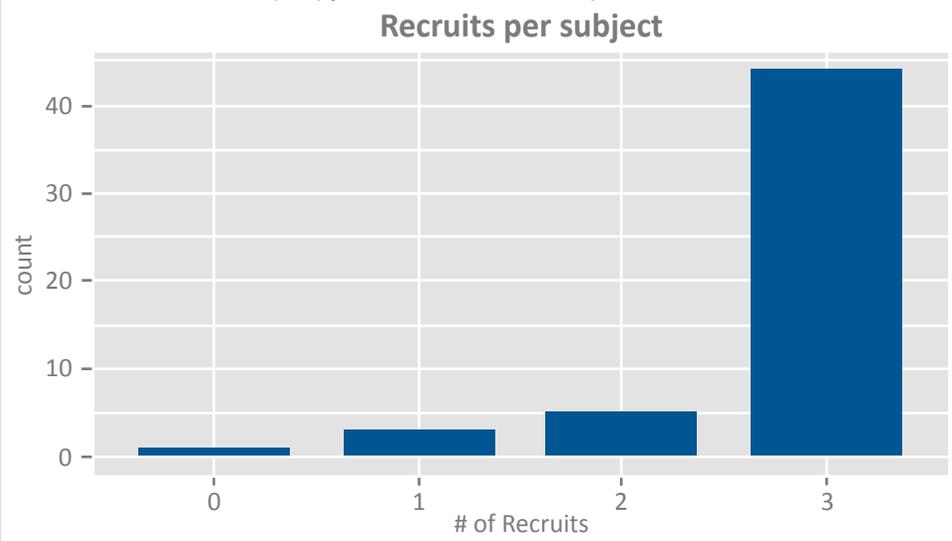
Більшість рекрутерів приводили по три знайомих (реалізували всі видані купони для рекрутингу). Вибірка активно розвивалася до 4-ї хвили, після чого почала спадати. 7-ма хвиля була останньою. Опитування починалося від двох відібраних зерен. Друге зерно привело трохи більше респондентів, ніж перше. Найчастіше респонденти оцінювали розмір своєї мережі у 10 осіб; спостерігався один викид із розміром мережі 200 осіб.

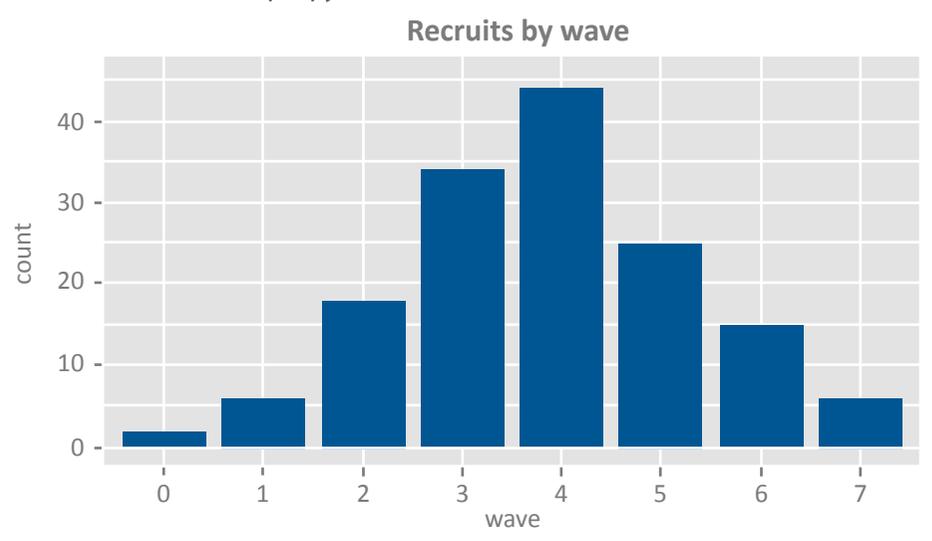
seed
 ● 1 ● 2

Характеристики вибірки

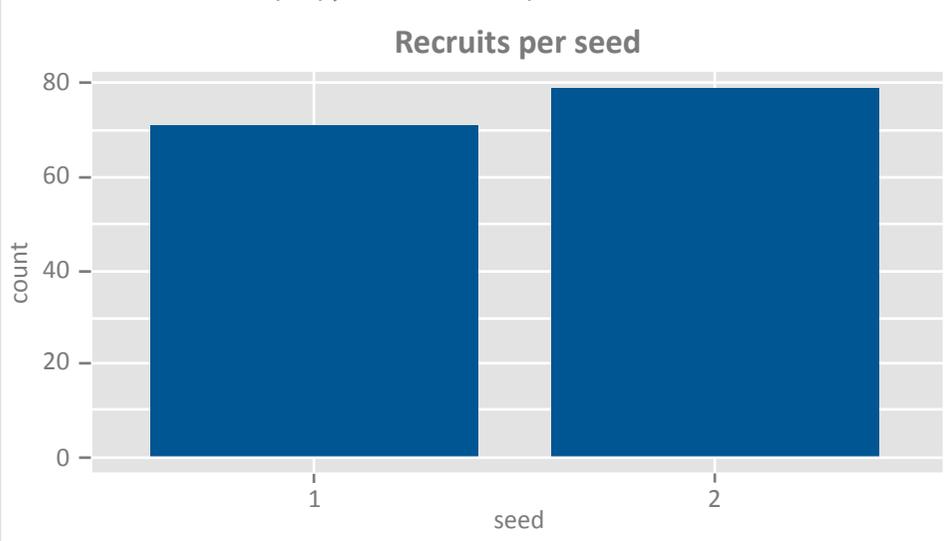
Рис. 26.1. Кількість рекрутованих на одного респондента

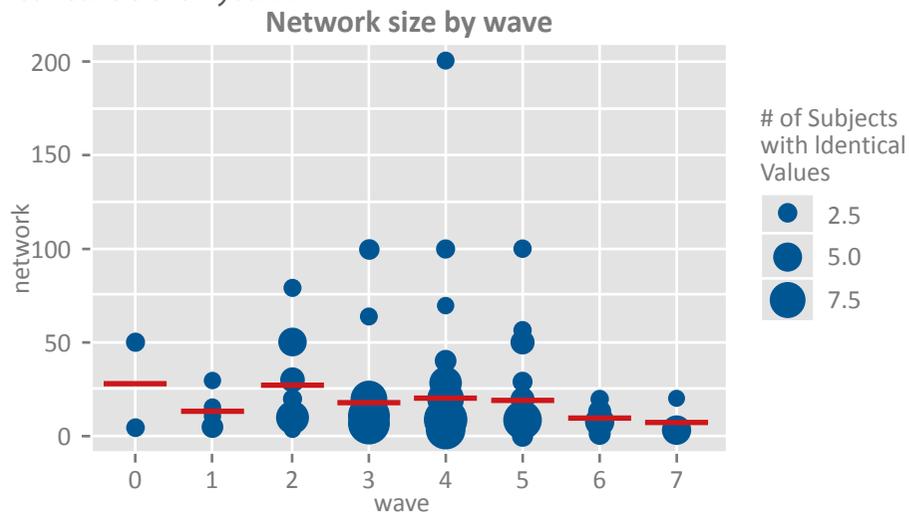
Рис. 26.2. Кількість рекрутованих, за хвилию

Рис. 26.3. Кількість рекрутованих, за зерном

Рис. 26.4. Названий респондентами розмір мережі знайомих, за хвилию опитування

27. Чернігів

До вибірки у Чернігові було набрано 360 респондентів, із них лише 11,4% (ДІ 7,9%-15,0%) були молодше 25 років, решта належали до вікової категорії «25 років і старше». Середній вік опитаних склав 33 роки. За зваженою RDS оцінкою, жінки у популяції ЛВІН у Чернігові склали п'яту частину (21,1%; ДІ 16,5%-25,6%).

Більшість респондентів мала повну середню освіту (89,5%), одна десята – вищу освіту (1,3% – базову вищу, 9,2% – повну вищу). Десята частина всіх респондентів мала постійну роботу (8,1%), шоста – випадкові заробітки (15,5%), решта не працювали (75,8% – не працювали, 0,6% – навчалися).

Опитані ЛВІН порівну розділилися на тих, хто був офіційно одружений або мав постійного партнера, та тих, хто був неодружений і не мав постійного партнера. Загалом 19,3% ЛВІН (ДІ 14,7%-23,8%) мали постійних статевих партнерів, які ніколи не вживали ін'єкційні наркотики.

39,3% ЛВІН мали досвід ув'язнення.

Таблиця 27.1. Соціально-демографічні характеристики ЛВІН (n=360)

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Вік	14-24 роки	11,4	7,9	15,0
	25 років і старше	88,6	85,0	92,1
	Середній вік	33,4 року	32,2	34,6
Стать	Чоловіча	78,9	74,4	83,5
	Жіноча	21,1	16,5	25,6

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Освіта	Початкова	–	–	–
	Базова середня	–	–	–
	Повна середня	89,5	86,2	92,7
	Базова вища	1,3	0,2	2,4
	Повна вища	9,2	6,1	12,3
Основне заняття	Навчається	0,6	0,1	1,3
	Постійна робота	8,1	5,5	10,6
	Випадкові заробітки	15,5	11,3	19,8
	Не працює	75,8	70,8	80,7
Шлюбний стан	Одружений/Заміжня або має постійного партнера	50,0	42,4	57,7
	Неодружений/Незаміжня і не має постійного партнера	50,0	42,3	57,6
Чи вживає чоловік/дружина або постійний партнер наркотики ін'єкційним шляхом				
	Так	27,1	22,1	32,2
	Ні, але раніше вживав/ла	3,6	1,8	5,4
	Ні, ніколи не вживав/ла	19,3	14,7	23,8
	Не знаю	–	–	–
	Не має постійного партнера	50,0	42,6	57,4
Досвід ув'язнення		39,3	34,2	44,5

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

В середньому ЛВІН у Чернігові починали вживати наркотики ін'єкційно у віці 17 років (ДІ 16,8-17,7 років), більшість опитаних мали стаж вживання шість років і більше (92,3%; ДІ 89,5%-95,1%). Середній стаж складав 16,2 років. Майже всі ЛВІН вживали коли-небудь наркотики також неін'єкційним шляхом (94,6%) і починали це робити в середньому у 15 років.

Чотири п'ятих ЛВІН у Чернігові вживали екстракт опію як основний наркотик (79,0%; ДІ 73,8%-84,2). Ще одна п'ята назвала стимулятори основним наркотиком, а саме метамфетамін у розчині (20,8%; ДІ 15,2%-26,3%).

В середньому наркотики вживали ін'єкційно 19,4 днів на місяць, 4,8 дні на тиждень. За останню добу наркотики вводили 70,7% усіх опитаних, середня кількість ін'єкцій за добу – 1,9.

Таблиця 27.2. Профіль щодо вживання наркотиків (n=360)

Характеристика	%	ДІ			Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ				НМ	ВМ
Вік початку вживання ін'єкційних наркотиків	17,2 року	16,8	17,7	→	Стаж вживання ін'єкційних наркотиків:			
					до 2-х років	2,0	0,7	3,2
					3–5 років	5,7	3,2	8,3
					6 і більше років	92,3	89,5	95,1
					Середній стаж (років)	16,2	14,8	17,5
Досвід вживання неін'єкційних наркотиків	94,6	92,5	96,8	→	Середній вік початку вживання неін'єкційних наркотиків	14,8 року	14,6	15,1
Основний наркотик								
Опіати	79,2	73,8	84,7	→	Екстракт опію	79,0	73,8	84,2
					Вуличний метадон / бупренорфін	0,2	0,1	0,7
					Дезоморфін	–		
					Героїн	–		
					Інше з опіатів	–		
Стимулятори	20,8	15,3	26,2	→	Метамфетамін у розчині	20,8	15,2	26,3
					Амфетамін у порошок	–		
					Інше зі стимуляторів	–		
Інший	–	–	–					
Вживав/ла за останню добу наркотики ін'єкційно	70,7	65,9	75,5	→	Кількість разів за останню добу	1,9	1,8	2,0
Вживав/ла за останній тиждень наркотики ін'єкційно	95,2	92,9	97,4	→	Кількість днів за останній тиждень	4,8	4,5	5,0
					Кількість днів за останній місяць	19,4	18,4	20,4

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Більшість опитаних у Чернігові отримували свій основний наркотик від друзів/знайомих (93,4%), дещо менше – купували готовий наркотик (88,2%), майже половина – готувала самостійно (48,7%). Протягом останніх 12 місяців передозування мали 2,8% респондентів (ДІ 1,3%-4,3%).

Таблиця 27.3. Профіль щодо вживання наркотиків (n=360)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Спосіб отримання основного наркотику (сума відповідей може не дорівнювати 100%, тому що респонденти могли обирати кілька варіантів)			
Самостійне приготування	48,7	43,3	54,2
Готують / приносять друзі / знайомі	93,4	90,8	96,1
Придбання готового наркотику	88,2	84,8	91,5
Чи змінилася ціна основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	–	–	–
Не змінилася	10,1	6,9	13,4
Змінилася на гірше	89,9	86,6	93,1
Чи змінилася якість основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	0,9	0,2	1,7
Не змінилася	61,0	56,1	65,8
Змінилася на гірше	38,1	33,3	42,9
Чи змінилася доступність основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	13,0	9,6	16,2
Не змінилася	59,7	54,5	64,8
Змінилася на гірше	27,4	23,0	31,9
Досвід передозування за останні 12 міс.	2,8	1,3	4,3

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

97% (ДІ 95,3%-98,8%) ЛВІН у Чернігові повідомили про використання стерильного інструментарію під час останнього вживання ін'єкційного наркотику. Чотири з п'яти респондентів отримували за останні 30 днів хоча б один раз наркотик у вже наповненому шприці (79,2%) і приблизно кожен п'ятий використовував свою голку повторно для іншої ін'єкції (18,1%). Майже половина опитаних користувалася спільним обладнанням і матеріалами для приготування наркотику (46,0%). Така ж частина респондентів завжди вживала наркотик в одному приміщенні і в той самий час з іншими ЛВІН (46,4%).

Таблиця 27.4. Ін'єкційна поведінка (за останні 30 днів) (n=360)

За останні 30 днів	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Використовували стерильну голку та шприц під час останньої ін'єкції наркотику	97,0	95,3	98,8
Робив/ла ін'єкцію зі шприца, який до цього використала для ін'єкції інша людина	2,8	1,2	4,5
Використовував/ла свій шприц / голку повторно для ін'єкції іншої дози наркотику	18,1	13,3	22,9
Вживав/ла наркотики ін'єкційно разом з іншими людьми (у той самий час, у тому самому приміщенні)			
Завжди	46,4	41,3	51,4
І разом, і окремо	52,3	47,1	57,4
Ніколи	1,4	0,4	2,4
Віддавав/ла, позичав/ла, продавав/ла свій шприц після того, як зробив/ла ним ін'єкцію собі	2,3	0,8	3,9
Отримував/ла ін'єкцію з уже наповненого шприца і не бачив/ла, як цей шприц наповнювався	79,2	74,5	83,8
Використовував/ла для ін'єкції шприц, з якого потім розподіляли наркотичну речовину в інші шприци для подальшого вживання	0,7	0,1	1,5
Використовував/ла спільне обладнання або матеріали для розподілу чи приготування наркотику	46,0	40,3	51,6

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Таблиця 27.5. Статева поведінка (n=360)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Статеві контакти за останні 12 міс.	79,7	74,8	84,6
Статеві контакти за останні 30 дн.	63,2	57,5	69,0
Загальна кількість статевих партнерів за останні 3 міс.			
Жодного	25,9	20,6	31,1
Один	50,5	44,2	56,8
Два і більше	23,7	19,2	28,2
Середня кількість партнерів за останні 90 дн. (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.)	1,6	1,4	1,8
Використання презерватива під час останнього статевого контакту (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 30 дн.)	36,8	31,2	42,6

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Четверо з п'яти ЛВІН у Чернігові мали статеві контакти за останні 12 місяців (79,7%; ДІ 74,8%-84,6%), а троє з п'яти – за останні 30 днів (63,2%; ДІ 57,5%-69,0%). Двоє з п'яти респондентів, які мали статеві контакти за останні 30 днів, використовували презерватив під час останнього статевого контакту (36,8%; ДІ 31,2%-42,6%). За останні 90 днів половина респондентів мала тільки одного статевого партнера (50,5%), четверта частина – двох і більше (23,7%) і ще одна четверта не мала жодного (25,9%); середня кількість статевих партнерів за останні 90 днів склала 1,6.

Троє з п'яти респондентів упродовж останніх трьох місяців мали статеві контакти з постійним партнером (62,1%); один із трьох опитаних – із випадковим (35,4%). Ніхто з опитаних не купував і не надавав комерційні статеві послуги. Під час останнього статевого контакту з постійним партнером презерватив використовували 30,3% респондентів (серед тих, хто мав статеві стосунки з таким партнером), а з випадковим – 55,0% респондентів (серед тих, хто мав таких партнерів).

Таблиця 27.6. Статева поведінка (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.) (n=291)

Тип партнера	%	ДІ		Використання презерватива під час останнього статевого контакту	Використання презерватива протягом останніх 3 міс.		
		НМ	ВМ		постійно	не постійно	ніколи
Постійний партнер	62,1	53,7	70,3	30,3	26,8	8,8	64,4
				23,3–37,2	19,8–33,6	5,0–12,8	57,0–71,8
Випадковий партнер	35,4	27,7	43,1	55,0	50,8	14,0	35,1
				45,6–64,7	40,6–60,9	6,0–22,2	26,7–43,5
Комерційний партнер (купував/ла послуги)	0,0	–	–	–	–	–	–
Комерційний партнер (продавав/ла послуги)	0,0	–	–	–	–	–	–

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

33,8% ЛВІН вказали, що отримували безкоштовно шприци/голки протягом останніх 12 місяців, презервативи – 34,1%. За останні 30 днів 91,0% респондентів купували шприци та голки самостійно і 10,5% – презервативи.

5,1% ЛВІН отримували ЗПТ коли-небудь у житті і 4,1% ЛВІН повідомили про те, що отримували ЗПТ на час проведення дослідження.

Таблиця 27.7. Користування послугами зі зменшення шкоди щодо вживання ін'єкційних наркотиків (n=360)

Характеристика серед усіх респондентів:	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Отримував/ла протягом останніх 12 міс. стерильні голки / шприци від працівників інформаційно-просвітницьких програм, на пункті обміну шприців тощо			
Шприци/голки	33,8	25,2	42,5
Презервативи	34,1	25,8	42,4
Купував/ла самостійно протягом останніх 30 дн.			
Шприци/голки	91,0	87,8	94,2
Презервативи	10,5	7,1	13,8
Отримував/ла ЗПТ			
Коли-небудь у житті	5,1	2,7	7,6
Отримує зараз	4,1	1,9	6,2

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Протягом останніх 12 місяців пройшли тестування на ВІЛ та отримали результат 40,4% усіх ЛВІН у Чернігові (ДІ 34,1%-46,7%). З них 31,1% вказали, що результат тестування був позитивний, 68,9% – негативний.

Серед тих, хто повідомив про позитивний результат на ВІЛ, 90,6% сказали також, що перебувають на обліку в Центрі СНІДу, і 66,1% про те, що отримують АРТ.

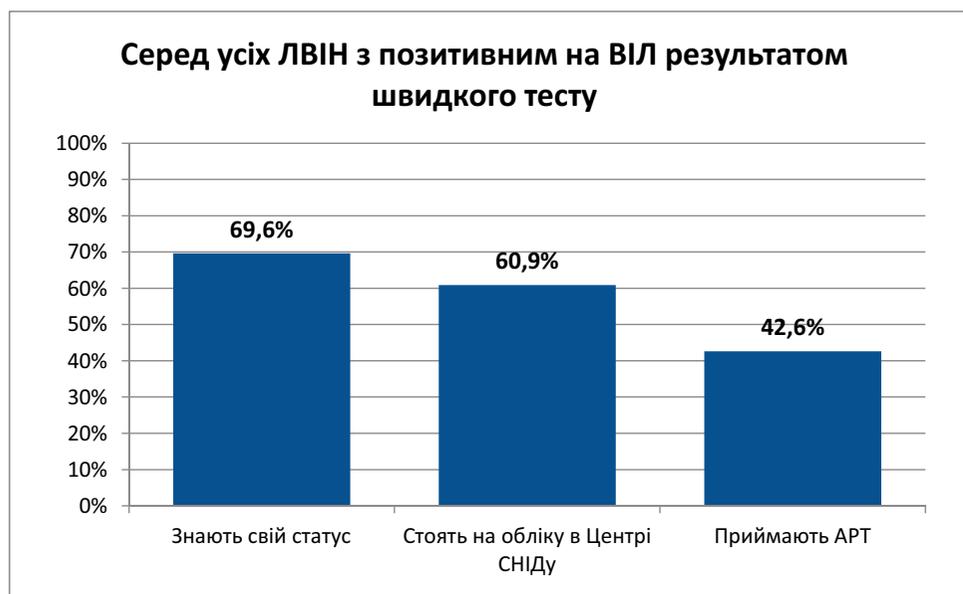
Таблиця 27.8. Тестування на ВІЛ та отримання послуг для ЛЖВ (n=360)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Проходив/ла тестування на ВІЛ протягом останніх 12 міс. та отримали результат	40,4	34,1	46,7
З них результат тесту:			
позитивний	31,1	23,9	38,2
негативний	68,9	61,8	76,1
відмова від відповіді	–	–	–
Серед ВІЛ-інфікованих, хто знав про свій ВІЛ-статус:			
перебувають на обліку в Центрі СНІДу	90,6	86,5	94,7
приймають АРТ	66,1	55,0	76,9

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

З усіх ВІЛ-позитивних, за результатами тестування швидкими тестами ЛВІН у Чернігові, 69,6% знали про свій ВІЛ-позитивний статус, 60,9% усіх ВІЛ-позитивних перебували на обліку в Центрі СНІДу і 42,6% приймали АРТ.

Рис. 27.1. Частка ВІЛ-позитивних, за результатом швидкого тесту ЛВІН, які знали про свій статус, перебували на обліку в Центрі СНІДу та приймали АРТ.

Розраховано у програмі SPSS без зважування. Абсолютна кількість позитивних результатів тесту на ВІЛ – 115 (100%).

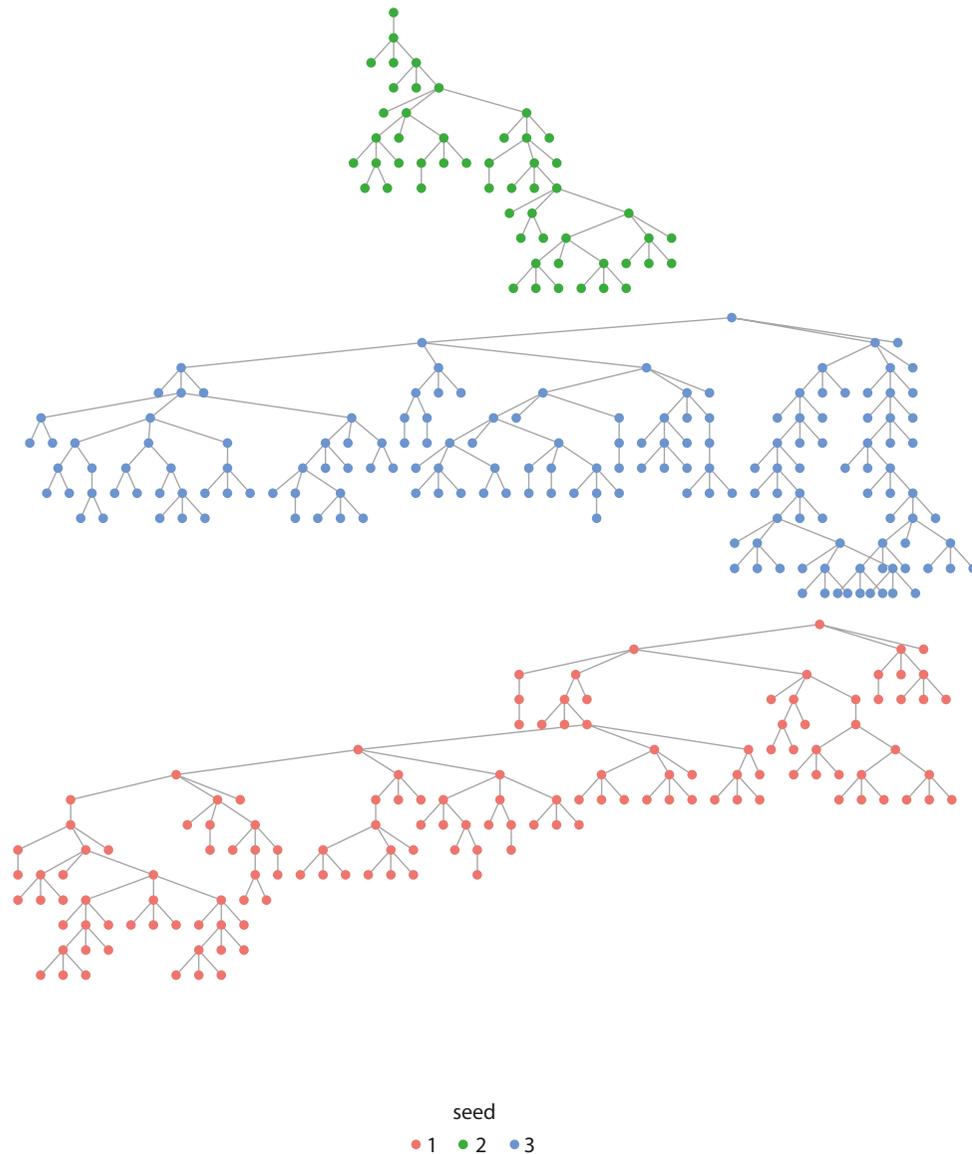
За результатами тестування швидкими тестами, третина ЛВІН у Чернігові мали ВІЛ (32,4%; ДІ 25,8%-39,0%), четверо з п'яти інфіковані гепатитом С (80,8%; ДІ 76,7%-84,9%), 3,2% (ДІ 1,4%-5,0%) – гепатитом В і 3,9% (ДІ 1,7%-6,1%) мають сифіліс.

Таблиця 27.9. Поширеність ВІЛ, ВГС, ВГВ та сифілісу серед ЛВІН, за результатами тестування швидкими тестами (n=360)

Тест	% позитивних результатів	ДІ	
		НМ	ВМ
ВІЛ	32,4	25,8	39,0
ВГС	80,8	76,7	84,9
ВГВ	3,2	1,4	5,0
Сифіліс	3,9	1,7	6,1

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Рекрутинговий ланцюг

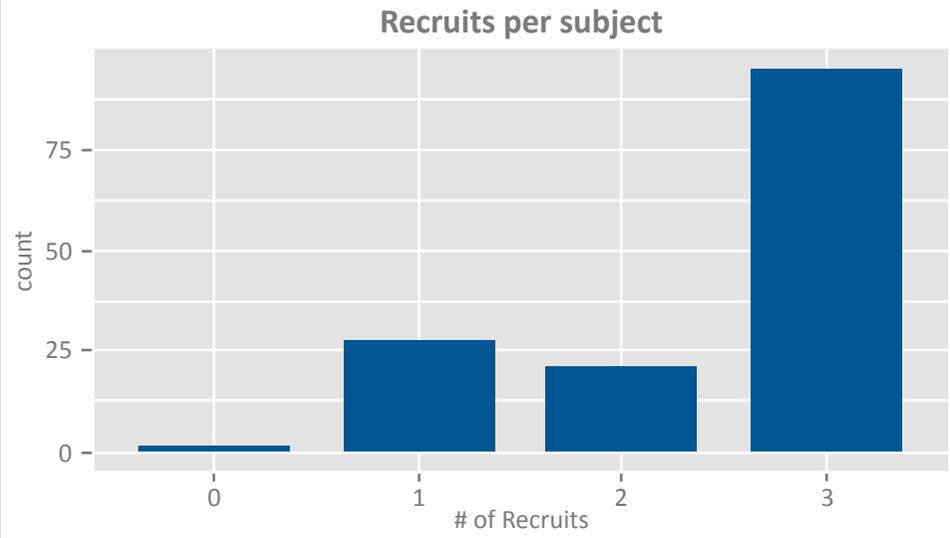
Характеристики первинних респондентів

№ зерна	Вік	Стать	ВІЛ-статус	Види наркотиків	Стаж вживання наркотиків	Статус клієнта НУО
1	24	Чоловіча	Негативний	Опіати	8	Клієнт
2	17	Чоловіча	Негативний	Стимулятори	2	Не клієнт
3	23	Жіноча	Негативний	Стимулятори	6	Не клієнт

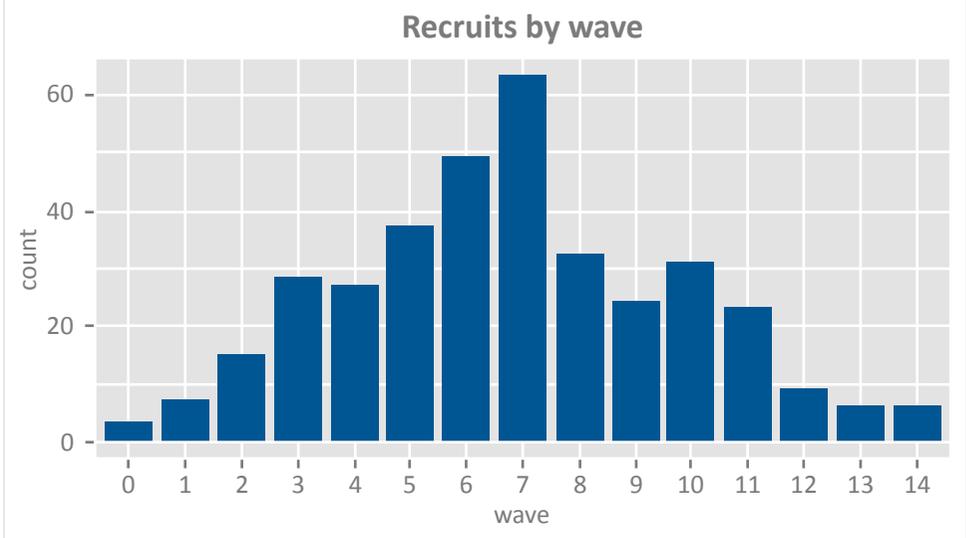
Більшість респондентів приводили по три знайомих (реалізували всі видані купони для рекрутингу). Вибірка активно розвивалася до 7-ї хвили, після чого почала спадати. 14-та хвиля була останньою. Опитування починалося від трьох відібраних зерен. Найбільшу кількість ЛВІН було рекрутовано по рекрутинговому ланцюгу від третього зерна. Найчастіше респонденти оцінювали розмір своєї мережі у 10 осіб; спостерігався один викид із розміром мережі 30 осіб.

Характеристики вибірки

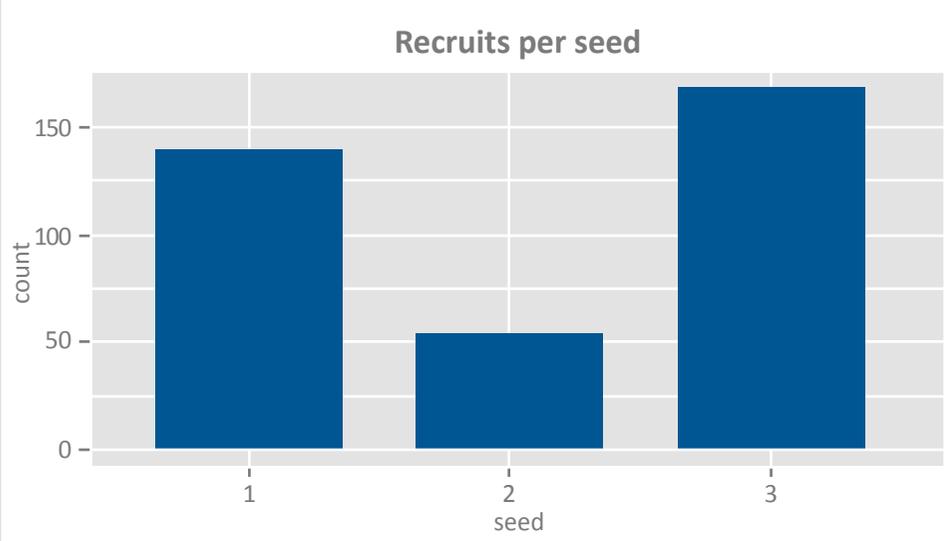
Рис. 27.2. Кількість рекрутованих на одного респондента

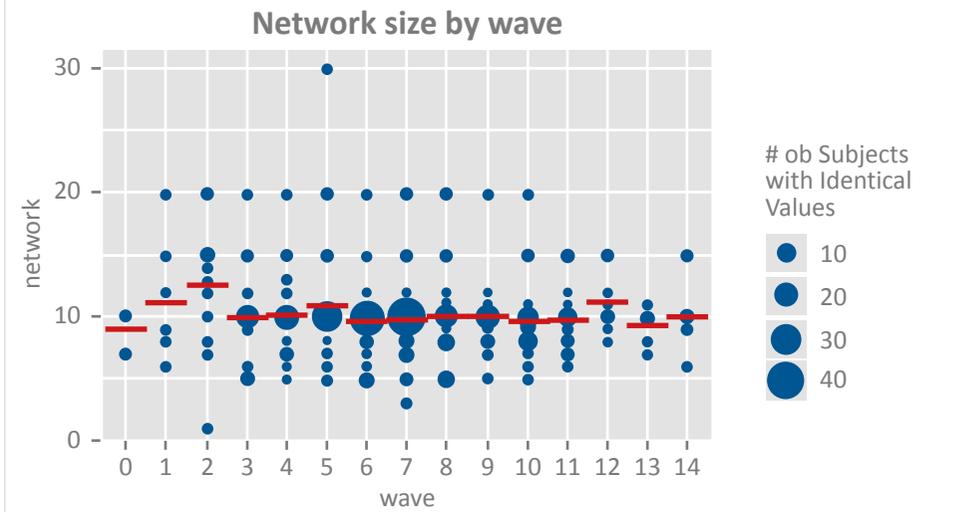
Рис. 27.3. Кількість рекрутованих, за хвилию

Рис. 27.4. Кількість рекрутованих, за зерном

Рис. 27.5. Названий респондентами розмір мережі знайомих, за хвилию опитування

28. Київ

У дослідженні в Києві взяли участь 399 ЛВІН, але оскільки один із них, який був «зерном», не зміг залучити інших учасників, результати його відповідей було вилучено з аналізу.

Середній вік ЛВІН, які потрапили до вибірки у Києві, складав 33 роки. За зваженою RDS оцінкою чоловіки у популяції ЛВІН переважали (87,9%; ДІ 84,4%-91,3%). ЛВІН віком від 14 до 24 років було 6,7% (4,0%-9,3%).

Половина респондентів мали повну середню освіту (55,8%), ще чверть – базову середню освіту (25,9%). Вищу освіту мали 13,3% респондентів (8,0% – базову вищу, 5,3% – повну вищу). Третина респондентів були безробітними (36,3%; ДІ 31,2%-41,6%), решта працювали (25,0% – постійна робота, 38,3% – випадкові заробітки).

ЛВІН майже порівну розподілилися на тих, хто був офіційно чи неофіційно одружений або мав постійного партнера (49,4%), та тих, хто неодружений і не мав постійного партнера (50,6%). Серед респондентів, які мали постійного партнера, 29,8% зазначили, що їхні партнери не вживають наркотики ін'єкційним шляхом.

Таблиця 28.1. Соціально-демографічні характеристики ЛВІН (n=398)

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Вік	14–24 роки	6,7	4,0	9,3
	25 років і старше	93,3	90,7	96,0
	Середній вік	33,2 року	32,4	33,9
Стать	Чоловіча	87,9	84,4	91,3
	Жіноча	12,1	8,7	15,6

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Освіта	Початкова	5,0	2,9	7,1
	Базова середня	25,9	20,9	30,8
	Повна середня	55,8	50,8	61,0
	Базова вища	8,0	5,0	11,0
	Повна вища	5,3	3,0	7,5
Основне заняття	Навчається	0,4	0,1	1,0
	Постійна робота	25,0	20,8	29,1
	Випадкові заробітки	38,3	33,0	43,5
	Не працює	36,3	31,2	41,6
Шлюбний стан	Одружений/Заміжня або має постійного партнера	49,4	44,1	54,7
	Неодружений/Незаміжня і не має постійного партнера	50,6	45,3	55,9
Чи вживає чоловік/дружина або постійний партнер наркотики ін'єкційним шляхом				
	Так	13,1	9,2	16,9
	Ні, але раніше вживав/ла	4,0	2,1	5,8
	Ні, ніколи не вживав/ла	29,8	24,6	35,1
	Не знаю	1,4	0,3	2,4
	Не має постійного партнера	51,8	46,3	57,2
Досвід ув'язнення		31,6	26,6	36,6

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

В середньому ЛВІН у Києві починали вживати наркотики ін'єкційно у віці 20 років (ДІ 19,1-20,3) і більшість опитаних мали стаж вживання шість років і більше (84,9%; ДІ 80,9%-88,9%). Середній стаж вживання наркотиків складав 13,5 років. Майже всі ЛВІН вживали коли-небудь наркотики також неін'єкційним шляхом (99,3%; ДІ 98,5%-99,9%) і починали це робити у віці близько 16 років.

Більшість ЛВІН у Києві назвали своїм основним наркотиком, що відноситься до опіоїдної групи (86,0%; ДІ 82,2%-89,7%), із них 46,1% вживали екстракт опію, 35,7% – дезоморфін. Ще 14,0% респондентів вживали стимулятори, переважно метамфетамін у розчині (8,0%).

В середньому наркотики вживали ін'єкційно 16,1 днів на місяць, 3,9 днів на тиждень. За останню добу наркотики вводили 60,9% усіх опитаних.

Таблиця 28.2. Профіль щодо вживання наркотиків (n=398)

Характеристика	%	ДІ			Характеристика	%	ДІ				
		НМ	ВМ				НМ	ВМ			
Вік початку вживання ін'єкційних наркотиків	19,7 років	19,1	20,3	→	Стаж вживання ін'єкційних наркотиків:						
					до 2-х років				5,4	3,4	7,5
					3-5 років				9,7	6,1	13,2
					6 і більше років				84,9	80,9	88,9
					Середній стаж (років)		13,5	12,5	14,4		
Досвід вживання неін'єкційних наркотиків	99,3	98,5	99,9	→	Середній вік початку вживання неін'єкційних наркотиків	16,2 років	15,8	16,6			
Основний наркотик											
Опіати	86,0	82,2	89,7	→	Екстракт опію						
					Вуличний метадон / бупренорфін				1,5	0,1	3,0
					Дезоморфін				35,7	30,5	41,0
					Героїн				1,4	0,2	2,6
					Інше з опіатів				1,2	0,7	3,1
Стимулятори	14,0	10,3	17,8	→	Метамфетамін у розчині						
					Амфетамін у порошок				8,0	5,3	10,6
					Інше зі стимуляторів				5,6	2,7	8,5
Інший	0,0	-	-								
Вживав/ла за останню добу наркотики ін'єкційно	60,9	55,9	66,0	→	Кількість разів за останню добу	1,4	1,2	1,5			
Вживав/ла за останній тиждень наркотики ін'єкційно	96,2	94,0	98,3	→	Кількість днів за останній тиждень	3,9	3,7	4,2			
					Кількість днів за останній місяць	16,1	14,5	17,6			

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Більшість опитаних у Києві купували наркотик у готовому вигляді (92,9%), у той же час маючи досвід самостійного приготування (92,5%); для 3,7% наркотик готували або приносили друзі/знайомі. 13,6% респондентів мали передозування протягом останніх 12 місяців.

Таблиця 28.3. Профіль щодо вживання наркотиків (n=398)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Спосіб отримання основного наркотику (сума відповідей може не дорівнювати 100%, тому що респонденти могли обирати кілька варіантів)			
Самостійне приготування	92,5	89,4	95,8
Готують / приносять друзі / знайомі	3,7	1,8	5,6
Придбання готового наркотику	92,9	90,2	95,5
Чи змінилася ціна основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	0,2	0,1	0,5
Не змінилася	49,0	43,9	54,2
Змінилася на гірше	50,8	45,6	55,9
Чи змінилася якість основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	0,6	0,1	1,3
Не змінилася	56,2	50,8	61,3
Змінилася на гірше	43,2	37,9	48,3
Чи змінилася доступність основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	5,5	3,3	7,6
Не змінилася	73,7	68,8	78,5
Змінилася на гірше	20,8	16,2	25,1
Досвід передозування за останні 12 міс.	13,6	9,6	17,6

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Більшість респондентів (97,4%; ДІ 96,0%-98,9%) у Києві повідомили про використання стерильного інструментарію під час останньої ін'єкції наркотику. Проте близько чверті ЛВІН використовували свою голку повторно для іншої ін'єкції (27,2%). Також чверть (27,3%) використовували спільне обладнання або матеріали для розподілу чи приготування наркотику, майже половина (45,9%) отримували ін'єкцію з уже наповненого шприца і не бачили, як цей шприц наповнювався.

Таблиця 28.4. Ін'єкційна поведінка (за останні 30 днів) (n=398)

За останні 30 днів	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Використовували стерильну голку та шприц під час останньої ін'єкції наркотику	97,4	96,0	98,9
Робив/ла ін'єкцію зі шприца, який до цього використала для ін'єкції інша людина	8,4	5,5	11,3
Використовував/ла свій шприц / голку повторно для ін'єкції іншої дози наркотику	27,2	21,6	32,8
Вживав/ла наркотики ін'єкційно разом з іншими ЛВІН (у той самий час, у тому самому приміщенні)			
Завжди	31,5	26,2	36,8
І разом, і окремо	54,8	48,9	60,6
Ніколи	13,7	9,9	17,6
Віддавав/ла, позичав/ла, продавав/ла свій шприц після того, як зробив/ла ним ін'єкцію собі	9,4	6,0	12,9
Отримував/ла ін'єкцію з уже наповненого шприца і не бачив/ла, як цей шприц наповнювався	45,9	40,9	50,9
Використовував/ла для ін'єкції шприц, з якого потім розподіляли наркотичну речовину в інші шприци для подальшого вживання	9,4	6,5	12,2
Використовував/ла спільне обладнання або матеріали для розподілу чи приготування наркотику	27,3	22,6	31,8

Таблиця 28.5. Статева поведінка (n=398)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Статеві контакти за останні 12 міс.	76,3	71,8	80,8
Статеві контакти за останні 30 дн.	67,6	62,5	72,7
Загальна кількість статевих партнерів за останні 3 міс.			
Жодного	25,3	20,7	30,1
Один	60,1	54,6	65,5
Два і більше	14,6	11,0	18,2
Середня кількість партнерів за останні 90 дн. (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.)	1,5	1,3	1,8
Використання презерватива під час останнього статевого контакту (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 30 дн.)	45,2	39,5	50,8

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Таблиця 28.6. Статева поведінка (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.) (n=302)

Тип партнера	%	ДІ		Використання презерватива під час останнього статевого контакту	Використання презерватива протягом останніх 3 міс.		
		НМ	ВМ		постійно	не постійно	ніколи
Постійний партнер	72,4	66,1	78,5	42,5	26,7	28,3	45,0
				36,2–48,9	21,3–32,1	21,3–35,4	38,5–51,5
Випадковий партнер	35,4	28,1	42,7	67,8	64,6	22,3	13,1
				60,2–75,1	56,3–73,0	15,1–29,5	6,3–19,8
Комерційний партнер (купував/ла послуги)	2,4	1,4	3,4	–	–	–	–
Комерційний партнер (продавав/ла послуги)	0,5	0,3	1,2	–	–	–	–

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Три чверті ЛВІН у Києві (76,3%; ДІ 71,8%-80,8%) мали статеві контакти за останні 12 місяців, дві третини – за останні 30 днів (67,6%; ДІ 62,5%-72,7%). Кожен другий із респондентів, які мали статеві контакти за останні 30 днів, використовували презерватив під час останнього статевого контакту (45,2%; ДІ 39,5%-50,8%). Серед усіх опитаних 25,3% (ДІ 20,7%-30,1%) не мали статевого партнера протягом останніх трьох місяців, 60,1% – мали одного.

Серед респондентів, які мали статеві контакти протягом останнього року, майже три чверті мали їх із постійним партнером (72,4%) за останні 90 днів, при цьому 35,4% – із випадковим. Комерційні статеві послуги надавали 0,5% респондентів. 42,5% опитаних користувалися презервативом під час останнього статевого контакту з постійним партнером (серед тих, хто мав статеві стосунки з таким партнером), при цьому постійно користувалися презервативом менше третини (26,7%; ДІ 21,3%-32,1%). Дві третини респондентів використовували презерватив під час останнього статевого контакту з випадковим партнером (67,8%) серед тих, хто мав таких партнерів. Відсоток тих, хто користувався послугами працівників комерційного сексу, склав 2,4% (ДІ 1,4%-3,4%).

43,5% опитаних отримували шприци або голки безкоштовно протягом останніх 12 місяців, 56,5% – презервативи за той самий період. Більшість респондентів купували шприци та голки за останні 30 днів самостійно (92,2%), 24,6% – презервативи.

14,5% ЛВІН отримували ЗПТ коли-небудь у житті, 3,5% ЛВІН були учасниками програми ЗПТ на момент дослідження.

Таблиця 28.7. Користування послугами зі зменшення шкоди щодо вживання ін'єкційних наркотиків (n=398)

Характеристика серед усіх респондентів:	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Отримував/ла протягом останніх 12 міс. стерильні голки / шприци від працівників інформаційно-просвітницьких програм, на пункті обміну шприців тощо			
Шприци/голки	43,5	37,6	49,5
Презервативи	56,5	50,6	62,4
Купував/ла самостійно протягом останніх 30 дн.			
Шприци/голки	92,2	89,4	95,0
Презервативи	24,6	20,2	28,9
Отримував/ла ЗПТ			
Коли-небудь у житті	14,5	11,0	18,2
Отримує зараз	3,5	1,5	5,4

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Усього 36,5% (ДІ 31,3%-41,8%) ЛВІН у Києві тестувалися протягом останніх 12 місяців та отримали результат. Із них 9,5% повідомили, що результат тестування на ВІЛ був позитивний, 72,1% – негативний, решта респондентів відмовилася відповідати (18,4%).

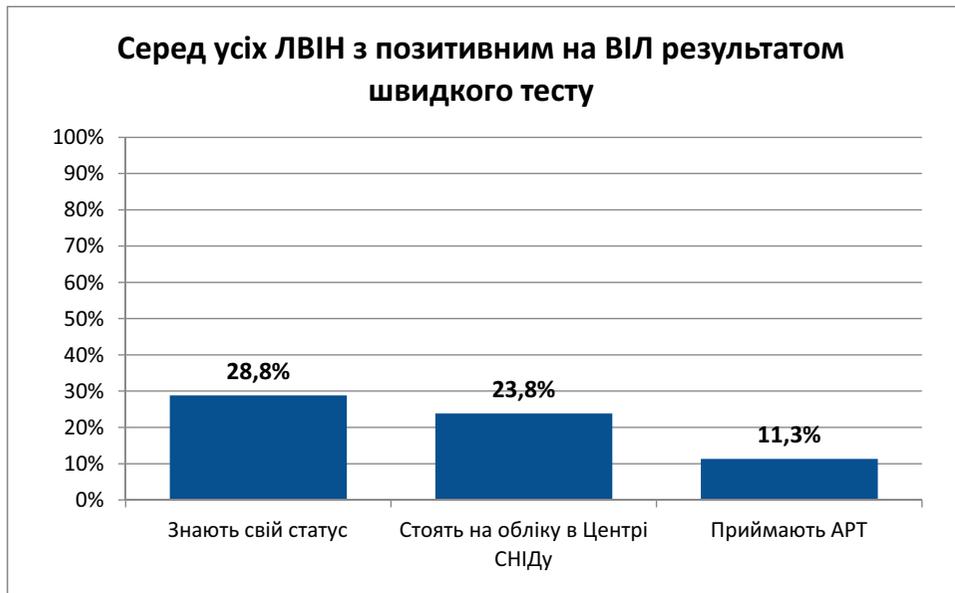
Таблиця 28.8. Тестування на ВІЛ та отримання послуг для ЛЖВ (n=398)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Проходив/ла тестування на ВІЛ протягом останніх 12 міс. та отримали результат	36,5	31,3	41,8
З них результат тесту:			
позитивний	9,5	5,3	13,6
негативний	72,1	65,9	78,3
відмова від відповіді	18,4	13,4	23,5
Серед ВІЛ-інфікованих, хто знав про свій ВІЛ-статус:			
перебувають на обліку в Центрі СНІДу	79,2	49,2	99,9
приймають АРТ	49,8	49,8	49,8

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

З усіх ВІЛ-позитивних, за результатами тестування швидкими тестами ЛВІН, 28,8% знають про свій ВІЛ-позитивний статус, 23,8% усіх ВІЛ-позитивних стоять на обліку в Центрі СНІДу, 11,3% приймають АРТ.

Рис. 28.1. Частка ВІЛ-позитивних, за результатом швидкого тесту ЛВІН, які знали про свій статус, перебували на обліку в Центрі СНІДу та приймали АРТ.

Розраховано у програмі SPSS без зважування. Абсолютна кількість позитивних результатів тесту на ВІЛ – 80 (100%).

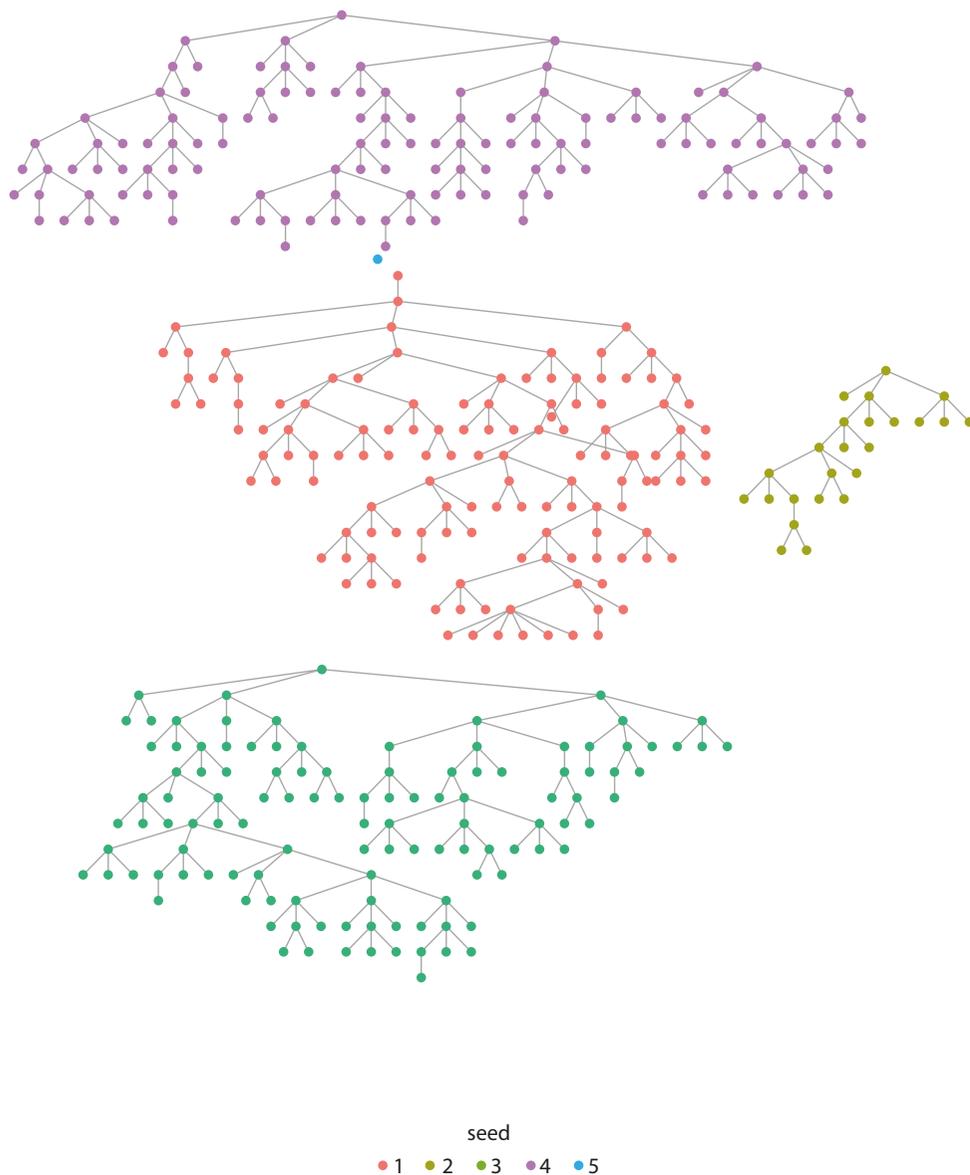
За результатами тестування швидкими тестами, п'ята частина усіх ЛВІН у Києві мали ВІЛ (20,4%; ДІ 16,0%-24,8%), майже дві третини інфіковані гепатитом С (64,9%; ДІ 60,3%-69,4%), 5,0% (ДІ 2,7%-7,3%) – гепатитом В, 5,7% (ДІ 3,3%-8,1%) – сифілісом.

Таблиця 28.9. Поширеність ВІЛ, ВГС, ВГВ та сифілісу серед ЛВІН, за результатами тестування швидкими тестами (n=398)

Тест	% позитивних результатів	ДІ	
		НМ	ВМ
ВІЛ	20,4	16,0	24,8
ВГС	64,9	60,3	69,4
ВГВ	5,0	2,7	7,3
Сифіліс	5,7	3,3	8,1

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Рекрутинговий ланцюг

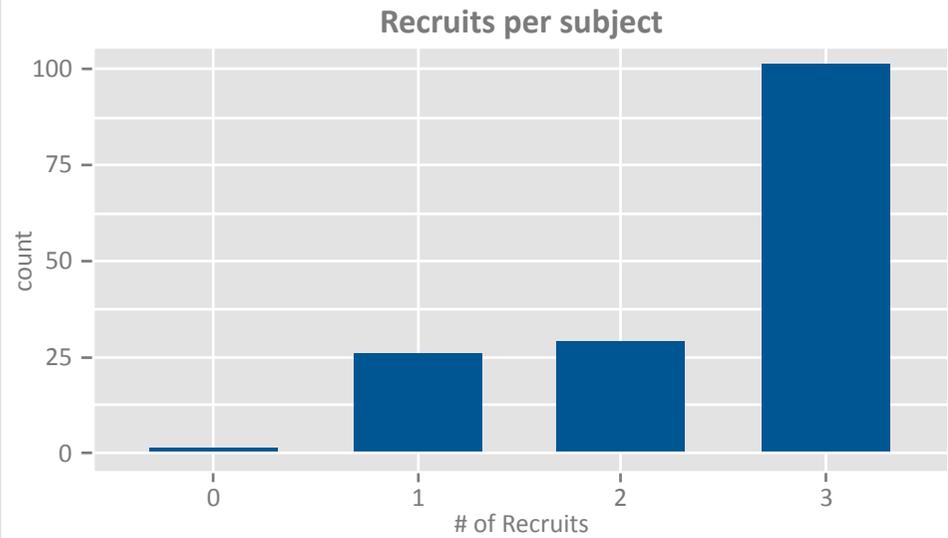
Характеристики первинних респондентів

№ зерна	Вік	Стать	ВІЛ-статус	Види наркотиків	Стаж вживання наркотиків	Статус клієнта НУО
1	24	Жіноча	Негативний	Стимулятори	8	Не клієнт
2	19	Чоловіча	Негативний	Опіати	4	Не клієнт
3	23	Жіноча	Негативний	Опіати	5	Не клієнт
4	20	Чоловіча	Негативний	Стимулятори	2	Не клієнт
5	23	Чоловіча	Негативний	Опіати	3	Клієнт

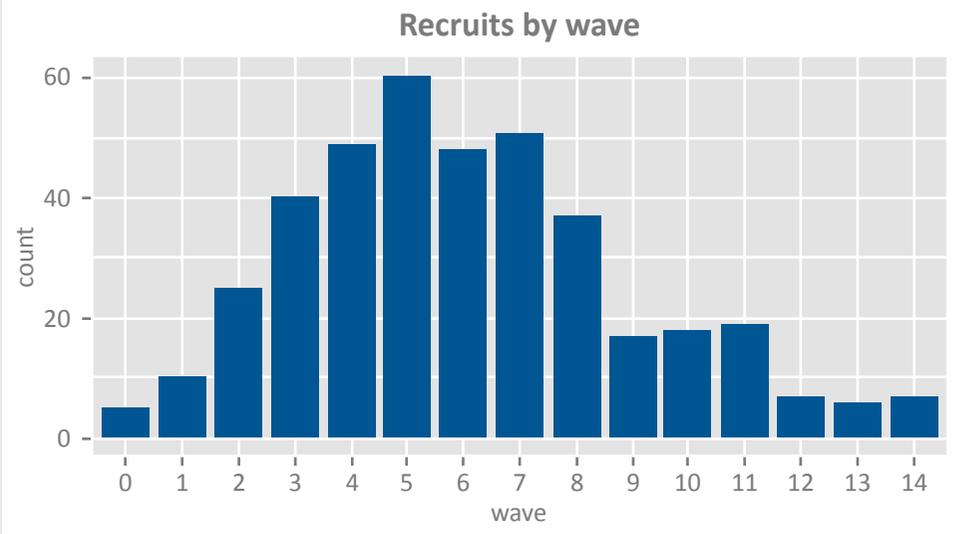
Більшість рекрутерів привели по три знайомих (реалізували всі видані купони для рекрутингу). Вибірка активно розвивалася до 5-ї хвили, потім почала спадати. Останньою хвилиною була 14-та. Вибірка почала реалізовуватися з чотирьох зерен; п'яте було додано майже наприкінці для посилення рекрутингу статевих партнерів. Перше, третє і четверте зерна привели майже порівну учасників у дослідження. Учасники оцінювали розмір своєї мережі в середньому в 10 осіб; викидів не спостерігалося.

Характеристики вибірки

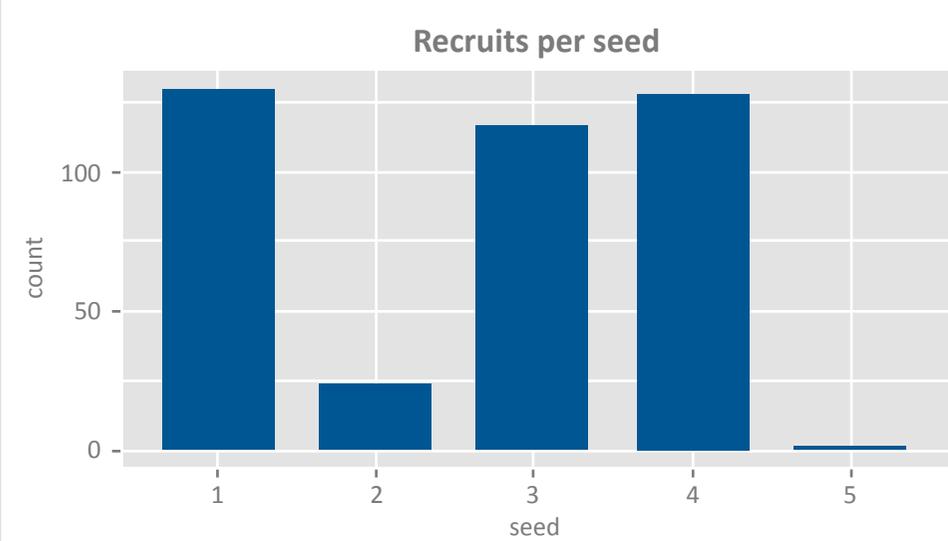
Рис. 28.2. Кількість рекрутованих на одного респондента

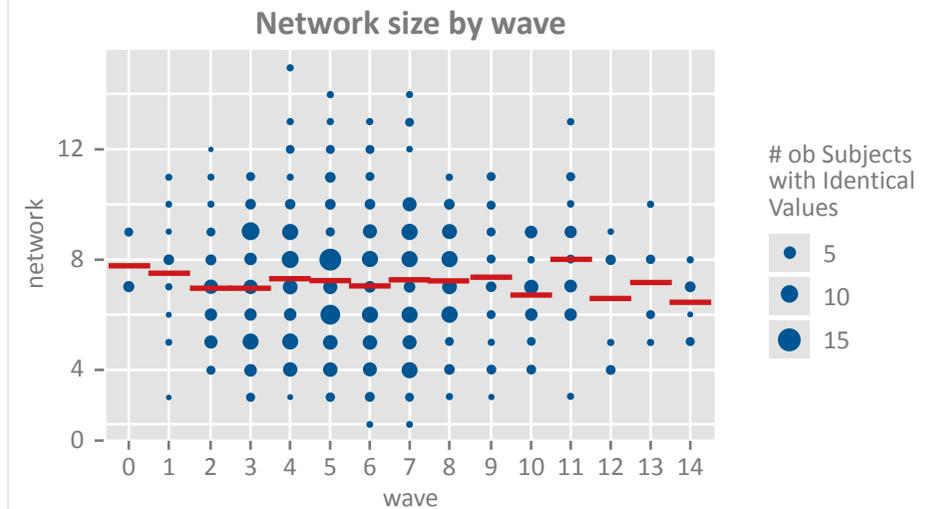
Рис. 28.3. Кількість рекрутованих, за хвилию

Рис. 28.4. Кількість рекрутованих, за зерном

Рис. 28.5. Названий респондентами розмір мережі знайомих, за хвилию опитування

29. Севастополь

Всього у Севастополі було опитано 400 ЛВІН. Середній вік склав 33 роки. З усієї вибірки молодше 25 років виявилися 10,6% опитаних, решта склали групу 25 років і старше. За зваженою RDS оцінкою, розподіл між жінками та чоловіками виявився таким: жінки складають 28,8% (ДІ 24,1%-33,5%), чоловіки – 71,2% (ДІ 66,5%-76,0%).

63,3 відсотка респондентів задекларували, що мають повну середню освіту, 15,5% – базову вищу, 6,1% – повну вищу і лише 1,4% – початкову.

Майже половина респондентів повідомила, що основне заняття – випадкові заробітки (48,2%), безробітні (не працюють) – 16,8%; постійну роботу мають 34,6%, що складає близько третини від усіх опитаних респондентів, і навчаються 0,4%.

На запитання про шлюбний стан 74,9% стверджували, що одружені/заміжні або мають постійного партнера, а 25,1% респондентів відповіли, що є неодруженими/незаміжними та не мають постійного партнера. 43,8% опитаних мають постійного партнера, який вживає наркотики ін'єкційним шляхом; 6% – наразі не вживають, але мали попередній досвід, і 23,5% – ніколи не вживали.

Майже третина ЛВІН мали досвід ув'язнення (31,4%).

Таблиця 29.1. Соціально-демографічні характеристики ЛВІН (n=400)

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Вік	14–24 роки	10,6	7,6	13,5
	25 років і старше	89,4	86,5	92,4
	Середній вік (років)	33,0	32,3	33,8
Стать	Чоловіча	71,2	66,5	76,0
	Жіноча	28,8	24,1	33,5

Характеристика	Категорії	%	ДІ	
			НМ	ВМ
Освіта	Початкова	1,4	0,2	2,5
	Базова середня	13,7	9,7	17,7
	Повна середня	63,3	57,8	68,7
	Базова вища	15,5	11,4	19,6
	Повна вища	6,1	3,7	8,6
Основне заняття	Постійна робота	34,6	30,0	39,4
	Випадкові заробітки	48,2	43,3	52,9
	Не працює	16,8	12,5	21,1
	Навчається	0,4	0,1	0,9
Шлюбний стан	Одружений/Заміжня або має постійного партнера	74,9	70,7	79,2
	Неодружений/Незаміжня і не має постійного партнера	25,1	20,9	29,3
Чи вживає чоловік/дружина або постійний партнер наркотики ін'єкційним шляхом				
	Так	43,8	38,7	48,9
	Ні, але раніше вживав/ла	6,0	3,5	8,5
	Ні, ніколи не вживав/ла	23,5	19,1	28,0
	Не знаю	1,6	0,4	2,9
	Не має постійного партнера	25,1	20,9	29,3
Досвід ув'язнення		31,4	26,1	36,6

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Середній вік початку вживання ін'єкційних наркотиків у Севастополі, за результатами опитування, склав 21 рік (ДІ 20,5-21,6 років). Стаж вживання наркотиків ін'єкційним шляхом виглядає так: до 2-х років – 7,1% (ДІ 4,4%-9,9%), 3–5 років – 15,4% (ДІ 11,7%-18,9%), 6 років і більше – 77,5% (ДІ 73,2%-81,8%). На запитання про досвід вживання неін'єкційних наркотиків 83% респондентів відповіли ствердно. При цьому середній вік початку вживання становив 16,5 років (ДІ 16,2-16,8).

Серед основних наркотиків респонденти вказали дві групи: опіати – 64,5%, із них екстракт опію – 54,2%, дезоморфін – 9,2%, героїн – 0,5%; та стимулятори – 34,8% (33,6% – метамфетамін у розчині та 0,5% – амфетамін у порошку), 0,7% ЛВІН вживали інший вид наркотику.

За останню добу вживали наркотики ін'єкційним шляхом 61,3% респондентів, що в середньому складало 1,4 рази на добу. За останній тиждень ін'єкційні наркотики вживали 94,7% ЛВІН із середньою кількістю 3,7 днів за тиждень.

Таблиця 29.2. Профіль щодо вживання наркотиків (n=400)

Характеристика	%	ДІ			Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ				НМ	ВМ
Вік початку вживання ін'єкційних наркотиків	21,1 року	20,5	21,6	→	Стаж вживання ін'єкційних наркотиків:			
					до 2-х років	7,1	4,4	9,9
					3–5 років	15,4	11,7	18,9
					6 і більше років	77,5	73,2	81,8
					Середній стаж (років)	12,0	10,9	13,1
Досвід вживання неін'єкційних наркотиків	83,0	79,3	86,7	→	Середній вік початку вживання неін'єкційних наркотиків	16,5 року	16,2	16,8
Основний наркотик								
Опіати	64,5	59,4	69,5	→	Екстракт опію	54,2	48,6	59,7
					Вуличний метадон / бупренорфін	–	–	–
					Дезоморфін	9,2	5,8	12,7
					Героїн	0,5	0,1	1,3
					Інше з опіатів	0,5	0,1	1,4
Стимулятори	34,8	29,7	40,0	→	Метамфетамін у розчині	33,6	28,5	38,6
					Амфетамін у порошку	0,5	0,1	1,1
					Інше зі стимуляторів	0,8	0,1	1,7
Інший	0,7	0,1	1,5					
Вживав/ла за останню добу наркотики ін'єкційно	61,3	55,7	66,9	→	Кількість разів за останню добу	1,4	1,3	1,5
Вживав/ла за останній тиждень наркотики ін'єкційно	94,7	92,0	97,4	→	Кількість днів за останній тиждень	3,7	3,5	4,0
					Кількість днів за останній місяць	15,5	14,3	16,6

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Таблиця 29.3. Профіль щодо вживання наркотиків (n=400)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Спосіб отримання основного наркотику (сума відповідей може не дорівнювати 100%, тому що респонденти могли обирати кілька варіантів)			
Самостійне приготування	13,4	9,9	17,0
Готують / приносять друзі / знайомі	32,1	26,8	37,4
Придбання готового наркотику	72,2	67,3	77,1
Чи змінилася ціна основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	1,6	0,2	2,2
Не змінилася	18,7	12,3	21,0
Змінилася на гірше	79,7	71,9	81,5
Чи змінилася якість основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	3,1	0,8	4,5
Не змінилася	49,4	43,4	53,3
Змінилася на гірше	47,5	41,3	51,7
Чи змінилася доступність основного наркотику за останні 12 міс.			
Змінилася на краще	1,9	0,5	3,3
Не змінилася	54,1	47,9	58,4
Змінилася на гірше	44,0	38,0	48,8
Досвід передозування за останні 12 міс.	8,8	5,5	12,1

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

72,2 відсотка опитаних ЛВІН вказали, що купують готовий наркотик; самостійно готують 13,4% і 32,1% беруть у друзів чи знайомих.

На запитання щодо цінової політики основного наркотику за останні 12 місяців 79,7% респондентів відповіли, що ціна змінилася на гірше; 1,6% стверджували, що покращилася, і 18,7% висловили думку, що вона залишилася на попередньому рівні. На думку 49,4% респондентів, якість основного наркотику не змінилася, 47,5% схильні вважати, що погіршилася, а 3,1% стверджують, що покращилася. 54,1% впевнені, що доступ до основного наркотику не змінився, 44,0% наголосили на погіршенні доступу, а 1,9% поінформували про його покращення.

Досвід передозування за останній рік мали 8,8% опитаних ЛВІН.

За результатами опитування, 92,9% (ДІ 90,4%-95,5%) респондентів вказали, що практикували використання стерильного інструментарію під час останньої ін'єкції наркотику. 8% використовували шприц після іншого ЛВІН за останні 30 днів. 25,1% мали досвід повторного використання своїх шприца та голки для проведення повторної ін'єкції.

Завжди спільно з іншими ЛВІН вживали наркотики ін'єкційним шляхом 46,4% респондентів; 6,8% позичали свій інструмент для проведення ін'єкції іншим після того, як зробили собі ін'єкцію; 72,6% отримували наркотик уже в шприці, тобто не бачили, як він готувався і розподілявся; 5,3% використовували шприц, із якого потім розподіляли наркотичну речовину в інші шприци для подальшого вживання; 19,5% використовували спільне обладнання або матеріали для розподілу або приготування наркотику.

Таблиця 29.4. Ін'єкційна поведінка (за останні 30 днів) (n=400)

За останні 30 днів	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Використовували стерильну голку та шприц під час останньої ін'єкції наркотику	92,9	90,4	95,5
Робив/ла ін'єкцію зі шприца, який до цього використала для ін'єкції інша людина	8,0	6,6	12,1
Використовував/ла свій шприц / голку повторно для ін'єкції іншої дози наркотику	25,1	20,5	29,7
Вживав/ла наркотики ін'єкційно разом з іншими ЛВІН (у той самий час, у тому самому приміщенні)			
Завжди	46,4	41,1	51,6
І разом, і окремо	46,7	41,6	51,7
Ніколи	7,0	4,3	9,6
Віддавав/ла, позичав/ла, продавав/ла свій шприц після того, як зробив/ла ним ін'єкцію собі	6,8	4,2	9,5
Отримувач/ла ін'єкцію в уже наповненому шприці і не бачив/ла, як цей шприц наповнювався	72,6	67,7	77,5
Використовував/ла для ін'єкції шприц, з якого потім розподіляли наркотичну речовину в інші шприци для подальшого вживання	5,3	2,9	7,6
Використовував/ла спільне обладнання або матеріали для розподілу або приготування наркотику	19,5	15,1	24,0

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

98,3 відсотка респондентів вказали, що мали статеві контакти за останні 12 місяців. На запитання щодо загальної кількості статевих партнерів за останні три місяці 3,9% респондентів відповіли, що не мали жодного, 53,7% мали один, 42,3% два і більше. Середня кількість партнерів за останні 90 днів (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.) у Севастополі склала 3,1.

36,9% (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 30 днів) вказали, що використовували презерватив під час останнього статевих контакту.

Таблиця 29.5. Статева поведінка (n=400)

Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Статеві контакти за останні 12 міс.	98,3	97,1	99,5
Статеві контакти за останні 30 дн.	86,9	83,3	90,4
Загальна кількість статевих партнерів за останні 3 міс.			
Жодного	3,9	1,8	6,1
Один	53,7	49,0	58,6
Два і більше	42,3	37,3	47,3
Середня кількість партнерів за останні 90 дн. (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.)	3,1	2,6	3,7
Використання презерватива під час останнього статевих контакту (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 30 дн.)	36,9	31,8	42,0

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

73% опитуваних мали постійного партнера, при цьому 25% респондентів використовували презерватив під час останнього статевого контакту, 41,8% – випадкового партнера, з них 64,8% ствердно відповіли на запитання про використання презерватива під час останнього статевого контакту. 2,9% респондентів купували послуги у комерційного партнера; частка тих, хто надавав такі послуги, склала 7,2%.

Таблиця 29.6. Статева поведінка (серед тих, хто мав статеві контакти за останні 12 міс.) (n=374)

Тип партнера	%	ДІ		Використання презерватива під час останнього статевого контакту	Використання презерватива протягом останніх 3 міс.		
		НМ	ВМ		постійно	не постійно	ніколи
Постійний партнер	73,0	68,9	77,2	25,0	14,2	39,3	46,5
				20,4–29,7	10,6–17,8	33,6–45	40,7–52,3
Випадковий партнер	41,8	36,8	46,9	64,8	52,8	32,1	15,2
				56,1–73,6	43,5–62,4	24,4–39,6	7,9–22,2
Комерційний партнер (купував/ла послуги)	2,9	1,1	4,7	72,0*	72,0*	18,0*	10,0*
				–	–	–	–
Комерційний партнер (продавав/ла послуги)	7,2	4,6	9,8	78,5	57,7	39,2	3,1
				78,5–78,5	39,6–75,8	19–59,5	1,4–16,5

ДІ – Довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

* Розраховано у програмі SPSS зі зважуванням.

39,0% респондентів вказали, що отримували протягом останніх 12 місяців стерильні шприци/голки безкоштовно, а 38,7% – презервативи за цей же період. Протягом останніх 30 днів 72,5% усіх опитаних купували самостійно шприци/голки, 32,6% – презервативи.

6,4% вказали, що раніше були учасниками програми ЗПТ.

Таблиця 29.7. Користування послугами зі зменшення шкоди щодо вживання ін'єкційних наркотиків (n=400)

Характеристика серед усіх респондентів:	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Отримував/ла протягом останніх 12 міс. стерильні голки / шприци від працівників інформаційно-просвітницьких програм, на пункті обміну шприців тощо			
Шприци/голки	39,0	33,6	44,4
Презервативи	38,7	33,6	43,8
Купував/ла самостійно протягом останніх 30 дн.			
Шприци/голки	72,5	67,7	77,3
Презервативи	32,6	27,7	37,5
Отримував/ла ЗПТ			
Коли-небудь у житті	6,4	3,0	9,9
Отримує зараз	0,0	–	–

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Ситуація з проходженням тестування на ВІЛ протягом останніх 12 міс. виглядала таким чином. За результатами самодекларації, 24,0% респондентів пройшли тестування на ВІЛ за вказаний вище проміжок часу та отримали свої результати: 4,9% – позитивний, 54,8% – негативний; 40,3% відмовилися надати відповідь.

Серед тих, хто вказав про свій ВІЛ-позитивний результат попереднього тесту, 84,1% зазначили, що перебувають на обліку в Центрі СНІДу, 58,5% приймають антиретровірусну терапію.

Таблиця 29.8. Тестування на ВІЛ та отримання послуг для ЛЖВ (n=400)

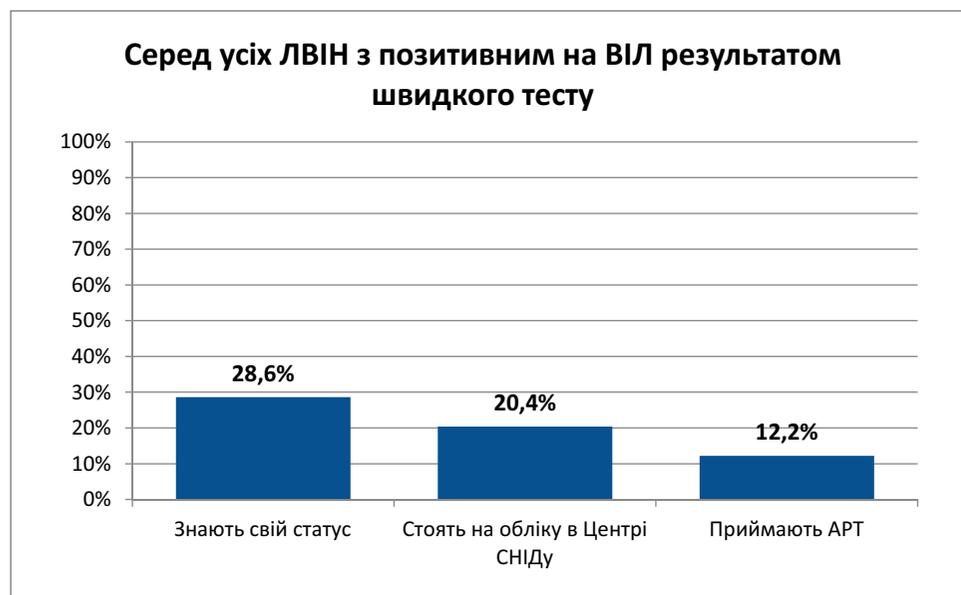
Характеристика	%	ДІ	
		НМ	ВМ
Проходив/ла тестування на ВІЛ протягом останніх 12 міс. та отримали результат	24,0	19,7	28,3
З них результат тесту:			
позитивний	4,9	2,1	7,8
негативний	54,8	47,9	61,7
відмова від відповіді	40,3	34,0	46,6
Серед ВІЛ-інфікованих, хто знав про свій ВІЛ-статус:			
перебувають на обліку в Центрі СНІДу	84,1*	–	–
приймають АРТ	58,5*	–	–

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

* Розраховано у програмі SPSS зі зважуванням.

Ключові каскадні індикатори можна представити наступними чином: серед ЛВІН, які отримали позитивний результат швидкого тесту на ВІЛ, 28,6% знали про свій ВІЛ-позитивний статус, 20,4% перебували на обліку в Центрі СНІДу та 12,2% приймали АРТ.

Рис. 29.1. Частка ВІЛ-позитивних, за результатом швидкого тесту ЛВІН, які знали про свій статус, перебували на обліку в Центрі СНІДу та приймали АРТ.

Розраховано у програмі SPSS без зважування. Абсолютна кількість позитивних результатів тесту на ВІЛ – 49 (100%).

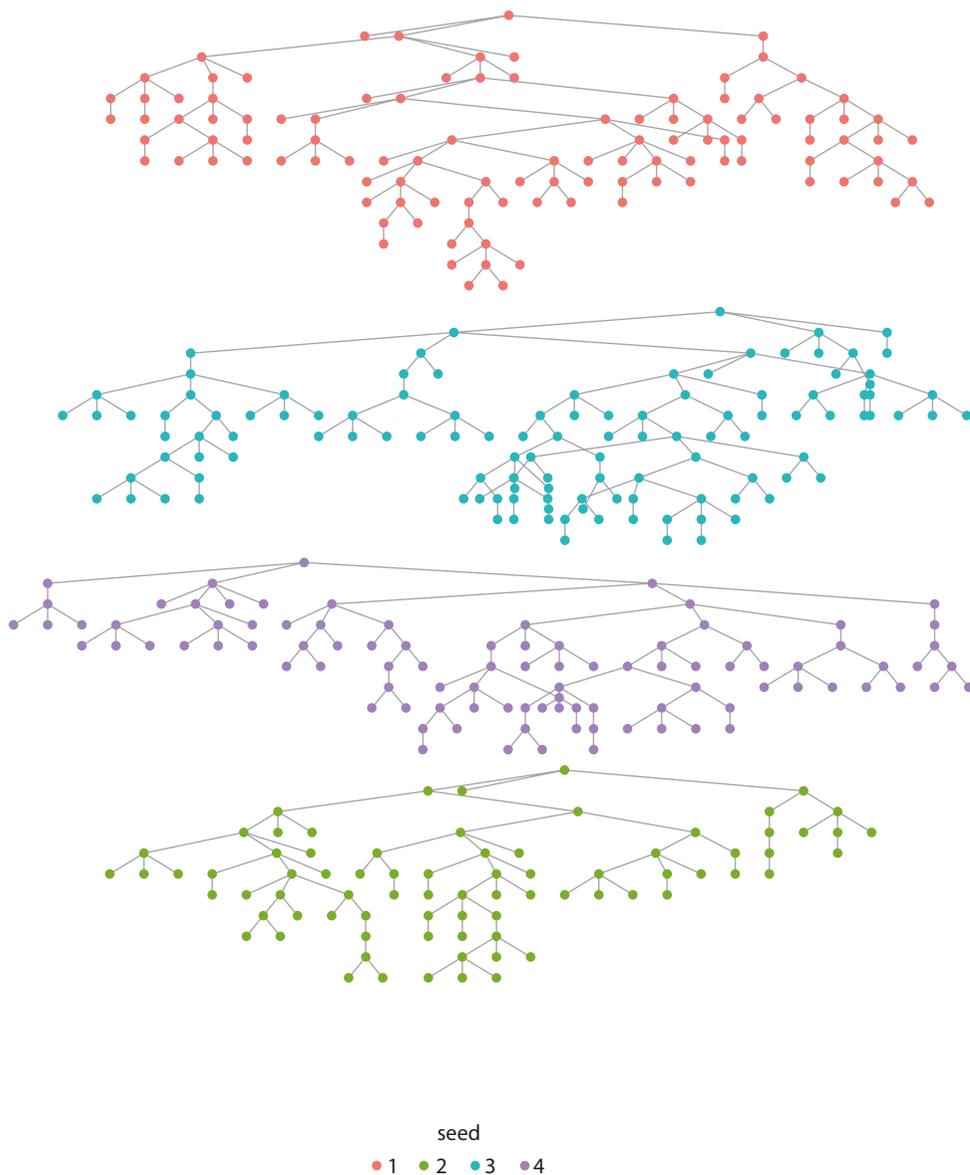
За результатами проведеного тестування на чотири інфекції за допомогою швидких тестів під час дослідження ситуація була така: 11,9% – позитивний результат тесту на ВІЛ-інфекцію; 7,2% – позитивний результат на вірус гепатиту В; 25,7% – вірус гепатиту С; 4,4% – сифіліс.

Таблиця 29.9. Поширеність ВІЛ, ВГС, ВГВ та сифілісу серед ЛВІН, за результатами тестування швидкими тестами (n=400)

Тест	% позитивних результатів	ДІ	
		НМ	ВМ
ВІЛ	11,9	8,3	15,4
ВГС	25,7	21,3	30,1
ВГВ	7,2	4,8	9,6
Сифіліс	4,4	2,6	6,2

ДІ – довірчий інтервал; НМ – нижня межа; ВМ – верхня межа.

Рекрутинговий ланцюг

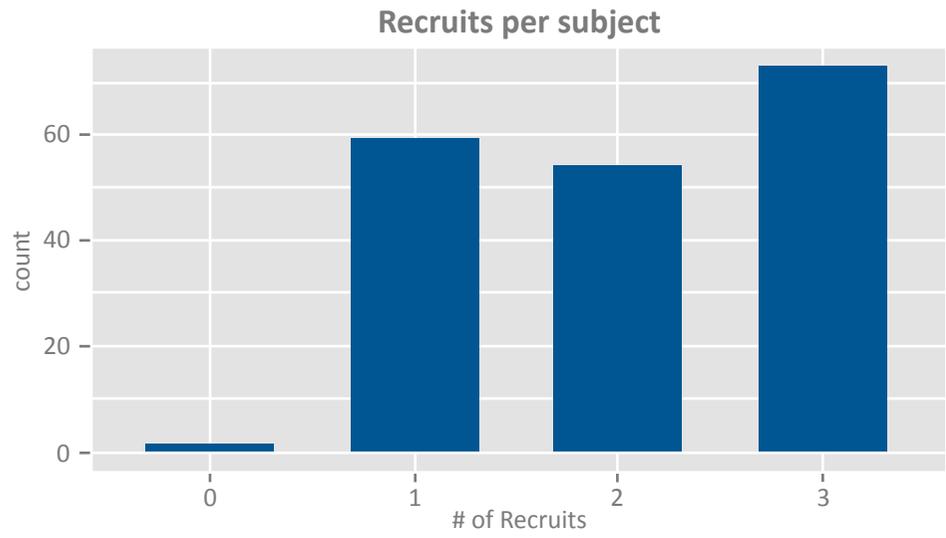
Характеристики первинних респондентів

№ зерна	Вік	Стать	ВІЛ-статус	Види наркотиків	Стаж вживання наркотиків	Статус клієнта НУО
1	24	Жіноча	Негативний	Опіати	5	Не клієнт
2	20	Жіноча	Негативний	Стимулятори	2	Клієнт
3	24	Чоловіча	Негативний	Опіати	7	Не клієнт
4	23	Чоловіча	Негативний	Опіати	4	Не клієнт

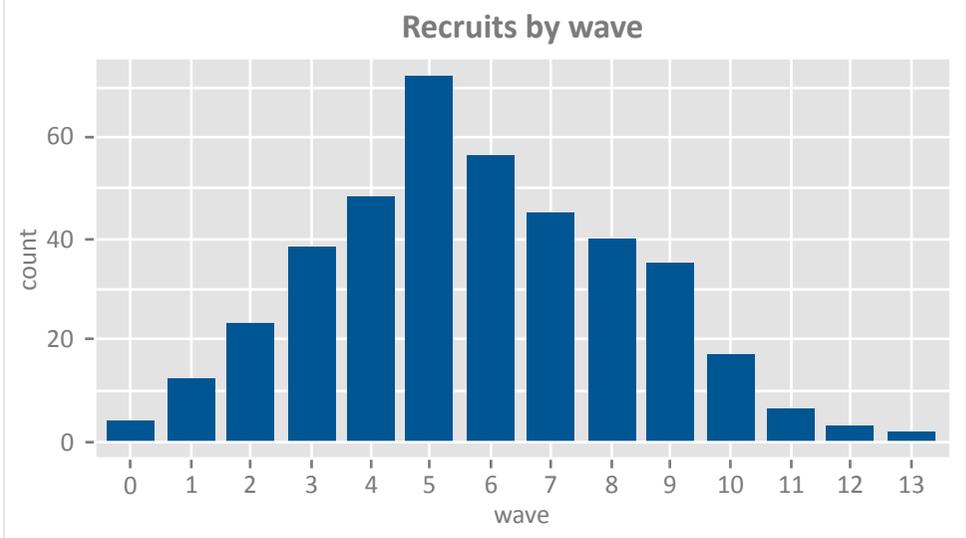
Майже порівну респондентів реалізовували по одному, два і три купони. Вибірка розвивалася до 5-ї хвили, а потім почала поступово спадати; останньою була 13-та хвиля. Вибірка починала формуватися з чотирьох зерен. Майже всі зерна рівнозначно наповнили вибірку, привівши від 70 до 120 учасників кожний. Найчастіше респонденти оцінювали розмір своєї мережі у сім осіб. Викиди становили ЛВІН, які оцінювали розмір своєї мережі від 100 до 250 осіб.

Характеристики вибірки

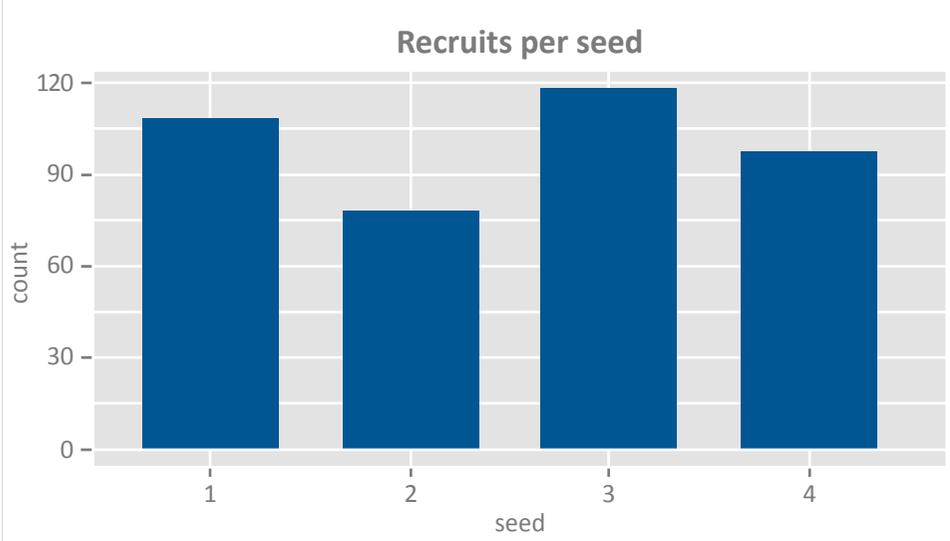
Рис. 29.2. Кількість рекрутованих на одного респондента

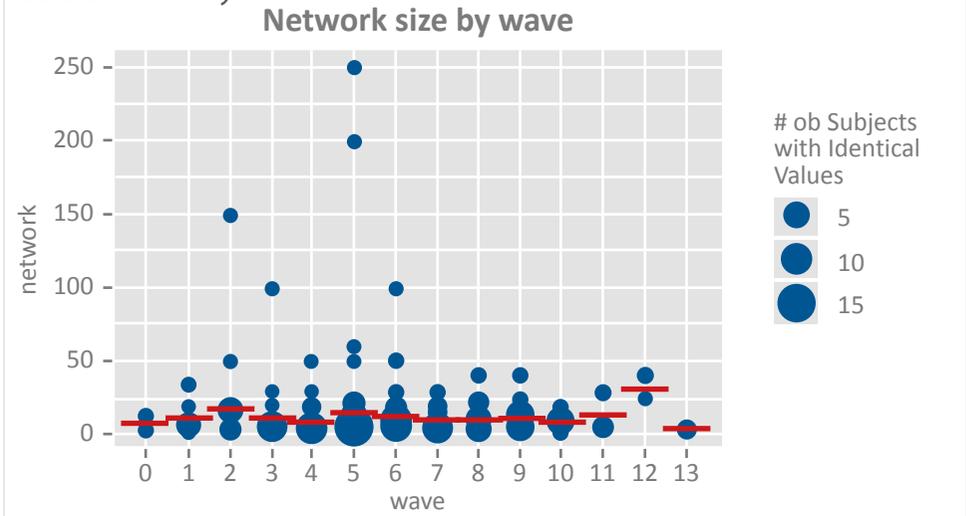
Рис. 29.3. Кількість рекрутованих, за хвилию

Рис. 29.4. Кількість рекрутованих, за зерном

Рис. 17.5. Названий респондентами розмір мережі знайомих, за хвилию опитування

Моніторинг поведінки та поширеності ВІЛ серед людей, які вживають ін'єкційні наркотики

Регіональні профілі за результатами біоповедінкового дослідження 2015 року

Автори звіту:

Барська Ю. Г., Єрмоленко Н. Ю., Новак Ю. О., Сазонова Я. О., Стрембіцька А. С., Тонконог Л. М.

Верстка та дизайн обкладинки:

Сухомлинова І. О.

Літературна редакція

Тонконог Л. М.

МБФ «Альянс громадського здоров'я»

вул. Ділова (Димитрова) 5, корпус 10А, 9-й поверх, 03680, Київ, Україна Тел.: (044) 490-5485, Факс: (044) 490-5489

E-mail: office@aph.org.ua www.aph.org.ua www.facebook.com/AlliancePublicHealth

Розповсюджується безкоштовно.

Формат 60x84/8 Обл. вид. арк. 19,37. Ум. друк. арк. 28,60.

Тираж 150 прим. Замовл. №135.

Надруковано у друкарні: ФОП Биля Д.М.

Київ 2016